C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Pratchett Terry\Pratchett Terry - Úžasná Zeměplocha - 04 - Mort.pdb

PDB Name: Pratchett - UZ 04 - Mort
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 12.10.2005
Modification Date: 12.10.2005
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Terry Pratchett

ÚŽASNÁ ZEMĚPLOCHA 04

Mort

Věnováno Rhianě

Ocitáme se v místnosti jasně ozářené svitem svíc, kde jsou uloženy odměrky životů - police za policí plné přesýpacích hodin, jedny za každou žijící osobu. Jemný písek se ve skleněných baňkách přesýpá z budoucnosti do minulosti. Sykot padajících zrnek se slévá a naplňuje prostor hukotem podobným řevu moře.

A tady vidíme majitele té podivné místnosti, který prochází mezi policemi s výrazem tvora nadmíru zaměstnaného. Jmenuje se Smrť.

Ale není to Smrť ledajaký. Tohle je Smrť, jehož prostor působnosti není, abychom řekli pravdu, vlastně ani prostor, ale plocha, Zeměplocha, planeta podobná obrovskému talíři. Ten talíř leží na zádech čtyř slonů, kteří stojí na krunýři gigantické vesmírné želvy, Velké A'Tuin, a jeho okraje zdobí bílá pěna krajopádu, jehož vody věčně mizí v hlubinách vesmíru.

Vědci vypočetli, že pravděpodobnost existence něčeho tak výjimečně nesmyslného je zhruba několik milionů k jedné.

Jenže mágové zase spočítali, že při pravděpodobnosti, že se nějaká věc může přihodit s pravděpodobností milion ku jedné, přihodí se pravidelně devětkrát z deseti případů.

Smrť tiše klepe kostěnými chodidly po zemi, vyložené šachovnicí černých a bílých dlaždic, a zatímco kostnatými prsty přebíhá po řadách pilně pracujících přesýpacích hodin, tiše si něco bručí do velké kápě.

Nakonec nachází jedny hodiny, které ho, jak se zdá, uspokojují, opatrně je zvedá z police a přenáší si je k nejbližší svíci. Podrží je tak, aby se v nich odrazilo světlo, a upřeně se zadívá na jasný bod, který v nich zazáří.

Nehybným pohledem očních důlků naplněných nevyzpytatelnou temnotou přeletí obraz vesmírné želvy kráčející hlubinami vesmíru, jejíž krunýř je zjizvený kometami a plný kráterů po nárazech meteoritů. Jak Smrť ví, jednoho dne zemře i Velká A'Tuin, a to bude skutečně úkol nadlidský.

Ohnisko jeho pohledu se však neustále zaostřuje dál, směrem k modrozelené vznešenosti samotné Plochy, která se pomalu otáčí pod maličkou oběžnicí - zeměplošským sluncem.

Teď se Smrťův pohled stočil k obrovskému horskému masivu, k horám Beraní hlavy. Hory Beraní hlavy jsou plné hlubokých údolí, nepřístupných roklina dalších zeměpisných a geologických útvarů, se kterými si dost často sami nevědí rady. Mají vlastní nevyzpytatelné počasí, které se převážně skládá z deště podobného šrapnelům, větrů se silou a ostrostí karabáče a nepřetržitých bouří. Někteří lidé říkají, že je to tím, že hory Beraní hlavy jsou domovem staré divoké magie. Ale s dovolením, někteří lidé vám řeknou i to, co nevědí, že?

Teď právě Smrť zamrkal, aby tak zaostřil ještě více do hloubky. Už se před ním objevují horská úbočí na posměrné straně hor.

Teď zaostřil na jedno konkrétní úbočí.

Teď na pole, které na něm leží.

Teď objevil běžícího chlapce.

Teď ho upřeně pozoruje.

Teď sám pro sebe říká hlasem podobným úderům olověných desek padajících na žulové podloží: ANO.

Není pochyb, že v půdě té kopcovité oblasti plné roklin, pojmenované - už kvůli podivnému zbarvení, které dodávala místní flóře - kraj oktarínové trávy, bylo něco magického. Tak například to bylo jedno z toho mála míst, kde rostly rozličné druhy loněk - dvouloňky i víceloňky.

Loňky byly byliny rostoucí v čase nazpět. Zasadíte jejich semena letos a ony vám vyrostou vloni nebo předloni, podle druhu.

Mortova rodina se specializovala na destilaci lihoviny z loňkové révy. Ta byla neobyčejně silná a vyhledávaná především věštci a předpovídači štěstí, protože těm samozřejmě poskytovala možnost nahlédnout do budoucnosti. Jediná nevýhoda byla v tom, že kocovina z ní bývala pravidelně to ráno předtím, a abyste se jí zbavili, bylo třeba pít dvakrát tolik.

Pěstitelé loněk bývali velcí vážní lidé, kteří se hodně věnovali sebezpytování a častému a pečlivému studiu kalendáře. Obyčejný farmář, který prostě zanedbal to, co zasel, co zasel nebo vůbec nezasel, prostě jen přišel o úrodu. Jenže ten, kdo nezasel včas semena rostlin, jejichž úroda už byla sklizena před dvanácti měsíci, riskoval, že naruší samotnou materii příčinnosti, nemluvě o jiných průběžných obtížích.

Další průběžnou obtíží v Mortově rodině bylo, že nejmladší syn nejen že nebyl vážný, ale k zahradnictví a zemědělství měl stejné nadání jako leklá mořská hvězdice. Ne že by nebyl užitečný, ale jeho ochota a užitečnost byly toho zvláštního, šťastného a bezstarostného druhu, kterého se každý vážný člověk brzo začne obávat. Bylo v nich něco nakažlivého, možná dokonce neblahého. Mort byl vysoký, rusovlasý, pihovatý, s vytáhlým tělem, které jako by bylo pod kontrolou svého majitele jen částečně a kromě toho se převážně skládalo z kolen a loktů.

Toho konkrétního dne se hnal napříč polem, mával rukama a křičel.

Mortův otec a strýc ho sklíčeně pozorovali od kamenné zídky.

"Jedné věci nerozumím," zval se otec Lezek. "Jak je možné, že před ním neuletí ani ptáci. Kdyby se ke mně blížilo něco takového, já bych tedy uletěl.

No jo. Lidské tělo je zázračná věc. Víš, chtěl jsem říct, že nohy se mu viklají na všechny strany, ale je v nich slušná dávka rychlosti."

Mort doběhl na konec pole. Přežraný lesní holub mu stačil taktak poodejít z cesty.

"Ale srdce má na správném místě, to musím říct," pokračoval otec Lezek opatrně.

"Jo, jasně, srdce jo. To jenom, že ten zbytek má trochu jinde."

"Doma je čistotný. A moc toho nesní," dodával spěšně Lezek.

"No, asi ne, to je na něm vidět."

Lezek se podíval po očku na svého bratra, který upřeně pozoroval oblohu.

"Slyšel jsem, že by se u tebe na farmě našlo nějaké zaměstnání, Hameši," odhodlal se nakonec Lezek.

"No jo, už ne. Už mám pomocníka."

"Aha," prohlásil Lezek zachmuřeně. "A od kdy?"

"Od včerejška," lhal jeho bratr s hadí rychlostí. "Všechno potvrzeno a podepsáno. Lituju. Podívej, ne že bych proti mladýmu Mortovi něco měl, koukni, je opravdu příjemnej kluk, víš, ale je to prostě v tom, že..."

"Já vím, nemusíš mi to vysvětlovat," přikývl Lezek. "Ani oběma rukama najednou si nejni schopnej najít vlastní zadek."

Oba se znovu zadívali na vzdálenou postavu. Ta upadla a přiskákalo k ní několik holubů, aby ji prozkoumali.

"Víš, ale hloupej nejni," řekl Hameš. "Rozhodně by o něm člověk neřekl, že je blb."

"V hlavě má vážně nějakej mozek, to zas jo," potvrdil Lezek. "Někdy začne myslet tak tvrdě, že ho musíš praštit do hlavy, aby si tě všiml. Jeho babička ho dokonce naučila číst, věřil bys tomu? Možná že si při tom trochu přehřál hlavu."

Mortovi se podařilo vstát, ale zakopl o vlastní šaty.

"Měl bys ho dostat na řemeslo," řekl Hameš přesvědčeně. "nebo by z něj mohl možná bejt kněz. Nebo mág? Ti prej taky hodně čtou, tihle mágové."

Potom se podívali jeden na druhého. Oběma současně se do vědomí vkradla myšlenka, čeho všeho by byl Mort schopen, kdyby dostal do svých ochotných rukou nějakou magickou knihu.

"Dobře," pospíšil si Hameš, "tak tedy něco jinýho. Musí bejt habaděj věcí, který by mu určitě šly krásně od ruky."

"Poslední dobou moc přemejšlí, v tom je ta potíž," řekl Lezek. "Podívej se na něj teď. Člověk nepřemejšlí, jak má vyplašit ptáky, prostě je vyplaší. Teda normální kluk, že jo."

Hameš se rozpačitě poškrábal na bradě.

"Třeba by to mohl bejt problém úplně někoho jinýho," prohlásil nakonec.

Lezkův výraz se nijak nezměnil, ale kůže kolem očí se mu poněkud napnula.

"Jak to myslíš?"

"Víš, že je příští týden v Ovčím hřbetu pracovní trh. Nabídni ho tam jako učedníka, ne? Jeho nový mistr z něj bude muset něco udělat. Tak to říkají zákony. Jakmile jednou mistr podepíše smlouvu, má to zpečetěný."

Lezek se podíval přes pole na svého syna, který si prohlížel jakýsi kámen. "No, nechtěl bych zasejc, aby se mu něco stalo nebo aby na něj byl někdo extra zlej, rozumíš?" řekl pochybovačně. "Máme ho docela rádi, naše máma a já. Víš, už jsme si na něj docela zvykli."

"Já si myslím, že by to bylo pro jeho vlastní dobro, víš? Teprve takový věci vytvářejí z kluků pořádný chlapy."

"Aha, no jo. Asi jo. Fakt je, že na něm najdeš spoustu tvárnýho materiálu," povzdechl si Lezek.

Morta ten kámen začal opravdu zajímat. Vyčnívaly z něj spirálovité ulity, pozůstatky prvních dnů světa, doby, kdy ještě Stvořitel, bůhví proč, vytvářel živé bytosti z kamene.

Morta zajímalo mnoho věcí. Například proč k sobě lidské zuby přiléhají tak přesně. O tom dlouho přemýšlel. Pak tady byla ta hádanka, proč slunce vychází ve dne, kdy je světlo, když by bylo lepší, aby svítilo v noci, kdy je tma. Běžná vysvětlení sice znal, ale tak nějak ho neuspokojovala.

Krátce řečeno, Mort byl jedním z těch lidí, kteří byl nebezpečnější než pytel chřestýšů. Byl rozhodnut proniknout na kloub logice, která leží v pozadí vesmíru.

To ovšem bylo velmi těžké, protože tam žádná logika nebyla. Když dával Stvořitel svět dohromady, měl spoustu skvělých nápadů, ale rozhodně k nim nepatřil záměr, aby svět byl srozumitelný.

Tragičtí hrdinové pravidelně vzdychají ve chvílích, kdy se o ně začnou zajímat bohové, ale v největším maléru jsou především ti lidé, kterých si bohové úmyslně nevšímají.

Otec už na něj zase jako obvykle křičel. Mort hodil kámen po holubovi, který už byl tak nažraný, že mu nebyl s to ustoupit z cesty, a vydal se klátivým krokem přes pole.

Tak se stalo, že se Mort s otcem vydali na svátek Prasečí hlídky ze svých hor do Ovčího hřbetu. Těch několik Mortových drobností vezli v pytli na zádech malého osla. Město mělo sotva víc než čtyři řady domů s obchody kolem čtvercového prostranství dlážděného kočičími hlavami. Obchody dodávaly okolním farmářům i místní populaci všechno, co bylo třeba.

Po necelých pěti minutách po příjezdu už vyšel Mort od místního krejčího a na sobě měl volné hnědé oblečení nejistého účelu, které si původní zákazník z očividného důvodu nevyzvedl. Na druhé straně v něm zbývalo dost místa, kdyby byl Mort náhodou vyrostl o podoby vícenohého slona.

Otec si ho prohlédl kritickým okem.

"Moc hezké, opravdu," pokýval spokojeně hlavou. "Za ty peníze rozhodně!"

"Koušou," ošíval se Mort. "Mám pocit, jako kdybych v nich nebyl sám."

"Tisíce chlapců na světě by bylo otci vděčných za takové pěkné a teplé, é, to -" začal Lezek, ale pak se zarazil a dodal, "oblečení, jako máš ty, hochu."

"Nemohl bych se o ně s těmi chlapci podělit?" zeptal se Mort hlasem plným naděje.

"Chci, abys vypadal upraveně," odpověděl Lezek odměřeně. "Musíš budit dokonalý doje, vynikat v davu."

O tom se nedalo pochybovat. To bylo jisté. Vydali se po náměstí a každý se oddával svým vlastním myšlenkám. Obvykle se Mort na návštěvu města těšil, miloval jeho kosmopolitní atmosféru, podivná nářečí venkovanů z vesnic často vzdálených celých deset, někdy i patnáct kilometrů. Tentokrát se však cítil podivně chápavý, jako kdyby si vzpomínal na něco, co se ještě nestalo.

Trh fungoval zhruba takto: muži hledající práci stáli v nepravidelných řadách ve středu náměstí. Mnozí z nich nosili na kloboucích malá znamení, která sdělovala světu, ve kterém oboru lidské činnosti se vyznají. Tak například pastevci mívali za kloboukem chomáč vlny, povozníci několik žíní, bytoví architekti kus vkusného čalounu a tak dále.

Chlapci, kteří se chtěli dostat někam do učení, se shromažďovali na středové straně náměstí.

"Prostě půjdeš a postavíš se tam a někdo přijde a nabídne ti, že tě vezme do učení," vysvětloval mu Lezek a hlas mu nejistě přeskakoval. "Když se jim budeš zamlouvat, pochopitelně."

"A jak zjistí, jestli se jim zamlouvám?" vyzvídal Mort.

"No, to je jednoduché," řekl Lezek a odmlčel se. O tomhle mu Hameš neřekl nic. Posbíral v duchu to mála, co věděl o trzích a co se týkalo především obchodu s dobytkem, a odhodlaně se pustil na tenký led: "No víš, myslím, že ti spočítají zuby a tak. Taky se přesvědčí, jestli sípavě nedýcháš a jestli máš v pořádku nohy, jako jestli nekulháš. O tom čtení bych radši nemluvil, některý lidi by to mohlo poplašit."

"A co se stane potom?" chtěl vědět Mort.

"Pak půjdeš a začneš se učit řemeslo."

"Jaké řemeslo třeba?"

"No... tesařina je docela hezká," troufl si Lezek. "Nebo zlodějna. To víš, někdo to dělat musí."

Mort upřel oči na špičky bot. Byl poslušný syn, když na to trochu myslel, a jestliže se od něj čekalo, že z něj bude učedník, tak bude učedník. Tesařství se mu však nijak zvlášť nezamlouvalo - dřevo si vedlo svůj vlastní tvrdohlavý život, a když jste s ním nezacházeli, jak se patří, většinou to prasklo. Úředně potvrzení zloději byli v horách Beraní hlavy vzácní, lidé tam totiž nebyli tak bohatí, aby si je mohli dovolit.

"Dobře," řekl Mort nakonec. "Půjdu a zkusím to. Ale co se stane, když mě nikdo nebude chtít?"

Lezek se poškrabal na hlavě.

"Nevím," zatvářil se nejistě. "No, myslím, že prostě budeš čekat, dokud trh neskončí. To je o půlnoci, myslím."

A půlnoc se blížila.

Na kočičích hlavách se začala tvořit lehká bílá jinovatka. Na věži s orlojem, která shlížel na náměstí, vyjelo z malých dvířek několik překrásných mechanických figur, které odbyly tři čtvrtě. Ještě čtvrt hodiny do půlnoci. Mort se otřásl, ale uvnitř ho pálil stud a hořel plamen umíněnosti, který byl žhavější než propasti pekelné. Dýchal si na prsty, aby si nějak ukrátil dlouhou chvíli, a upíral oči k nebi, aby se vyhnul pohledům těch několika opozdilců, kteří ještě zbývali na náměstí.

Většina stánkařů už sbalila své obchůdky se zbožím a odešla. Dokonce i muž, který prodával masové pirožky, přestal hlasitým pokřikem vychvalovat své zboží a bez ohledu na vlastní bezpečí se do jednoho z nich sám zakousl.

Poslední z Mortových spolutrpitelů zmizeli už před několika hodinami. Šilhavého mladíka se shrbenými zády, kterému strašlivě teklo z nosu, si odvedl jediný místní žebrák, který ho prohlásil za ideální materiál. V mládenci, který stál vedle Morta z druhé strany, našel zlíbení výrobce hraček. Jeden po druhém odcházeli, aby se z nich stali kameníci, kováři, vrazi, obchodníci s látkami, bednáři, podvodníci, zednáři a oráči. Během několika minut začne nový den a stovky chlapců před sebou začnou s nadějí valit novou nadějnou kariéru a nový užitečný život.

Mort si s lítostí pomyslel, proč si asi nikdo nevybral jeho. Pokoušel se vypadat úctyhodně, každému

potenciálnímu zájemci se díval zpříma do očí a snažil se na něj udělat dojem už pohledem. Chtěl jím vyjádřit svou skvělou povahou a výjimečně příjemné vlastnosti. Nezdálo se, že by to mělo ten patřičný účinek.

"Nechtěl bys teplý masový pirožek?" ptal se ho otec.

"Ne, díky."

"Dává je lacino."

"Ne, opravdu ne."

"Aha."

Lezek zaváhal.

"Mohl bych se ho zeptat, jestli nepotřebuje učedníka," dodal s nadějí v hlase. "Tohle veřejné stravování je spolehlivý a výnosný podnik."

"Myslím si, že nepotřebuje," řekl Mort.

"No jo, asi ne," zasmušil se Lezek. "On je to spíš kšeft pro jednoho, řekl bych. No, stejně už je pryč. Víš co? Nechám ti kousek svýho."

"Já fakt nemám hlad, tati."

"Nenašel jsem tam skoro žádný chrupavky."

"Hm. Ale stejně nemám hlad."

"Tak jo." Lezek trochu posmutněl. Chvilku podupával, aby si obnovil krevní oběh v nohou, a mezi zuby si neslyšně zahvízdal několik taktů jakési písničky. Cítil, že by měl synovi něco říci, poskytnout mu nějakou radu, poukázat na to, že život má své stinné, ale i světlé stránky, obejmout ho kolem ramen a zeširoka se rozhovořit o problémech dospívající mládeže, měl by prostě a jasně naznačit, že svět je skvělé a legrační místo, kde lidé nemají právo být, obrazně řečeno, tak pyšní, aby odmítli skvělý teplý pirožek s masovou náplní.

Zůstali sami. Mráz, poslední letošního roku, sevřel kameny do ojíněných pěstí. Vysoko ve věži nad jejich hlavami se ozvalo cink palečného kola, pohnulo se táhlo, uvolnila se západka a těžké olověné závaží kleslo dolů. Pak se ozval nepříjemný kovový skřípot a dvířka v ciferníku hodin se otevřela, a uvedla tak do chodu hodinový stroj pohánějící postavičky. Kováři se trhaně rozmáchli kladivy, jako by trpěli robotickou artritidou, a začali odzvánět nový den.

"No a máme to za sebou," prohlásil s určitou nadějí v hlase Lezek. Budou si muset někde najít nějaký nocleh - noc svátku Prasečí hlídky nebyl čas, kdy by se lidé potulovali po horách, možná že tady někde bude nějaká teplá stáj, kde by je...

"Půlnoc bude, až zazní poslední úder," prohlásil Mort nepřítomně.

Lezek pokrčil rameny. Síla Mortovy zarputilosti ho odzbrojovala a porážela.

A v té chvíli zaslechli klip-klap koňských podkov, které zaduněly na prázdném náměstí hlasitěji, než by odpovídalo zákonům obyčejné akustiky. Pravda bylo, že to klip-klap vyjadřovalo zvuk, který Mortovi chřestivě zaduněl v hlavě, jen velmi nepřesně. Když slyšíte klip-klap, představte si veselého malého poníka, který by dokonce mohl mít na hlavě i slaměný klobouk s dírami pro uši. Cosi ostrého v tomhle zvuku velmi jasně naznačovalo, že tady se slaměné klobouky nenosí.

Kůň vešel na náměstí cestou od středu, z mohutných bílých boků mu stoupala pára a z dláždění pod nohama mu odletovaly jiskry. Klusal pyšně jako válečný kůň. A samozřejmě neměl na hlavě žádný slaměný klobouk.

Vysoký jezdec, který mu seděl na hřbetě, byl proti mrazu zabalen do silného a širokého pláště s kapucí. Když kůň došel do středu náměstí, jezdec sestoupil na zem a chvilku se zabýval něčím za sedlem. Nakonec on - nebo ona - vytáhl sáček s ovsem, připevnil ho koni k hlavě a přátelsky ho popleskal po šíji.

Vzduch se najednou změnil. Mortovi se zdálo, že zhoustl, byl téměř mastný a stíny kolem Morta se naplnily malými namodralými a načervenalými duhami. Jezdec vykročil k němu, plášť kolem něj se nadouvala jeho podpatky vydávaly na kočičích hlavách podivný kostěný klapot. Byl to jediný slyšitelný zvuk - jinak na celé náměstí padlo ticho a zahalilo ho jako hustý chomáč vaty.

Celý ten skvělý efekt pak zkazila zamrzlá louže uježděná přes den místními kluky.

ALE SAKRA!

Nebyl to hlas. Slova byla v pořádku, ale vynořila se Mortovi v hlavě, aniž se unavovala projít mu ušima. Rozběhl se na pomoc ležící postavě a zjistil, že drží ruku, která se skládá jen z vyleštěných kůstek a je hladká a nažloutlá jako stará kulečníková koule. Kápě sklouzla postavě z hlavy a na Morta upřela prázdné oční důlky holá lebka.

Nebyly úplně prázdné. Hluboko v nich, podobné vzdáleným oknům, která se otvírají přes hlubiny vesmíru, zářily dvě malé modré hvězdy.

DÍKY, CHLAPČE, řekla lebka. JAK SE JMENUJEŠ?

"No," odkašlal si Mort nejistě, "Mortimer... pane. Říkají mi Mort."

TO JE ALE NÁHODA, prohlásila lebka. POMOZ MI VSTÁT, PROSÍM TĚ.

Postava nejistě vstala a začala se oprašovat. Teprve teď si Mort všiml, že má kolem pasu široký kožený pás, na kterém jí visel meč s bílou rukojetí.

"Doufám, že jste si neublížil, pane," řekl Mort vychovaně.

Lebka se usmála. Samozřejmě, pomyslel si Mort, vždyť ani neměla příliš na výběr.

JSEM SI JIST, ŽE JE VŠECHNO V POŘÁDKU. Lebka se rozhlédla na všechny strany, a jak se zdálo, teprve teď zahlédla Lezka, který snad poprvé v životě ztuhl na místě. Mort měl dojem, že by teď bylo na místě vysvětlení.

"To je můj otec," řekl a snažil se nějak dostat k nouzovému východu, aniž by se podivné postavy nějak dotkl. "Odpusťte, pane, ale vy jste Smrť?"

SPRÁVNĚ. JEDNIČKA Z POZOROVÁNÍ, CHLAPČE.

Mort polkl.

"Otec je hodný člověk," prohlásil. Chvilku přemýšlel a pak dodal: "Opravdu moc hodný. Nechal byste ho, prosím, na pokoji, jestli vám to nevadí? Nevím, co jste s ním udělal, ale byl bych rád, kdybyste s tím přestal. Neberte si to osobně."

Smrť ustoupil a naklonil hlavu na jednu stranu.

JEN JSEM NÁS DVA NA CHVÍLI POSTAVIL MIMO ČAS, řekl. NEUVIDÍ NIC, CO BYHO MOHLO VYSTRAŠIT NEBO ROZČILIT. NE, CHLAPČE, JÁ PŘIŠEL PRO TEBE.

"Pro mě?"

JSI TADY PŘECE PROTO, ŽE CHCEŠ NĚKAM DO UČENÍ?

Mortovi začalo pomalu svítat. "Vy hledáte učedníka?" zeptal se.

Oční důlky se obrátily přímo k němu a modravé hvězdičky zazářily.

TAK TAK.

Smrť mávl kostnatou rukou. Náměstí na okamžik ozářil purpurový záblesk, něco jako viditelné "pic" a Lezek se pohnul. Protože čas dostal povolení vplížit se nazpět, na věži nad jeho hlavou pokračoval orloj v odbíjení půlnoci.

Lezek zamrkal.

"Nějak ses mi na minutku ztratil," řekl. "Promiň, musel jsem se nad něčím zamyslet."

NABÍZEL JSEM VAŠEMU CHLAPCI, ŽE HO VEZMU DO UČENÍ, řekl Smrť. DOUFÁM, ŽE MU K TOMU DÁTE SOUHLAS?

"A co jste to říkal, že děláte?" vyptával se Lezek kostry v černém plášti, aniž na něm bylo vidět nějaké překvapení.

DOPRAVUJI DUŠE MRTVÝCH NA ONEN SVĚT, odpověděl klidně Smrť.

"Aha," přikývl Lezek, "jasně, mohlo mě to hned napadnout podle toho, jak jste oblečený. To je velice potřebná práce a taková stálá. Asi budete dobře zavedený, že?"

NO NĚJAKOU DOBU UŽ TO SKUTEČNĚ PROVOZUJI, TO JE PRAVDA, přikývl Smrť.

"Výborně. Skvěle. Nikdy mě nenapadlo, že by Mort mohl dělat něco takového, víte, ale je to dobrá práce, fakt dobrá, a je na to vždycky spoleh. Jak se jmenujete?"

SMRŤ.

"Tati -" začal Mort naléhavě.

"No, nevzpomínám si, že bych o vaší firmě kdy slyšel," zamyslel se Lezek. "Kde všude vlastně pracujete?"

OD MOŘSKÝCH HLUBIN K VÝŠKÁM, KAM ANI ORLI NEMOHOU, odpověděl Smrť.

"Nó, to je fakt moc hezký kšeft," přikývl spokojeně Lezek. "Víte, upřímně řečeno, já -"

"Tati -" zatahal ho Mort za kabát.

Smrť položil Mortimerovi ruku na rameno.

TVŮJ OTEC VIDÍ A SLYŠÍ NĚCO JINÉHO, NEŽ VIDÍŠ A SLYŠÍŠ TY, řekl. ZBYTEČNĚ BYS MU PŘIDĚLÁVAL STAROSTI. MYSLÍŠ, ŽE BY STÁL O TO, VIDĚT MĚ Z MASA A KOSTÍ, JAK SE ŘÍKÁ?

"Ale vy jste přece Smrť," řekl Mort. "Chodíte světem a zabíjíte lidi!"

JÁ? A ZABÍJET? Řekl Smrť a bylo vidět, že se cítí opravdu dotčen. TO TEDY NE. LIDÉ SE ZBÍJEJÍ SAMI, ALE TO JE JEJICH VĚC. JÁ TO PROSTĚ JEN OD TOHO OKAMŽIKU PŘEBÍRÁM. KONECKONCŮ, NEBYL BY TO TROCHU ŠÍLENÝ SVĚT, KDYBY SE LIDÉ ZABÍJELI A PŘITOM NEUMÍRALI? NEZDÁ SE TI?

"No, asi ano -" řekl pochybovačně Mort.

Mort nikdy neslyšel slovo "fascinující". V rodinném slovníku se běžně nevyskytovalo. Ale v srdci mu zaplála jiskřička, která mu říkala, že tady je něco úžasně tajemného a trochu strašidelného, a přitom zas ne strašlivého, a že jestli si nechá tuhle příležitost proklouznout mezi prsty, bude si to celý život vyčítat. Vzpomněl si na celý ten potupný den a taky na dlouhou cestu domů...

"Poslyšte," začal opatrně, "nemusím umřít, abych se mohl stát vaším učedníkem, že ne?"

BÝTI MRTEV NENÍ POVINNÉ.

"A co postava, myslím maso... tedy kosti...?

JESTLI NECHCEŠ, NEMUSÍŠ.

Mort si vydechl. V duchu už byl skoro rozhodnutý.

"Když s tím bude otec souhlasit..." přikývl.

Podívali se na Lezka, který se škrabal ve vousech.

"Tak co říkáš, Morte?" zeptal se s jistou bezstarostností pacienta v záchvatu vysoké horečky. "Samozřejmě chápu, že si málokdo představuje takové zaměstnání, přiznávám, že i já měl na mysli něco jiného. Ale na druhé straně všichni uznávají, že být zaměstnancem pohřebního ústavu je poctivé a ctěné zaměstnání. No, rozmysli si to."

"Pohřební ústav?" zeptal se v rozpacích Mort. Smrť přikývl a spikleneckým gestem zvedl prst k zubům.

"Je to opravdu zajímavé," řekl Mort pomalu. "Myslím, že bych to docela rád zkusil."

"Kde jste říkal, že máte podnik?" zeptal se Lezek. "Je to daleko?"

NE DÁL NEŽ NA SÍLU STÍNU, odpověděl Smrť. KDYŽ VZNIKLA PRVNÍ ŽIVÁ BUŇKA, BYL JSTEM U TOHO. KDE SE OBJEVÍ ČLOVĚK, TAM SE OBJEVÍM I JÁ. A AŽ SE BUDE POSLEDNÍ ŽIVÝ TVOR PLAZIT POD CHLADNOUCÍM SLUNCEM, BUDU U TOHO.

"Aha," řekl Lezek. "Vidím, že se vám opravdu musí dařit." Vypadal trochu nepřítomně, jako člověk, který se nějakou dobu pokoušel vzpomenout si na něco důležitého a nakonec se vzdal.

Smrť ho přátelsky poklepal po rameni a obrátil se k Mortovi.

MÁŠ S SEBOU NĚJAKÉ VĚCI, CHLAPČE?

"Jo," odpověděl Mort, ale pak si na něco vzpomněl. "Jenže mám dojem, že jsem je zapomněl v obchodě. Tati, že jsme nechali uzlík s mými věcmi v obchodě, kde jsme koupili šaty?"

"Jenže ten bude zavřený," řekl Lezek. "Na Den prasečí hlídky jsou všechny obchody zavřené. Budeš se sem muset vrátit pozítří - vlastně dnes už zítra."

NO NA TOM ANI TAK NEZÁLEŽÍ, řekl Smrť. POJEDEME HNED. URČITĚ TADY BUDU MÍT BRZO NĚJAKOU PRÁCI.

"Doufám, že se budeš moct brzo zastavit doma," obrátil se Lezek k Mortovi. Zdálo se, že svádí neúspěšný boj se svými myšlenkami.

"No, já si myslím, tati, že to by asi nebyl zrovna ten nejlepší nápad," odpověděl mu rychle Mort.

"No, tak na shledanou, chlapče," zamrkal Lezek "A koukej dělat, co ti řeknou, slyšíš? A - promiňte pane, nemáte náhodou také syna?"

Zdálo se, že ta otázka Smrtě poněkud zaskočila.

NE, řekl nakonec, NEMÁM ŽÁDNÉHO SYNA.

"Jestli vám to nevadí, rád bych si jen na chviličku promluvil tuhle s chlapcem o samotě."

ZAJDU SE PODÍVAT NA KONĚ, řekl Smrť s více než lidským taktem.

Lezek objal syna kolem ramen, což mu vzhledem k nestejné výšce dělalo poněkud potíže, a jemně ho postrčil po náměstí.

"Morte, víš co mi tvůj strýc Hameš ještě řekl o učednících?" zašeptal mu do ucha.

"Ne, co?"

"Víš, řekl mi ještě jednu věc," svěřoval se mu polohlasně otec. "Řekl mi, že nejsou výjimečné případy, kdy učedník zdědí po pánovi celou živnost. Co tomu říkáš?"

"No, já nevím," řekl Mort.

"To stojí za to, aby se nad tím člověk zamyslel," nakláněl sek němu Lezek.

"Já o tom přemýšlím, tati,"

"Hameš říká, že tak začalo dost mladých mužů. Víš, dokázali, že jsou užiteční, vydobyli si důvěru svého pána a... no, když mají třeba v domě dceru... neříkal pan, hm, pan tento... něco o dcerách?"

"Pan kdo?" zeptal se Mort.

"Pan... tvůj nový pán."

"Aha, ten. Ne. Ne, myslím, že ten nemá žádnou dceru," odpověděl Mort pomalu. "Myslím si, že to vůbec není rodinný typ."

"Mnoho bystrých mladých mužů vděčí za svůj úspěch vhodnému sňatku," pokračoval vemlouvavě Lezek.

"Ano?"

"Morte, mám dojem, že mě vůbec neposloucháš."

"Cože?"

Lezek se najednou na dláždění pokrytém jinovatkou zastavil a otočil mládence obličejem k sobě, aby mu viděl do tváře.

"Budeš se muset chovat mnohem líp než teď," prohlásil. "Cožpak to, chlapče, nechápeš? Jestli chceš na tomhle světě něčeho dosáhnout, musíš se především naučit poslouchat. To ti říkám jako tvůj otec!"

Mort se otci zadíval do tváře. Byl by mu rád řekl mnoho věcí, jak ho má rád, jaký má strach, toužil zeptat se, co jeho otec v minulých minutách viděl a slyšel. Chtěl říci, že se cítí, jako by lezl na krtinu a zjistil, že je to ve skutečnosti činná sopka. Taky by ho zajímalo, co otec myslí tím "vhodným sňatkem".

Nakonec se však zmohl jen na: "Ano. Děkuju ti, tati. Asi bych už měl jít. Zkusím ti napsat dopis."

"Určitě půjde kolem někdo, kdo nám ho bude umět přečíst," řekl Lezek. "Sbohem, Morte." Hlasitě se vysmrkal.

"Sbohem, tati. Určitě vás přijdu jednou navštívit."

Smrť opatrně zakašlal, i když v jeho podání to zaznělo jako zapraskání prastarého dubového trámu plného červotočů.

MĚLI BYCHOM SE VYDAT NA CESTU, řekl, TAK SI, MORTE, NASKOČ.

Když se Mort vyhrabal na koňský hřbet za stříbrem zdobené sedlo, nahnul se Smrť dolů a potřásl Lezkovi rukou.

DĚKUJU VÁM, řekl.

"Je to hodný kluk a má dobré srdce," zvedl k němu Lezek oči. "Je trochu zasněný, to je všechno. Koneckonců, všichni jsme přece byli kdysi mladí."

Smrť o tom chvilku uvažoval.

NE, řekl nakonec. MYSLÍM SI, ŽE TO TAK DOCELA NENÍ.

Pozvedl otěže a obrátil koně směrem k Okraji. Z místa za zády postavy v temném plášti zoufale mával Mort.

Lezek mu mával na oplátku. Když mu kůň s oběma jezdci nakonec zmizeli z očí, spustil ruku a udiveně se na ni podíval. Ten stisk... byl takový podivný. Jenže si ani za nic nemohl uvědomit proč.

Mort poslouchal, jak pod koňskými kopyty chřestí drobné kamení. Když vjeli na cestu, změnilo se chřestění v tichý dusot podkov v měkké hlíně a nakonec nebylo nic.

Podíval se dolů a zjistil, že se po dním rozprostírá podivná krajina: noc tu a tam postříbřená měsíčním svitem. Kdyby spadl s koně, jediné, na co by mohl narazit, byl vzduch.

Pevněji sevřel ruce na sedle.

Pak se k němu Smrť otočil přes rameno. NEMÁŠ HLAD, CHLAPČE?

"Mám, pane." Ta slova Mortovi vyletěla přímo ze žaludku, aniž by se zeptala na souhlas jeho mozku.

Smrť přikývl a přitáhl koni otěže. Zvíře se zastavilo ve vzduchu a pod ním se třpytilo obrovské kruhové panoráma Plochy. Tu a tam bylo vidět oranžovou záři města a teplá moře nedaleko Okraje slabě světélkovala. Z několika hlubokých údolí se jako nazlátlá mlha pomalu odpařovalo pomalé a těžké zeměplošské denní světlo, které tam navečer uvázlo.

Jenže to všechno bylo zastíněno září, která stoupala k nebi od samotného Okraje. Obrovské prameny světla zářily a zařezávaly se do noční temnoty. Svět ohraničovaly vysoké zlaté stěny.

"To je nádhera," řekl tiše Mort. "Co je to?"

TO JE SLUNCE, KTERÉ JE V NOCI POD PLOCHOU, odpověděl mu Smrť.

"Takhle to vypadá každou noc?"

KAŽDOU NOC, přikývl Smrť. PŘÍRODA UŽ JE TAKOVÁ.

"Ví o tom vůbec někdo?"

JÁ. TY. BOHOVÉ. DOBRÉ CO?

"No sákryš!"

Smrť se naklonil v sedle a zahleděl se dolů, na království světa.

NEVÍM, JAK TY, ALE PŘI TOM, JAKÝ MÁM HLAD, BYCH KLIDNĚ UBLÍŽIL NE JEDNOMU, ALE DVĚMA KUŘATŮM. VÍŠ CO? SPROVODÍME ZE SVĚTA NĚJAKÉ KARÍ.

I když už bylo nějakou dobu po půlnoci, dvojměstí Ankh-Morpork kypělo nočním životem. Mort si původně myslel, že je v Srnčím hřbetu pěkně rušno, ale v porovnání s lidským vírem, který teď hučel na ulici kolem, byl v tom podhorském městečku ruch jako v márnici.

Ankh-Morpork už se pokoušela popsat řada básníků. Neuspěli. Možná že za to může nepopsatelná živost toho místa nebo je to zčásti i tím, že město s milionem obyvatel a žádnou kanalizací je pro básníky, kteří dávají přednost narcisům, přece jen trochu velké sousto. Tomu se nelze divit. Řekněme tedy, že Ankh-Morpork je plný života jako starý sýr za horkého dne, hlasitý jako kletba v chrámu, lesklý jako pomáda, barevný jako podlitina a hýbe se průmyslovou činností, obchodem, podnikáním a podezřelými kšeftíky jako psí zdechlina v termitišti.

Byly tam chrámy s doširoka otevřenými vraty a plnily ulice zvukem gongů, činelů a - to v případě některých konzervativně fundamentalistických náboženství - krátkými výkřiky obětí. Byly tam obchody, jejichž podivnému zboží nestačil vnitřní prostor, a tak vyhřezlo na ulici. Taky tam bylo na první pohled nezvyklé množství příjemných mladých dam, které si zřejmě nemohly dovolit pořádné oblečení. Zářily tam pochodně, předváděli se žongléři a pokřikovali nejrůznější prodavači přechodných radostí a potěšení.

A mezi tím vším kráčel Smrť. Mort napůl čekal, že se bude vinout zástupy jako dým, ale vůbec to tak nebylo. Bylo to jednoduše tak, že ať kráčel Smrť, kudy chtěl, lidé mu tak nějak prostě uhýbali z cesty.

U Morta to však nefungovalo. Ten dav, který se tak nenápadně a ochotně rozestupoval před jeho pánem, se pokaždé zavřel dost rychle na to, aby mu stál v cestě. Měl pošlapané nohy, natlučená žebra, lidé se mu neustále pokoušeli prodat podivná koření a vemlouvavě tvarovanou zeleninu a jakási starší paní mu proti vší logice začala vykládat, že je pěkně stavěný mladík, že by s tím mohli ledacos udělat a jestli by si nechtěl hezky užít.

Mort jí slušně poděkoval a řekl, že on si až dosud docela pěkně užíval.

Smrť došel na roh ulice a na vyleštěné mozkovně jeho lebky se odrazila záře pochodní. Tam se zastavil a nasál vzduch. Kolem rohu se potácel jakýsi opilec a bez zjevného důvodu obešel na své zmatené pouti velkým obloukem místo, kde Smrť stál.

TAK TOHLE JE MĚSTO, CHLAPČE, řekl Smrť. CO TOMU ŘÍKÁŠ?

"Je hrozně veliké," řekl Mort nejistě. "Víte, není mi jasné, proč se všichni chtějí mačkat zrovna na tomhle kousku, když je jinde docela prázdno?"

Smrť pokrčil rameny.

MNĚ SE TADY LÍBÍ, řekl. JE TO PLNÉ ŽIVOTA.

"Pane?"

PROSÍM?

"Co je to karí?"

V temných důlcích Smrťovy lebky zaplála dva namodralé ohníčky.

KOUSL SIS NĚKDY DO KOSTKY LEDU, KTERÁ BYLA ROZŽHAVENÁ DO BĚLA?

TAK TAKOVÉ JE KARÍ.

"Pane?"

PROSÍM?

Mort pracně polkl. "Promiňte, pane, ale otec mi říkal, že když něčemu nerozumím, mám se na to zeptat, nevadí to, pane?"

TO JE VELMI SPRÁVNÉ, přikývl Smrť. Zahnul do postranní uličky a zástup se před ním rozestupoval jako neuspořádané molekuly.

"Víte, pane, chtěl jsem se zeptat, člověk si nemůže nevšimnout, totiž jak bych vám to... je to tak nápadné, že..."

VEN S TÍM, HOCHU.

"Jak vlastně jíte?"

Smrť se zastavil tak náhle, že do něj Mort zezadu vrazil. Když otvíral ústa, aby se omluvil, umlčel ho Smrť mávnutím ruky. Zdálo se, že něco poslouchá.

OBČAS JSOU TAKOVÉ CHVÍLE, řekl napůl pro sebe, ŽE SE I JÁ SKORO ROZZLOBÍM.

Otočil se na patě a rychlým krokem se pustil s rozevlátým pláštěm uličkou. Ulička se klikatila mezi temnými zdmi a spícími domy, ani ne tak cesta, jako spíš klikatá puklina. Nakonec se Smrť zastavil u vetché kádě plné vody, natáhl se až skoro ke dnu a vytáhl malý látkový sáček, ke kterému byla připevněna cihla. Vytáhl svůj meč, který v temnotě vypadal jako modře zářící paprsek, a přeřízl motouz utažený kolem hrdla sáčku.

OPRAVDU SE VELMI ZLOBÍM, řekl. Obrátil sáček dnem vzhůru a Mort viděl, jak z něj vypadly tři ubohé uzlíčky mokré srsti a zůstaly v loužičce vody ležet na dláždění. Smrť natáhl kostnatý prst a jemně je pohladil.

Za nějakou chvíli začalo z utopených zvířátek stoupat něco jako šedý kouř a ve vzduchu se utvořily tři obláčky ve tvaru koťat. Občas slabě zamňoukaly, protože je mátla jejich podoba, a když se jich chtěl Mort dotknout, zalechtalo to a ruka mu prošla skrz.

KDYŽ SE STANE NĚCO TAKOVÉHO, POMYSLÍŠ SI O LIDECH SVOJE, prohlásil Smrť. Foukl na koťata a obláčky se rozechvěly. Jejich mňoukání jako by přicházelo odkudsi hodně zdaleka, a to ještě úzkou trubičkou.

"To jsou jejich duše, že?" zeptal se Mort. "Jak vypadají lidé?"

MAJÍ TVAR LIDÍ, odpověděl mu Smrť. V ZÁSADĚ TO ZÁLEŽÍ NA CHARAKTERISTICE MORFOGENETICKÉHO POLE.

Vzdychl jako rubáš ve větru, sebral koťata ze vzduchu a uložil je kdesi v rozměrných záhybech svého pláště. Pak vstal.

TAK A TEĎ UŽ KONEČNĚ NA TO KARÍ, řekl.

V Zahradě karí, na rohu Boží třídy a Krvavé uličky, bylo plno, ale byla tam samá smetánka - lidé, kteří plavou až nahoře a kterým je tedy dobře říkat "smetánka". Voňavé keře nasázené mezi stolky téměř pohlcovaly pach města, který byl čichovým ekvivalentem mlhového rohu.

Mort měl hlad a jedl se strašlivou chutí, ale potlačil svou zvědavost a nedíval se, jak vlastně jí Smrť. Na začátku tam jídlo bylo, a později už ne, takže se s ním mezitím muselo něco stát. Mort měl pocit, že Smrť není na takové věci zvyklý a dělá je proto, aby jeho, Morta, uklidnil, jako když staromládenecký strýček dostane o víkendu na starost svého synovce a má strach, že se stane něco, na co nebude stačit.

Ostatní hosté si jich příliš nevšímali, dokonce ani ve chvíli, kdy se Smrť pohodlně opřel na židli a zapálil si překrásnou dýmku. Když nechcete užasle zírat na někoho, komu se řinou obláčky dýmu z očních důlků, dá to nějaké přemáhání, ale každému se to dařilo.

"Jsou v tom nějaká kouzla?" podíval se Mort na Smrtě.

CO MYSLÍŠ? MYSLÍŠ, ŽE TADY OPRAVDU JSEM?

"To ano," přikývl pomalu Mort. "Já... víte, já jsem ty lidi pozoroval. Dívají se na vás, ale nevidí vás. Vy nějak ovlivňujete jejich vědomí."

Smrť zavrtěl hlavou.

DĚLAJÍ SI TO SAMI, řekl. ŽÁDNÁ KOUZLA V TOM NEJSOU. LIDÉ MĚ NEVIDÍ, ONI SI TO PROSTĚ SAMI SOBĚ NEDOVOLÍ. DOKUD NEPŘIJDE JEJICH ČAS, SAMOZŘEJMĚ. MĚ VIDÍ JEN MÁGOVÉ A KOČKY. ALE TI TVOJI PRŮMĚRNÍ LIDÉ... TI NIKDY. Vyfoukl k nebi překrásný kroužek kouře a dodal: JE TO SICE PODIVNÉ, ALE JE TO TAK.

Mort pozoroval, jak kroužek kouře pomalu stoupá vzhůru k obloze a pomalu odplouvá směrem k řece.

"Ale já vás vidím," obrátil se znovu k Smrťovi.

TO JE NĚCO JINÉHO.

Připlul klačský vrchní s účtem a položil jej před Smrtě. Vrchní byl zakrslý, měl temnou pleť a na hlavě účes podobný kokosovému ořechu, který se proměnil v novu. Když se mu Smrť mírně uklonil, stáhla se kulatá tvář vrchního do zamyšleného výrazu. Pak zavrtěl hlavou, jako někdo, kdo se pokouší vytřást si vodu z uší, a odešel.

Smrť zalovil v hlubinách pláště a vytáhl objemný kožený váček plný různých měděných mincí, které byly většinou stářím zelené. Pečlivě překontroloval účet a odpočítal tucet mincí.

POJĎ, řekl potom a vstal. MUSÍME JÍT.

"Co uděláme teď?"

KOUPÍME TI NĚJAKÉ NOVÉ ŠATY.

"Ale vždyť tyhle jsou dnes nové, vlastně včera."

OPRAVDU?

"Otec tvrdil, že ten obchod je proslulý svými rozumnými cenami," řekl Mort a popoběhl, aby svému pánovi stačil.

ŘEKL BYCH, ŽE TO DODÁVÁ HRŮZE NOVÝ ROZMĚR.

Zahnuli do široké ulice, která vedla do lepší čtvrti města (pochodně tam byly rozmístěny v menších a hromady odpadků ve větších vzdálenostech). Nebyly tam stánky ani pouliční prodavači, ale skutečné obchody, byla to přímo obchodní centra, měla své dodavatele, byly v nich židle a plivátka. Většina z nic byla otevřena i v tuhle noční hodinu, protože správný ankhský obchodník nemohl spát, když pomyslel na všechny ty peníze, které za tu dobu vydělá.

"Cožpak tady nikdo nespí?" divil se Mort.

TO JE MĚSTO, odpověděl Smrť a otevřel dveře do obchodu s šatstvem. Když o dvacet minut později vyšli ven, měl na sobě Mort velmi pěkné černé šaty zdobené jemnou stříbrnou výšivkou a obchodník užasle hleděl na hrst měďáků a soustředěně přemýšlel, kde je, u všech čertů, vzal.

"Kde jste přišel ke všem těm mincím?" vyzvídal Mort.

V KARTÁCH.

V holičství s celonočním provozem přistřihl holič Mortovi vlasy podle nejnovější módy místní mládeže,

zatímco Smrť seděl na vedlejším křesle a spokojeně si pobrukoval. Ke svému vlastnímu překvapení se cítil ve skvělé náladě.

Nakonec si stáhl z hlavy kápi a podíval se na bradýřova pomocníka. Ten mu vzápětí uvázal kolem krku ručník a s tím hypnotizovaným výrazem, který se Mort už pomalu učil znát, čekal na zákazníkovo přání. Smrť se pohodlně opřel a řekl: BUDE TO PÁR KAPEK KOLÍNSKÉ A PŘELEŠTIT, MŮJ DOBRÝ MUŽI.

Starší mág, kterému jiný učedník přistihoval na vedlejším křesle plnovous, zaslechl ten pochmurný olověný hlas a rychle se podíval po zvuku.

Pak k úžasu holičského personálu začal zoufale drmolit ochranná zaříkadla, protože Smrť se k němu otočil, pro maximální efekt co nejpomaleji, a uštědřil mu jeden ze svých nejdokonalejších úsměvů.

O pár minut později už mířil Mort ke stáji, kde nechal Smrť koně. Cítil, jak mu roste sebevědomí a táhne kolem uší. Pokusil se cvičně o pyšný krok, cítil, že by si to jeho oblek i nový zástřih zasloužily, ale tak nějak se mu to nepodařilo.

Mort se vzbudil.

Zůstal ležet, upřel oči na strop, rychle si přetočil pásek paměti nazpět a v hlavě mu vykrystalizovaly jako malé ledové kostičky události minulé noci.

Nemohl se přeci sejít se Smrtěm. Nemohl přece večeřet s kostrou, které hořely v důlcích modré jiskřičky. Musel to být nějaký strašný sen. Nemohl přece jet za Smrťovým sedlem na obrovském bílém koni, který se rozběhl vzhůru oblohou a pokračoval až...

... kam?

S neodbytností požadavků daňového úřadu se mu do hlavy drala jediná myšlenka.

Sem.

Nejistýma rukama si sáhl na ostříhanou hlavu a pak na ložní povlečení, které bylo z jakéhosi lesklého klouzavého materiálu. Bylo mnohem jemnější než to lněné, které používali u nich doma. To jejich bylo hrubé a vždycky bylo cítit ovcemi, tohle vonělo a bylo jako teplý suchý sníh.

Rychle vyskočil z postele a začal se rozhlížet po pokoji.

Tak především byl obrovský, větší než celý dům Mortových rodičů, a naprosto suchý, suchý jako prastará hrobka pohřbená hluboko v písku rozpálené pouště. Vzduch chutnal tak, jako by ho několik hodin vařili a pak mu dovolili vystydnout. Koberec, který měl Mort pod nohama, byl tak vysoký, že by se v něm pohodlně ukryl kmen pygmejů, a jak po něm přecházel, praskaly mu pod nohama malé jiskřičky.

Podíval se na své vlastní tělo, na kterém měl navlečenou dlouhou bílou noční košili. Šaty měl úhledně složeny na židli vedle postele a ta židle, jak si nemohl nevšimnout, byla zdobena řezbou - jemným motivkem lebek a hnátů.

Mort si sedl na pelest postele, začal se rychle oblékat a myšlenky se mu rozběhly jako splašený kůň.

Potom s námahou otevřel těžké dubové dveře a pocítil mírné zklamání, když strašidelně nezaskřípaly.

Venku byla jen holá, dřevem vyložená chodba, osvětlená silnými bílými svícemi, zasazenými v držácích na protilehlé zdi.

Mort opatrně našlapoval na špičky a pomalu postupoval chodbou, dokud nedošel ke schodišti. To úspěšně zdolal, aniž se přihodilo cokoliv strašlivého, a ocitl se v místnosti plné dveří, která vypadala jako vstupní hala. Byla tady spousta pohřebních závěsů a starožitné stojací hodiny, jejichž tikot zněl jako tep srdce hor. Vedle nich byl stojan na deštníky.

Ve stojanu byla zastrčená kosa.

Mort se rozhlédl po okolních dveřích. Vypadaly důležitě. Jejich obloukové rámy byly vyzdobeny známým motivem lebek a kostí. Chtěl právě zkusit ty nejbližší, když se za ním ozval hlas:

"Tam nesmíš, kluku."

Chvilku mu trvalo, než si uvědomil, že ta slova mu neznějí v hlavě, ale že to je skutečný hlas tvořený ústy, který se mu do hlavy dostal běžným způsobem, prostřednictvím vzduchového vlnění tak, jak to původně příroda vymyslela. Příroda si musela dát spoustu práce kvůli těm třem slovům s lehce namyšleným tónem.

Otočil se. Stála tam dívka asi tak vysoká jako on a možná o nějaký rok starší. Měla stříbrné vlasy a oči s perlovým leskem a takové ty zajímavé, ale nesmírně nepraktické dlouhé šaty, jaké mají tendenci nosit tragické hrdinky, které, zatímco oduševněle zírají na měsíc, tisknou k ňadrům jedinou růži. Mort nikdy neslyšel výraz předrafaelovský, což je škoda, protože to by byl popis nadmíru výstižný. Na druhé straně taková děvčata bývají víc křehká a průsvitná, zatímco u téhle si člověk dovedl přece jen představit tu a tam nějaký ten kousek čokolády navíc.

Chvilku se na něj dívala s hlavou nakloněnou ke straně a špičkou jedné nohy si poklepávala na zem. Pak se rychle natáhla a štípla ho silně do lokte.

"Au!"

"Hmm. Takže ty jsi vážně skutečný," podivila se. "Jak se jmenuješ, kluku?"

"Mortimer. Říkají mi Mort," odpověděl a třel si přitom paži. "Proč jsi to udělala?"

"Budu ti říkat kluk," oznámila mu místo odpovědi. "A vůbec ti nemusím opovídat, rozumíš, ale abys věděl, myslela jsem si, že jsi mrtvý. Vypadáš jako mrtvý."

Mort mlčel.

"Neumíš mluvit?"

Mort v duchu počítal do deseti.

"Nejsem mrtvý," řekl nakonec. "Aspoň si myslím, že ne. Je to trochu složité. A kdo jsi ty?"

"Můžeš mi říkat slečno Ysabell," prohlásila nafoukaně. "Otec mi řekl, že máš dostat něco k jídlu. Pojď za

mnou."

Zamířila k jedněm dveřím. Mort vykročil za ní přesně v té správné vzdálenosti, aby ho stačila otvíranými dveřmi uhodit do druhého lokte.

Za dveřmi byla kuchyň - dlouhá, nízká a teplá, kde od stropu visely měděné pánve a jejíž celou jednu stěnu zabíral obrovský železný sporák. U sporáku stál jakýsi stařík, smažil právě vejce se slaninou a tiše si pohvizdoval mezi zuby.

"Alberte," vyštěkla Ysabell, "tady máš ještě jednoho ke snídani."

Muž pomalu otočil hlavu, a aniž řekl slovo, přikývl. Dívka se obrátila nazpět k Mortovi.

"Musím říct, že když měl otec k dispozici celou Plochu, mohl si taky vybrat někoho lepšího než tebe. Ale obávám se, že už budeš muset stačit."

Pak vyplula z místnosti a bouchla za sebou dveřmi.

"Stačit k čemu?" řekl Mort jen tak do místnosti.

V kuchyni bylo ticho, rušené jen sykotem pánve a občasným zapraskáním uvnitř sporáku. Mort si všiml, že na dveřích trouby je vyraženo: malý moloch (patent).

Kuchař si ho nevšímal, takže Mort si nakonec přitáhl židli a sedl si k vydrhnutému stolu.

"Houby!" pronesl najednou stařec, aniž se otočil.

"Jak? Cože?"

"Povídám, jestli chceš taky houby?"

"Aha. Díky. Ne, díky."

"Máš docela pravdu, mladý muži."

Stařík se otočil a prostřel na stůl.

Ještě dlouho potom, co si na to zvykl, tajil Mort dech, kdykoliv pozoroval Alberta při chůzi. Smrťův kuchař byl hubený jako lunt, měl červený nos a neustále vypadal, že má na rukou rukavice bez prstů - i když je neměl - a jeho chůze se skládala z komplikované sestavy pohybů. Albert se nahnul kupředu, levá ruka mu začala klesat, nejprve pomalu, ale stále rychleji, a nakonec švihla podél těla dolů k noze, a tak popohnala tělo kupředu, podobně jako u člověka, který se pokouší běžet na chůdách. Pánev v jeho druhé ruce mezitím opsala několik složitých křivek a zastavila se přesně nad Mortovým talířem.

Albert měl na očích ten správný typ brýlí s půlměsícovitými skly, přes jejichž vršek se tak dokonale mžourá.

"Potom můžeš dostat ještě ovesnou kaši," oznámil chlapci a významně na něj mrkl, jako by ho tím uváděl do světa tajemství ovesné kaše.

"Promiňte," podíval se na něj Mort, "ale mohl byste mi říct, kde přesně jsem?"

"Ty to nevíš? Tohle je dům Smrtě, chlapče. Přivezl tě sem včera večer."

"No, tak trochu si to pamatuju. Jenže..."

"Ano?"

"Víte, ta vejce se šunkou," řekl Mort nejistě. "Nějak se mi to nezdá, no, to pravé."

"Taky mám někde ještě trochu pudingu," zabručel Albert.

"Ale ne, já myslel..." Mort zaváhal. "Já jen, že si nedovedu představit, jak si on sedne a dá si kus šunky a pár smažených vajec."

Albert se zasmál. "Ale on to taky nedělá. Rozhodně ne pravidelně, to ne. Co se týče mistra, to je snadná služba, jejej! Vařím jen pro sebe a -" odmlčel se, "- pro slečinku."

Mort s pochopením přikývl. "Pro vaši dceru," řekl.

"Moji? Pcha," ušklíbl se Albert. "To se mýlíš. To je jeho dcera."

Mort se zadíval na volská oka na talíři. Mlčky mu ze své loužičky tuku pohled opětovala. Albert sice kdysi slyšel o nutričních tabulkách, ale nesouhlasil s nimi.

"Mluvíme oba o té samé osobě?" zeptal se Mort nakonec. "Vysoký, celý v černém, je trochu... no, kostnatý..."

"Adoptovaná," oznámil mu Albert laskavě.

Nad hlavou se mu rozhoupal zvonek.

"- která bude muset počkat. Chce, abys k němu přišel do pracovny. Na tvém místě bych si pospíšil. Je nerad, když ho nechává někdo čekat. To je celkem pochopitelné. Nahoru po schodech a první dveře nalevo. Nemůžeš se splést -"

"A jsou kolem těch dveří lebky a hnáty?" zeptal se Mort a vstal od stolu.

"Ty jsou tady skoro kolem všech dveří," vzdychl si Albert. "To je jenom taková jeho slabůstka, on tím nic nemyslí."

Mort nechal svou snídani stydnout a pospíšil si nahoru po schodech, a když vešel do chodby, zastavil se u prvních dveří. Pozvedl ruku, aby zaklepal.

POJĎ DÁL.

Klika se pohnula sama od sebe a dveře se otevřely dovnitř.

Smrť seděl za psacím stolem a upřeně zíral do obrovské knihy vázané v kůži, která byla velká skoro jako celá deska stolu. Když Mort vešel, zvedl Smrť hlavu, jeden zvápenatělý prst si podržel na místě, kde skončil, a usmál se. Neměl moc na výběr.

ACH, řekl a pak se zarazil. Pak se poškrabal na bradě a ozval se zvuk, jako když někdo přejede nehtem po hřebenu.

KDO JSI, CHLAPČE?

"Mort, pane, odpověděl Mort. "Váš učedník, vzpomínáte?"

Smrť na něj chvíli zíral. Pak se modré jiskřičky v temných důlcích vrátily napět k textu knihy.

AHA, MORT, řekl. DOBRÁ, CHLAPČE. NUŽE, OPRAVDU A UPŘÍMNĚ SI PŘEJEŠ NAUČIT SE TA NEJVĚTŠÍ TAJEMSTVÍ ČASU A VESMÍRU?

"Ano, pane, chci, pane."

DOBRÁ, STÁJE JSOU ZA DOMEM, RÝČ A VIDLE VISÍ HNED ZA DVEŘMI.

Sklonil hlavu. Pak ji zase zvedl.

Mort se nehýbal.

JE MOŽNÉ, ŽE BYS MI NĚJAKOU NÁHODOU NEROZUMĚL?

"Ne tak docela, pane."

HNŮJ, HOCHU. HNŮJ. ALBERT MÁ V ZAHRADĚ KOMPOST. MYSLÍM, ŽE KDYŽ SE ROZHLÉDNECH, NAJDEŠ TAM NĚKDE I KOLEČKO, PUSŤ SE DO TOHO.

Mort zasmušile přikývl. "Ano, pane, už tomu rozumím, pane. Pane?"

ANO?

"Víte, pane, já jenom nerozumím, co to má společného s tajemstvím času a vesmíru."

Smrť tentokrát ani nezvedl hlavu od knihy.

PROTO JSI TADY, ABY SES TO NAUČIL.

Je pravda, že i když je zeměplošský Smrť, jak sám říká, ANTROPOMORFNÍ PERSONIFIKACE, dávno už přestal používat tradičního koně - kostlivce, protože ho už unavovalo neustále cestou zastavovat a přidělávat mu drátem jednotlivé kousky, které z něj opadávaly. Teď byl jeho kůň zvíře z masa a krve a ještě k tomu z nejlepšího chovu.

A jak Mort rychle zjistil, skvěle krmený.

Některé práce povznášejí. Tahle - no, nabízela přímo opak, ale byla alespoň v teple a nenáročná na myšlení. Po nějaké chvíli se dostal Mort do rytmu a začal si hrát sám pro sebe takové ty početní hry s materiálem, které za podobných okolností hrál každý z nás. Takže teď, pomyslel si v jedné chvíli, mám hotovou skoro čtvrtinu, dobrá, řekněme třetinu, takže až vyřídím támhleten kout u žlabu, budu toho mít za sebou větší polovinu. Řekněme pět osmin, což znamená, že když potom odvezu další tři kolečka... To není nijak důležité a nic to nedokazuje, snad jenom to, že i s nekonečností vesmíru se člověk lépe vyrovná, když si ji představí jako řadu malých částí.

Kůň ho ze stání pozoroval a občas se mu s přátelským výrazem pokusil sežrat čupřinu nad čelem. Zanedlouho si Mort uvědomil, že ho pozoruje ještě někdo. V pootevřených dveřích stála dívka jménem Ysabell a jednou rukou si zamyšleně podpírala bradu.

"Ty jsi čeledín?"

Mort se narovnal.

"Ne," odpověděl jí. "Já jsem učedník."

"To je hloupost. Albert řekl, že nemůžeš být učedník."

Mort se soustředil na zvednutí dalších plných vidlí do kolečka. Ještě další dvoje vidle, možná ještě troje, když se to slehne, kolečko je plné, a pak další čtyři kolečka, no, řekněme pět, a už budu mít hotovou půlku...

"Albert říká," ozvala se Ysabell hlasitě, "že z učedníků se nakonec stávají mistři, a víc než jeden Smrť nemůže existovat. Takže ty jsi prostě další sluha a musíš dělat, co ti řeknu."

... když potom vyvezu dalších osm koleček, bude to vyčištěné až ke dveřím, a to už jsou určitě dvě třetiny celé stáje, takže to znamená...

"Slyšel jsi, co jsem ti říkala, kluku?"

Mort přikývl. Potom bude zbývat nějakých čtrnáct koleček, jenže raději budu počítat patnáct, protože támhleten roh jsem nevybral pořádně, ale potom...

"Copak neumíš mluvit?"

"Mort," řekl Mort klidně.

Vrhla na něj zuřivý pohled. "Cože?"

"Jmenuju se Mort," oznámil jí Mort. "Chtěla jsi se mnou mluvit?"

Chvíli bezmocně lapala po dechu a oči jí přeskakovaly jeho tváře k vidlím a nazpět.

"Protože já dostal přikázáno, abych se s tím neloudal."

Vybuchla.

"Co tady děláš? Proč tě sem otec vlastně přivezl?"

"Najal mě na pracovním trhu," odpověděl jí Mort. "Najímají se tam všichni hoši. Mě tam najal tvůj otec."

"A ty ses chtěl dát najmout právě od něj?" vykřikla. "Je to Smrť, jestli to nevíš. Pochmurný sekáč. Ten s kosou. Je hrozně důležitý. Není něco, čím se můžeš stát, tím čím je, prostě musíš být!"

Mort klidně ukázal na skoro plné kolečko.

"Doufám, že se to nějak vyvrbí," uzavřel rozhovor. "Můj otec říká, že se to většinou obrátí k lepšímu."

Zvedl vidle, obrátil se, a když slyšel, jak si Ysabell odfrkla a vyšla ven, spokojeně se ušklíbl na koňský zadek.

Mort se pravidelným tempem propracovával svými šestnáctinami, osminami, čtvrtinami a třetinami a vozil kolečko přes dvorek na kompost pod velkou jabloní.

Smrťova zahrada byla rozlehlá, hezká a dobře udržovaná. Byla také velmi, opravdu velmi černá. Tráva byla černá. Květiny byly také černé. Mezi černými listy na černé jabloni visela černá jablka. Dokonce i vzduch měl černý odstín.

Po nějaké době začal mít Mort dojem, že vidí - i když je to dost nesmyslné - různé černé barvy.

Abychom to vysvětlili, ne jen hodně tmavé odstíny červené a zelené, ale skutečně různá zabarvení černi. Celé barevné spektrum, každou barvu jinou, ale všechny černé. Vyklopil poslední náklad, odvezl kolečko na místo a vrátil se do domu.

POJĎ DÁL.

Smrť stál u šikmého pultíku na knihy a hledal v jakési mapě. Podíval se na Morta, jako by ho vůbec neviděl.

Smrť stál u šikmého pultíku na knihy a hledal v jakési mapě. Podíval se na Mort, jako by ho vůbec neviděl.

NESLYŠEL JSI NÁHODOU O MANTHSKÉ ZÁTOCE, CO? řekl.

"Ne, pane."

STRAŠLIVÉ ZTROSKOTÁNÍ. ZPRÁVA O NĚM OTŘÁSLA CELÝM SVĚTEM.

"Kdy se to stalo?"

TEPRVE SE STANE, řekl Smrť. JESTLI SE MI PODAŘÍ TO ZATRACENÉ MÍSTO NAJÍT.

Mort přešel ke stojánku a nahlédl do mapy.

"Vy chcete potopit loď?" zeptal se.

Smrť se zhrozil.

JISTĚŽE NE! DOJDE TAM KE KOMBINACI ŠPATNÉ NAVIGACE, MĚLKÉ VODY A VICHŘICE NEVHODNÉHO SMĚRU.

"To je hrozné," otřásl se Mort. "Utopí se tam moc lidí?"

TO ZÁLEŽÍ NA OSUDU, odpověděl Smrť, otočil se ke knihovně a vytáhl z ní velký atlas. S TÍM JÁ OVŠEM NEMOHU NIC DĚLAT. CO JE TO TADY CÍTIT?

"To jsem já," odpověděl Mort po pravdě.

AHA. STÁJ. Smrť se odmlčel s rukou na hřbetě silného svazku. PROČ SI MYSLÍŠ, ŽE JSEM TĚ POSLAL DO STÁJE, CO? PŘEMÝŠLEJ DOBŘE.

Mort zaváhal. Mezi počítáním koleček ve stáji opravdu přemýšlel. Napadlo ho, jestli mu ta práce má procvičit koordinaci ruky a oka, nebo ho naučit poslušnosti. Pak chvíli myslel, že je to proto, aby si uvědomil, že i malé úkoly jsou důležité nebo že i největší lidé museli začít od podlahy. Ani jedno z těch vysvětlení se mu nezdálo to pravé.

"No já si myslím..." začal pak váhavě.

NO?

"No, já si myslím, že proto, že jste byli po kolena v hnoji, abych řekl pravdu."

Smrť se na něj dlouze zadíval. Mort začal nejistě přešlapovat z nohy na nohu.

NAPROSTO SPRÁVNĚ, přikývl nakonec Smrť. JE VIDĚT, ŽE MÁŠ JASNÉ MYŠLENKY A REALISTICKÝ PŘÍSTUP K VĚCEM. TO JE V NAŠEM ZAMĚSTNÁNÍ VELMI DŮLEŽITÉ.

"Ano, pane. Pane?"

HMM? Smrť zápasil s rejstříkem.

"Lidé umírají přece neustále, že? Miliony. Musíte mít strašně moc práce. Ale -"

Smrť na Morta vrhl pohled, který už Mort začínal znát. Nejdřív udivený, pak nesmírně dotčený, ten zatlačila jiskřička pochopení a ta se změnila ve výraz shovívavosti.

ALE?

"Víte, myslel jsem si, že budete neustále na cestách, víc v terénu. Že se budete krást ulicemi. Moje babička měla starý kalendář a tam jste tak byl namalovaný, myslím s kosou a tak..."

AHA. OBÁVÁM SE, ŽE SE TO NEDÁ TAK JEDNODUŠE VYSVĚTLIT, POKUD NEZNÁŠ SYSTÉM BODOVÉHO VTĚLENÍ A UZLOVÉHO ZAOSTŘENÍ. MYSLÍM, ŽE NE, CO?

"Ne neznám."

NO VŠEOBEČNĚ ŘEČENO, ČEKÁ SE ODE MĚ, ŽE SE OBJEVÍM JEN VÝJIMEČNĚ, PŘI ZVLÁŠTNÍCH PŘÍLEŽITOSTECH.

"Jako třeba král?" zeptal se Mort. "Tím myslím, jako že král vládne, i když dělá něco jiného, dokonce i když spí. Je to tak, pane?"

PODOBNĚ, řekl Smrť a začal stáčet mapy. TAK, CHLAPČE, JESTLI UŽ JSI HOTOV SE STÁJÍ, ZAJDI ZA ALBERTEM A ZEPTEJ SE HO, JESTLI NEPOTŘEBUJE S NĚČÍM POMOCI. JESTLI MÁŠ CHUŤ, MŮŽEŠ JET DNES VEČER SE MNOU.

Mort přikývl. Smrť se vrátil ke své kožené knize, vzal pero, chvilku si ho prohlížel a pak se s lebkou nakloněnou ke straně podíval na Morta.

UŽ SES SEŠEL S MOU DCEROU? Zeptal se.

"No... ano, pane," odpověděl Mort s rukou na klice.

JE TO VELICE PŘÍJEMNÁ DÍVKA, přikývl Smrť, ALE MYSLÍM SI, ŽE BUDE MOC RÁDA, KDYŽ TADY BUDE NĚKDO V JEJÍM VĚKU, S KÝM SI BUDE MOCI POPOVÍDAT.

"Pane?"

JEDNOHO DNE JÍ TOHLE VŠECHNO BUDE PATŘIT.

V temných očních důlcích na okamžik zaplálo něco, co se podobalo malé modré supernově. Mort najednou s úžasem pochopil, aniž věděl jak, že Smrť se na něj pokouší mrknout.

V té krajině nezávislé na čase ani prostoru, kterou nezachycovala žádná mapa, protože existovala jen v těch vzdálených hlubinách mnohočetného vesmíru, známých jen několika astrofyzikům trpícím strašlivě překyseleným žaludkem, strávil Mort celé odpoledne tím, že pomáhal Albertovi sázet brokolici. Byla černá s odstínem červeně.

"Víš, on se opravdu snaží," vysvětloval Albert Mortovi, který se ohánět sázecím kolíkem. "Jenže jak dojde na

barvy, tam mu prostě chybí představivost."

"Já tomu asi nějak nerozumím," otočil se k němu Mort. "Chcete snad říct, že tohle všechno udělal on?"

Za zahradní zdí klesala zem do hlubokého údolí a pak se pomalu zvedala přes temná blata, která se táhla až ke vzdáleným horám, jejichž rozeklané vrcholky se ježily jako kočičí zuby.

"Jo," přikývl Albert. "Dávej pozor, kam liješ tu vodu!"

"A co tady bylo předtím?"

"To nevím," odpověděl Albert a začal napichovat nový řádek. "Nejspíš nebeská klenba. To je jenom takové hezké jméno pro syrové nic. Abych řekl pravdu, tak to zas není nijak dokonalé dílo. Zahrada je v pořádku, ale ty hory, to je pěkný šunt. Když se na ně podíváš z blízka, jsou celé rozmazané. Jednou jsem se na ně zašel podívat."

Mort se upřeně zadíval na nedaleké stromy. Zdály se mu až na barvu docela normální.

"A proč to vlastně všechno dělal?"

Albert zabručel. "Víš, co se stane klukům, kteří jsou zbytečně zvědaví?"

Mort chvilku přemýšlel.

"Ne," řekl nakonec. "Co?"

Chvíli bylo ticho.

Pak se Albert narovnal a řekl: "K sakru, já taky ne. Ale asi jim někdo odpoví, a dobře jim tak."

"Řekl mi, že s ním můžu dnes v noci jet," pochlubil se Mort.

"Tak to máš opravdu štěstí, co?" odpověděl Albert bez zájmu a vykročil k domu.

"A vážně to všechno udělal on?" ujišťoval se Mort, který mu klusal v patách.

"Jasně."

"A proč?"

"Myslím, že chtěl mít nějaké místo, kde by byl doma."

"Vy jste mrtvý, Alberte?"

"Já? Vypadám snad jako mrtvý?" Stařík si odfrkl, protože Mort si ho začal pomalu prohlížet pátravým zrakem. "Přestaň s tím. Jsem stejně živý jako ty. Možná i víc."

"Promiňte."

"No jo." Albert otevřel dveře a otočil se k Mortovi s tak laskavým výrazem, jakého jen byl schopen. "Je lepší se na všechno tak moc nevyptávat," usmál se. "Lidi to popouzí. A co takhle teplou smaženku?"

Seděli u stolu a hráli domino, když se rozcinkal zvonek. Mort si sedl do pozoru.

"Bude chtít, abychom mu připravili koně," řekl Albert. "Pojď."

V nastávajícím soumraku přešli do stáje a Mort pozoroval, jak stařík sedlá Smrťova koně.

"Jmenuje se Truhlík," oznámil mu Albert, když přitahoval sedlový popruh. "Zatím se tak neprojevil, ale člověk nikdy neví."

Truhlík se mu pokusil s láskou sežvýkat šátek na krku.

Mort si vzpomněl na dřevořez v kalendáři své babičky. Obrázek byl mezi údaji o tom, kdy sázet kterou zeleninu, a obrazovou tabulkou znázorňující fáze měsíce. Byl na něm znázorněn "Smrť - nesmlouvavý soudce, genzz drzive czi později gesť navsztíví gednoho kazzdého z nás". Mort si ho prohlížel snad tisíckrát, když se učil číst. Jistě by na něj nikdy nezapůsobil tak silným dojmem, kdyby věděl, že se strašlivý oř, kterému šlehají z nozder plameny a na jehož hřbetě se žene rozšklebený kostlivec s kosou, jmenuje Truhlík.

"Já jsem si to myslel, že to bude něco jako Dráp nebo Šavle nebo aspoň Eben," pokračoval Albert, "ale mistr má prostě své malé slabůstky. Těšíš se, co?"

"Asi ano," odpověděl nejistě Mort. "Ještě nikdy jsem neviděl Smrtě při práci."

"To málokdo," přikývl Albert. "Rozhodně ne víckrát než jednou."

Mort se zhluboka nadechl.

"Chtěl jsem se zeptat na tu jeho dceru -" začal.

AHA, TADY JSTE. DOBRÝ VEČER, ALBERTE, I TOBĚ, HOCHU.

"Morte," řekl Mort automaticky.

Smrť vešel do stáje a uvnitř se musel trochu sehnout, aby nenarážel hlavou o strop. Albert kývl na pozdrav, ale nijak zvlášť uctivě, jak si Mort všiml, jen jako slušně vychovaný člověk. Mort si při těch několika vzácných návštěvách ve městě seznámil s jedním nebo dvěma sluhy, ale Albert se žádnému z nich nepodobal. Choval se, jako by dům patřil jemu a jeho pán byl jen návštěvou, která tudy prochází, jako něco, co snášíme jako odfouknutou omítku nebo pavouky na záchodě. Smrť si toho nevšímal, zdálo se, že je s tím srozuměn, že si s Albertem už dávno řekli všechno, co bylo třeba, a teď se snaží vykonávat své povinnosti tak, aby jeden druhému co nejméně překáželi. Mortovi to připomínalo procházku po prudké bouři. Všude je klid a čerstvé povětří, ale člověk cítí zbytky té obrovské energie, která se před krátkou chvíli vybila.

V duchu si napsal seznam věcí, která by rád udělal, a teď k němu připojil další bod - dozvědět se něco o Albertovi.

PODRŽ TO, řekl Smrť, podal Mortovi kosu a vyhoupl se Truhlíkovi do sedla. Kosa vypadala docela obyčejně až na čepel. Ta byla nesmírně slabá, až průsvitná, vypadala jen jako namodralý stín ve vzduchu a dokázala krájet plamen a sekat zvuk. Mort ji držel velmi opatrně.

DOBŘE, CHLAPČE. TAK POJĎ. ALBERTE, NEČEKEJ NA NÁS.

Kůň vyklusal ze dvora a vyhoupl se na oblohu. Kolem se měly rozběhnout hvězdy. Vzduch se měl roztočit ve spirále a rozpadnout se v roj mizejících jiskřiček, tak jak to bývá při běžných každodenních meziprostorových

přesunech. Ale tohle byl Smrť, který ovládal umění objevit se všude tiše nečekaně a nepozván, který proklouzl stejně snadno meziprostorem jako klíčovou dírkou. Pohybovali se pomalým klusem mezi vysokými stěnami temných mračen, kolem vzdutých oblačných hor, až se nakonec prodrali řídnoucími mlhovými pásy a pod nimi se objevila Zeměplocha zaplavená slunečním světlem.

TO JE TÍM, ŽE ČAS SE DÁ UPRAVIT, odpověděl Smrť, když se Mort divil, že na Ploše je den. NENÍ TO NIJAK DŮLEŽITÉ.

"Já jsem vždycky věřil, že ano."

TO SI MYSLÍ JENOM LIDÉ, PROTOŽE SI TO SAMI VYMYSLELI, řekl zachmuřeně Smrť. Morta napadlo, že je to trochu otřepané, ale nakonec se rozhodl neodporovat.

V KLAČISTÁNU ZAČALA VELMI SLIBNÁ VÁLKA, otočil se k němu Smrť přes rameno. TAKÉ TAM VYPUKLO NĚKKOLIK EPIDEMIÍ. A DNES DOJDE K JEDNOMU VELMI DŮLEŽITÉMU ATENTÁTU, POKUD BYS RADĚJI VIDĚL TEN.

"Cože, vražda?"

ANO, ZABÍJÍ KRÁLE.

"Jo tak, krále," uklidnil se Mort. Krále znal. Jednou ročně jezdila do Ovčího hřbetu skupina potulných herců a hry, které hráli, byly povětšinou o králích. Krále vždycky někdo zabil, a když ne, tak se zabíjeli mezi sebou. Zápletky bývaly pravidelně velice složité, pokaždé z nich byla záměna osob, jed, bitvy, dávno ztracení synové, duchové zemřelých otců, čarodějnice a hemžilo se to v nich dýkami. Zvláštní bylo, že i když z toho jasně vyplývalo, že kralování není žádná procházka rozkvetlou zahradou, většina osob, které ve hře vystupovaly, se králem chtěla stát. Palácový život si Mort sice dokázal představit jen tak mlhavě, ale byl si skoro jistý, že se tam nikdo moc nevyspí.

"Docela rád bych viděl opravdického krále," řekl. "Moje babička říkala, že pořád nosí korunu. Dokonce i když jdou na záchod."

Smrť si to nechal projít dutinou.

NO, NEVIDÍM JEDINÝ DŮVOD, PROČ BY TO NEBYLO MOŽNÉ, přikývl nakonec. ZE SVÉ ZKUŠENOSTI ALE VÍM, ŽE TO TAK VĚTŠINOU NENÍ.

Kůň se rozběhl a hluboko pod nimi bleskovou rychlostí mizela šachovnice Stoské nížiny. Byl to bohatý kraj, plný naplavenin, zvlněných zelených polí úpravných malých království. Hranice těch zeměček se díky neustálým šarvátkám, svatebním smlouvám, paktům o neútočení a společném útočení a příležitostně i nedbalým kartografům neustále kroutila jako had.

"A tenhle král," vyzvídal Mort, když pod nimi mizely rozlehlé pralesy, "je dobrý, nebo zlý?"

NIKDY JSEM SE O TAKOVÉ VĚCI NEZAJÍMAL, odpověděl Smrť. ŘEKL BYCH, ŽE NENÍ ANI LEPŠÍ, ANI HORŠÍ NEŽ JINÝ KRÁL.

"Odsuzoval taky lidi k smrti?" zeptal se Mort, a když si uvědomil, s kým to vlastně mluví, tak ještě rychle dodal: "Určitě by vám tím ušetřil dost času."

OBČAS. JSOU NĚKTERÉ VĚCI, KTERÝM SE JAKO KRÁL PROSTĚ NEVYHNEŠ.

Proletělo pod nimi jakési město rozložené kolem hradu postaveného na skalisku, které trčelo z pláně jako geologický uhřík. Smrť řekl, že je to obrovský balvan ze vzdálených hor Beraní hlavy, který tady zanechal ustupující ledovec. Ten tudy proklusal za pověstných dnů, kdy ledoví obři válčili s bohy a vypustili ledovce do nížin, protože doufali, že se jim podaří zmrazit svět. Nakonec to vzdali a zahnali svá obrovská lesklá stáda zase na nazpět, do tajemných krajů v nepřístupných horách kolem Středu. Na pláních nikdo nevěděl, proč to ledovec udělal, ale většina mladších obyvatel Sto Lat, jak se městečko kolem skaliska jmenovalo, tvrdila, že se mu okolní rovná krajina zdála k smrti nudná.

Truhlík klidně klusal dolů nicotou, až se nakonec jeho podkovy dotkly dláždění nejvyšší věže. Smrť sesedl a řekl Mortovi, aby vytáhl zpoza sedla pytel se zrním.

"Nevšimnou si lidi, že je tady nahoře kůň?" neodpustil si Mort otázku, když začali sestupovat dolů po úzkých točitých schodech.

TEBE BY NAPADLO, ŽE NA VRCHOLKU TAKOVÉ VĚŽE BY MOHL BÝT KŮŇ? odpověděl Smrť otázkou.

"Ne. Po těchhle schodech by ho tam nikdo nedostal."

TAKŽE?

"Aha, už to chápu. Lidé nechtějí vidět to, co podle nich nemůže existovat."

VÝBORNĚ.

Právě procházeli širokou chodbou vyzdobenou látkovým čalouněním. Smrť sáhl do pláště a vytáhl přesýpací hodiny a ve slabém světle se na ně zblízka podíval.

Tyhle byly obzvláště krásné, sklo bylo vybroušeno do jemňoučkých fazetek a jejich rámeček byl z vzácného dřeva a mosazi. V rámečku byla vyryta slova "Olerve zvaný Bastard, král".

Písek uvnitř se podivně leskl. Už ho tam zbývala pouhá špetka.

Smrť si něco spokojeně zabručel a hodiny zmizely zpět v tajemné skrýši širokého pláště.

Zahnuli kolem rohu a narazili na stěnu hluku. Před nimi se otevřel sál plný lidí, kouře a hlasů stoupajících nahoru ke stropu plnému praporců, který se ztrácel v šeru. Na malé galerii se ze všech sil snažilo přehlušit všeobecný hluk trio minstrelů, ale nebylo jim to nic platné.

Zjevení Smrtě nikoho nevyrušilo. Dveřník se k němu sice obrátil, ale pak se zatvářil naprosto nepřítomně a začal myslet na něco jiného. Několik dvořanů se sice podívalo jejich směrem, ale oči se jim nakonec rozostřily, a to ve chvíli, kdy smysl pro realitu přehlasoval těch ostatních pět.

JEŠTĚ MÁME PÁR MINUT, řekl Smrť a obratným pohybem sebral sklenku z tácu sloužícího, který procházel

kolem. ZAMÍCHEJME SE DO DAVU.

"Oni nevidí ani mě!" podivil se Mort. "Ale já jsem skutečný!"

REALITA NENÍ VŽDYCKY TO, CO VIDÍME, řekl mu Smrť. PODÍVEJ, KDYŽ NECHTĚJÍ VIDĚT, MĚ, NECHTĚJÍ VIDĚT ANI TEBE. TOHLE JE ARISTOKACIE, HOCHU. NIKDO NENÍ DOKONALEJŠÍ V UMĚNÍ NEVIDĚT VĚCI. A PROČ JE V TOM NÁPOJI TA TYČINKA S NAPÍCHNUTOU VIŠNIČKOU?

"Jmenuju se Mort," řekl Mort automaticky.

TA VIŠEŇ URČITĚ NEMÁ NIC SPOLEČNÉHO S CHUTÍ. JAK MŮŽE NĚKOHO NAPADNOUT VZÍT DOKONALÝ NÁPOJ A PAK DO NĚJ STRČIT KUS DŘEVA S VIŠNÍ?

"Co se stane teď?" rozhlížel se Mort. Do lokte mu vrazil nějaký starý hrabě, zastavil se, chvíli vrhal pohledy na všechny strany, jen na Morta se ani nepodíval, a když nakonec nechápavě pokrčil rameny, šel dál.

VEZMI SI TOHLE, řekl Smrť a šťouchl prstem do jednoho košíčku na míse kolemjdoucího sluhy. HOUBIČKY - ANO. STUDENÉ KUŘE - ANO. ŠLEHAČKA - ANO. ANI PROTI JEDINÉMU NIC NEMÁM, ALE PROČ A KTERÉHO BLÁZNA NAPADLO VŠECHNO UMLÍT, SMÍCHAT A NACPAT DO OBALU ZE SLANÉHO TĚSTA?

"Prosím?" zeptal se Mort.

TADY MÁS TY SVOJE SMRTELNÍKY, pokračoval Smrť. JSOU NA TÉHLE PLANETĚ TEPRVE PÁR STOLETÍ A CELOU DOBU NEDĚLAJ NIC JINÉHO, NEŽ ŽE VYMÝŠLEJÍ, JAK SIUDĚLAT VŠECHNO CO NEJSLOŽITĚJŠÍ. NEPOCHOPITELNÉ. VEZMU SI OKURČIČKU.

"Kde je král?" natahoval Mort krk, aby viděl přes hlavy dvořanů.

TÁMHLE, TEN CHLÁPEK SE ZLATÝMI VOUSY, kývl Smrť bradou. Poklepal po rameně dalšího jídlonoše, a když se muž otočil a začal se zmateně rozhlížet, uzmul mu s dovedností salonního kouzelníka z podnosu další skleničku.

Mort se rozhlížel dál, až nakonec uviděl postavu stojící s malou skupinkou uprostřed pestrého davu. Muž se právě nakláněl k jedné straně, aby lépe slyšel, co mu říká do ucha vyšňořený sloužící. Hlava státu byl vysoký, trochu těžkopádný muž s poctivou a trpělivou tváří člověka, od kterého by našinec s důvěrou koupil i koně.

"Ten nevypadá jako zlý král," přemýšlel Mort nahlas. "Proč by ho chtěl někdo zabít?"

VIDÍŠ TOHO MUŽE VEDLE NĚJ? TOHO S TÍM MALÝM KNÍRKEM, KTERÝ SE ŠKLEBÍ JAKO JEŠTĚRKA NA SLUNÍČKU? ukázal Smrť svou kosou.

"Ano?"

TO JE JEHO BRATRANEC, VÉVODA ZE STO HELIT. NEPATŘÍ ZROVNA K TĚM NEJPŘÍJEMNĚJŠÍM LIDEM, pokračoval Smrť. MOC ŠIKOVNÝ S JEDEM. JEŠTĚ VLONI BYL, CO SE TÝKÁ NÁROKU NA TRŮN, PÁTÝ V POŘADÍ, DNES UŽ JEN DRUHÝ. TAK TROCHU SPOLEČENSKÝ HOROLEZEC, DALO BY SE ŘÍCI. Chvilku se přehraboval v záhybech pláště a vytáhl jiné přesýpací hodiny, ve kterých se přesýpal černý písek jemnou krajkou z droboučkého ostnatého drátu. Zkusmo jimi zatřásl. A BUDE TADY PŘINEJMENŠÍCH DALŠÍCH TŘICET PĚTATŘICET LET.

"I když se tady potuluje a zabíjí lidi?" zavrtěl Mort hlavou. "To není žádná spravedlnost."

Smrť si povzdechl. NE, řekl, dopil a natáhl se k nedaleko stojícímu pážeti, které užasle zíralo, jak se mu v ruce objevila prázdná sklenička. JSEM JENOM JÁ.

Vytáhl meč, který mu visel po boku, a ukázalo se, že čepel zbraně je stejně průsvitná a modrolesklá jako list kosy. Potom postoupil kupředu.

"Myslel jsem, že používáte kosu," zašeptal Mort.

KRÁLOVÉ MAJÍ NÁROK NA MEČ, vysvětlil mu krátce Smrť. JE TO KRÁLOVSKÉ TO - JAK SE TO K ČERTU JMENUJE - PRIVILEGIUM.

Zastrčil kostnatou ruku pod plášť a znovu vytáhl hodiny krále Olerveho. V horní baňce se k sobě vystrašeně sbíhalo posledních pár zrníček písku.

TEĎ DÁVEJ DOBRÝ POZOR, upozornil Morta Smrť. TŘEBA TI POTOM BUDE CHTÍT NĚKDO POLOŽIT PÁR OTÁZEK.

"Počkejte," chytil ho Mort s nešťastným výrazem za ruku. "To není fér. Nemůžete to nějak zastavit?"

FÉR? KDO TADY MLUVIL O POCTIVOSTI?

"Když je ten bratranec takový -"

POSLYŠ, řekl Smrť, NĚJAKÁ POCTIVOST S TÍM NEMÁ CO DĚLAT. TADY NEMŮŽEŠ NIKOMU NADRŽOVAT. TO BY TAK JEŠTĚ CHYBĚLO. KDYŽ JE ČAS, JE ČAS. TO JE VŠECHNO, CHLAPČE.

"Jmenuju se Mort," zasténal Mort s pohledem upřeným na zástup.

A pak ji uviděl. Nahodilý pohyb lidí otevřel na okamžik v davu úzkou uličku, kterou Mort zahlédl štíhlou rudovlasou dívku, jež seděla ve skupině starších dam těsně za králem. Nebyla výjimečně krásná, protože jí oddělení pih přidělilo větší dávku, než bývá zvykem, a upřímně řečeno, byla trochu hubená. Pohled na ni však Mortovi projel zadním mozkem jako rozžhavený drát a s ošklivým pochechtáváním mu proletěl až do žaludku.

JE ČAS, prohlásil Smrť a strčil do Morta ostrým loktem. NÁSLEDUJ MĚ.

Smrť kráčel ke králi a v ruce potěžkával meč. Mort zamrkal a pomalu se mu vydal v patách. Dívčiny oči se na okamžik setkaly s jeho a rychle se odvrátily. Pak se ale vrátily zpět, s nimi se otočila celá hlava a rty se jí začaly otvírat ve vystrašeném "o".

Mortovi se změnila páteř v kus pudingu. Rozběhl se ke králi.

"Pozor!" křičel. "Hrozí vám strašlivé nebezpečí!"

Svět se náhle změnil v melasu. Naplnil se namodralými a narůžovělými stíny, jako sen, který se vám zdá za horkých nocí, zvuk začal slábnout, až se hluk celého sálu změnil ve vzdálené chraptivé popraskávání jako hudba v cizích sluchátkách. Mort viděl Smrtě, který přátelským gestem kladl králi na rameno ruku a upíral oči vzhůru ke -

- ke galerii, kde seděli minstrelové.

Mort viděl střelce, viděl kuši, viděl, jak vzduchem letí rychlostí revmatického hlemýždě střela. Ale ani při té strašlivé pomalosti ji nebyl schopen dohnit. Zdálo se mu, že to trvá celé hodiny, než ovládl olověné končetiny, ale nakonec se mu podařilo postavit obě nohy na zem a pravou znovu vykopl kupředu se zrychlením pohybujících se kontinentů.

Jak se tak pomalu prodíral vzduchem, řekl Smrť bez jakékoliv zlosti: JE TO MARNÉ, VÍŠ. JE SICE NAPROSTO PŘIROZENÉ, ŽE TO CHCEŠ ZKUSIT, ALE JE TO MARNÉ.

Mort jako ve snu proplouval mlčícím světem...

Šíp zasáhl cíl. Smrť pozvedl meč oběma rukama a máchl jím v širokém vodorovném oblouku, takže čepel hladce proletěla královým krkem, aniž po sobě zanechala nejmenší stopu. Mortovi, který se stále ještě prodíral zčeřelým světem stínů, se zazdálo, že se z králova těla odloupl nezřetelný stín a padl k zemi.

Nemohl to být král, protože ten stál pořád na svém místě a s výrazem nesmírného úžasu zíral Smrťovi do tváře. U jeho nohou leželo jako stín něco nezřetelného a kdesi daleko se začaly ozývat výkřiky.

OPRAVDU ČISTÁ PRÁCE, pochválil se Smrť. S KRÁLI BÝVÁ ČASTO POTÍŽ. VĚTŠINOU BY SE Z TOHO RÁDI VYKROUTILI. ZATO PRŮMĚRNÝ SEDLÁK, NA TOHO NIKDO OHLED NEBERE.

"Kdo u všech čertů, jste?" zeptal se král. "Co tady děláte? No? Stráže! Okamžitě -"

Naléhavé poselství, které mu už chvíli sdělovaly jeho oči, konečně prorazilo až do mozku. Na Morta to velmi zapůsobilo. Král Olerve byl na trůně už mnoho let, a dokonce i po smrti se dokázal chovat vybraně.

"Oh," řekl. "Už je mi to jasné. Nečekal jsem, že tě uvidím tak brzo."

VAŠE VELIČENSTVO, uklonil se Smrť mírně, TO MÁLOKDO.

Král se rozhlédl kolem. V tomhle světě stínů bylo ticho a klid, ale jak se zdálo, za jeho hranicemi vládlo nesmírné vzrušení.

"Tam dole, to jsem já, že?"

MÁTE PRAVDU, SIRE.

"Čistá práce. Kuše, že?"

ANO, A TEĎ, SIRE, KDYBYSTE BYL TAK LASKAV -

"Kdo to byl?" zeptal se král. Smrť zaváhal.

NAJATÝ VRAH Z ANKH-MORPORKU, odpověděl.

"Hm, to bylo chytré. To tedy Sto Helitovi gratuluju. A já se celou tu dobu cpal protijedy. Proti kalené oceli neexistuje žádný protijed, co?"

SAMOZŘEJMĚ ŽE NE, SIRE.

"Takže starý dobrý provazový žebřík a rychlý kůň u padacího mostu, co?"

TAK TO BUDE VYPADAT, SIRE, řekl Smrť a vzal králův stín lehce za ruku. JESTLI VÁS TO ALE UTĚŠÍ, TEN KŮŇ BUDE MUSET BÝT OPRAVDU RYCHLÝ.

"Jakže?"

Smrťův stabilní úsměv se ještě o něco rozšířil.

MÁM ZÍTRA RÁNO S TÍM JEZDCEM SCHŮZKU V ANKHU, řekl Smrť. PODÍVEJTE, DOVOLIL VÉVODOVI, ABY MU DAL NA CESTU BALÍČEK S JÍDLEM.

Král, u nějž k základním předpokladům pro výkon povolání patřilo mimo jiné i to, že chápal o něco pomaleji, se na chvilku zamyslel a pak se krátce zasmál. V tom okamžiku si poprvé všiml Morta.

"Kdo je to?" zeptal se. "Nějaký další mrtvý?"

TO JE MŮJ UČENDÍK, odpověděl mu Smrť. A TEN TO ODE MĚ JEŠTĚ PĚKNĚ SCHYTÁ, ULIČNÍK.

"Mort," řekl Mort automaticky. Vnímal sice jejich slova, ale nebyl schopný odtrhnout oči od toho, co se odehrávalo kolem. Cítil se skutečný. Smrť vypadal rozhodně jako z kostí. A král přímo kypěl zdravím a na osobu, která byla právě zavražděna, vypadal až neuvěřitelně fit. Zbytek světa byl ale mořem pohyblivých stínů. Nad padlým tělem se shýbalo několik osob, které Mortem procházely, jako by nebyl nic jiného než neviditelná mlha.

U těla klečela i rusovlasá dívka a plakala.

"To je moje dcera," řekl král. "Asi bych měl cítit smutek. Jak to, že necítím nic?"

EMOCE ZŮSTALY VE VAŠEM TĚLE. JE TO JEN OTÁZKA NERVŮ.

"Aha, proto. Ona nás ale nevidí, že ne?"

NE.

"Nedalo by se nějak udělat, že bych se s ní..."

BOHUŽEL, odpověděl Smrť.

"Ona se stane královnou, a kdybych jí mohl říci..."

JE MI LÍTO, zavrtěl Smrť hlavou.

Dívka zvedla hlavu a její pohled Mortovi prošel tělem. Pozoroval, jak k ní přichází vévoda a klade jí účastně ruku na rameno. Vévodovi se na rtech chvěl slabý úsměv. Byl to takový ten úsměv, který polehává na písečných březích tropických řek a čeká na neopatrné plavce.

Nevím, jak to udělat, abys mě slyšela, nakláněl se Mort k dívce. Nevěř mu!

Dívala se na něj, ale neviděla ho a rukama si utírala slzy. Natáhl k ní ruku a bezmocně pozoroval, jak projela její paží.

TAK POJĎ, CHLAPČE. ŽÁDNÉ CICMÁNÍ.

Mort cítil, jak se mu na rameno položila Smrťova ruka gestem, ve kterém nechybělo přátelské pochopení. Neochotně se otočil a následoval krále se Smrtěm. Ven prošli zdí. Mort byl asi v půli cesty, když si uvědomil, že je to

nemožné.

Tahle myšlenka plná sebevražedné logiky ho málem zabila. Cítil, jak se mu kolem těla začíná svírat chladný kámen, když se mu u ucha ozval známý hlas.

PODÍVEJ SE NA TO TAKHLE. TA ZEĎ TADY NENÍ, JINAK BYS TUDY NEMOHL JÍT. NEBO SNAD ANO, CHLAPČE?

"Morte," řekl Mort.

PROSÍM?

"Jmenuju se Mort. Nebo Mortimer," řekl Mort už poněkud popuzeně a cukl sebou kupředu. Kamenný chlad mu zmizel za zády.

NO, VIDÍŠ, ŽE TO NENÍ TAK TĚŽKÉ?

Mort se podíval dlouhou chodbou a zkoumavě pleskal zeď dlaní. Určitě jí prošel, ale teď se zdála být naprosto pevná. Na šatech se mu zatřpytily úlomky slídy.

"Jak to děláte?" zeptal se. "Jak jsem to udělal já? Jsou to kouzla?"

KOUZLA, TO JE TO JEDINÉ, CO TO NENÍ, CHLAPČE. AŽ TO DOKÁŽEŠ ÚPLNĚ SÁM, NEBUDE UŽ NIC, CO BYCH TĚ MOHL NAUČIT.

Král, který mezitím evidentně vybledl, řekl: "Ujišťuji vás, že je to neobyčejně efektní. Mimochodem, mám dojem, že blednu, nezdá se vám?

TO SE STANE KAŽDÉMU. ZKUSTE SI TO VYCHUTNAT.

"Jak?" Hlas teď už nebyl nic víc než stín ve vzduchu.

BUĎTE PROSTĚ SÁM SEBOU.

V tom okamžiku se král začal propadat, zmenšoval se ve vzduchu a jeho hmotné pole se nakonec v záblesku jasné záře zbortilo. Zbyl po něm jen maličký jasný bod. Stalo se to tak rychle, že to Mort málem minul. Z ducha hvězdičkou v několika vteřinách.

Smrť opatrně chytil tu zářivou nicku a uschoval ji v nekonečných záhybech svého pláště.

"Co se to s ním stalo?" vyzvídal Mort.

TO VÍ JEN ON, zněla odpověď. POJĎ.

"Moje babička říká, že když člověk umře, je to, jako by spal," zamyslel se Mort se stínem naděje v hlase.

NEVÍM. NEZAŽIL JSEM ANI JEDNO, ANI DRUHÉ.

Mort se naposled rozhlédl chodbou. Obrovské dvoukřídlé dveře se rozletěly dokořán a do chodby se vyvalil dav dvořanů ze sálu. Dvě starší ženy se pokoušely utišit princeznu, ale ta před nimi kráčela tak rychle, že měly co dělat, aby jí stačily, a proto jí poskakoval v patách jako dva zmatené míče. Všechny tři zmizely ve vedlejší chodbě.

JIŽ KRÁLOVNOU, řekl pochvalně Smrť. Smrť si potrpěl na styl.

Pak už došli mlčky až na vrcholek věže.

POKUSIL SES HO VAROVAT, řekl Smrť a sundal Truhlíkovi sáček se zrním.

"Ano, pane, promiňte."

NEMÁŠ PRÁVO PLÉST SE DO CESTY OSUDU. KDO MYSLÍŠ, ŽE JSI, ABYS ROZHODOVAL, KDO MÁ ŽÍT A KDO ZEMŘÍT?

Smrť pozoroval se zájmem Mortův výraz.

TO SMĚJÍ JEN BOHOVÉ, dodal. I JEDEN JEDINÝ ČLOVĚK, KTERÝ BY SI ZAHRÁVAL S OSUDEM, BY MOHL ZNIČIT CELÝ SVĚT. ROZUMÍŠ?

Mort provinile přikývl.

"Pošlete mě domů?" zeptal se slabým hlasem.

Smrť se k němu nahnul a zvedl ho k sobě za sedlo.

ZA TO, ŽE JSI PROJEVIL ÚČAST? NE. BYL BYCH TĚ PRAVDĚPODOBNĚ POSLAL DOMŮ, KDYBY TĚ TO POBAVILO. MUSÍŠ SI VŠAK UVĚDOMIT, ŽE JE JEN JEDINÝ PROJEV ÚČASTI, KTERÝ SI MŮŽEME V NAŠEM ŘEMESLE DOVOLIT.

"Jaký?

DOKONALE NABROUŠENÁ KOSA.

Dny ubíhaly, i když si Mort nebyl jistý, kolik jich bylo. Pochmurné slunce Smrťova světa sice putovalo po obloze pravidelně, ale v občasných návštěvách smrtelného světa nebyl žádný systém. Smrť nenavštěvoval jen krále a důležité bitvy, většina jeho osobních cest směřovala k docela obyčejným lidem.

Jídlo servíroval Albert, který se usmíval pro sebe a mlčel. Ysabell se většinou zdržovala ve svých pokojích nebo se projížděla na svém poníkovi kolem černých močálů za domem. Pohled na ni, když se hnala s vlajícími vlasy cestou necestou, by byl mnohem působivější, kdyby byla lepší jezdkyně nebo kdyby byl poník mnohem větší nebo kdyby jí vlasy vlály přirozeně. Některé vlasy to dělávají, ty její ne.

Když se se Smrtěm nevydával za tím, čemu Smrť říkal "povinnosti", pomáhal Mort Albertovi nebo si sám našel nějakou práci na zahradě či ve stáji. Taky se často probíral Smrťovou rozlehlou knihovnou a četl všechno, co mu padlo do rukou, s nenasytností člověka, který poprvé objevil kouzlo psaného slova.

Většina svazků v knihovně byly pochopitelně životopisy.

V jednom byly výjimečné. Psaly se samy. Lidé, kteří už zemřely, vyplňovali své knihy od první do poslední strany a ti, kteří se nenarodili, měly knihy naprosto čisté. Ti ostatní... Mort si udělal znamínka, označil si v několika knihách konec textu a po nějaké době spočítal řádky, které přibyly. Zjistil, že v knihách přibývá zhruba čtyři až pět odstavců denně. Rukopis neznal.

Nakonec sebral odvahu.

COŽE? řekl užasle Smrť, který seděl za psacím stolem a obracel v prstech svůj nůž na papír ve tvaru malé kosy.

"Volné odpoledne," opakoval Mort. Pokoj byl najednou strašlivě velký a Mort se cítil uprostřed koberce rozměrů menšího pole hrozně na ráně.

ALE PROČ? Zeptal se Smrť. URČITĚ NEJEDEŠ NA POHŘEB BABIČCE, TO BYCH O TOM MUSEL NĚCO VĚDĚT.

"Chtěl bych si jen tak vyrazit, víte? Mezi lidi," odpověděl mu Mort a marně se pokoušel vydržet pohled těch nehybných modrých jiskřiček.

ALE VŽDYŤ SE SETKÁVÁŠ S LIDMI SKORO DENNĚ, protestoval Smrť.

"Jo, já vím, ale, vždycky jen na chvilku," řekl Mort. "Víte, bylo by to hezké, sejít se s někým, kdo má perspektivu, že bude na světě déle než několik minut. Pane," dodal.

Smrť zabubnoval prsty na stůl a místností se ozýval zvuk podobný myšímu stepování. Ještě chvilku na Morta zíral. Všiml si, že chlapec už zdaleka není tak kostnatý jako na začátku, že stojí vzpřímeněji, než si pamatoval, a umí použít slovo perspektiva ve správném spojení. To dělá ta knihovna.

DOBRÁ, řekl potom váhavě. JENŽE MNĚ SE ZDÁ, ŽE TADY MÁŠ VŠECHNO, CO POTŘEBUJEŠ. TVÉ POVINNOSTI SNAD NEJSOU NIJAK VYČERPÁVAJÍCÍ, NEBO ANO?

"Ne, pane."

MÁŠ TADY TAKY DOBRÉ JÍDLO, POHODLNOU POSTEL A SPOLEČNOST PŘIMĚŘENÉHO VĚKU.

"Koho, prosím?" podivil se Mort.

MOU DCERU, naklonil Smrť hlavu na stranu. PŘEDPOKLÁDÁM, ŽE UŽ JSI SE S NÍ SEŠEL, NE?

"Aha, ano pane, jistě pane."

JE TO VELMI PŘÁTELSKÁ A ROZTOMILÁ BYTOST, KDYŽ SE S NÍ ČLOVĚK TROCHU SEZNÁMÍ.

"Určitě ano, pane."

A PŘESTO SI PŘEJEŠ - Smrť ta slova vyslovil s nádechem nechuti - VOLNÉ ODPOLEDNE?

"Ano, pane. Když dovolíte, pane."

TAK DOBRÁ. AŤ JE PO TVÉM. MÁŠ VOLNO DO ZÁPADU SLUNCE.

Smrť otevřel svou obrovskou účetní knihu a začal psát. Občas se natáhl a přesunul několik kuliček na počítadle.

Asi za minutu zvedl hlavu.

TY JSI TADY JEŠTĚ, řekl s mírným údivem. A VE SVÉM VOLNÉM ČASE, dodal nakysle.

"Hm," začal Mort nejistě, "chtěl jsem se zeptat, pane, jestli mě lidé uvidí?"

ŘEKL BYCH, ŽE ANO. URČITĚ, odpověděl Smrť. JE JEŠTĚ NĚCO, S ČÍM BYCH TI MOHL POMOCI, NEŽ SE VYDÁŠ HÝŘIT DO SVĚTA?

"Je tady ještě jedna věc, pane. Já totiž nevím, jak bych se dostal do světa obyčejných smrtelníků, víte?" troufl si zoufalý Mort.

Smrť si hlasitě povzdechl a otevřel zásuvku stolu.

PROSTĚ TAM DOJDEŠ.

Mort nešťastně přikývl a vydal se na dlouhou cestu, kde dveřím pracovny. Když je otvíral, Smrť zakašlal.

CHLAPČE! Zavolal a hodil Mortovi něco přes celou místnost.

Mort to automaticky chytil a dveře se se zaskřípěním otevřely.

Vchod zmizel. Vysoký koberec pracovny se změnil v oblé kočičí hlavy. Jasné denní světlo ho zaplavilo jako rtuť.

"Mort," řekl Mort všeobecně celému vesmíru.

"Cože?" podíval se na něj stánkař stojící vedle. Mort se rozhlédl. Byl na trhu plném stánků, lidí a zvířat. Dalo se tam koupit všechno, od jehly až po (prostřednictvím několika potulných proroků) vizi spasení. Konverzovat tady hlasem slabším než řev bylo prostě nemožné.

Mort poklepal stánkaři opatrně na záda.

"Vidíte mě?" zeptal se opatrně.

Stánkař na něj kriticky zamžoural.

"Řekl bych, že jo," prohlásil. "Nebo někoho, kdo se vám hrozně podobá."

"Děkuju vám," rozzářil se Mort, kterému se očividně ulevilo.

"Není zač. Já vidím za den lidí... a všechny zadarmo. Nechcete si koupit nějaké tkaničky do bot?"

"Neřekl bych. Co je tohle za město?"

"Copak vy to nevíte?"

Několik lidí od okolních stánků na Morta začalo upírat zamyšlené pohledy. Mozek se mu rozběhl naplno.

"Můj pán hodně cestuje," prohlásil pravdivě. "Přejeli jsme dnes v noci a já spal vzadu na voze. Teď mám volné odpoledne."

"Aha," usmál se stánkař. Důvěrně se k Mortovi naklonil. "Chcete si trošku vyhodit z kopýtka, co? To vám můžu zařídit."

"Mně by ke štěstí úplně stačilo, kdybych věděl, kde jsem," odpověděl mu Mort.

To prodavače zaskočil.

"Tohle je Ankh-Morpork," odpověděl. "to snad vidí každý, ne? A taky cítí."

Mort začichal. Na vzduchu ve městě opravdu něco bylo. Člověk měl pocit, že ten vzduch si užil života.

Nemohli jste si s každým nadechnutím nevšimnout, že těsně kolem vás se pohybují další tisíce lidí a skoro každý se potí v podpaží.

Stánkař si Morta znovu kriticky prohlédl, všiml si bledé tváře, dobře střižených drahých šatů a podivného výrazu, což dohromady vytvářelo něco jako proslulý efekt stlačeného pera.

"Podívejte?" řekl nakonec stánkař, "budu k vám upřímný. Mohl bych vám ukázat směr k velkému bordelu."

"Už jsem jedl," odpověděl Mort se světáckou lehkostí. "Ale mohl byste mi říci, jak daleko je to odsud do... myslím, že se to jmenuje Sto Lat?"

"Asi dvacet mil na střed, ale tam není nic, co by mohlo zajímat mladého muže vašeho druhu," pospíšil si obchodník. "Já to znám, máte odpoledne pro sebe, toužíte po nových zážitcích, po vzrušení, hledáte nějaké milostné dobrodružství..."

Mort mezitím otevřel váček, který mu Smrť hodil před odchodem. Byl plný malých zlatých mincí, které se ze všeho nejvíc podobaly zekínům.

V mysli se mu znovu vynořila podoba té bledé tváře pod korunou rudozlatých vlasů, která nějakým šestým smyslem vycítila jeho přítomnost. Nejisté pocity posledních dnů, které nedokázal přesně zařadit, se najednou zaostřily jako krajina, ze které vítr odfoukl mlhu.

"Chci nějakého velmi rychlého koně," prohlásil.

O pět minut později se Mort ztratil.

Téhle části Ankh-Morporku se říkalo Stínov a byla to vnitřní část města, která by nutně potřebovala buď dlouhodobý program vládní pomoci, nebo, a to raději, několik plamenometů. Nedalo se o ní prohlásit, že je zchátralá, protože to bychom význam toho slova přepínali přes únosnou mez. Stadiem zchátralosti prošla už dávno a teď byla daleko za ním, kde díky jakémusi einstenovskému zvratu získala vznešenou strašlivost, kterou nosila stejně pyšně jako jiná města cenu za architekturu. Stínov byl hlučný, rozpálený a páchl jako zem v prasečáku.

Sousedství tam nefungovalo v tom obyčejném mezilidském slova smyslu, ale spíš jako společenstvo na velkém korálovém útesu - žili tady lidé, ale byly to lidské obdoby raků poustevníků, humrů, krevet, překrásných, ale jedovatých rybek a pochopitelně i žraloků.

Mort beznadějně bloudil v klikatých uličkách. Ten, kdo by mohl jeho cestu sledovat ze vzduchu, by si rychle všiml, že v zástupu lidí za ním vzniká určitý stabilní pohyb, který dává tušit, že ho sleduje přinejmenším několik mužů stahujících se pomalu, ale jistě ke své kořisti. Průměrný inteligentní člověk by rychle odhadl, že Mort a jeho zlato mají ve Stínově stejnou naději na přežití jako třínohý ježek na šestiproudé dálnici.

Z toho už začíná být jasné, že Stínov nebyl místo, kde by žili obyčejní obyvatelé. Přežívali tam starousedlíci. Čas od času se Mort pokusil zatáhnout některého z nich do řeči, aby zjistil, kudy by se dostal k nějakému dobrému obchodníku s koňmi. Starousedlíci vždycky zamumlali něco nesrozumitelného a rychle vyklízeli pole. Bylo to tím, že každý, kdo chtěl ve Stínově přežít déle než několik hodin, měl vyvinutý zvláštní smysl, a proto se klidil z Mortova okolí stejně jako se venkovan za silné bouře klidí z okolí velkého osamělého stromu.

Tak nakonec Mort dorazil až k řece Ankh, největší z řek. Už předtím, než vtekla do města, byla pomalá a zhoustlá prachem, který spláchla v nížinách, a když se dostala ke Stínovu, mohl i bezvěrec kráčet po vlnách. Utopit se v Morku by dalo spoustu práce, zato by se v něm člověk snadno udusil.

Mort pozoroval široký pás s nedůvěrou. Zdálo se, že se hýbe. Taky se na něm občas objevily bubliny. Musela to být voda.

Povzdechl si a otočil se.

Najednou před ním stáli tři muži, kteří jako by vystoupili z kamenných zdí. Všichni tři měli těžký a významný pohled těch zločinců, při jejichž zjevení i hlavní hrdina vyprávění pocítí určitou dávku nejistoty, i když ne zas tak velkou, protože čtenář ví, že lumpové zažijí ošklivé překvapení.

Všichni se zle šklebili. V tom byli opravdu dokonalí.

Jeden z nich vytáhl z opasku nůž a začal jím opisovat malé kroužky ve vzduchu. Pomalu postupoval k Mortovi, zatímco zbylí dva postupovali mnohem pomaleji, a tvořili tak zadní voj.

"Naval prachy?" zasípal ten první.

Mortovi maně klesla ruka ke koženému váčku u pasu.

"Počkejte chvilku," prohlásil. "Co se stane potom?"

"Co?"

"No chtěl jsem se zeptat, jestli za to ‚peníze, nebo život'?" pokračoval Mort. "Vždycky se od lupičů čeká, že to budou chtít takhle. Vaše peníze, nebo váš život. Četl jsem to v jedné knize," dodal.

"Jo, to je možný, to je možný," připustil lupič. Cítil, že začíná ztrácet iniciativu, ale bojoval dál. "Na druhý straně by to ale mohly bejt jak tvý prachy, tak tvůj život. Dvě mouchy jednou ranou, dalo by se říct." Muž vrhl kosý pohled na své dva kolegy, kteří se při tom skvělém vtipu pobaveně pochechtávali.

"V tom případě..." řekl Mort a zvedl váček v jedné ruce, připraven hodit jej tak daleko do Ankhu, jak by dohodil. V duchu se jenom bál, že se váček od hladiny odrazí.

"Hej, co to děláš," vykřikl zmatený lupič. Chystal se vrazit kupředu, ale Mort váčkem výhrůžně zatřásl.

"Podívejte se na to takhle. Když mě chcete stejně zabít, proč bych se těch peněz nezbavil? Je to prostě jenom na vás." Aby svá slova zdůraznil, vytáhl z váčku jednu minci a hodil ji do řeky, která ji s nešťastným nasátím přijala. Lupiči se otřásli.

Jejich vůdce upřel oči na váček. Potom na svůj nůž. Na Morta. Nakonec na své společníky.

"Dovolíte na okamžik?" řekl a trojice lumpů se shlukla hlavami k sobě.

Mort si očima měřil vzdálenost ke konci uličky. Nedokázal by to. Navíc ta trojice vypadala tak, že pronásledování lidí byla pravděpodobně další věc, ve které byla dokonalá. Jen logické uvažování je nechalo tak trochu na holičkách.

Vůdce se nakonec obrátil nazpět k Mortovi. Ještě jednou se tázavě podíval na své společníky. Oba důrazně přikyvovali.

"Rozhodli jsme se, že tě vodkrouhnem a s těma prachama to risknem," řekl. "Nemůžem si dovolit, aby se tady něco takovýho rozmohlo."

Jeho společníci vytáhli nože.

Mort polkl. "Myslím, že to není moudré," podíval se na ně.

"Proč?"

"No, kdyby nic, tak mně se to nelíbí."

"Nikdo po tobě nechce, aby se ti to líbilo, vod tebe se čeká jenom, že umřeš."

"Nemyslím, že už je čas, abych umřel," odporoval mu Mort a pomalu couval. "Jsem si jistý, že by mi to řekli."

"No né," zašklebil se vůdce, který toho začínal mít dost, "tak panáčkovi by to někdo řek, co? Velký kouřící sloní hovno!"

Mort udělal další krok zpět. Zdí.

Vůdce lupičů zíral na pevnou kamennou zeď, ve které Mort zmizel. Potom praštil nožem o zem.

"Tak to se na to teda vážně... eru," prohlásil znechuceně. "Další ...anej mág! Nenávidím ty ...aný mágy!"

"Neměl bys je tak ..át, aby tě jednou pěkně nep...ali," zamumlal jeden z jeho kamarádů a bez nejmenších obtíží vyslovil i řadu několika teček po sobě.

Třetí člen společnosti, kterému o myslelo trochu pomaleji, řekl: "Poslyšte, dyť ten chlápek prošel zdí, ne?"

"Jo, a my se za ním táhnem jakou dobu!" prohlásil otráveně ten druhý. "To se ti fakt povedlo, Plešoune. Já ti říkal hned, že je to mág, nikdo jinej se tady samotnej nepotuluje. No neříkal jsem, že je to mág? Já to říkal hned, že..."

"Už jsi toho řek zbytečně moc," zavrčel náčelník.

"Ale já ho fakt viděl, prošel akorát na tomdle místě zdí!"

"Jo? Neřikej!"

"No, zrovínka tudle! Copak tys to neviděl!?"

"Myslíš si, bůhví jak jsi chytrej, co?"

"No, na to jsem chytrej dost, ne?"

Vůdce jediným bleskovým pohybem sebral ze země svůj nůž.

"A co vostrej? Seš aspoň tak vostrej jako todle?"

Druhý lupič přistoupil ke zdi, a zatímco se za ním ozvala řada šoupavých kroků, ukončených vlhce bublavými zvuky, několikrát do ní silně kopl.

"Jo, tak zeď je v pořádku, prohlásil přes rameno. "Je to docela vobyčejná zeď, to vám garantuju. Hrozně by mě zajímalo, jak to ty chlapi dělaj, mládenci!"

"Mládenci?!"

Zakopl o dvě ležící těla.

"No sakra!" řekl. I když mu to nemyslelo právě nejrychleji, uvědomil si vzápětí něco velmi důležitého. Byl hluboko v zapadlých uličkách Stínova a byl tam úplně sám! Dal se do běhu a běžel rychle a hodně daleko.

Smrť kráčel po černobílých dlaždicích časoměrného sálu a kontroloval řady zaměstnaných přesýpacích hodin. V patách mu kráčel s velkou účetní knihou v rukou a důležitým výrazem ve tváři Albert.

Kolem nich duněl zvuk, hluk nesmírného šedého vodopádu.

Přicházel z míst, kde se až kamsi k obzoru táhly police s řadami skleněných baněk, ve kterých se smrtelníkům přesýpal písek života. Byl to těžký zvuk, tísnivý zvuk, zvuk, který se rozléval jako hustý puding po jasném korpusu duše.

TAK DOBRÁ, prohlásil Smrť nakonec. ZAOKROUHLÍME TO NA TŘI. BUDE TO KLIDNÁ NOC.

"Takže to bude Matička Šlachromá, znovu opat Lobsang a ta princezna Keli," přikývl Albert.

Smrť se podíval na troje přesýpací hodiny, které držel v ruce.

ŘÍKAL JSEM SI, JESTLI BYCH PRO NĚ NEMĚL POSLAT TOHO MLÁDENCE, otočil se tázavě k Albertovi.

Albert nahlédl do účetní knihy.

"No, s Matičkou nebudou žádné starosti, a o opatovi bychom mohli říct, že už s tím má své zkušenosti," přikývl. "Té princezny je ale škoda. Je jí teprve patnáct. Z toho by se mohla vyklubat ošemetná věc."

ANO, JE TO OPRAVDU ŠKODA.

"Mistře?"

Smrť stál s třetími hodinami v ruce a zamyšleně sledoval padající zrnka písku a odlesk svic ve skleněných baňkách. Pak si povzdechl.

TAKOVÁ MLADIČKÁ...

"Cítíte se dobře, mistře?" zeptal se Albert a jeho hlas byl plný účasti.

ČAS JAKO VŠENIČÍCÍ PROUD ODNÁŠÍ VŠE...

"Mistře!"

CO JE, vyrazil ze sebe Smrť.

"Trochu příliš jste to dramatizoval, mistře, proto jsem si myslel..."

O ČEM TO ŽVANÍŠ?

"Jednu chvilku jste mluvil tak nezvykle, skoro směšně, mistře."

NESMYSL. NIKDY JSEM SE NECÍTIL LÍP. O ČEM JSME TO NAPOSLED MLUVILI?

Albert pokrčil rameny a nahlédl do knihy.

"Matička je čarodějka," řekl. "Mohlo by se jí to trochu dotknout, kdybyste pro ni poslal jen Morta."

Všichni příslušníci čarodějných, kouzelných a magických cechů měli privilegium, že se pro ně Smrť musel dostavit osobně a nesměl posílat své nižší pomocníky.

Zdálo se, že Smrť Alberta neslyší. Znovu upřel černé důlky na hodiny princezny Keli.

JAK SE JMENUJE TEN POCIT ROZTOUŽENÉ LÍTOSTI, KTERÁ MÁ ČLOVĚK V HLAVĚ, KDYŽ SE MU NELÍBÍ, ŽE SE VĚCI DĚJÍ PRÁVĚ TAK, JAK SE DĚJÍ?

"Smutek, mistře. Myslím. Takže -"

JSEM SMUTEK.

Albert zůstal stát s otevřenými ústy. Nakonec se vzpamatoval natolik, že ze sebe vypravil: "Mistře, naposled jsme mluvili o Mortovi!"

O JAKÉM MORTOVI?

"O vašem učedníkovi, mistře," vysvětloval Albert trpělivě. "Takový vysoký mládenec."

AHA, SAMOZŘEJMĚ. DOBRÁ, POŠLEME JEHO.

"Myslíte, že už je připraven vyjet sám, mistře?" v Albertově hlase zněly pochybnosti.

Smrť se chvíli zamyslel. DOKÁŽE TO, řekl nakonec. JE CHYTRÝ, RYCHLE SE UČÍ A KONECKONCŮ, dodal, LIDÉ PO MNĚ NEMOHOU CHTÍT, ABYCH SE ZA NIMI VE DNE V NOCI HONIL OSOBNĚ.

Mort nechápavě zíral na sametovou draperii, která mu visela jen několik centimetrů před očima.

Prošel jsem zdí, pomyslel si. A to je nemožné.

Odhrnul opatrně závěs stranou, aby se podíval, zda za ním nejsou ukryty dveře, ale zbytečně. Spatřil jen drolící se omítku, pod kterou na několika místech prosvítala vlhká, ale pevná cihlová zeď.

Pokusně do ní šťouchl. Bylo mu jasné, že tudy cesta nazpět nevede.

"No," promluvil ke zdi, "a co teď?"

Za zády se mu ozval hlas. "Ehm. Co jste to říkal?"

Pomalu se otočil.

Kolem stolu uprostřed místnosti seděla celá rodina Klačanů - otec, matka a půl tuctu dětí, jako schůdky. Na Morta se upíralo osm párů kulatých očí. Devátý pár, který patřil starému prarodiči neurčitého pohlaví, se na něj neupíral, protože jeho vlastníkovi se podařilo v tomto nestřeženém okamžiku získat trochu místa u společní mísy s rýží. Prarodič došel k názoru, že kus vařené ryby v hrsti je pro něj mnohem důležitější než neočekávané blízké setkání kteréhokoliv druhu, a nastalé ticho bylo přerušováno zvuky horečnatého žvýkání.

V jednom rohu přeplněné místnosti stál malý svatostánek Offera, klačského krokodýlího boha. Offer se šklebil podobně jako Smrť, i když samozřejmě Smrťovi nesloužilo hejno malých ptáčků, kteří Offerovi nosili novinky o jeho uctívačích a udržovali mu v čistotě chrup.

Klačané si pohostinnosti cení nade vše ostatní. Zatímco Mort zíral a nevěděl, cosi má počít, vzala žena z police za sebou talíř a mlčky ho začala plnit z velké mísy. Po krátkém boji vyrvala z vráskité ruky i pěkný šťavnatý kousek mořského sumce a přidala ho k ostatnímu. Celou tu dobu se její okrově podmalované oči upírali na Morta.

Slova, která Mort zaslechl za zády, pronesl otec. Mort se nervózně uklonil.

"Promiňte," zajíkl se. "É, víte, vypadá to, jako bych prošel touhle zdí." Sám slyšel, že to nezní nijak zvlášť chytře.

"Prosím?" řekl muž. Žena mezitím přidala na talíř několik plátků papriky a za cinkotu náramků jídlo pokropila zelenou omáčkou, která v Mortovi vzbudila obavu, že ji poznává. Ochutnal ji před několika týdny, a přestože recept na ni byl velmi složitý, Mortovi stačilo jediné sousto, aby došel k názoru, že musí být vyrobena z rybích vnitřností marinovaných několik let v soudku žraločího sádla. Smrť prohlásil, že je jí třeba přijít na chuť. Mort se to rozhodl neriskovat.

Pokusil se pomalu odšourat podél stěny místnosti ke dveřím zakrytém jen korálkovým závěsem a všechny hlavy se otáčely za ním. Pokusil se usmát.

Žena se zeptala: "Proč na nás ten démon cení zuby, ó, můj pane a manželi?"

Muž jí odpověděl: "Možná že je to hladem, úplňku mého vzrušení. Přidej mu ještě kus ryby!"

Předek zareptal: "To byla moje ryba, nevděčné děcko! Zkáza světu, kde lidé nectí věk!"

Je pravda, že protože jejich slova pronikala Mortovýma ušima v hovorové klačštině, v řeči, která měla tolik ozdůbek, jazykových odchylek a tak starou historii, že používala patnáct výrazů pro slovo "vražda" dříve, než kohokoliv z ostatních lidí napadlo třísknout svého bližního kamenem, v mozku mu zněla jasně a srozumitelně jako jeho mateřština.

"Já nejsem démon!" vykřikl. "Jsem člověk!" pokračoval a pak se v šoku zarazil, protože slova mu proudila úst v čisté klačštině.

"Vy jste zloděj?" zajímal se otec. "Vrah? Když už jsme tak začli, nejste náhodou výběrčí daní?" Ruka mu vklouzla pod stůl a objevila se s velkým sekáčkem na maso, který byl vybroušen k ochromující ostrosti. Jeho žena vykřikla, upustila talíř a přitiskla k sobě nejmenší děti.

Mort pozoroval, jak se ostří sekáčku kývá ve vzduchu, a raději se vzdal.

"Přináším vám pozdravy z nejnižší pekelné galerie," vypravil ze sebe.

Změna byla okamžitá. Sekáček zmizel a na tvářích celé rodiny se opět objevily široké úsměvy.

"To pro nás znamená velké štěstí, když nás ráčil navštívit démon," rozzářil se otec. "Jaké je tvé přání, ó, odporný výhonku Offerových beder?"

"Prosím?" zeptal se Mort.

"Démon přináší štěstí a požehnání každému, kdo mu pomůže či poslouží," odpověděl mu muž. "Jak ti můžeme být nápomocni, smrdutý psí dechu z nejnižší galerie?"

"Nejsem nijak hladov," začínal se Mort pomalu vžívat do své role, "ale mohli byste mi říci, kde bych mohl sehnat rychlého koně, na kterém bych se dostal do Sto Lat před setměním?"

Muž se rozzářil jako sluníčko a hluboce se uklonil. "Znám takové místo, odporný výměšku ďábelských střev, buď jen tak laskav a následuj mě."

Mort spěchal za ním. Prastarý předek je sledoval kritickým pohledem a čelisti se mu rytmicky pohybovaly.

"Tak něčemu takovému se dneska říká démon?" prohlásil nakonec. "Offer ať stihne hnilobou tuhle zem, kde mají dokonce i démony třetího řádu, zdaleka ne takové, jaké jme měli ve staré vlasti!"

Žena položila do prostředního páru rukou Offlerovy sošky malou misku rýže (ráno bude rýže pryč) a ustoupila.

"Manžel mi vyprávěl, že minulý týden obsluhoval v Zahradě karí stvoření, které tam vůbec nebylo," řekla. "Udělalo to na něj velký dojem."

O deset minut později se manžel vrátil a v bezdechém tichu vysázel na stůl malou hromádku zlatých mincí. Představovaly bohatství, za které by se dala koupit dost velká část města.

"Měl jich celý váček," řekl manžel.

Celá rodina na peníze nějakou chvíli mlčky zírala, až si nakonec žena povzdechla.

"Bohatství přináší mnoho problémů," řekla. "Co budeme dělat?"

"Vrátíme se do Klače," prohlásil manžel prvně, "kde budou moci naše děti vyrůstat ve správném prostředí, ve slavných a osvícených tradicích naší prastaré rasy, do země, kde muži nemusí pracovat jako číšníci pro své zlé a chamtivé pány, ale mohou stát pyšně a zpříma na vlastních nohou. A na cestu vyrazíme okamžitě, voňavý květe datlovníkový."

"Proč tak brzo, ó, těžce pracující synu pouště?"

"To proto," odpověděl jí manžel, "že jsem démonovi právě prodal Patricijova nejlepšího závodního koně.

Kůň sice zdaleka nebyl tak dobrý ani rychlý jako Truhlík, ale míle mu mizely pod kopyty a snadno utekl několika jízdním hlídkám, které z jakéhosi nepochopitelného důvodu projevovaly touhu popovídat si s Mortem.

Chatrče morporských předměstí mu rychle zmizely za zády a cesta se vinula po úrodné černozemi planiny Sto, která sem byla v minulých tisíciletích naplavena a jež byla pravidelně zvlhčována každoročně rozvodněnou řekou Ankh. Řeka tak celé oblasti přinesla hospodářskou jistotu, prosperitu a chronické revma.

Cesta byla také výjimečně nudná. Jak se světlo pomalu měnilo ze stříbrného ve zlaté, jel Mort plochou nevýraznou krajinou, pokrytou od obzoru k obzoru zelnými poli. Zelí je třeba přiznat mnoho věcí. Mohli bychom dlouho mluvit o vysokém obsahu vitamínů, o vlákninách podporujících trávení, o nutriční hodnotě. Ale navzdory všem svým přednostem, které zelí dávají výživnou i morální převahu nad dejme tomu narcisy, zelí přece jen postrádá určité něco, co by vzbuzovalo touhu básníků. Pokud samozřejmě nejsou hladoví. Do Sto Lat to bylo dvacet mil, ale Mortovi to připadalo jako dvě stě.

U bran Sto Lat stály stráže, které ovšem ve srovnání s těmi u bran Ankh-Morporku vypadaly přihlouple a amatérsky. Mort přiklusal k nim a jeden ze strážných, který se cítil tak trochu hloupě, se ho zeptal, co je zač.

"Obávám se, že nemám na řeči čas," odpověděl mu Mort.

Strážný sloužil teprve velmi krátce, a navíc byl ještě dost chytrý. Nevstoupil dobrovolně do strážní služby, aby celý den postával na slunci v kroužkové zbroji a s halapartnou v ruce. Očekával od zaměstnání vzrušení, výzvu svým schopnostem a taky lehčí samostříl a uniformu, která v dešti nerezne.

Postoupil kupředu, odhodlán bránit město proti lidem, kteří nerespektují příkazy oprávněných civilních zaměstnanců s rozšířenou pravomocí. Mort chvilku pozoroval hrot halapartny, který se mu vznášel jen několik centimetrů od obličeje. Už toho začínalo být dost.

"Na druhé straně," prohlásil teď chladně, "jak by se vám líbilo, kdybych vám daroval tohohle překrásného koně?"

Vchod do paláce našel snadno. Stály tam stráže, měly samostříly a jejich výraz už zdaleka nebyl tak sympatický, nemluvě o tom, že koně už Mortovi došli. Potuloval se kolem tak dlouho, že se po něm začali všichni ohlížet, a pak se nerozhodně vrátil do úzkých uliček města. Připadal si jako hlupák.

Po tom všem, po mílích v sedle a se zadkem, který mu docela zdřevěněl, už skoro ani nevěděl, proč tady vlastně je. Tak ho viděla, když byl neviditelný, a co? Znamená to snad něco? Samozřejmě že ne. Jenže si stále vybavoval její tvář a jiskřičku naděje, která jí bleskla v očích. Chtěl ji utěšit, říci jí, že všechno bude v pořádku. Rád by jí vyprávěl o sobě a o všem, čím se toužil stát. Chtěl zjistit, který pokoj v zámku jí patří, až zhasne světlo, stát celou noc na stráži u jejích dveří. A tak dál.

O chvíli později vzhlédl od práce kovář, který měl dílnu v jedné z úzkých uliček, a uviděl vysokého klátivého mládence, jak se s rudou tváří pokouší projít zdí.

O něco později se v místní hospodě objevil jakýsi mladík s boulí na hlavě a ošklivě odřeným čelem a vyptával se na cestu k nejbližšímu městskému mágovi.

A ještě o něco později stanul Mort před domem s napůl opadanou omítkou, který měl vedle dveří připevněnou cedulku hlásající, že tady sídlí MgDr Ohňomil Dobrořez, NU (doktor magie, absolvent Neviditelné

univerzity), Mistr nekonečna, Osvícený, Osobní čaroděj princezny, Strážce svaté brány, když nejsem doma, poštu nechte u pí. Nugátové vedle.

Mort, na kterého přes rozbušené srdce udělala tabulka příslušný dojem, pozvedl těžké klepadlo tvaru ošklivého chrliče svírajícího v zubech velký kruh a dvakrát udeřil do dveří.

Zevnitř se ozval pohyb, řada spěšných zvuků, které by mohly v případě méně vznešeného domu naznačovat, že tam, řekněme, někdo pobíhá, uklízí nádobí do dřezu a špinavé prádlo z dohledu.

Nakonec se dveře pomalu a tajemně otevřely.

"Uděláte dobve, kdyf fe budete tvávit, jako ve to na áf udělalo fkvělý doje," prohlásilo klepadlo konverzačním tónem, i když mu v tom poněkud vadil kruh v zubech. "Dělá to f pomocí kladek a filného pvoáfku. Má flabiny, co fe otevívacích kouvel týče. Vovumíme?"

Mort se podíval na rozšklebenou kovovou tvář. Já pracuju pro kostru, která umí procházet zdí, pomyslel si. Proč by zrovna mě mělo něco takového překvapit?

"Děkuji vám," řekl.

"Račte fftoupit. Boty fi očiftěte na vohožce, škvabka má dnefka olno."

Velký nízký pokoj uvnitř byl temný a plný stínů a byl cítit nejen kadidlem, ale i vařeným zelím a nepraným prádlem, a taky trochu jako byt člověka, který háže všechny své ponožky na zeď a ty, které se tam nepřilepí, nosí dál. Na stole stála velká naprasklá křišťálová koule, astrolábium, ze kterého chybělo několik součástek, na podlaze byl nakreslen napůl rozšlapaný osmiúhelník a od stropu visel vycpaný krokodýl. Vycpaný krokodýl je absolutně nezbytná součást výbavy v každé jen trochu slušně vedené čarodějnické živnosti. Tenhle vypadal, jako že se mu to nijak zvlášť nezamlouvá.

Najednou se dramatickým pohybem rozhrnul korálkový závěs na protější zdi a v něm se objevila postava s kápí staženou do obličeje.

"Příznivá souhvězdí osvětlují hodinu našeho setkání," zaduněla.

"Která?" zeptal se Mort.

Okamžitě zavládlo ustarané ticho.

"Jak, prosím?"

"Která souhvězdí by to měla podle vás být?" nedal se odbýt Mort.

"Příznivá," prohlásila postava nejistě. Pak se ale vzchopila k útoku. "Proč obtěžuješ Ohňomila Dobrořeza, Držitele osmi klíčů, Poutníka podzemními rozměry, Nejvyššího mága -"

"Promiňte," vskočil mu do řeči Mort, "a opravdu jste?"

"Jestli jsem opravdu co?"

"Pán tamtoho a Nejvyšší tento z posvěcené hladomorny?"

Dobrořez si shrnul kápi z hlavy a zatvářil se otráveně. Místo šedobradého mystika, kterého Mort očekával, se objevila kulatá, nebo spíš buclatá tvář, růžová a bílá jako pečený vepřový bůček, která vepřové nepřipomínala jen svou barvou. Tak například byla hladká a bezvousá, měla několik podbradků a přímo z ní čišela dobrá nálada.

"Jen v přeneseném slova smyslu," prohlásil Mág.

"To znamená, že co?"

"No, to znamená, že ne," odpověděl Dobrořez.

"Ale říkal jste přece, že -"

"To je taková reklama," prohlásil mág. "Je to ten druh magie, se kterým pracuji. Ale co jste si vlastně přál?"

Upřel na Morta významný pohled a chytře zamrkal. "Nápoj lásky, co? něco, co by k vám tak trochu přitáhlo mladé dámy, co?"

"Je možné procházet zdí?" vyhrklo z Morta zoufale. Dobrořez se zastavil s ruku na půli cesty k velké láhvi plné husté tekutiny.

"Za pomoci magie?"

"Hm," zavrtěl hlavou Mort, "spíš bez ní."

"Pak bych vám doporučoval, abyste si vybral hodně tenkou zeď," poradil mu Dobrořez. "Ještě lepší by bylo, kdybyste použil dveře. Nejlíp támhlety, pokud jste sem přišel jenom proto, abyste mě okrádal o drahocenný čas."

Mort na okamžik zaváhal, ale pak položil na stůl váček zlatých mincí. Mág se na ně podíval, odkudsi z hloubi krku se mu vydralo podivné zakňourání a natáhl se po nich. Mortova ruka vyletěla kupředu a chytila ho za zápěstí.

"Už jsem zdí několikrát prošel," prohlásil pomalu a lhostejně.

"No jasně, že jo," huhlal Dobrořez a nespouštěl pohled z váčku. Palcem vypáčil zátku z láhve s modrou tekutinou a bezmyšlenkovitě se napil.

"Jenže než jsem to udělal, tak jsem ani netušil, že to dokážu, a když jsem to dělal, nevěděl jsem, že to dělám, takže i když jsem to udělal, nepamatuju si jak. A teď to chci udělat znovu."

"Proč?"

"Protože kdybych dokázal procházet zdí, mohl bych udělat cokoliv."

"To je ovšem hlubokomyslné," souhlasil Dobrořez. "Filozofické. A jméno té mladé dámy za zdí?"

"Je to -" Mort polkl. "Já ani nevím, jak se jmenuje. I kdybych nakrásně připustil, že se jedná o nějakou dívku," dodal nepřístupně, "což nepřipouštím."

"Dobrá," prohlásil Dobrořez. Znovu se napil a otřásl se. "Prima. Takže, jak procházet zdí. Provedu příslušná pátrání, ale mohlo by to být drahé."

Mort opatrně otevřel váček a vytáhl jednu malou zlatou minci.

"Tohle je záloha," řekl a položil ji na stůl.

Dobrořez sebral minci ze stolu tak opatrně, jako by čekal, že mu v ruce vybuchne nebo zmizí, a pečlivě si ji prohlížel.

"Nikdy v životě jsem takovou minci neviděl," prohlásil hlasem plným obvinění. "Co znamenají všechny ty kudrnaté nápisy kolem dokola?"

"Je to zlato, nebo ne?" ohradil se Mort. "Jestli se vám nelíbí, nemusíte si ji brát..."

"Jasně, jasně, že je to zlato," pospíšil si Dobrořez. "Je to zlato, já jen přemýšlel, odkud asi je, to je všechno."

"Myslím, že byste mi to nevěřil," odpověděl mu Mort. "Kdy tady asi zapadá slunce?"

"U nás to bývá většinou na konci dne a na začátku noci," odpověděl mu Dobrořez, zíral zamilovaně na minci a občas upil doušek modré tekutiny. "Asi tak touhle dobou."

Mort vyhlédl z okna. Ulice venku už se pomalu nořila do stínu.

"Vrátím se," zamumlal a vykročil ke dveřím. Slyšel, jak za ním mág něco volá, ale to už pádil ulicí.

Zmocnila se ho panika. Smrť na něj bude čekat o čtyřicet mil dál. Určitě z toho bude malér. Strašlivý malér...

AHA, TADY JSI, HOCHU.

Známá postava vystoupila ze světla kolem pochodně vedle stánku s úhoři v aspiku a v ruce držela talířek nakládaných mořských hlemýžďů.

NÁLEV JE VÝJIMEČNĚ PIKANTNÍ. POSLUŽ SI, MÁM S SEBOU NAPICHOVÁTKO NAVÍC.

Samozřejmě, to, že byl Smrť o čtyřicet mil dál, neznamenalo, že současně nebyl i tady...

Zatím seděl Dobrořez ve svém neuklizeném pokoji, obracel v prstech neustále zlatou minci a bzučel si pod nos "zdi, zdi!" a upíjel z láhve.

Zdálo se, že teprve když už v láhvi nezůstala ani kapka, probral se a uvědomil si, co dělá. V tom okamžiku zaostřil oči houstnoucí růžovou mlhou na červenou nálepku na láhvi, která hlásala: Beraní skok - Bábi Zlopočasné povzbuzovač a čistič vášně, jen jednu lžičku před vstupem do lože (malou)!

"Sám?" vyděsil se Mort.

JISTĚ. NAPROSTO TI VĚŘÍM.

"Sákryš!"

Ten návrh vypudil Mortovi z hlavy všechno ostatní a sám sobě se divil, že ho to víc nevyděsilo. V posledním čase viděl několik úmrtí, a když víte, že si potom budete moci s oběťmi pohovořit, je všechna hrůza z umírání tatam. Většina z obětí si oddechla, dva zuřili, ale všichni ocenili pár účastných slov.

MYSLÍŠ, ŽE TO DOKÁŽEŠ?

"Jistě, pane. Ano. Myslím, že ano, pane."

VÝBORNĚ, TAK JE TO SPRÁVNÉ. NECHAL JSEM TRUHLÍKA VE STÁJI ZA ROHEM. AŽ SKONČÍŠ, ODJEĎ S NÍM ROVNOU DOMŮ.

"Vy tady zůstanete, pane?"

Smrť se rozhlédl po ulici. V očních důlcích mu zablesklo.

MYSLEL JSEM SI, ŽE BYCH SE TROCHU ROZHLÉDL KOLEM, odpověděl záhadně. NECÍTÍM SE V POŘÁDKU. UDĚLALA BY MI DOBŘE TROCHA ČERSTVÉHO VZDUCHU. Pak si na něco vzpomněl, sáhl do pláště a vytáhl troje přesýpací hodiny.

VŠECHNO V POŘÁDKU, dodal. UŽIJ SI TO.

Otočil se a s tichým pobzukováním vykročil ulicí.

"Hm. Děkuji," řekl Mort. Podržel přesýpací hodiny na světle a všiml si těch, ve kterých zbývalo už jen posledních pár zrnek písku.

"Znamená to, že přebírám velení?" zavolal, ale Smrť už mezitím zahnul za roh.

Truhlík ho přivítal tichým zaržáním. Mort k němu přistoupil a srdce se mu rozbušilo očekáváním a pocitem zodpovědnosti. Prsty mu jednaly zcela podvědomě, když vytáhl kosu z pouzdra, automaticky nasadil čepel na kosiště. Čepel modravě zářila a krájela měsíční svit jako klobásu. Mort opatrně nasedl a bolestí zamrkal, protože teprve teď pocítil opravdové následky své dlouhé odpolední jízdy. Naštěstí jet na Truhlíkovi bylo totéž jako sedět obkročmo na péřovém polštáři. Dodatečně dostal Mort ještě jeden nápad a opilý svěřenou pravomocí vytáhl ze sedlové brašny Smrťův jezdecký plášť. Přehodil si ho přes ramena a upevnil pod krkem velkou stříbrnou sponou.

Znovu se podíval na první hodiny a pobídl Truhlíka koleny. Kůň nasál chladný vzduch a dal se do klusu.

Kdesi za nimi vyrazil ze dveří domu Dobrořez s rozevlátým rouchem a vzrůstající rychlostí pádil ulicí.

Teď už kůň cválal a vzdálenost mezi jeho podkovami a dlážděním se zvětšovala. Několikrát švihl ocasem, zvedl se nad střechy domů a začal stoupat k mrazivému večernímu nebi.

Dobrořez si toho nevšímal. Měl v hlavě něco úplně jiného. S rozběhem provedl skok plavmo a vrhl se do zamrzajícího koryta k napájení koní, které stálo u kašny uprostřed malého náměstíčka. S vděčným výrazem zůstal ležet v mrazivé vodě pokryté ledovou tříští. Netrvalo dlouho a z vody se začalo kouřit.

Mort se držel nízko nad zemí pro pouhou radost z rychlosti. Spící krajina se pod nimi řítila nehlučně vzad. Truhlík běžel klidným, vyrovnaným cvalem, mohutné svaly mu klouzaly pod hedvábnou kůží stejně snadno jako aligátoři po písečných březích a hříva lechtala Morta v obličeji. Nahá čepel kosy krájela noc na dvě poloviny, které se za tajemným jezdcem tiše vlnily.

Pohybovali se v měsíčním světle tiší jako stín a spatřit je mohly jen kočky nebo lidé, kteří se zabývali věcmi, o kterých je lépe pomlčet.

Mort si na to později nemohl vzpomenout, ale pravděpodobně se smál.

Jinovatkou pokrytá pláň zanedlouho ustoupila divokému podhůří a pak se k Mortovi rozběhla stoupající úbočí hor Beraní hlavy. Truhlík sklonil hlavu, protáhl krok a zamířil k průsmyku mezi dvěma horami ostrými jako skřetí zuby. Kdesi pod nimi zavyl vlk.

Mort se znovu podíval na přesýpací hodiny. Jejich rámeček byl ozdobený rytinou dubového listí a kořenů mandragory a písek uvnitř se v měsíčním světle podobal zlatému prachu. Jak tak Mort hodinami otáčel sem a tam, našel na dolní části rámečku skoro setřelé jméno Ammelina Šlachromá.

Truhlík přešel nazpět do klusu. Mort se podíval na jednolité moře stromů pod nimi. Jejich koruny pokrýval sněhový poprašek. Sníh letos přišel buď velmi brzo, nebo velmi, opravdu velmi pozdě. Mohlo to ovšem být i tím, že hory Beraní hlavy si tvořily vlastní počasí bez ohledu na to, jaká roční doba právě v rovinách byla.

Pak se pod nimi otevřela paseka. Truhlík znovu zpomalil, zatočil vzduchem a začal se snášet na rovinku, která byla pokryta navátým sněhem. Mýtina byla kulatá a přesně v jejím středu stál domek. Kdyby nebyla zem kolem domku pod sněhem, byl by si Mort určitě všiml, že na pasece nejsou žádné pařezy. Stromy nebyly kolem dokola vysekány, ale vystrašeny tak, že se tam bály růst. A ty, co tam byly už předtím, se odstěhovaly.

Z oken domku se linulo světlo svíčky a tvořilo na bílém sněhu teplé oranžové jezírko.

Truhlík přistál tiše a hladce a přeběhl po mrznoucím škraloupu k domku, aniž se probořil. Otisky kopyt za ním nezůstávaly. Pochopitelně.

Mort sesedl a vydal se ke dveřím. Něco si tiše brumlal a cestou několikrát zkusmo máchl kosou.

Střecha domku byla stavěna tak, že přesahovala daleko nad zem, aby prostor kolem zdí chránila před sněhem. To jednak umožňovalo celkem snadno projít kolem domu i za sněhu, a jednak se pod přesahy střechy celé krátké léto a podzim shromažďovaly zásoby dřeva na zimu. Ani jeden obyvatel v horách Beraní hlavy by se neodvážil přivítat zimu, aniž měl dům ze tří stran obložený až pod střechu dřevem. Jenže tady už nebylo dřevo žádné, přestože jaro bylo ještě daleko.

Vedle dveří ale visela stará síť a v ní byla náruč sena. Na ní byla připevněna cedule s nápisem tiskacími, trochu roztřesenými písmeny: PRO TVÉHO KONĚ.

Kdyby si to Mort dovolil, dělalo by mu to starosti. Bylo jasné, že ho tady někdo čeká. Jenže během minulých dnů už se naučil, že než se schovávat za stěnu nejistoty, je lepší se přes ni přehoupnout a pustit se přímo kupředu. Koneckonců, Truhlík si tím taky nelámal hlavu a rovnou se pustil do žrádla.

Přemýšlel, jestli má klepat. Tak nějak se mu to nezdálo správné. Co když nedostane odpověď nebo mu dokonce někdo řekne, aby šel, odkud přišel?

Odsunul tedy oboustrannou západku a strčil do dveří. Otevřely se lehce a tiše.

Stál na prahu nízké kuchyně, jejíž trámy byly tak nízko, že by si o ně Mort při troše nepozornosti mohl rozbít čelo. Světlo jediné svíce se odráželo od vyleštěného kuchyňského náčiní a od dlaždic na podlaze vydrhnutých do matového lesku. Záře z hlubokého krbu, podobného malé jeskyni, se změnila na nevýrazné světélkování, které tu a tam problesklo šedavou slupkou popela. Mort bez zvláštní námahy pochopil, že v ohni dohořívá poslední poleno.

U kuchyňského stolu seděla postarší dáma, skobovitý nos skloněn těsně nad papírem, a cosi zuřivě psala. Vedle její ruky na stole seděla do klubíčka stočená šedá kočka a klidně se dívala na Morta.

Kosa narazila do jednoho ze stropních trámů. Žena na okamžik zvedla hlavu.

"Minutku, hned jsem u vás," prohlásila přes rameno. Zamračila se na papír. "Ještě tam musím napsat ten kousek, o tom, že to píšu ‚zdravá na duchu i na těle', i když je to pěkná pitomost, nikdo, kdo je zdravý na těle i na duchu by přece neumíral, co? Nechcete kapku něčeho na chuť?"

"Prosím?" podíval se na ni Mort udiveně. Pak se ale vzpamatoval a řekl: "PROSÍM?"

"Já myslela, jestli si občas trochu dáte. Mám skvělý malinový likér. Stojí na kredenci. Klidně tu flašku dorazte."

Mort se s podezřením zadíval ke kredenci. Cítil, že nějak ztrácí iniciativu. Vytáhl přesýpací hodiny a podíval se na ně. Zbýval opravdu malý zbyteček písku.

"Pořád mi ještě zbývá pár minut," řekla čarodějka, aniž zvedla oči od psaní.

"Jak to... chtěl jsem... JAK TO VÍTE?"

Nevšímala si ho, osušila inkoust nad svíčkou, zapečetila dopis několika kapkami vosku a položila jej pod svícen. Pak zvedla kočku. "Bábina Broučková to sem přijde zítra ráno dát do pořádku a ty půjdeš hezky s ní, jasný? A dohlídni na to, aby dala Stařence Voříškovic tu růžovou mycí soupravu, co po ní touží už roky."

Kočka znuděně zívla.

"Nemám, bůhví... teda - VÍTE, NEMÁM NA TO CELOU NOC," oznámil jí Mort opatrně.

"Vy ano, já ne, a nemusíte na mě křičet," prohlásila čarodějka. Slezla ze židle a teprve teď viděl Mort, že je shrbená a ohnutá jako luk. S určitými obtížemi stáhla z háku na stěně vysoký špičatý klobouk, pracně si jej připevnila na bílou hlavu přehršlí sponek a jehlic a chopila se páru berlí.

Pomalu se přebelhala přes kuchyň až k Mortovi a zvedla k němu oči, malé a jasné jako plané trnky.

"Budu potřebovat svůj šál? Myslíte, že si mám vzít šál? Asi ne, řekla bych. Tam, kam půjdu, bude asi dost teplo." Potom se zadívala Mortovi zblízka do tváře a zamračila se.

"Jste mnohem mladší, než jsem si myslela," prohlásila. Mort mlčel. Matička Šlachromá řekla: "Víte, mám dojem, že vůbec nejste ten, koho jsem čekala."

Mort si odkašlal.

"A koho jste to tedy vlastně čekala?"

"Smrtě," odpověděla jednoduše čarodějka. "Je to součást dohody, víte? Jeden se předem dozví čas své smrti, a navíc mu dohoda zaručuje určitou - hm - osobní pozornost."

"To jsem já," kývl Mort.

"Co?"

"Ta osobní pozornost. Poslal mě. Pracuji pro něj. Nikdo jiný mě nechtěl." Mort se odmlčel. Celé se to nějak zvrtlo. Smrť ho určitě pošle s ostudou domů. První samostatné dílo, a celé to takhle pokazil. Už slyšel, jak se mu lidé smějí.

Pocítil čiré zoufalství, ze kterého se zrodil jeho poslední výkřik, který z něj vyrazil jako zahučení mlhavého rohu: "Jenže je to moje první samostatná cesta a všechno se to tak pokazilo!"

Kosa se zazvoněním dopadla na zem a v pádu usekla kus nohy od stolu a přeťala napůl jednu kamennou dlaždici.

Matička ho s hlavou nakloněnou na stranu chvíli pozorovala. Pak řekla: "Aha. Jakpak se jmenujete, mladíku?"

"Mort," vzlykl Mort. "To je z Mortimera."

"Tak dobrá, Morte. Předpokládám, že máš někde u sebe moje přesýpací hodiny."

Mort krátce přikývl. Sáhl do opasku a vytáhl hodiny. Čarodějka na ně pohlédla kritickým okem.

"No, pořád ještě zbývá nějaká minutka," prohlásila. "Takže teď nesmíme ztrácet čas. Jenom vteřinku, než zamknu."

"Ale vy tomu nerozumíte!" zalkal Mort. "Všechno jsem to popletl! Nikdy předtím jsem to nedělal!"

Konejšivě ho popleskala po ruce. "Já taky ne," usmála se. "Zkusíme to spolu. Teď buď hodný chlapec, seber tu kosu a snaž se chovat jako dospělý mužský."

Navzdory jeho protestům ho vystrkala ven do sněhu, vyšla za ním, přitáhla dveře a zamkla je na velký kovový zámek. Klíč od něj pověsila na hřebík vedle dveří.

Mráz svíral les v drtivém obětí a tiskl stromy, až jim praskaly kořeny. Měsíc sice nesvítil, ale nebe bylo plné velkých jasných hvězd, které ještě zvyšovaly pocit chladu.

Matička Šlachromá se roztřásla.

"Támhle je takový starý špalek," prohlásila konverzačním tónem. "Je odtamtud moc krásný výhled po celém údolí. Samozřejmě v létě. Ráda bych si sedla."

Mort jí pomohl přes závěje a oprášil z ležícího špalku sníh. Sedli si na něj a hodiny položili mezi sebe. Ať už byl v létě výhled sebekrásnější, teď z něj zbývalo jen několik černých kamenů, které se rýsovaly proti ještě černější obloze, ze které se tiše řinul sníh.

"Nemůžu tomu uvěřit," ozval se nakonec Mort. "Zdá se mi, že mluvíte, jako byste umřít chtěla."

"Víš, jsou tady pořád ještě některé věci, které mi budou chybět," přikývl. "Ale je jich stále míň a míň. Je čím dál tím řidší. Život, myslím. Už se nemůžeš spolehnout na vlastní tělo a je čas něco s tím udělat. Myslím, že je právě tak čas zkusit zase něco jiného. Řekl ti, že všichni lidé, kteří mají něco společného s kouzly nebo magií, ho vidí?"

"Ne," odpověděl ne tak docela po pravdě Mort.

"No jo, je to tak."

"Nemá mágy ani čarodějky nijak v lásce," odvážil se Mort.

"Nikdo nemá rád chytráky," přikývla se spokojeným úsměvem. "my mu děláme jenom potíže, víš? Kněží, ti ne, proto má rád kněze."

"O tom nikdy nemluvil," podivil se Mort.

"Jistě. Kněží lidem vykládají, o kolik se budou mít líp, až umřou. My se jim snažíme vysvětlit, že by se mohli mít dobře už tady, jen kdyby se trochu snažili."

Mort zaváhal. Chtěl říci: Nemáte pravdu, on takový vůbec není, je mu jedno, jestli jsou lidé dobří, nebo špatní, pokud jsou přesní. A taky je hodný na kočky, dodal v duchu.

Nakonec si to však rozmyslel. Pochopil, že každý člověk potřebuje něco, v co by mohl věřit. Ozvalo se vlčí zavytí, tentokrát tak blízko, že se Mort poplašeně ohlédl. Další zavytí mu odpovědělo na druhé straně údolí. Z různých míst lesa se pak ozval celý sbor vlčích hrdel. Mort v životě neslyšel nic tak pochmurného.

Podíval se po očku na tichou postavu Matičky Šlachromé a pak s rostoucí panikou na hodiny. Vyskočil na nohy chňapl po kose a máchl jí oběma rukama.

Čarodějka vstala a tělo nechala sedět.

"Skvělá práce," řekla. "Na vteřinku jsem si myslela, že jsi mě minul, věříš?"

Mort se opřel o strom, zadýchaně lapal po dechu a pozoroval Matičku, která se vrátila ke špalku a prohlížela si sama sebe.

"Hmm," prohlásila potom dotčeně. "Čas by se měl za takové věci zodpovídat." Zvedla ruku, a když viděla, jak jí dlaní prosvítají hvězdy, zasmála se.

Pak se změnila. Mort už něco takového viděl předtím, stávalo se to ve chvíli, kdy si duše uvědomila, že už není spoutána fyzikálním polem těla, ale nikdy neviděl změnu tak cílevědomou. Čarodějčiny vlasy se rozvinuly z pevného šedého drdůlku, změnily barvu a prodloužily se. Tělo se narovnalo. Vrásky se vyrovnaly a zmizely. Hladké šaty z šedé vlny se rozvlnily jako mořská hladina, a když se ustálily, obtahovaly úplně jinou a velmi znepokojivou sadu křivek.

Podívala se na sebe, zvonivě se zasmála a změnila šedé šaty na něco přiléhavého v barvě jarního listí.

"Tak co říkáš, Morte?" zeptala se. Předtím byl její hlas suchý a třaslavý. Teď z něj čpěl muškát, javorový sirup a další věci, na které stačilo Mortovi pomyslet a ohryzek se mu rozhoupal jako balonek na gumičce.

"..." bylo všechno, co ze sebe vypravil a kosu svíral tak, že mu klouby zbělely.

Přišla k němu krokem, který by ladností zahanbil i hada plovoucího v říčním proudu.

"Neslyšela jsem, co jsi říkal?" zapředla.

"M-m-moc hezké," vypravil ze sebe. "Takhle jste kdysi vypadala?"

"Takhle jsem v duchu vypadala stále."

"Oh." Mort vstal. "Musím vás odvést," řekl.

"Já vím," odpověděla. "Jenže já tady zůstanu."

"To nemůžete udělat! Víte, já -" hledal vhodná slova, "- víte, když tady zůstanete, tak se za chvilku jako rozmažete a zřídnete a nakonec -"

"Už se na to těším," prohlásila odhodlaně. Naklonila se k němu a polibek, který mu dala, byl stejně lehký jako povzdech jepice. Už v tom okamžiku začala blednout a nakonec z ní zbyl právě jen ten polibek, podobně jako u kočky Šklíby, jenže tohle v sobě mělo mnohem více erotiky.

"Buď opatrný, Morte," ozval se mu její hlas v hlavě. "Možná že by sis své zaměstnání zatím rád udržel, ale co když budeš chtít přece jednou odejít?"

Mort stál s přihlouplým výrazem a držel se za tvář. Stromy kolem mýtiny se zachvěly, pak ve větru zazněl smích a všude se znovu rozhostilo mrazivé ticho.

Růžovou mlhou v hlavě se k Mortovi prodral smysl pro povinnost. Vytáhl druhé hodiny a podíval se na ně. Ani v nich už mnoho písku nezbývalo.

Skleněné baňky byly vyzdobeny rytinou lotosových květů. Když do nich Mort klepl prstem, ozvalo se zvonivé "ómmmm".

Rozběhl se po chřupajícím sněhu k Truhlíkovi a vyskočil do sedla. Kůň zvedl hlavu, zařehtal a vrhl se s kokem ke hvězdám.

Ze střechy světa visely závoje modrých a zelených plamenů. Nad Plochou pomalu a majestátně tančily závěsy oktarínové záře, kouzelná aurora coriolis, která vznikala, když se mocný energetický výboj stabilního pole Plochy spojil, a tak se uzemnil přes zelený led hor Středu.

Ústřední pilíř Cori Celesti, sídlo zeměplošských bohů, byl šestnáct mil vysoký sloup jiskřícího zeleného ledu podobného živému ohni.

Byl to pohled, který vidělo jen několik smrtelníků. Mort bohužel nebyl jedním z nich, protože vystrašený k smrti ležel Truhlíkovi na mohutném krku a bořil obličej do jeho husté hřívy, zatímco se kůň hnal noční oblohou a za ním se jako chvost komety táhla sražená pára.

Kolem Cori Celesti se shlukla řada dalších hor. Ve srovnání s ústředním pilířem vypadaly jako termitiště, ale ve skutečnosti byla každá z nich majestátní kombinací propastí, hřebenů, vrcholů, kolmých stěn, ledovců a lavinových polí takových rozměrů, že by si každá normální hora považovala za čest, kdyby byla z příbuzenstva.

Mezi nejvyššími z nich, na konci protáhlého údolí podobného rukávu, sídlili Naslouchači.

Byla to jedna z nejstarších zeměplošských náboženských sekt, i když i mezi samotnými bohy občas docházelo ke sporům, jestli se jedná skutečně o náboženskou sektu. Jediné, co zachránilo Naslouchače před několika dobře mířenými lavinami, které by byly už dávno smetly jejich klášter z povrchu Plochy, byla skutečnost, že i bohové byli zvědaví na to, co vlastně Naslouchači slyší. Jedna z mála věcí, které dovede bohy opravdu namíchnout, je, když něco nevědí. Mortovi bude trvat několik minut, než do kláštera dorazí. Řada teček by ten čas celkem dobře vyplnila, ale teď už si čtenář jistě všiml podivného tvaru budovy chrámu, který jako bílá spirálovitě stočená ulita mořského amonita leží na vzdálenějším konci údolí, a bude se dožadovat bližšího vysvětlení.

Skutečnost je taková, že se Naslouchači pokoušejí zjistit, co Stvořitel přesně řekl, když stvořil vesmír.

Jejich teorie je velmi jednoduchá.

Tvrdí prostě, že nic z toho, co Stvořitel udělal, se nedá zničit, což znamená, že ozvěna jeho Prvních slov musí stále ještě být na světě, odráží se znovu a znovu od vesmírné hmoty, ale dobrý posluchač by ji i dnes mohl zachytit.

Před dávnými časy zjistili Naslouchači, že led ve spolupráci s náhodou vytvořil tohle údolí, které je dokonalým akustickým protějškem Údolí ozvěn, a postavili tady svůj zvláštní chrám. Ten stojí v údolí ve stejném místě, v jakém stojí křeslo v pokoji zapáleného fanouška hi-fi hudby. Složité přírodní přepážky zachycují a zesilují zvuk, který se žene rukávovitým údolím, umělé odrazové plochy v čele chrámu je směrují do ústřední síně a tam sedí ve dne v noci tři mniši.

Naslouchají.

Byly tady zpočátku jakési problémy způsobené tím, že v údolí nebylo slyšet slaboučkou ozvěnu Prvních slov, ale zato všechny zvuky Zeměplochy. Aby byli mniši schopni rozeznat První slova, museli se nejdříve naučit poznávat všechny ostatní zvuky. To vyžadovalo určitý talent a k výcviku byli přijímáni jen ti novicové, kteří prostým sluchem poznali na vzdálenost devíti set metrů, kterou stranou dopadla na zem mince vyhozená do vzduchu. Do vlastního řádu je pak přijali teprve tehdy, až podle zvuku poznali, jakou měla ta mince barvu.

I když žili svatí Naslouchači tak odloučeně, mnozí lidé se vydali na dlouhou a nebezpečnou cestu k chrámu. Cestovali mrazivými kraji plnými trollů, překonávali rychlé ledové řeky, zlézali odmítavá horská úbočí a překonávali nehostinnou tundru jen proto, aby pak mohli pracně vystoupat po zdánlivě nekonečných schodech k chrámu a s otevřeným srdcem hledat tajemství bytí.

Mniši na ně vždycky křičeli "krucifix, musíte pokaždý dělat takový kravál?!".

Truhlík proletěl nad horskými vrcholky jako namodralý záblesk a snesl se na sněhobílou prázdnotu klášterního dvora, který středová záře měnila v blikající diskosál. Mort se mu svezl ze hřbetu a rozběhl se tichými chodbami k pokoji, kde obklopen oddanými následovníky ležel umírající osmaosmdesátý opat chrámu.

Mortovy kroky duněly na podlaze vykládané složitou mozaikou. Mniši v chrámu nosili návleky z ovčích kůží.

Mort došel až k loži umírajícího a opřený o kosu chvilku odpočíval, aby chytil dech.

Opat, který byl malý, úplně holohlavý a na jehož tváři se dalo napočítat více vrásek než v plném pytli

sušených švestek, otevřel oči.

"Jdeš pozdě," zašeptal a umřel.

Mort polkl, lapl po dechu a pomalým pohybem máchl kosou. Naštěstí to bylo celkem přesné, protože opat se posadil a tělo nechal ležet.

"No, to bylo jenom o chlup," pronesl hlasem, který slyšel jen Mort. "V jedné chvíli už jsem se začínal bát."

"V pořádku?" zeptal se Mort. "Já jsem se předtím trochu zdržel, takže teď si musím pospíšit -"

Opat se zvedl z postele a prošel těly svých truchlících následovníků k Mortovi.

"Nikam nespěchejte," prohlásil. "Vždycky se na tyhle rozhovory těším. Co je s tím chlápkem, co obyčejně chodívá?"

"Obyčejně?" zeptal se užaslý Mort.

"Takový vysoký. Černý plášť. Podle toho, jak vypadá, musí mít furt hlad," popisoval svého známého opat.

"Ten chlápek, co chodí obvykle?" ujišťoval se znovu Mort. "Myslíte Smrť?"

"Jo, to je on," přikývl opat spokojeně. Mortovi spadla brada.

"Vy asi umíráte často, co?" pokusil se o žert.

"Jo, často. Tedy, dost často. Totiž, víte," pokračoval opat, "jak si na to jednou zvyknete, dostanete takový grif a pak už je to jenom otázka cviku."

"Vážně?"

"Měli bychom vyrazit," naklonil se k němu opat. Mort zavřel pusu.

"Přesně to jsem se vám pokoušel říct," zamračil se.

"Takže kdybyste mě laskavě vyhodil dole v údolí," pokračoval mužík v řeči. Prošel kolem Morta a zamířil na dvůr. Mort chvilku zíral na zem a pak se rozběhl za ním, i když věděl, že je to velmi neprofesionální a nedůstojné.

"Tak poslyšte -" začal.

"Ten druhý jezdil na koni, co se jmenoval Truhlík, pokud si vzpomínám," usmál se na něj mile opat. "Koupi jste si od něj jednu rundu?"

"Jakou rundu?" zeptal se Mort, který už přestal čemukoliv rozumět.

"Nebo jak to bylo. Odpusťte," prohlásil opat. "Nevěděl jsem, že se tyhle věci organizují podle nějakého systému, mládenče."

"Morte," odpověděl mu automaticky Mort. "Ale pokud vím, máte se, pane, vrátit se mnou, když dovolíte," dodal hlasem, ve kterém, jak doufal, zaznívala neochvějná autorita. Mnich se obrátil a mile se na něj usmál.

"Přál bych si skoro, aby to tak bylo," přikývl. "Možná jednoho dne... Ale teď buďte tak laskav a svezte mě do nejbližší vesnice, myslím, že bych se tam měl zanedlouho znovu narodit."

"Narodit? Ale vždyť jste právě zemřel!" zavrtěl Mort hlavou.

"No ano, ale byste tomu rozuměl, já mám něco jako předplatní jízdenku, víte?" vysvětloval mu opat.

Mortovi se začalo rozbřeskovat, ale velice pomalu. "Aha," řekl. "Něco jsem o tom četl. Reinkarnace, že?"

"To je ono. Už třiapadesátkrát. Možná čtyřia-?"

Když vyšli na dvůr, zvedl Truhlík hlavu, a když ho opat pohladil po nose, krátce zařehtal na uvítanou. Mort nasedl a pomohl opatovi za sebe.

"Musí to být hrozně zajímavé," otočil hlavu k opatovi, když se Truhlík vznesl nad klášter. Na vahách běžné konverzace by mu tahle poznámka jistě dost přitížila, ale Morta nic jiného nenapadlo.

"No jo, ale není," odpověděl opat. "To se vám zdá, protože si myslíte, že si pamatuju všechny předchozí životy, ale ono to tak není. Alespoň ne, když jsem živý."

"Tak to mě nenapadlo," přiznal Mort.

"Představte si, že už mě padesátkrát, pokaždé znovu, učili základní hygienické návyky."

"No, tak to není nic, na co by člověk vzpomínal s nadšením, to věřím," přikývl Mort.

"Máte pravdu. Kdybych s tím mohl začít znovu, nikdy bych se o reinkarnaci nedal přesvědčit. A pokaždé, když už to začíná jít, objeví se mládenci z chrámu a hledají chlapce, který se narodil přesně ve chvíli, kdy zemřel opat. Potom mi vykládejte něco o lidské představivosti. Mohl byste tady na okamžik zastavit?"

Mort se podíval dolů.

"Vždyť jsme vysoko ve vzduchu," prohlásil s pochybnostmi.

"Nezdržím vás." Opat sklouzl z Truhlíkova zadku, udělal několik kroků vzduchem a vykřikl.

Výkřik zněl dlouho. Pak opat znovu vylezl za Morta na koně.

"Ani nevíte, jak dlouho jsem se na to těšil," řekl.

O kus níž v údolí byla malá vesnička vzdálená několik kilometrů od chrámu, kterému sloužila jako služební stanice. Ze vzduchu to bylo jen několik bez ladu a skladu nahloučených malých, ale výjimečně dokonale zvukově izolovaných domků.

"Je mi jedno kde, někde mě tam vyhoďte," řekl opat. Mort ho vysadil několik stop nad sněhem v místě, kde byly chatrče nejhustší.

"Doufám, že váš příští život bude lepší," kývl na něj. Opat pokrčil rameny.

"Naděje umírá poslední," odpověděl. "No, v každém případě si teď můžu devět měsíců oddáchnout. Výhled a okolí nejsou nic moc, ale je tam aspoň teplo."

"Tak sbohem," zamával mu Mort. "Musím si pospíšit."

"Au revoir," pokýval opat smutně hlavou a otočil se.

Středová záře stále ještě ozařovala noční krajinu blikavým svitem. Mort si povzdechl a nahmátl třetí hodiny.

Rámeček byl stříbrný a zdobený malými korunkami. Písku v nich nezbývalo, ani co by se za nehet vešlo.

Mort měl pocit, že téhle noci už se nemůže stát nic horšího, než se stalo. Začal hodiny otáčet v ruce, aby našel jméno...

Princezna Keli se probudila.

Měla pocit, že slyší zvuk, jako když někdo nedělá žádný hluk. Zapomeňte na hrášky pod matrací - přirozený výběr za dlouhá staletí měl na svědomí, že nejdéle přežily ty královské rody, jejichž členové dokázali rozeznat potmě najatého vraha právě podle těch zvuků, které nedělal. U dvora byl totiž vždycky někdo, kdo byl připravený podříznout jim při vhodné příležitosti nožem krk.

Ležela na lůžku a přemýšlela, co udělá. Pod polštářem měla dýku. Zatímco tam opatrně a pomalu sunula ruku, rozhlížela se přimhouřenýma očima komnatou a hledala podezřelé stíny. Bylo jí jasné, že jakmile by nějakým nepatrným pohybem prozradila, že už nespí, už by se opravdu nikdy nevzbudila.

Velkým oknem na protilehlém konci komnaty vnikalo do místnosti slabé světlo, ale porůznu rozestavěná brnění, závěsy a další ozdobné předměty mohly poskytnout úkryt celé armádě.

Dýka jí sklouzla mezi čelo postele a matraci. Teď ji nebude moci použít.

Pomyslela si, že křičet na stráže také není právě ten nejlepší nápad. Jestliže se někdo dostal až do její komnaty, pak jsou stráže jistě mrtvy nebo alespoň omráčeny vysokou částkou peněz.

Na dlažbě u krbu leželo ohřívadlo. Mohlo by jí posloužit jako zbraň?

Ozvalo se slabé kovové ťuknutí.

Možná že to s tím křikem nakonec nabyl až tak špatný nápad...

Okno se s výbuchem prolomilo dovnitř. Na kratičký okamžik v něm Keli zahlédla postavu v kápi, zarámovanou v záplavě modrých a purpurových plamenů, která seděla na hřbetě největšího koně, jakého kdy v životě viděla.

A u jejího lůžka opravdu někdo stál a v pozvednuté ruce třímal nůž.

Jako ve zpomaleném filmu fascinovaně sledovala, jak se vrahova paže zvedá vzhůru a kůň se k němu posunuje rychlostí ledovce. Teď už se čepel vznášela na ní, začínala sestupovat, kůň se pomalu vzpínal, jeho jezdec vstával ve třmenech a mávl podivnou zbraní, jejíž čepel prorážela vzduch se zvukem, jaký vydává vlhký okraj sklenice, který někdo přejíždí prstem...

Světlo zmizelo. Ozval se měkký náraz na podlahu a zazvonilo něco kovového.

Keli se zhluboka nadechla.

Někdo jí rychle položil dlaň na ústa a ustaraný hlas řekl: "Jestli vykřiknete, budu toho litovat. Prosím! Už tak mám starostí víc než dost."

Každý, kdo byl schopen vložit do svého hlasu tak zoufalou prosbu, musel být buď upřímný, nebo herec takových kvalit, že by si nepotřeboval na chleba vydělávat jako nájemný vrah.

"Kdo jste?"

"Nevím, jestli vám to smím prozradit," odpověděl jí hlas. "Jste ještě naživu, že?"

Na poslední chvíli polkla jízlivou odpověď. Na způsobu, jakým byla ta otázka položena, ji něco znepokojilo.

"To nepoznáte sám?"

"To není tak jednoduché, víte..." Chvíli bylo ticho. Pokoušela se něco ve tmě zahlédnout, najít tvář, která k hlasu patří. "Mohl jsem vám strašlivě ublížit," dodal hlas.

"Cožpak jste mi právě nezachránil život?"

"Abych vám řekl pravdu, nevím, co jsem to právě zachránil. Nemáte tady nějaké světlo?"

"Služebná někdy nechává zápalky na poličce nad krbem," řekla Keli. Cítila, jak se stín za ní odsunul. Ozvalo se několik váhavých kroků, několik nárazů a potom zařinčení, i když to slovo jen slabě popisuje kakofonii zvuků, která se rozpoutala po pádu čehosi kovového. Zařinčení bylo dokonce po chvíli následováno tradičním slabým zacinkáním, které se ozve hned nato, co si pomyslíte, že hluk už konečně přestal a je po všem.

Ozval se hlas, tentokrát dost nesrozumitelný: "Ležím pod brněním, nevíte, kde bych tak asi mohl být?"

Keli tiše vyklouzla z postele, popaměti došla ke krbu, ve slabém světle doutnajících uhlíků našla svazeček sirek, jednou z nich v obláčku páchnoucího kouře škrtla a zapálila svíčku. Našla hromádku kusů brnění, sebrala meč, který ležel těsně vedle, a vytáhla ho z pochvy. Pak téměř zemřela hrůzou.

Někdo jí horce a vlhce dýchl do ucha.

"To je Truhlík," promluvila hromádka. "Snaží se jenom chovat přátelsky. Myslím, že by si dal trochu sena, jestli nějaké máte."

S královským sebeovládáním Keli odpověděla: "Tady jsme ve čtvrtém patře a tohle je ložnice dámy. Divil byste se, kdybyste věděl, kolik koní se sem nikdy v životě nedostalo."

"Aha. Moha byste mi laskavě pomoci, prosím?"

Odložila meč a odtáhla z hromádky stranou hrudní plát brnění. Ze vzniklé mezery na ni zíral drobný bledý obličej.

"Nejdřív byste mi měl raději vysvětlit, proč bych neměla volat stráže," řekla. "Už jenom to, že jste se objevil v mé ložnici, by stačilo k tomu, aby vás umučili k smrti."

Upřeně na něj zírala.

Nakonec odpověděl. "Podívejte, nemohla byste mi ještě uvolnit ruce? Díky - tak za prvé stráže by mě pravděpodobně neviděly, za druhé nikdy byste nezjistila, proč tady jsem, a vypadáte jako někdo, koho by moc mrzelo, kdyby se to dozvěděl, a za třetí..."

"Za třetí co?"

Ústa se mu pootevřela a zase zaklapla. Mort chtěl říci: za třetí proto, že jste mnohem krásnější nebo alespoň

přitažlivější než kterákoliv dívka, kterou jsem v minulosti potkal, i když tolik jich zase nebylo. Z toho je vidět, že Mortova vrozená pravdomluvnost by mu nikdy neumožnila stát se básníkem. Kdyby Mort někdy přirovnal dívku k letnímu dni, následovali by složité vysvětlování, jaký že to den měl na mysli a jestli náhodou v té chvíli nepršelo.za takových okolností možná bylo lepší, že nemohl najít hlas.

Keli pozvedla svícen a podívala se na okno.

Bylo netknuté. Kamenný sloupek uprostřed byl nepoškozený. Každý z desítek kousků skla v mozaice představující erb Sto Lat, zasazených v olověných rámečcích, byl na svém místě. Obrátila pohled nazpět k Mortovi.

"Nechme zatím to ‚za třetí'," řekla. "Vraťme se k tomu ‚za druhé'."

O hodinu později dorazilo do města svítání. Denní světlo na Ploše spíš teče, než letí, protože světlo je zpomaleno pevným magickým polem planety a rozlévá se po pláních jako zlaté moře. Město na pahorku vypadalo jako ostrůvek za přílivu, dokud ho světlo neobklopilo ze všech stran a nezačalo pomalu stoupat do ulic.

Mort s Keli seděli bok po boku na posteli, hodiny ležely mezi nimi a v horní baňce už nebylo ani zrnko písku.

Zvenčí sem doléhal zvuky probouzejícího se zámku.

"Já tomu pořád ještě nerozumím," řekla princezna. "Znamená to, že jsem mrtvá, nebo ne?"

"To znamená, že bys už měla být mrtvá," odpověděl Mort. "Tedy podle Osudu nebo já nevím čeho. Já jsem teorii nestudoval."

"A ty jsi mě měl zabít?"

"To ne! Já ne, zabít tě měl ten najatý vrah. Už jsem se ti to snažil vysvětlit," pokoušel se Mort znovu.

"Tak proč jsi ho to nenechal udělat?"

Mort se na ni zděšeně podíval.

"Ty jsi chtěla umřít?"

"Samozřejmě že ne. Ale mám pocit, že to, co lidé chtějí nebo nechtějí, s tím nemá co dělat, nebo ano? Pokouším se to jen logicky pochopit."

Mort se zadíval na vlastní kolena. Potom vstal.

"Asi bude lepší, když půjdu," prohlásil odměřeně.

Sklopil čepel kosy a zastrčil nástroj do pouzdra za sedlem. Pak se podíval na okno.

"Tím jsi sem přijel," napovídala mu Keli. "Podívej, když jsem řekla, že..."

"Nedá se to otevřít?"

"Ne. Ale na konci chodby je balkon. Jenže tam tě uvidí lidé!"

Mort si jí nevšímal. Otevřel dveře a vyvedl Truhlíka do chodby. Keli se rozběhla za nimi. Hned za dveřmi narazili na služebnou, která se uklonila a otřásla se, když její mozek moudře vyloučil možnost, že by opravdu viděla obrovského koně, který se prochází po koberci.

Balkon se otevíral do jednoho z vnitřních nádvoří. Mort nahlédl přes zábradlí a nasedl.

"Dávej si pozor na vévodu," kývl na Keli. "Ten za tím vším vězí."

"Otec mě před ním vždycky varoval," přikývla. "Mám vlastního ochutnávače jídel a nápojů."

"Měla bys mít i osobního strážce," radil jí Mort. "už musím jet. Mám ještě něco důležitého na práci. Sbohem," dodal tónem, který, jak doufal, bude nejlépe vyjadřovat uraženou pýchu.

"Uvidíme se ještě někdy?" upřela na něj Keli oči. "Chtěla jsem se tě ještě zeptat na tolik -"

"Když si to pořádně promyslíš," odpověděl jí povýšeně Mort, "zjistíš, že to není právě ten nejlepší nápad." Mlaskl jazykem a Truhlík vyskočil do vzduchu, vznesl se z parapetu a klusem se rozběhl po modrém ranním nebi.

"Chtěla jsem ti poděkovat!" zakřičela za ním Keli.

Služebná, která se neustále nemohla zbavit pocitu, že něco není v pořádku, a sledovala ji, se zeptala: "Jste v pořádku, madam?"

Keli se na ni nepřítomně podívala.

"Prosím?" zeptala se.

"Jenom mě napadlo - víte, jestli je všechno v pořádku?"

Keli poklesla ramena.

"Nic," odpověděla. "Všechno je naopak v naprostém nepořádku. V mé ložnici je mrtvý vrah. Můžeš s tím, prosím tě, něco udělat?

A," pozvedla ruku, "nechci slyšet žádné ‚mrtvý, madam?' nebo ‚vrah, madam?'. Prostě s tím něco udělej. Žádný rozruch. Myslím, že mě bolí hlava. Takže jenom kývni."

Služebná přikývla, uklonila se a nejistě vycouvala z balkonu.

Mort ani nevěděl, jak se dostat nazpět. Obloha se prostě najednou změnila z jasně modré na pochmurnou šeď. To vjel Truhlík do meziprostoru. Nepřistál na černé zemi Smrťovy zahrady, prostě tam byl, podobně jako kdyby letadlová loď zajela pod letadlo s kolmým přistáním, aby pilotovi ušetřila manévrování.

Obrovský kůň odklusal na dvorek před stájí, zastavil se před dvojitými dveřmi a oháněl se ocasem. Mort sklouzl ze sedla a rozběhl se do domu.

Pak se zastavil, vrátil se nazpět, naložil do žlabu seno a znovu se rozběhl do domu. Znovu se zarazil, něco si zamumlal, vrátil se, otřel Truhlíka a nahlédl do džberu, jestli je tam dost čerstvé vody. Když zjistil, že ano, pustil se k domu, pak se rozběhl nazpět, stáhl z háku na stěně koňskou houni a přehodil ji přes Truhlíka. Kůň ho oddaně šťouchl měkkým čenichem.

Když Mort vklouzl zadními dveřmi do domu a plížil se do knihovny, nikoho nepotkal. V knihovně byl i v tenhle nočním čase vzduch horký a suchý. Zdálo se mu, že to trvalo celé roky, než našel životopis princezny Keli, ale

nakonec se mu to přece jen podařilo. Byl to smutně slaboučký svazek a ležel na polici, kam se dalo dosáhnout jen z knihovního žebříku - příčkové konstrukce na kolečkách, která silně připomínala starověký dobývací stroj.

Roztřesenými prsty otevřel svazek na poslední straně a zasténal.

"Potom, co byla mladá královna ve věku patnácti let úkladně zavražděna," četl, "došlo ke spojení Sto Helit se Sto Lat, tím nepřímo k pádu městských států na pláních a následně k nebývalému rozkvětu..."

Četl dál, neschopen přestat. Občas znovu tiše zasténal.

Nakonec položil knihu nazpět, zaváhal a pak ji zastrčil až dozadu za ostatní svazky. Ještě když lezl po žebříku dolů, cítil tam její přítomnost, byl by přísahal, že slyší, jak kniha inzeruje svou obviňující existenci celého vesmíru.

Na Ploše bylo jen několik lodí, které se odvažovaly na širý oceán. Málokterý kapitán si troufl vzdálit se z dohledu pobřeží. Bylo smutnou skutečností, že ty lodě, které z dálky vypadaly, jako že padají přes Okraj světa, nemizely za obzorem, ale skutečně padaly přes Okraj světa.

Přinejmenším každou generaci o tom několik nadšených badatelů zapochybovalo a kupodivu se žádný z nich už nikdy nevrátil, aby vědeckému světu předložil výsledky svých bádání.

Následující přirovnání by proto Mortovi nic neříkalo.

V tom okamžiku měl pocit, který bychom mohli popsat, jako by ztroskotal na palubě Titanicu a vzápětí byl zachráněn. Luisitanií.

Měl pocit, jako by pod dojmem okamžiku hodil sněhovou kouli, a teď pozoroval, jak se postupně mění v lavinu, která se chystá pohltit tři lyžařská střediska.

Cítil, jak se všude kolem něj párá pletenina historie.

Cítil, že se potřebuje někomu svěřit. Ale rychle.

To znamenalo buď Albertovi nebo Isabell, protože myšlenku na to, jak by po té namáhavé noci celou vzniklou situaci vysvětloval malým modrým jiskřičkám v temných důlcích, rychle, důsledně a vyděšeně zahnal z hlavy. Při těch výjimečných příležitostech, kdy se Ysabell podívala jeho směrem, mu dala zřetelně najevo, že jediný rozdíl, který vidí mezi Mortem a chcíplou ropuchou, je v barvě. A co se týče Alberta...

No dobrá, není to dokonalý důvěrník, ale když není jiný, je to ten nejlepší.

Mort sklouzl ze schůdků a propletl se mezi policemi s knihami. Pár hodin spánku by taky nebylo k zahození.

Pak zaslechl prudké nadechnutí, krátké zapleskání běžících nohou a bouchnutí dveří. Když vyhlédl zpoza nejbližší knihovny, neviděl nic než stolek a na něm hromádku knih. Zvedl jednu z nich, podíval se na název a přečetl pár stránek. Vedle knih ležel vlhký krajkový kapesníček.

Ráno vstal Mort pozdě, a když pospíchal do kuchyně, čekal, že se na něj každou chvíli snese hněv jeho pána. Nic se nestalo. Albert stál u kamenné výlevky a zamyšleným pohledem pozoroval litinový hrnec na smažení pomfritů. Pravděpodobně přemýšlel, jestli už tuk potřebuje vyměnit nebo jestli mu ještě vydrží na příští rok. Když Mort vklouzl za stůl, Albert se otočil.

"Takže ti to dalo docela zabrat, co?" prohlásil. "Slyšel jsem, že ses ještě ráno potuloval po domě. Můžu ti udělat nějaké vajíčko nebo je tam ovesná kaše."

"Tak vajíčka, prosím," odpověděl mu Mort. Nikdy nesebral dost odvahy, aby ochutnal Albertovu ovesnou kaši, která vedla vlastní nezávislý život v hlubinách kotlíku a na sběračce v ní ponořené.

"Až se najíš, chtěl by tě vidět mistr," dodal Albert, "ale říkal, že nemusíš spěchat."

"Aha," řekl Mort s očima upřenýma na stůl. "Říkal ještě něco jiného?"

"Říkal, že už neměl volný večer alespoň tisíc let," hlásil Albert. "Dokonce si pozpěvoval. Nějak se mi to nechce líbit. Ještě nikdy jsem ho takhle neviděl."

"Hm," odvážil se nakonec Mort. "Alberte, jste tady už dlouho?"

Albert se na něj podíval nad okrajem brýlí.

"Možná," pokrčil nakonec rameny. "Víš, hochu, ono je to těžké, uhlídat ten čas venku. Přišel jsem sem těsně potom, co zemřel starý král."

"Který král, Alberte?"

"Artorollo, tak se, myslím, jmenoval. Malý tlouštík. Kvákavý hlas. Mám dojem, že jsem ho viděl jenom jednou."

"Kde to bylo?"

"Kde? V Ankhu, to se rozumí."

"Cože?" zarazil se Mort. "V Ankh-Morporku přece žádné krále nemají, to ví každý!"

"No je to už nějaký rok," zabručel Albert. Nalil si hrnek čaje ze Smrťovy osobní konvice, sedl si a v uslzených očích se mu objevil zasněný výraz. Mort, plný očekávání, mlčel.

"A že v té době byli nějací králové, skuteční králové, ne jako ti, které potkáš dneska. To byli opravdoví monarchové!" pokračoval Albert. Přitom si opatrně nalil trochu čaje na talířek a mával nad ním cípem šátku, který měl na krku, aby horkou tekutinu ochladil. "Chci říct, že byli moudří a čestní, no, rozhodně byli dost chytří. A když se na tebe podívali a ty ses jim nelíbil, stačilo dvakrát mrknout a měl jsi hlavu dole," dodal skoro s obdivem. "A všechny královny byly vysoké a bledé a nosily na hlavách takové ty věci - balaklavy..."

"Myslíš ty čepice, kterým se dnes říká ‚katovky'?"

"Jo, ty, a princezny byly tak krásné, jak byl den dlouhý, a když měly k jídlu hrášek, tak to bylo cítit přes kolik matrací..."

"Cože?"

Albert zaváhal. "No tak nějak to bylo," zabručel. "A denně byly bály, turnaje a popravy. Jó, to byly časy!" Při

svém vyprávění se zasněně usmíval.

"To není jako dneska," prohlásil a dost nerad se vynořil ze své světlé minulosti.

"Máte ještě nějaké jiné jméno kromě Alberta?" zeptal se Mort. Ale kouzlo okamžiku bylo pryč a stařík už neměl do další řeči chuť.

"No jo, jasně," vyštěkl rozzlobeně, "zjistíš si Albertovo jméno, půjdeš a najdeš si ho v knihovně, co? Špehovat a strkat nos, kam nepatří! Já tě znám, potuluješ se tam celé hodiny a čteš si životopisy mladých ženských -"

V hloubi Mortových očí museli heroldi viny pozvednout své břeskné trumpety, protože Albert na něj zahrozil svým kostnatým prstem.

"Aspoň kdybys je potom vrátil kam patří, a nenechával je všude povalovat, aby je starý Albert po tobě nemusel uklízet. V každém případě si myslím, že to není nic pěkného, házet očima po těch ubohých mrtvých chuděrách. Mohl bys z toho nakonec oslepnout."

"Ale já přece... já jenom..." začal Mort, ale pak si vzpomněl na vlhký krajkový kapesníček, který měl v kapse, a zmlkl.

Albert ještě chvíli nespokojeně bručel a pak se pustil do nádobí, takže Mort ho opustil a vklouzl znovu do knihovny. Vysokými okny dovnitř proudilo bledé sluneční světlo a pomalu vysávalo barvu z vazeb trpně stojících prastarých svazků. Občas proud světla zachytil letící zrnko prachu a to zazářilo jako droboučká supernova.

Mort věděl, že kdyby se opravdu pozorně zaposlouchal, zaslechl by tichoučké škrabání a šumění podobné šramotu tisíců hmyzích nožek. Vydávaly ho svazky, které se samy psaly.

Bývaly doby, kdy by něco takového Morta vyděsilo. Teď ho ten zvuk uklidňoval. Dokazoval, že celý svět hladce funguje. Jeho logika ho však vzápětí upozornila na to, že hladce možná běží, ale určitě nemíří tím správným směrem.

Pomalu prošel bludištěm ke stolku, na kterém ležela tajemná hromádka knih, a zjistil, že je pryč. Albert byl v kuchyni a Smrtě Mort za celou dobu, kdy byl v domě, neviděl do knihovny vstoupit. Byla to tedy Ysabell, ale co hledala?

Podíval se na police s knihami, které se mu tyčily nad hlavou jako útes, a když si představil, co všechno se může stát, žaludek se mu sevřel.

Nedá se nic dělat. Bude o tom muset někomu říci.

Mezitím zjistila i Keli, že se jí život zkomplikoval.

Bylo to tím, že zákon příčinnosti má neuvěřitelně mocnou setrvačnost. Mortova chybná rána, vedená vztekem, zoufalstvím a rodící se láskou, ho sice odchýlila na jinou kolej, ale ten zákon si toho ještě nestačil všimnout. Mort kopl do ocasu dinosaura, ale bude to nějakou dobu trvat, než si toho na druhém konci někdo všimne a uvědomí si, že je načase vykřiknout "au!"

Bez obalu řečeno, vesmír věděl, že Keli je mrtvá, a neobyčejně ho překvapilo, když nepřestala chodit a dýchat.

Ukazovalo se to na různých maličkostech. Dvořané, kteří na ni během dopoledne pokradmu vrhali podivné pohledy, by nebyli schopni říci, proč se při pohledu na ni cítí tak strašlivě nesví. K jejich vlastnímu úžasu a jejímu pohoršení se stále častěji stávalo, že ji prostě ignorovali nebo v její přítomnosti mluvili tlumenými hlasy. Kancléř zjistil, že vydal příkaz, aby byla královská zástava spuštěna na půl žerdi, a ani živého boha nebyl schopen vysvětlit proč. Krátce potom, kdy bez nejmenšího důvodu objednal tisíc metrů černého sukna, se částečně nervově zhroutil a museli ho opatrně odvést na lůžko.

Zanedlouho celý zámek zachvátil podivný pocit. Vrchní kočí přikázal, aby byly připraveny a vyleštěny slavnostní máry, určené ke státním pohřbům, a potom u nich ve stáji stál a ronil slzy na polštáře z černého sametu, protože si nemohl vzpomenout, proč to udělal. Sloužící se tiše ploužili chodbami. Kuchař ze všech sil přemáhal nutkání, které ho svádělo rychle připravit obrovský studený stůl jako jednoduché občerstvení pro větší počet hostů. Psi začínali výt a pak s pocitem hlupců přestávali. Dva černí hřebci, kteří tradičně tahali stolatský pohřební vůz, byli čím dál tím neklidnější a málem ukopali ve stáji podkoního.

Zatím ve Sto Helit vévoda marně čekal na posla, kterého sice opravdu vyslali, ale který se zastavil už ve chvíli, kdy vyjel ze zámku, a nemohl přijít na to, kam to vlastně jede a co má vyřídit.

A tím vším procházela Keli jako zhmotnělý a čím dál tím popuzenější duch.

Události vyvrcholily při obědě. Když vešla do hodovního sálu, zjistila, že před královským křeslem není prostřeno. Když chvíli a hlasitě a důrazně mluvila s majordomem, podařilo se jí to napravit, ale jenom proto, aby kolem ní prošla řada sloužících s podnosy plnými jídla tak rychle a nevšímavě, že neměla čas napíchnout si ani kousek. S užaslou nedůvěrou přihlížela, jak šenk, který donesl víno, nalil první pohár lordu z Budky v ústraní.

Bylo to sice nekrálovské, ale v té chvíli si dupla nohou a strčila do ubohého šenka. Ten se zapotácel, tiše něco zamumlal a nevěřícně se díval na dlažbu pod jejíma nohama.

Naklonila se na opačnou stranu a vykřikla do ucha zemana ze Spíže: "Vidíte mě, člověče? Proč je dnes k jídlu jen studené vepřové a šunka?"

Přerušil sice svůj tlumený rozhovor s dámou z Malé šestiúhelné komnaty v severní věži, otočil se a vyděšeně se podíval, ale pak se jeho pohled rozostřil a on zmateně prohlásil: "Jakže? Ano, ano... chtěl jsem, totiž..."

"Vaše Veličenstvo," napověděla mu Keli.

"Ó... zajisté... Veličenstvo..." zamumlal. Pak se rozhostilo dusivé ticho.

Pak, jako by někdo cvakl vypínačem, se otočil ke královně zády a pokračoval v přerušeném rozhovoru se svou společnicí. Keli, zsinalá šokem a zlostí, chvilku nehybně seděla, pak odstrčila židli a rychlým krokem se vydala ke svým komnatám. Několik ze sloužících, kteří se shromáždili v hlavní chodbě, odstrčilo z cesty něco, co nebyli schopni

přesně rozeznat.

Keli doběhla do své komnaty a vztekle zatáhla za provaz zvonku, který měl přivolat služebnou, jež měla službu v přijímacím salonku. Chvíli se nic nedělo, ale nakonec se dveře pomalu otevřely a dovnitř velice opatrně nahlédla poplašená tvář služebné.

Tentokrát princezna její pohled poznala okamžitě a byla na něj připravená. Chytila služebnou za rameno, vtáhla ji do místnosti a zabouchla dveře. Když se vystrašené děvče rozhlíželo po celé komnatě a dívalo se všude, jen ne na mladou královnu, rozpřáhla se Keli a uštědřila jí s hlasitým plesknutím silný políček.

"Cítila jsi to? Cítila?" vykřikla jí přímo do tváře.

"Ale... vy přece... já..." zakňourala služebná a couvala tak dlouho, až narazila na postel, na kterou těžce dosedla.

"Podívej se na mě! Dívej se mi do očí, když s tebou mluvím!" křičela na ni Keli. "Ty mě přece vidíš, že? Okamžitě řekni, že mě vidíš, nebo tě dám popravit!"

Služebná upřela pohled plný strachu do očí mladé královny.

"Vidím vás, ale..."

"Ale co? No řekni, co!?"

"Vy jste přece... říká se, že... myslela jsem..."

"Co sis myslela?" vyštěkla na ni Keli. Teď už nekřičela. Její slova dopadala na nešťastné děvče jako rány bičem.

Služebná se změnila ve vzlykající uzlíček. Keli nad ní chvilku stála a rozčileně poklepávala špičkou o podlahu, ale pak děvčetem slabě zatřásla.

"Je ve městě nějaký mág?" zeptala se. "Podívej se na mě, na mě, povídám! Je tady nějaký mág, že? Vy, děvčata, k nim přece vždycky chodíte kvůli různým nesmyslům. Kde bydlí?"

Služebná k ní zvedla obličej zvlhlý slzami a ze všech sil bojovala se svými smysly, které se ji snažily přesvědčit, že královna neexistuje.

"Oh... mág, ano, to ano... Dobrořez, v uličce Na Václavském plácku..."

Keli se sevřely rty v náznaku odhodlaného úsměvu. Přemýšlela, kde má asi uloženy pláště, ale chladná rozvaha ji nakonec přesvědčila, že bude snazší najít si ho sama, než pokusit se o svém přání přesvědčit služebno. Čekala a napjatě pozorovala služebnou. Dívka po chvíli přestala vzlykat, užasle se rozhlédla kolem a vyběhla z komnaty.

Už na mě zapomněla, pomyslela si princezna. Podívala se na vlastní ruce. Zdály se jí docela normální.

Musí v tom být magie.

Vešla do převlékárny a zkusmo otevřela několik truhlic, až se jí podařilo najít černý plášť s kapucí. Rychle si ho natáhla, kapuci stáhla do čela, vyšla na chodbu a zamířila ke schodišti pro služebnictvo.

Nešla tudy od doby, kdy byla ještě úplně malá. Tady byl svět truhlic s povlečením a ubrusy, holých podlah a přihlouplých kuchtíků. Byl cítit tvrdými kůrkami.

Keli tudy prošla jako duch. Věděla, že někde v zámku žije služebnictvo, ale nosila to jen v podvědomí, jako si obyčejní lidé uvědomují existenci elektrických rozvodů nebo odpadního potrubí. Byla ochotna připustit, že přestože všichni sloužící vypadají úplně stejně, musí mít nějaký rozlišovací rys, podle kterého je jejich rodiny nějaký způsobem dovedou rozeznat. Jenže nebyla připravena na něco takového, jako byl například pohled na Moghedrona - vrchního sklepníka, který vždy kráčel důstojným krokem, podobný galeoně pod plnými plachtami - sedícího teď ve své komoře s rozepnutým kabátcem a dýmkou v zubech.

Proběhla kolem ní dvojice rozesmátých služebných, aniž jí věnovaly jediný pohled. Pospíchala dál a začínala mít z nepochopitelných důvodů čím dál tím tísnivější pocit, že je vetřelcem ve vlastním zámku.

A to je tím, uvědomila si nakonec, že to vůbec není její zámek. Ten hlasitý svět kolem ní, s rozpařenými prádelnami a ledovými spižírnami, byl svět sám pro sebe. Nemohl jí patřit. Možná, že naopak patřila ona jemu.

Když se ocitla v největší kuchyni, obrovském prostoru lemovaném takovým počtem mis a pekáčů, že vypadal jako želví zbrojnice, sebrala ze stolu kuřecí stehno a cítila při té krádeži podivné vzrušení. Při krádeži ve svém vlastním království! A kuchař se díval skrze ni a jeho oči měly stejně skelný výraz jako šunka v aspiku.

Keli proběhla zadním nádvořím kolem stájí a ven zadní branou kolem několika strážných, jejichž nepřítomný pohled naznačoval, že si jí vůbec nevšimli.

Venku na ulicích už to na ni nepůsobilo tak strašidelně, ale stále se cítila jako nahá. Byla to pro jednoho opravdu zátěž na nervy, když se pohyboval mezi lidmi, kteří se starali o své a ani hnutím brvy nedali najevo, že jednoho vidí, zvláště když měl jeden prakticky jedinou zkušenost se světem, a totiž tu, že se svět kolem jednoho točí. Chodci do jednoho naráželi a pokaždé na okamžik zapřemýšleli do čeho to vlastně vrazili, a jeden musel několikrát uhýbat z cesty povozům.

Kuřecí stehno ani zdaleka nezaplnilo mezeru, která se princezně vytvořila v žaludku po nevydařeném obědě, a tak sebrala z nedalekého stánku několik jablek a v duchu si udělala poznámku, že až se vrátí, musí poslat kancléře, aby zjistil, kolik stojí jedno jablko, a nechal zelináři nějaké peníze.

Rozcuchaná, umaštěná a mírně páchnoucí koňským hnojem nakonec dorazila do uličky Na Václavském plácku, ke dveřím Dobrořezova příbytku. Nejdříve měla nějaké potíže s klepadlem. Podle její zkušenosti se před ní dveře všude otvíraly samy - na to měla lidi.

Proto byla tak zmatená, že si ani nevšimla, jak na ni klepadlo mrklo.

Zkusila to znovu a zazdálo se jí, že slyší vzdálenou ránu. Po chvíli se dveře na pár centimetrů pootevřely a Keli v nich zahlédla červenou kulatou tvář korunovanou porostem kudrnatých vlasů. Její pravá noha ji velmi překvapila tím,

že se okamžitě inteligentně vsunula mezi dveře.

"Chci okamžitě vidět mága," prohlásila. "Žádám tě, abys mě ihned vpustil!"

"Momentálně je neodkladně zaměstnán," odpověděl jí obličej. "Přišla sis pro nápoj lásky?"

"Pro co?"

"Mám... mám Dobrořezův Štít vášně v podobě krému," prohlásil obličej a velmi významně zamrkal. "Můžeš se vydovádět do libosti, ale úroda z toho nebude žádná, jestli mi rozumíš."

Keli se zatvářila nadmíru dotčeně. "Ne," lhala bez nejmenších výčitek, "to tedy nerozumím!"

"Masážní krém z býčího sádla? Ochránce dívčí svatyně? Oční kapky s Beladonnou?"

"Já žádám jen..."

"Lituju, je zavřeno," řekl obličej a zavřel dveře. Keli stačila taktak vytáhnout nohu.

Zamumlala několik slov, která by její vychovatele nejen překvapila, ale přímo šokovala, a znovu zabušila na dveře.

Bušení jejích pěstiček se najednou zpomalilo, když jí začala docházet jedna věc.

On ji viděl! On ji i slyšel.

Začala bušit s novou silou a křičela, co jí síly stačily.

Hned vedle ucha se jí ozval hlas. "To je vbytečné. Je neuvěvitelně tvdohlavý."

Pomalu se rozhlédla kolem a nakonec si všimla upřeného pohledu klepadla na dveřích. Hýbalo na ni kovovým obočím a poněkud nesrozumitelně mluvilo přes kruh z tepaného železa, který svíralo v zubech.

"Jsem princezna Keli, dědička trůnu říše Sto Lat," ušklíbla se pyšně a snažila se udržet svůj strach na uzdě. "Nejsem tady od toho, abych se vybavovala s kováním na dveřích."

"Pvavda, já fem jen obyfejné kvepadlo, ale můvu fi mluvit na koho chfi," zašklebilo se na ni klepadlo mile. "Můvu vám víft, ve pán má hvozně těfký den, takve nechfe být rufen. Fnad jeftě tak, kdyfte fkufila pouvít magifké flůvko," dodalo. "Kdyv ho vekne půvabná dívka, zabívá ofmkvát v devíti pfípadů."

"Magické slůvko? Jaké magické slůvko?"

Klepadlo se s pohrdáním ušklíblo. "Fopak váf dofela nif nenaufili, flefinko?"

Vztyčila se do celé své výšky, což za tu práci ani nestálo. Cítila, že nadešel čas, kdy musí ukázat, co v ní vězí. Její otec v boji osobně zabil přes sto nepřátel. To by bylo, aby si ona neporadila s nějakým klepadlem!

"Dostalo se mi vzdělání," informovala klepadlo s ledovou odměřeností, "od těch nejlepších učenců naší země."

Nezdálo se, že by to na klepadlo udělalo nějaký zvláštní dojem.

"Jeftli váf ofvem nenaufili magifké flůvko, vdaleka nemohli být tak dobví, jak víkáte."

Keli se natáhla, chytla za těžký kruh a udeřila jím do dveří. Klepadlo se na ni přísně zamračilo.

"Jen na mě klidně buďte hvubá," ucedilo mezi zuby. "To fe mi dofela líbí."

"Jsi odporné!"

"Jafně. Ooo, to bylo něfo, pvosím, vkuf to jeftě jednou!"

Dveře se znovu maličko pootevřely a v šeru se ukázal chomáč kudrnatých vlasů.

"Madam, už jsem vám řekl, že máme zavře -"

Keli splaskla jako propíchnutý balonek.

"Prosím, pomozte mi!" řekla s pláčem na krajíčku. "Prosím!"

"Vidíte?" prohlásilo klepadlo triumfálně. "Dvív nebo povději si každý vfpomene na magifké slůvko!"

Keli se účastnila s otcem většiny oficiálních návštěv a událostí v Ankh-Morporku a setkala se se staršími mágy Neviditelné univerzity, což byla nejlepší plošská magická škola. Někteří z nich byli vysocí, větší část jich byla tlustých a skoro všichni byli skvěle oblečeni, nebo si to o sobě alespoň mysleli.

Ve skutečnosti v magii, stejně jako v mnoha obyčejných oborech, panují určité módní vlny a doba, kdy bylo "šik" vypadat jako bělovousý stařík v pokročilém věku, už byla tatam. Část minulé generace chtěla být bledá a tajemně zajímavá, zatímco ostatní se jim vysmívali a na protest chodili v podobách ušmudlaných venkovský druidů. Keli však znala mágy v podobě představující kožešinou lemované kulaťoučké dobráky se sípajícím dechem a Ohňomil Dobrořez ji svou kouzelnou podobou nijak neokouzlil.

Byl mladý. No, s tím se celkem nedalo nic dělat, pravděpodobně většina mágů začíná jako mladí. Neměl plnovous, dokonce ani vous, a jediné, čím bylo lemováno jeho roucho, byly rozedrané okraje.

"Dala byste si něco k pití nebo něco?" zeptal se jí a velmi nenápadně odkopl pod stůl starou vestu, která se válela na zemi.

Keli se rozhlédla kolem po něčem, na co by si mohla sednout a na čem by nebyly hromady prádla nebo špinavé ponožky, ale pak beznadějně zavrtěla hlavou. Dobrořez si všiml jejího výrazu.

"Je tady maličko neuklizeno," prohlásil spěšně a loktem srazil na zem talíř se zbytkem česnekové pomazánky. "Obvykle sem chodí dvakrát týdně paní Nugátová a poklidí tady, ale teď odjela k sestře, která má nějaké zdravotní potíže. Ještě včera jsem tady někde viděl prázdný hrneček."

"Mám velkou potíž, pane Dobrořeze," prohlásila Keli.

"Okamžíček, vydržte chvilku." Natáhl se k háku nad ohništěm a sundal z něj špičatou čepici, která pamatovala lepší časy, i když podle jejího vzhledu to zase o tolik lepší časy být nemohly, a řekl: "Dobrá. Tak se do toho pusťte."

"To je ten klobouk tak důležitý?"

"Oh, ten je naprosto nezbytný. Když chcete provozovat magii, musíte mít správnou pokrývku hlavy. Tohle my, mágové, dobře víme."

"No, když to říkáte... Podívejte se, vidíte mě?"

Podíval se na ni. "Ano. Jistě. Naprosto jistě mohu prohlásit, že vás vidím."

"A slyšíte mě taky? Určitě mě slyšíte, že?"

"Jasně a hlasitě. Ano. Každá slabika na svém místě. Žádné potíže."

"Pak vás jistě překvapí, když vám řeknu, že nikdo jiný v celém městě mě nevidí!"

"Jenom já?"

Keli si odfrkla. "A vaše klepadlo."

Dobrořez odstrčil od stolu židli a sedl. Trochu se zpotil. Tváří mu přeběhl zamyšlený výraz. Pak vstal, sáhl pod sebe a vytáhl beztvarou načervenalou hmotu, která ještě před chvílí mohla být polovinou pizzy.

Smutně na ni zíral.

"A to jsem ji hledal skoro celé dopoledne, věřila byste tomu?" prohlásil. "Byla to ‚Všehochuť s dvojitou paprikou'." Zvedl nevábnou placku a najednou si vzpomněl na Keli.

"Sakryš, pardón," zahlaholil. "Kde je mé dobré vychování? Co si o mě pomyslíte? Tady. Vezměte si ančovičku. Prosím."

"Poslouchal jste mě?" vyštěkla na něj Keli.

"A vy se cítíte neviditelná? Jako samo o sobě?" zeptal se Dobrořez zvědavě.

"Samozřejmě, že ne. Jediné, co cítím, je vztek. Proto chci, abyste mi předpověděl budoucnost."

"No, víte, v tom se nijak zvlášť nevyznám, myslím, že to je spíš záležitost pro astrologa a já..."

"Mohu vám zaplatit."

"Je to také nelegální, víte?" odpověděl Dobrořez nešťastně. "Starý král předpovídání štěstí ve Sto Latech důrazně zakázal, neměl mágy nijak zvlášť v lásce."

"Mohu zaplatit hodně."

"Paní Nugátová mi řekla, že to děvče, co nastoupilo na trůn, bude asi ještě horší. Prý je nesmírně nafoukaná. Obávám se, že ta určitě nebude pohlížet laskavě na provozovatele vznešených umění."

Keli se usmála. Kdyby u toho byli příslušníci dvora, kteří už někdy ten úsměv viděli, pokoušeli by se v téhle chvíli Dobrořeza odtáhnout na nějaké bezpečnější místo, jako je třeba vedlejší kontinent. Jenže u toho nikdo takový nebyl a Dobrořez klidně seděl na svém místě a pokoušel se obrat si z roucha zbytky žampionů.

"Pokud vím, je hrozně náladová," řekla Keli, "ale velice bych se divila, kdyby vás dala vyhnat z města."

"No teda!?" podíval se na ni nejistě Dobrořez. "Vážně si to myslíte?"

"Podívejte," přesvědčovala ho Keli, "vždyť mi vůbec nemusíte předpovídat budoucnost, předpovídejte mi přítomnost. Proti tomu by nemohla ani ona nic namítat. A jestli chcete, tak s ní promluvím," dodala velkoryse.

Dobrořez pookřál. "Ach, vy ji znáte?" řekl.

"Ano, ale jsou chvíle, kdy si říkám, že moc špatně."

Dobrořez si povzdechl a ponořil se do zbytků na stole, shazoval laviny starého nádobí a dávno mumifikované zbytky různých jídel. Nakonec odněkud vydoloval tlustou koženou tobolku přilepenou ke kusu sýra.

"No," prohlásil trochu pochybovačně, "tohle jsou karotkové karty. Destilovaná moudrost Prastarých a tak dále. Nebo ještě umím Čing Aling podle Středťanů. Z čajových lístků nepředpovídám."

"Já bych zkusila ten Čing."

"Takže mi hezky hoďte před sebe tyhle lodyhy řebříčku."

Udělala, co chtěl. Oba se zadívali na vzniklý obrazec.

"Hmm," prohlásil Dobrořez po chvíli. "Dobrá, takže to máme jeden na ohništi, jeden v hrnku od kakaa, pak další na ulici, čtvrtý na okně, další na stole a poslední... ne dva poslední za skříní. Doufám, že paní Nugátová už najde zbytek."

"Neřekl jste, jakou silou je mám hodit. Mám to zkusit znovu?"

"Ne-e, raději ne." Dobrořez začal obracet nažloutlé strany velké knihy, kterou byla ještě před chvilkou podložena jedna noha stolu. "No, jak se zdá, dává nám to seskupení celkem jasný smysl. Ano, tady to máme - oktagram 8887: ilegalita, nesmiřitelná husa. K tomu odvolávka tady... okamžik... okamžíček... jo. Mám to!"

"Takže?"

"Bez svislosti, tak až dech se tají, moudře purpurový vládce vstříc jde čaji a za večerů měkkýš kletý, tiše setrvává mezi mandlovými květy."

"Ano?" prohlásila obdivným hlasem Keli. "A co to znamená?"

"No, pokud nejsi měkkýš, tak nic moc. Obávám se, že to muselo něco ztratit překladem."

"Jste si jist, že opravdu víte, jak se to dělá?"

"Co kdybychom zkusili karty?" navrhl spěšně Dobrořez a rozložil listy čaje do vějíře. "Vyberte si kartu. Jakou chcete."

"Je na ní Smrť," řekla Keli.

"Aha? No, dobrá. Samozřejmě, takhle karta se sice jmenuje Smrť, ale to ještě neznamená, že ten, kdo si ji vytáhne, musí hned zemřít," pospíšil si Dobrořez.

"Chcete říci, že když zákazník začíná být nervózní a vy máte strach mu říci pravdu, tak to prostě smrt neznamená, hmm?"

"Podívejte, vezměte si nějakou jinou kartu."

"Na té je taky Smrť," řekla Keli.

"Vrátila jste tu první do balíčku?"

"Ne. Mám si vzít ještě jednu?"

"Proč ne?"

"A podívejme, to je náhoda!"

"Smrť číslo tři?"

"Správně. To máte zvláštní balíček, se kterým děláte kouzelnické triky?" Keli se snažila mluvit lhostejně, ale i ona slyšela ve svém hlase slabý zvoneček hysterie.

Dobrořez se na i zamračil, opatrně vložil karty nazpět do balíčku, ten zamíchal a karty rozložil lícem nahoru na stůl. Karta se Smrťem v nich byla jen jedna.

"Ty vado," řekl, "obávám se, že to začíná být vážné. Mohu vidět vaši ruku, prosím?"

Dlouho studoval Keliinu dlaň. Po nějaké době přešel ke skříni, z jedné poličky vzal hodinářskou lupu, rukávem z ní otřel ovesnou kaši a několik dalších minut věnoval královnině dlani, kterou studoval do těch nejmenších podrobností. Nakonec se opřel na židli, vytáhl z oka lupu a podíval se na Keli.

"Vy jste mrtvá," prohlásil.

Keli čekala. Nenapadla ji žádná případná odpověď. "Nejsem" se jí zdálo už dost ohrané a "Je to vážné?" zase příliš lehkovážné.

"Řekl jsem, že si myslím, že je to vážné?" zeptal se Dobrořez.

"Myslím, že ano," přikývla Keli opatrně a snažila se mluvit tiše a klidně.

"Tak to jsem měl pravdu."

"Oh."

"Mohlo by to skončit tragicky."

"Jaká větší tragédie ještě může potkat někoho, kdo je mrtvý?"

"Já neměl na mysli vás."

"Aha."

"Zdá se, že se zvrtlo něco velice důležitého, víte. Vy jste podle všech ukazatelů v pravém slova smyslu mrtvá, jenže ve skutečnosti nejste. Chci říct, že karty si myslí, že jste mrtvá. Linie života, kterou máte na dlani, si myslí, že jste mrtvá. Všechno a každý si myslí, že jste mrtvá.

"Já si to nemyslím," odsekla mu Keli, ale její hlas už zdaleka nebyl sebevědomý.

"Obávám se, že vaše mínění tady není důležité."

"Ale lidé mě vidí a slyší!"

"Jedna z prvních věcí, které se na Neviditelné univerzitě naučíte, je to, že lidé dost často svým smyslům nijak zvlášť nedůvěřují. Je pro ně mnohem důležitější, co jim říká jejich vědomí."

"Tím chcete říci, že lidé mě nevidí proto, že jim jejich vědomí říká, aby mě neviděli?"

"Obávám se, že teď jste klepla hřebík na hlavičku. Říká se tomu, myslím, osudové předurčení nebo tak nějak." Dobrořez se na ni nešťastně zadíval. "Jsem mág, víte, a my se v takových věcech přece jen trochu vyznáme.

"No, abych řekl pravdu, není to první věc, kterou se tam naučíme," dodal. "Nejdřív se samozřejmě dozvíte, kde jsou záchody a takové ty věci. To vám řeknou nejdřív, ale hned potom vám řeknou tamto..."

"Ale vy mě přece vidíte!"

"No jo. Jasně. Jenže mágové mají speciální výcvik, a tak vidí věci, které tady jsou, a nevidí to, co není. Víte, na to existují taková zvláštní cvičení..."

Keli zabubnovala prsty na stůl, nebo se o to alespoň pokusila. Pohyb byl strašlivě těžký. Podívala se v hrůze na vlastní prsty.

Dobrořez přiskočil a spěšně otíral stůl.

"Pardon," mumlal, "měl jsem včera k večeři koláč s melasou."

"Co s tím mohu dělat?"

"Nic."

"Nic?"

"No, mohla by se z vás stát výjimečně úspěšná zlodějka... promiňte. To ode mne bylo netaktní."

"Taky si myslím."

Dobrořez ji neohrabaně poplácal po ruce, a Keli byla natolik ponořena do vlastních myšlenek, že si té urážky majestátu ani nevšimla.

"Víte, všechno je pevně dáno. Historie taky, od začátku do konce. Ať už jsou fakta jakákoliv, na tom nezáleží. Historie si to prostě namíří rovnou přes ně a převálcuje je. Nemůžete nic změnit, protože ty změny jsou součástí vaší historie. Vy jste mrtvá. To je určeno osudem. Musíte se s tím prostě smířit."

Omluvně se usmál. "Jste ovšem mnohem šťastnější než většina ostatních mrtvých lidí, to objektivně přiznejte," utěšoval ji. "Zůstala jste naživu a můžete si to užít."

"Ale já se s tím nechci smířit! Proč bych měla? Moje vina to není!"

"Vy mi nerozumíte. Svět a jeho historie jde dál. Vy už se toho nemůžete účastnit. V tom procesu už pro vás není místo, copak to nevidíte? Nejlíp uděláte, když necháte věci, aby se děly po svém." Znovu ji popleskal po ruce. Vrhla na něj přísný pohled. Rychle ruku odtáhl.

"No ale co bych tedy měla dělat?" zeptal se bezradně. "Nejíst, protože to jídlo tady není od toho, abych ho snědla právě já? Zalézt do nějaké krypty a dožít tam zbytek života?"

"No, je to trochu oříšek, co?" souhlasil Dobrořez. "Ale obávám se, že je to váš osud. Jestliže vás svět nevnímá, neexistujete. Já jsem mág. A my mágové o tom..."

"Neříkejte to."

Keli vstala.

Před pěti generacemi jeden z jejích předků zastavil bandu svých potulných hrdlořezů ve vzdálenosti pěti mil od Sto Lat a dlouho pozoroval spící město zprvu se zamyšlením a pak s neobvykle rozhodným výrazem. Nakonec řekl: "Už toho bylo dost. To, že se jednou někdo v sedle narodil, ještě neznamená, že by v té prokleté věci musel taky zemřít."

Je nesporné, že mnoho z rodových charakteristických rysů přešlo na jeho potomka, a to včetně jeho nepochybné, i když poněkud exotické přitažlivosti. Nikdy to na Keli nebylo vidět tak jako právě v tomhle okamžiku. Udělalo to dojem i na Dobrořeza. Když došlo na umíněnost, mohli jste Keli na bradě rozbíjet štěrk.

Přesně tím samým tónem, který její předek použil, když oslovil své unavené, potem zbrocené druhy a následovníky před útokem, řekla:

"Ne. Já se s tím odmítám smířit. Odmítám změnit se v nějakého ducha. A ty mi pomůžeš, mágu!"

Dobrořezovo podvědomí ten tón poznalo. Měl určité zabarvení, které přinutilo dokonce i červotoče v podlaze, aby všeho nechali a postavili se do pozoru. Ta slova nevyjadřovala názor, ale říkala: a věci budiž takto.

"Já madam?" pokusil se. "Já nevidím způsob, jak bych vám já..."

Byl vytržen ze své židle a vyvlečen na ulici a roucho mu pleskalo kolem nohou. Keli pochodovala nazpět k paláci, s rameny odhodlaně napřímenými a mága za sebou táhla jako neposlušné štěně. Byl to ten krok, jakým se vydávají matky do místní školy, když se jejich milovaný chlapeček vrátí s monoklem, krok nezastavitelný, bylo to, jako kdyby ulicemi kráčel sám Čas.

"Co máte v úmyslu?" zasípal Dobrořez, který si s hroznou jasnozřivostí uvědomoval, že není v jeho silách tomu odporovat, ať je to cokoliv.

"Dnes je tvůj šťastný den, mágu."

"Ano? Výborně," prohlásil sklesle.

"Právě jsi byl jmenován Královským rozpoznávačem:"

"Oh? A co to přesně obnáší?"

"Budeš každého upozorňovat na to, že jsem stále naživu. Je to velmi jednoduché. Za to máš jistá tři pořádná jídla denně a praní prádla. Tak sebou pohni, člověče."

"Královský?"

"Ty jsi mág. Myslím, že je tady něco, co by ses měl dozvědět," prohlásila mladá královna.

OPRAVDU? řekl Smrť. (Tohle je takový oblíbený filmový trik, který jsme si upravili pro tisk. Smrť seděl ve své studovně a mluvil s Mortem. Ale bylo to efektní, co? Asi tomu říkají rychlá prolínačka nebo křížový střih. Nebo tak nějak. V průmyslu, kde se nejdůležitější osobě na place říká rejžo, to mohli nazvat všelijak.)

A CO BY TO MĚLO BÝT? dodal a pomalu navinoval kousíček černého hedvábí kolem malého háčku upnutého ve svěráčku na stole.

Mort zaváhal. Z velké části to bylo ze strachu a studu, ale zčásti i proto, že pohled na Smrtě v černé kápi, který si mírumilovně váže suché mušky na ryby, by připravil o řeč každého.

Kromě toho na druhém konci místnosti seděla Ysabell a okatě dávala najevo, že ji nezajímá nic kromě jejího šití, ale pozorovala ho s výrazem nesouhlasu. Cítil, jak se mu její začervenalé oči zavrtávají do zad.

Smrť přidal pár vraních pírek a zapískal si spokojeně několik tónů pohřebního pochodu. Mezi zuby, samozřejmě, jak jinak. Pak vzhlédl.

HMM?

"Oni... ono se to nepodařilo tak lehce, jak jsem si myslel," vysoukal ze sebe Mort a nervózně přešlapoval na koberci před psacím stolem.

MĚL JSI NĚJAKÉ POTÍŽE? zeptal se Smrť a uštípl kousek černého pírka.

"Pane, ta čarodějka se mnou po smrti odmítla jít a ten mnich, no, víte, ten začal úplně znovu."

TO JE V POŘÁDKU, S TÍM SI NELAM HLAVU, CHLAPČE...

"Morte -"

TOUHLE DOBOU JSI UŽ JISTĚ POCHOPIL, ŽE KAŽDÝ NAKONEC DOSTANE TO, V CO PEVNĚ VĚŘÍ. TAK JE TO VŠECHNO NĚJAK ÚPRAVNĚJŠÍ.

"Rozumím, pane. Ale to znamená, že špatní lidé, kteří věří, že je na onom světě čeká nějaký ráj, tak se tam opravdu dostanou. A dobří lidé, kteří mají strach, že se po smrti dostanou na nějaké strašlivé místo, pak opravdu strádají. To mi nepřipadá ani v nejmenším spravedlivé."

VZPOMÍNÁŠ, CO JSEM TI KLADL NA SRDCE, ŽE SI MUSÍŠ PAMATOVAT, KDYŽ VYJÍŽDÍŠ ZA POVINNOSTÍ?

"No, vy jste..."

HMM?

Mort se ponořil do umíněného mlčení.

NENÍ SPRAVEDLNOST, JSI JEN TY.

"Dobře, ale já..."

TO SI MUSÍŠ PAMATOVAT.

"Ano, ale..."

PŘEDPOKLÁDÁM, ŽE NAKONEC TO VŠECHNO DOPADNE TAK, JAK MÁ. NIKDY JEM SE NESEŠEL SE STVOŘITELEM, ALE SLYŠEL JSEM, ŽE MÁ PRO LIDI SLABOST. Smrť ukousl zbytek vlákna a začal povolovat křídlovou matku, která přidržovala svěráček na stole.

VYŽEŇ SI TAKOVÉ MYŠLENKY Z HLAVY, dodal při tom. ALESPOŇ TEN TŘETÍ TI NEMĚL PŮSOBIT

ŽÁDNÉ OBTÍŽE.

To byla ta chvíle. Mort o ní přemýšlel dlouho. Nemělo smysl to tajit. Zmátl směr celého budoucího vývoje dějin. Takové věci mají dar přitahovat lidskou pozornost. Nejlíp udělá, když to ze sebe dostane. Zachová se jako muž. Polkne tu hořkou pilulku. Vyloží karty na stůl. Nebude chodit kolem horké kaše. Vydá se mu na milost.

Upřely se na něj dvě zářící modré jiskřičky.

Vracel jejich pohled se stejným úspěchem jako divoký zajíc, který chce očima vzdorovat záři reflektorů šestnáctikolového polárního transportéru, jehož řidič jezdí dvanáct hodin denně jen na kávu a pokouší se ztrhat pekelný tachometr.

Nepodařilo se mu to.

"Jistě, pane, nepůsobil."

VÝBORNĚ. SKVĚLÁ PRÁCE. A TEĎ MI ŘEKNI, CO SI MYSLÍŠ O TOMHLE?

Rybáři, kteří chytají v pstruhových vodách, tvrdí, že muška by měla co nejvíce napodobovat skutečnost. Je určitý hmyz, který létá jen ráno. Jiný zase za večerního soumraku. A tak dál.

Ta věc, kterou Smrť svíral mezi kostnatými články prstů, byl hmyz z úsvitu dějin. Moucha z pravěké polévky. Vykrmená na mamutím trusu. Nebyla to nějaká masařka, která naráží do okenních tabulí, ale moucha, která se provrtá zdí. Byl to hmyz, který se vyškrabe zpod nejtěžší plácačky, sosák plný jedu, a bude hledat, komu se pomstít. Na všechny strany z ní trčela křídla a štětiny. Zdálo se, že má nadměrný počet zubů.

"Jak se jmenuje?" zeptal se Mort.

BUDU JÍ ŘÍKAT - SMRTÍ SLÁVA. Smrť vrhl na věc se svých prstech poslední obdivný pohled a zastrčil jí do kápě pláště. CÍTÍM, ŽE JSEM DNES VEČER ZRALÝ NA TO UŽÍT SI TROCHU ŽIVOTA, prohlásil. MŮŽEŠ ZA MĚ VZÍT PRÁCI, KDYŽ SES DO TOHO TAK PĚKNĚ VPRAVIL. NE?

"Jistě, pane," přikývl posmutněle Mort. Viděl, jak se před ním jeho život natahuje jako nekonečný černý tunel bez jediného světélka na konci.

Smrť chvilku bubnoval prsty na stůl a něco si bručel. ANO, JEŠTĚ NĚCO. ALBERT MI ŘEKL, ŽE NĚKDO DĚLÁ NEPOŘÁDEK V KNIHOVNĚ.

"Cože, pane?"

ŽE VYTAHUJE KNIHY A NECHÁVÁ JE LEŽET, KDE HO NAPADNE. KNIHY O MLADÝCH ŽENÁCH. JAK SE ZDÁ POVAŽUJE JE ZA ZÁBAVNÉ.

Jak už bylo řečeno, svatí Naslouchači mají sluch vyvinutý ak dokonale, že pěkný západ slunce by je mohl ohlušit. Mortovi se na několik vteřin zazdálo, že jeho kůže vzadu na krku nabyla podobně magických vlastností, protože téměř viděl, jak Ysabell strnula uprostřed stehu. Uslyšel také kratičké ostré nadechnutí, které už zaslechl předtím - mezi policemi s knihami. Vzpomněl si na krajkový kapesníček.

"Ano, pane," řekl pokorně. "Už se to nebude opakovat."

Kůže na krku ho začala strašlivě svědit.

VÝBORNĚ. TAK, TEĎ BYSTE VY DVA MOHLI JÍT PO SVÝCH. ŘEKNĚTE ALBERTOVI, AŤ VÁM PŘIPRAVÍ NĚCO NA PIKNIK NEBO NĚCO TAKOVÉHO. VYJDĚTE SI NA ČERSTVÝ VZDUCH. VŠIML JSEM SI, JAK SE JEDEN DRUHÉMU VYHÝBÁTE. Spiklenecky do Morta strčil loktem - bylo to, jako by do vás někdo šťouchl pohrabáčem, a dodal: ALBERT MI TAKY ŘEKL, CO TO ZNAMENÁ.

"Ano?" zeptal se chabě Mort. Mýlil se, na konci toho černého tunelu je světýlko, jenže je to plamenomet.

Smrť na něj vrhl další ze svých mrknutí typu supernova.

Mort mu ho neoplatil. Místo toho se otočil a šoural se ke dveřím takovým tempem, že by vedle něj stará A'Tuin vypadala jako poskakující kůzlátko.

Byl sotva v polovině chodby, když za sebou uslyšel rychlé tiché kroky a za paži ho chytila ruka.

"Morte?"

Otočil se a závojem deprese se podíval na Ysabell.

"Proč jsi ho nechal v tom, že v té knihovně jsi to byl ty?"

"Ani nevím."

"To bylo... bylo to... od tebe velmi laskavé," řekla opatrně.

"Ano? Já nevím, co to do mě vjelo." Zašmátral v kapse a vytáhl krajkový kapesníček. "Myslím, že tohle je vaše."

"Díky." Hlasitě se vysmrkala.

Mort už byl zase na cestě chodbou a ramena měl shrbená jako supí křídla. Rozběhla se za ním.

"Poslyš!"

"Co je?"

"Chtěla jsem ti poděkovat."

"Na tom nezáleží," zamumlal. "Bude ale lepší, když už ty knihy necháte na pokoji. Nějak je to znervózňuje nebo co." Pak ze sebe vyrazil něco, o čem si myslel, že zní jako nemilosrdný smích. "Ha!"

"Ha co?"

"Nic, jenom ha!"

Došel na konec chodby. Tam byly dveře do kuchyně, kde se bude Albert vědoucně šklebit, a Mort se rozhodl, že se tomu prozatím vyhne. Ještě víc se nahrbil.

"Já jsem si ty knihy vytáhla, abych měla nějakou společnost," ozvalo se za ním.

Vzdal se.

"Mohli bychom se třeba trochu projít po zahradě," řekl, protože nevěděl kudy kam. Pak se ale jeho srdce přece

jen maličko zatvrdilo a on dodal: "Nezávazně, samozřejmě."

"Chceš tím říci, že si mě nevezmeš?" zeptala se.

Mort se vyděsil. "Vzít si tě?"

"Copak tě sem otec nedovedl kvůli tomu?" řekla. "Vždyť on učedníka opravdu nepotřebuje."

"To narážíš na všechna ta mrknutí, šťouchnutí a takové ty poznámky typu ‚jednoho dne bude tohle všechno tvoje, synu'?" podíval se na ni Mort. "Pokouším se nevšímat si jich. Zatím se vůbec nechci ženit," dodal a v duchu potlačil obrázek princezny. "A bez urážky, s tebou už teprve ne."

"Já bych si tě nevzala, ani kdybys byl jediný chlap na celé Zeměploše."

To se Morta opravdu dotklo. Je něco jiného, když si někoho nechcete vzít, ale úplně něco jiného, když vám ten člověk řekne, že on by si nikdy nezval vás.

"No, já alespoň nevypadám, jako když se cpu bůhví kolik let buchtama ve skříni," prohlásil, když vyšli na Smrťův černý trávník.

"Zato já chodím normálně, ne jako kdyby mi v nohou chyběla kolena.

"Moje oči nevypadají jako dvě rozblemcaná sázená vejce."

Ysabell přikývla. "Na druhé straně moje uši se nepodobají něčemu, co roste na suchém stromě. Co znamená ‚rozblemcaný'?"

"No, jako ta vajíčka, jak je dělá Albert."

"Myslíš s ulepenými rozteklými bílky a plné takových těch slizkých kousků?"

"Jo."

"To je výstižné slovo," přiznala zamyšleně. "Ale musím ti říct, že moje vlasy nevypadají jako něco, čím se pravidelně pucuje záchod."

"To ne, ale moje zato nevypadají jako utopený ježek."

"Ale všimni si, že můj hrudník nevypadá jako rošt na pečení zabalený v mokrém papírovém pytlíku."

Mort se po očku podíval na výstřih Ysabelliných šatů, kde se už teď skrývalo dostatek dospívající tukové tkáně, že to do budoucna dávalo tušit vyhlídky na pěkně stádečko, a zdržel se komentáře.

"Moje obočí nevypadá jako párek líbajících se housenek," zkusil Mort.

"Pravda. Ale moje nohy by určitě prase v uličce zastavily."

"Cože? Promiň, ale tomu..."

"Nemám je do ‚O', jako někdo."

"Aha."

Procházeli mezi záhony lilií, momentálně ztraceni ve slovech. Nakonec se Ysabell otočila k Mortovi a napřáhla k němu ruku. Beze slova ji uchopil a vděčně s ní potřásl.

"Dost?" zeptala se.

"Tak akorát."

"Výborně. Očividně bychom se my dva neměli brát, když už ne kvůli ničemu jinému, tak kvůli dětem."

Mort přikývl.

Sedli si na kamennou lavičku uprostřed pečlivě zastřižených polí živého plotu. V tomhle koutě zahrady Smrť dokonce udělal malé jezírko napájené ledovým pramenem, který chrlil do nádrže kamenný lev. Mezi listy černých leknínů na hladině líně plul velký světlý kapr.

"Měli jsme jim vzít nějaký starý chleba," řekl Mort, a vrhl se tak moudře na předmět hovoru, který byl nekonfliktní.

"On sem nikdy nechodí, víš," řekla Ysabell. "Udělal to jenom proto, abych měla nějakou zábavu."

"Nezabralo to?"

"Není to skutečné. Tady není nic skutečné. Ne skutečně skutečné. On se prostě jenom rád chová jako lidská bytost. Teď to právě opravdu moc zkouší, určitě sis toho všiml. Věříš, že se dokonce kdysi pokoušel naučit hrát na banjo?"

"No, já si ho dovedu představit spíš takhle u varhan."

"Vůbec nic z toho neměl," řekla Ysabell, aniž si ho všímala. "Neumí tvořit, víš."

"Řekla jsi, že stvořil tohle jezírko."

"To je jenom kopie nějakého jiného, které viděl na cestách. Všechno jsou to jenom kopie."

Mort si nejistě poposedl. Po noze mu lezl nějaký hmyz.

"To je dost smutné," prohlásil a v duchu doufal, že použil ten správný tón.

"To je."

Sebrala z cestičky hrst štěrku a bezmyšlenkovitě začala kamínky jeden po druhém házet do jezírka.

"A vážně mám tak ošklivé obočí?" zeptala se.

"Ehm," prohlásil Mort, "myslím, že vážně."

"Hm." Žbluňk, žbluňk. Kapr ji nevrle pozoroval.

"A já nohy?" zeptal se.

"Jo, taky, promiň."

Mort v duchu rychle probral svoji zásobu konverzačních témat a vzdal se. "To je jedno," řekl nakonec galantně. "Alespoň umíš zacházet s jehlicemi."

"Je opravdu moc hodný," pokračovala Ysabell, aniž si ho všímala, "jenže takovým tím duchem nepřítomným způsobem."

"On ale není opravdu tvým otcem, že?"

"Rodiče zahynuli při přechodu Velkého Nefu, před mnoha lety. Myslím, že byla bouře. Našel mě a přinesl sem. Nevím, proč to vlastně udělal."

"Možná že mu tě přišlo líto?"

"On nikdy nic necítí. Nemyslím to v tom zlém slova smyslu, rozumíš? Je to prostě tím, že ani nic cítit nemůže, když nemá ty - jak se to jmenuje - nervy. Možná že si lítost ke mně myslel."

Otočila bledou oválnou tvář k Mortovi.

"Nechci o něm slyšet jediné zlé slovo. Dělá, co může. Je to prostě tím, že je tolik jiných věcí, na které musí myslet."

"Hm, můj otec byl taky takový. Tedy je, chtěl jsem říct."

"No, ale předpokládám, že tvůj otec nervy má," podotkla.

"Řekl bych, že ano," přikývl Mort a neklidně si poposedl. "Na to jsem nikdy nemyslel, na nějaké nervy."

Tak tam seděli a dívali se do tekoucí vody na pstruha. Pstruh se díval na ně.

"Právě jsem změnil celou budoucnost," řekl Mort.

"Ano?"

"Víš, když ji chtěl zabít, zabil jsem ho, ale bylo dáno, že má zemřít a vévoda se má stát králem, ale to nejhorší je, že i když je do morku kostí zlý, sjednotí města a z těch se má nakonec stát federace a kniha říká, že pak nastane sto let míru a hojnosti. Myslel jsem si, že nastolí hrůzovládu nebo co, ale historický vývoj očividně potřebuje člověka, jako je on, zatímco princezna by byla jen další obyčejný monarcha. Nemyslím špatný, asi celkem dobrý, ale ne ten správný, a teď se to stane a historie neví kudy kam, a je to všude moje vina."

Trochu se mu ulevilo a se zatajeným dechem očekával její odpověď.

"Měl jsi pravdu, víš."

"Vážně?"

"Měli jsme jim vzít nějaký starý chleba," přikývla. "Ale myslím, že si najdou něco k žrádlu i ve vodě. Brouky a tak."

"Slyšela jsi, co jsem řekl?"

"Co myslíš?"

"No přece... Nic. Nic důležitého. Promiň."

Ysabell si vzdechla a vstala.

"Předpokládám, že už chceš jít," řekla. "jsem ráda, že jsme si to s tou svatbou vyjasnili. Moc hezky jsem si s tebou popovídala."

"Mohli bychom si vytvořit takové to nesnášenlivé přátelství," navrhl Mort.

"Obyčejně se nedostanu k řeči s lidmi, se kterými otec pracuje." Zdálo se, že není schopna odejít, jako kdyby čekala, že Mort řekne něco jiného.

"No jo, to asi ne," bylo jediné, co ho napadlo.

"Předpokládám, že už budeš muset jít pracovat."

"Více méně ano." Mort zaváhal. Cítil, že z jakéhosi nepochopitelného důvodu se teď jejich rozhovor dostal z mělčin a vznáší se nad tajemnými hlubinami, o nichž neměl ani tu nejmenší představu.

Pak se ozval zvuk jako -

Připomenul Mortovi starý dvůr u jejich domu a bodl jej ostnem touhy po domově. Během drsných zim, které byly v horách Beraní hlavy pravidlem, chovala jejich rodina na dvoře odolného horského thargu a přikrmovala ho senem a slámou. Když přišla jarní obleva, bývala na nevelkém dvoře skoro metrová vrstva hnoje a na něm udusaná ztvrdlá kůra. Když byl člověk opatrný, mohl po ní chodit. Když jste opatrní nebyli, probořili jste se až po kolena do koncentrovaného hnoje. Ten zvuk, který se ozval, když jste vytahovali nohu z té zelené a pařící se břečky, byl stejným signálem přicházejícího jara jako ptačí píseň nebo bzukot prvních včel.

Teď se ozval tentýž zvuk. Mort se instinktivně zadíval na boty.

Ysabell plakala, ne drobnými tichými vzlyky jako pravá dáma, ale prudce a hlasitě lapala po dechu, znělo to trochu jako praskání bublin unikajících z podmořského vulkánu, které bojují jedna s druhou o to, kdo bude na povrchu dříve. Byly to vzlyky, které v ní dozrály v dlouhé samotě a teď z jejího nitra unikaly pod tlakem.

Mort nesměle prohlásil: "Cože?"

Tělo se jí třáslo jako mořské dno v epicentru zemětřesení. Neohrabaně se pokoušela najít v rukávu kapesníček, ale ten jí byl za těchto okolností platný stejně jako papírový klobouk za bouře. Pokoušela se mu něco říci, ale její slova se změnila v proud nesrozumitelných přerušovaných vzlyků.

Mort řekl: "Co jsi říkala?"

"Ptala jsem se tě, kolik myslíš, že je mi let?"

"Patnáct," odhodlal se.

"Je mi šestnáct," zakvílela. "A víš, jak dlouho je mi už šestnáct?"

"Promiň, ale teď ti nerozumím..."

"Samozřejmě, tomu by nikdo nerozuměl. Nikdo!" Znovu se vysmrkala a navzdory roztřeseným rukám opatrně nacpala promočený kapesníček nazpět do rukávu.

"Ty se dostaneš na svět. Ty tady ještě nejsi tak dlouho, aby sis toho všiml. Tady totiž stojí čas, nevšiml sis? Samozřejmě že tady taky něco utíká, ale není to skutečný čas. On neumí stvořit skutečný čas."

Když znovu promluvila, byl její hlas napjatý opatrný, a především statečný, jako hlas někoho, kdo se s vypětím vůle, navzdory všem nebezpečím, překážkám a nepřízni osudu sebral, ale kdo se také může každým okamžikem znovu rozsypat.

"Už je mi šestnáct pětatřicet let."

"Cože?"

"První rok to bylo pravdu těžké."

Mort se v duchu ohlédl za těmi několika týdny zdejšího pobytu a s pochopením přikývl.

"A proto jsi četla všechny ty knihy?"

Ysabell sklopila oči a trochu stydlivě začala kreslit špičkou boty ve štěrku.

"Je to hrozně romantické," řekla nakonec. "Některé z těch příběhů jsou opravdu nádherné. Třeba ten o té dívce, která vypila jed, když umřel její milý, nebo o té, co skočila ze skály do moře, protože její otec ji nutil do sňatku s tím starým, a další, tam se zase jiná dívka utopila, než by se oddala..."

Mort užasle naslouchal. Soudě podle Ysabellina výběru příběhů, byla každá žena Zeměplochy, která se dožila dospělosti a stačila pak unosit alespoň jedny punčochy, významnou osobností.

"- a ona si myslela, že on je mrtvý, tak se otrávila, jenže on se po nějaké době probudil, a když viděl, že je otrávená, tak se sám probodl, potom taky byla jedna dívka, která -"

Zdravý rozum se sice zabýval myšlenkou, že alespoň několik žen muselo dosáhnout třetí dekády svého života, aniž spáchalo sebevraždu z lásky, ale bylo vidět, že zdravý rozum v těchhle dramatech neměl ani štěk. Mort už věděl, že s láskou můžete cítit horko i mráz, slabost i krutost, ale zatím si neuvědomil, že člověk může i dokonale zhloupnout.

"- takže za ní noc co noc plaval přes širokou řeku, ale jednou přišla bouře, a když se neobjevil, ona se -"

Mort tak nějak tušil, že některé mladé páry se potkají, řekněme, na venkovské tancovačce, padnou si do oka, chodí spolu nějaký ten rok nebo dva, párkrát se sice pohádají, ale nakonec se vezmou a vůbec se nezabíjejí. Najednou si uvědomil, že výčet hvězdami odsouzených lásek už skončil.

"Oh," prohlásil slabým hlasem, "a nejsou i takové lásky, které někdo třeba přežije?"

"Milovat znamená trpět," oznámila mu Ysabell. "V příběhu musí být také spousta temných vášní."

"Vážně?"

"Samozřejmě a taky mučivé úzkosti."

Zdálo se, Ysabell o něčem přemýšlí.

"Poslyš, neříkal jsi něco, jako že někdo neví, kudy kam?" zeptala se stísněným hlasem člověka, který se snaží chovat statečně.

Mort se rychle zamyslel. "Ne," prohlásil.

"Obávám se, že jsem tě moc neposlouchala."

"Na tom vůbec nezáleží."

K domu došli mlčky.

Když se Mort vrátil do pracovny, zjistil, že je Smrť pryč a na stole stojí čtvery přesýpací hodiny.

Pod nimi byl zastrčen proužek papíru.

Mort si myslel, že Smrť bude psát buď starou fakturou, nebo groteskem, jaký se používá na nápisy na pomnících, ale pravdou bylo, že Smrť prostudoval několik klasických spisů o grafologii a pak si zvolil styl a rukopis, který vypovídal o dokonale vyrovnané a vyvážené osobnosti.

Na lístku stálo:

Šel jsem na ryby.
V Pseudopolisu je jedna poprava,
v Krullu máme jedno přirozené úmrtí,
jedno zřícení v Karrických horách
a jednu epidemii v Ell-Kinte.
Zbytek dne si můžeš udělat volno.

Mort byl přesvědčený, že historie a budoucnost světa se zmítají jako prasklé ocelové lano, které obrovskými ničivými oblouky poletuje skutečností ze strany na stranu.

Historie ovšem taková není. Historie se mění pomalu, páře se jako starý svetr. Byla už mnohokrát zalátána a vyspravena, přepletena tak, aby vyhovovala různým lidem, zastrčena do bedýnky pod výlevkou cenzorů, odkud ji vytahovali jen proto, aby z ní ustřihli kus na prachovku k oprašování propagandy, ale ona se nakonec - někdy dřív a někdy později - znovu vrátila do své původní podoby. Historie má ve zvyku měnit právě ty lidi, kteří si myslí, že sami mění historii. Historie má vždycky ve svém ošoupaném rukávě nějaký šikovný trik. Je už na světě dlouho a má své zkušenosti.

Takže teď se děje tohle:

Nešťastná rána Mortovy kosy rozdělila historii na dvě různé reality. Ve městě Sto Lat stále vládla mladičká královna Keli, samozřejmě s určitými obtížemi a za vydatné pomoci královského rozpoznávače, který byl zapsán na královskou výplatní listinu a zatížen povinností připomínat všem, že Keli existuje. Nicméně ve vzdálenějších zemích, například na druhé straně plání, v horách Beraní hlavy, kolem Kruhového oceánu a všude směrem k Okraji převládala původní realita a tam byla královna naprosto přesvědčivě mrtvá, kníže byl králem a svět klidně a pomalu pokračoval podle původního plánu.

Háček byl v tom, že obě ty reality byly pravdivé.

Zhruba dvacet mil od města se táhl jakýsi horizont historických událostí a zatím nebyl nijak zřetelný. To bylo tím, že - podívejte, nazveme to například rozdíl nevyrovnaných hladin historických tlaků - zatím nebyl příliš velký. Jenže

postupně se zvětšoval. Venku na vlhkých zelných polích se začínal chvět vzduch a ozývalo se tiché syčení, asi jako když někdo smaží luční kobylky.

Lidé nemohou změnit historii, stejně jako ptáci nezmění oblohu, pouze se na ní na okamžik objeví. Kousek po kousku, naprosto nevyhnutelně, jako ledovec nebo začínající rýma, se historie stahovala kolem Sto Lat.

První, kdo si toho všiml, byl Mort.

Bylo to dlouhé odpoledne. Horolezec se držel na ledovém stupínku až do poslední chvíle a odsouzenec vynadal Mortovi do lokajů monarchie. Jenom ta stará paní, která ve věku 103 let tiše zesnula obklopena kruhem svých příbuzných, se na Morta usmála a řekla, že je nějaký bledý.

Ve chvíli, kdy se Truhlík unaveným klusem blížil ke Sto Latům, klesalo už plošské slunce pomalu k západu. Mort se podíval dolů a spatřil hranici reality. Stáčela se pod ním do velkého oblouku a podobala se slabé stříbřité mlze. Nevěděl, co to je, ale měl ošklivý pocit, že to s ním má něco společného.

Přitáhl opatrně otěže a kůň se začal pomalu snášet k zemi, na kterou dosedl jen několik metrů před stěnou světélkujícího vzduchu. Její pohyb byl o něco pomalejší než rychlost lidské chůze a se slabým sykotem se posunoval přes vlhké zelné pole a zamrzlé zavodňovací strouhy.

Byla chladná noc, taková, za jakých proti sobě bojují o nadvládu mlha a mráz a každý zvuk se v ní ztrácí. Truhlíkův dech tvořil v tichém vzduchu celá oblaka páry. Kůň slabě zaržál, skoro jakoby na omluvu, a zahrabal kopytem po zemi.

Mort se svezl ze sedla a přiblížil se k překážce. Stěna tiše popraskávala. Na jejím povrchu se objevovaly podivné tvary, měnily se, přesouvaly a pak zase mizely.

Po chvilce hledání našel hůl a opatrně ji prostrčil stěnou. Vznikly kolem ní podivné vlnky podobné kruhům na vodě, ty se pomalu šířily, až zmizely Mortovi z dohledu.

Nad hlavou mu něco zapleskalo a Mort zvedl hlavu. Byla to černá sova, která hlídkovala nad polem a pátrala po všem, co bylo malé a pištivé.

Sova narazila na stěnu, jiskřivá mlha se rozstříkla na všechny strany a na světlém povrchu zůstal temný otvor ve tvaru sovy, který se sice rychle zatáhl, ale obrysové vlnky tvary sovy rostly a posouvaly se, dokud se neslily s rozčeřeným povrchem.

Mort tou průsvitnou stěnou viděl a byl si naprosto jistý, že na druhé straně žádná sova nevyletěla. Ve chvíli, když se nad tím zamyslel a snažil se najít nějaké vysvětlení, ozvalo se další, téměř neslyšné šplouchnutí a o několik metrů dál se pták znovu objevil, klidný a nepoplašený, a hladkým letem zmizel v polích.

Mort se sebral a prošel bariérou, která, jak se ukázalo, žádnou bariérou ani nebyla. Zalechtalo ho to.

O chviličku později se ze stěny vynořil Truhlík, vystrašeně koulel očima a na kopytech mu plápolaly útržky styčné plochy. Vzepjal se, zatřásl hřívou jako pes, aby setřásl útržky stříbřité mlhy, a vyčítavě se na Morta podíval.

Mort ho vzal na udidlo, pohladil ho po čenichu a našel v kapse zvláště velký kousek cukru. Byl si jistý, že se tady děje něco důležitého, ale zatím nevěděl co.

Byla tady cesta, která vedla alejí vlhkých a pochmurných vrb. Mort znovu nasedl a pobídl Truhlíka do temnoty pod převislými větvemi stromů.

V dálce před sebou viděl světla Sto Helit, což vlastně nebylo nic jiného než menší městečko, a drobná záře, která už se skoro ztrácela z dohledu, muselo být Sto Lat. Toužebně se tím směrem zadíval.

Stěna mu dělala starosti. Viděl, jak se plíží po polích za alejí.

Už už se chystal, že zase pobídne Truhlíka do vzduchu, když těsně před sebou zahlédl světlo - teplé a vábivé. Šířilo se z oken velké budovy stojící kousek od cesty. To světlo bylo pravděpodobně samo o sobě veselé a vlídné, ale za daných okolností a s tím, jakou měl Mort náladu, na něj působilo jako magnet.

Když se přiblížil, zaslechl útržek písně a zahlédl několik lidí vyjít ven vejít dovnitř. Byl to hostinec a uvnitř si lidé užívali nebo se chovali tak, jak se chovají sedláci, kteří většinu času tráví ve společnosti zelných hlávek a pak si jdou vyhodit z kopýtka. Ve srovnání se zástupci čeledi Brassica oleracea je velkou legrací prakticky cokoliv.

Byly tam prosté lidské bytosti a věnovaly se jednoduchým lidským činnostem - opíjely se a zapomínaly slova písní.

Mort nikdy nepocítil opravdový stesk po domově, možná proto, že se jeho myšlenky zabývaly spoustou jiných věcí. Ale teď ho zažil, poprvé za celou dobu - určitý druh touhy, ne po místě, ale po stavu mysli, touhu po tom být jen obyčejným člověkem s jednoduchými lidskými starostmi, jako jsou peníze, nemoci a ostatní lidé...

"Dám si hlt něčeho k pití," pomyslel si, "a možná že se budu cítit líp."

Po straně hlavní budovy byla otevřená stáj a Mort odvedl Truhlíka do vlahé, koňmi nasáklé temnoty, která už ukrývala alespoň tři další koně. Když mu k nosu připevňoval vak se žrádlem, napadlo ho, jestli se Smrťův kůň cítí stejně jako ostatní koně, kteří měli očividně mnohem prozaičtější životní styl. V porovnání s nimi vypadal opravdu impozantně a ostatní koně ho také pozorně sledovali. Truhlík byl nějaký kůň - to dokazovaly mozoly na Mortových rukou, teď už hezky ztvrdlé - a v porovnání s ostatními vypadala ještě skutečnější než kdy jindy. Mnohem hmotnější. Mnohem koňštější. V maličko nadživotní velikosti.

Mort byl právě na počátku velmi důležité úvahy, životní úvahy, a je škoda, že ho od ní něco odvedlo. Přecházel šikmo dvůr a mířil k nízkým dveřím do budovy, když mu padl do očí vývěsní štít hospody. Umělec, který jej vytvořil, nebyl nijak zvlášť nadaný, ale nikdo si nemohl splést pyšnou křivku Keliiny brady a záplavu ohnivých vlasů, které dokreslovaly název hostince - U královniny hlavy.

Povzdechl si a otevřel dveře.

Shromážděná společnost přestala jako na povel mluvit a zírala na něj pohledy počestných venkovanů, které dávaly tušit, že za dvě pinty piva vás ochotně praští do hlavy lopatou a těla za úplňku zahrabou do kompostu.

Možná že by to stálo za to, abychom se na Morta podívali i my, protože se v průběhu několika posledních kapitol změnil. Tak například, zatímco bylo jeho tělo pořád ještě samá noha, samá ruka, přestěhovaly se mu klouby a údy na svá místa a už se zdaleka nepohyboval jako loutka na provázku. Kdysi vypadal, jako by neuměl vůbec nic, natož do pěti počítat, teď zase jako někdo, kdo toho zná až příliš mnoho. Jistý drobný rys kolem očí naznačoval, že viděl věci, které obyčejní lidé nikdy nespatří, nebo alespoň ne víckrát než jednou.

A něco na celém jeho vzezření naznačovalo přihlížejícím, že začít si s tímhle mladíkem nějakou nepříjemnost by bylo stejně chytré jako kopnout do vosího hnízda. Krátce a jasně řečeno, Mort už nevypadal jako něco, co do domu přitáhla kočka.

Hospodský pustil z ruky silný obušek z trnkového dřeva, který svíral pod pultem, a sešklebil obličej do grimasy, která podle něj měla znázorňovat úsměv na uvítanou, i když tak moc se zase nesnažil.

"Večír, vaše lordstvo," prohlásil rádoby uctivě. "Copak to v tý dnešní mlhavý a mrazivý noci bude?"

"Prosím?"

"Von chce jako říct, co budou pít?" tlumočil mu malý mužík s obličejem fretky, který seděl u ohně a pozoroval Morta pohledem řezníka stojícího u ohrady plné jehňat.

"Hm, já nevím," zamyslel se Mort. "Prodáváte hvězdnou kapku?"

"Vo něčem takovým jsem v životě neslyšel, vaše lordstvo."

Mort se rozhlédl po okolních tvářích osvětlených plameny krbu, kterého napjatě pozorovaly. Byli to lidé, kterým se všeobecně říká "sůl země". Jinými slovy byli tvrdí, poctiví, ale nesvědčili zdraví cizinců, Mort však byl natolik zabrán do hovoru, že si toho nevšiml.

"A co tady tak lidé nejraději pijí?"

Hospodský vrhl na ostatní muže v hospodě rychlý pohled koutkem oka, což byl skvělý kousek, když uvážíme, že všichni seděli přímo před ním.

"No, vědí, vaše lordstvo, my tady nejraději pijeme mačkadlici."

"Mačkadlici?" zeptal se nejistě Mort, aniž si všiml tajených úšklebků.

"Tak jest, vaše lordstvo. Dělá se z jablek. No teda hlavně z jablek."

To se zdálo Mortovi docela zdravé. "Tak dobrá," přikývl. "Tak mi dejte pintu mačkadlice." Sáhl do kapsy a vytáhl váček mincí, které mu dal Smrť. Stále ještě byl skoro plný. V tichu, které se v hostinci rozhostilo, zaznělo cinkání zlata jako legendární mosazné gongy leshpské, které jsou slyšet za bouřlivých nocí nad mořem. Říká se, že je to tehdy, když je divoké podmořské proudy rozhoupají na věžích města, které před dávnými časy pohltilo moře.

"A prosím, poslužte tady gentlemanům čímkoliv, na co mají chuť," dodal.

Byl napůl ohlušen sborem děkovných hlasů, a snad proto si nevšiml, že všem ostatním hospodský donesl nápoj v maličkých skleničkách, zatímco jemu naservíroval velký dřevěný korbel.

O mačkadlici se vypráví množství historek, o tom, jak se pálí daleko na vlhkých mokřištích přesně podle prastarého receptu, který se nejistou rukou předává z otce na syna. To, co se tvrdí o krysách, hadí hlavě nebo olověných kulkách, je lež. A to o té mrtvé ovci, to už je celé vymyšleno! Taky můžeme vynechat všechny pomluvy o knoflíku od kalhot. Jediné, co je snad pravda, je to, že by ten nápoj neměl přijít do styku s kovem. Když totiž hospodský zcela promyšleně Morta ošidil, položil omylem malou hromádku drobných na pult přímo do loužičky mačkadlice a ty se okamžitě začaly rozpouštět.

Mort přičichl ke korbeli a pak upil. Chutnalo to trochu jako jablka, trochu se to podobalo podzimním ránům a vzdáleně to připomínalo pach místa, na kterém nějaký čas ležela hromada dřeva. Nechtěl vypadat jako nevychovanec, a tak si slušně přihnul.

Dav zatajil dech a začal počítat.

Mort cítil, že od něj něco čekají.

"Není to špatné," prohlásil, "naopak, velmi osvěžující." Znovu se napil. "Má to trochu zvláštní chuť," dodal, "ale stojí to za to, určitě."

Odkudsi z pozadí se ozval jeden nebo dva znepokojené výkřiky.

"Určitě ji ředí vodou, to je to."

"Pitomost, dobře víš, co se stane, když do mačkadlice přidáš jenom kapku vody!"

Hospodský se pokusil ty hlasy ignorovat "Chutná vám?" zeptal se Morta stejným hlasem, jakým se lidé ptali svatého Jiří "co že jste to zabil?".

"Je to docela pikantní," přikývl Mort, "i když dost ostré."

"Dovolíte?" řekl hospodský a opatrně vzal korbel Mortovi z ruky. Přičichl k němu a pak si rychle otřel slzy z očí.

"Ehmhmmm," vyrazil ze sebe. "Je to vono. Na mou duši."

Podíval se na mladíka s výrazem, který neměl daleko k obdivu. Nebylo to jenom tím, že vypil skoro třetinu pinty mačkadlice sám, ale stále ještě byl ve svislé poloze. Podal mu korbel nazpět. Vypadalo to, jako když Mortovi po nějakém těžkém závodě předává medaili. Když mládenec znovu upil, několik přihlížejících zamrkalo. Hospodský začal přemýšlet, z čeho má ten podivný mládenec zuby, a došel k přesvědčení, že musí být z téhož materiálu jako jeho žaludek.

"Nejste náhodou mág, že?" zeptal se pro jistotu.

"Lituji, ale nejsem. Měl bych být?"

Jasně, vždyť ani nechodí jako mág a taky nekouří. Znovu se podíval na korbel s mačkadlicí.

Něco na tom všem nebylo v pořádku. Ten mládenec sám nebyl nějak v pořádku. Nevypadal správně. Vypadal -

- vypadal mnohem skutečněji, než měl.

- Což bylo samozřejmě nesmyslné. Výčepní pult byl skutečný, podlaha byla skutečná a hosté byli tak skuteční, ak si jen člověk mohl přát. Ale Mort, jak tady tak skoro stydlivě stál a usrkával tekutinu, kterou se daly čistit stříbrné příbory, vyzařoval jakousi auru solidní pevnosti, takový zvláštní rozměr skutečnosti. Vlasy byly víc vlasaté, šaty šatovité, boty byly pravé vtělení botovitosti. Stačilo se na něj podívat, aby vás rozbolela hlava.

Jenže nakonec Mort přece jen dokázal, že je obyčejný člověk. Korbel mu vypadl ze ztuhlých prstů a narazil na dlaždice, do kterých se okamžitě zakously kapky a pramínky vylité mačkadlice. Vyděšeně ukázal na protější zeď a ústa se mu otevřela v neslyšném výkřiku.

Štamgasti se vrátili ke svým rozhovorům a kartám, protože věci začaly být takové, jaké být mají. Mort teď jednal naprosto přirozeně. Hospodský, který dostal důkaz o tom, že je jeho zboží nepoškozené, se nahnul přes pult a uklidňujícím gestem ho poklepal po rameni.

"To bude dobrý," prohlásil. "Lidi to vobčas takhle veme. Budete mít nějakej ten tejden bolení hlavy, ale z toho si nic nedělejte, stačí kapka mačkadlice a budete zasejc Jůra!"

Je zjištěno, že nejlepší lék na kocovinu z mačkadlice je ve skutečnosti psí chlup, i když by to spíš měl být žraločí zub nebo přejetí buldozerem.

Jenže Mort jen dál ukazoval a pak zabreptal roztřeseným hlasem: "Copak vy to nevidíte? Prochází to stěnou! Prochází to přímo zdí!"

"Když se jeden poprvé nacamrá mačkadlicí, přicházej k němu ze zdí různý věci. Většinou zelený a chlupatý."

"Ale tohle je ta mlha! Copak neslyšíte, jak syčí?"

"Jo, tak vy vidíte syčící mlhu, jo?" Hospodský se podíval na zeď, která byla obyčejná, a když nepočítáme několik pavučin, prázdná. Naléhavost v Mortově hlase však způsobila, že pocítil určitou nejistotu. Dal by přednost obyčejným šupinatým obludám. Tam aspoň člověk věděl, na čem je.

"Prochází napříč místností! Cožpak to necítíte?"

Hosté se podívali jeden po druhém. Mort v nich vzbuzoval nejistotu. Jeden nebo dva později připustili, že pocítili něco jako ledové zalechtání, ale to mohlo být poruchou trávení.

Mort ustoupil a rukama sevřel okraj pultu. Na okamžik se roztřásl.

"Heleďte," začal hospodský, "sranda je sranda, ale..."

"Předtím jste na sobě měl zelenou košili!"

Hospodský sklopil oči na břicho. V hlase mu zazněla hrůza.

"Před čím?" zasípal. K jeho úžasu, a dřív než jeho ruka stačila dokončit kradmou cestu k obušku pod pultem, se Mort nahnul přes pult a chytil ho za zástěru.

"Měl jste zelenou košili, nebo ne?" prohlásil. "Já ji viděl, měla malé žluté knoflíčky!"

"No, abych řek pravdu, mám dvě košile." Hospodský se pokusil narovnat. "Vím, co se patří," dodal. "Akorát, že dneska jsem ji neměl na sobě." Nestál o to, dozvědět se, jak Mort ví o žlutých knoflíčcích.

Mort ho pustil a otočil se do místnosti.

"Oni všichni sedí na jiných místech! Kde je ten člověk, který seděl tady u ohně? Všechno se změnilo!"

Vyběhl dveřmi a všichni zaslechli zvenčí tlumený výkřik. Pak Mort vběhl znovu dovnitř, oči měl rozšířené hrůzou a obrátil se ke zděšenému zástupu.

"Kdo změnil vývěsní štít? Někdo změnil vývěsní štít!"

Hospodský si nervózně olízl vyschlé rty.

"Myslíte potom, co zemřel starý král?"

Mortův pohled do doslova zmrazil, hochovy oči byly jako dvě černá jezírka plná děsu.

"Jméno, já myslím to jméno!"

"No ale my... vždyť to je pořád stejné," prohlásil muž za pultem a vrhal zoufalé pohledy na své zákazníky v prosbě o podporu. "No řekněte, mládenci! Vždycky se to tady jmenovalo U vévodovy hlavy."

Ozval se mumlavý chór přitakání.

Mort klouzal pohledem po jednotlivých tvářích a viditelně se třásl. Pak se obrátil a znovu vyběhl dveřmi ven.

Muži v hospodě pak zvenčí, ze dvora, zaslechli dunění podkov, které vzápětí zeslábló a najednou umlklo docela, jako by se kůň rozplynul ve vzduchu.

Uvnitř hostince panoval hrobové ticho. Muži se snažili nedívat se jeden na druhého. Nikdo nechtěl být první, kdo přizná, že viděli to, co právě viděli.

Nakonec to byl hospodský, kdo nejistým krokem přešel lokál a přeběhl prsty po známém a uklidňujícím povrchu těžkých dubových dveří. Byly pevné, nepoškozené, přesně takové, jaké mají dveře být.

Každý v místnosti viděl, jak jimi Mort třikrát proběhl, šlo o to, že je při tom neotevřel.

Truhlík rychle nabíral výšku, zvedla se téměř svisle, kopyty tepal vzduch a dech se za ním srážel do dlouhé kondenzační stopy. Mort na něm visel rukama i koleny, ale především silou vůle, a tvář bořil do koňské hřívy. Nezvedl hlavu, dokud se vzduch kolem nich neochladil a nezřídl jako omáčka v laciném hostinci.

Nad hlavou na zimním nebi tiše blikala středová záře. Pod ní -

- se rozkládala obrovská obrácená mísa, celé míle v průměru, postříbřená svitem hvězd. Stěnou mísy viděl prosvítat světélka. Proplouvala jí mračna.

Ne. Když se podíval pozorněji, zjistil něco jiného. Mraky do ní sice vplouvaly a bělaly se i uvnitř, ale ty vnitřní

byly řidší a pohybovaly se poněkud jiným směrem, prostě se zdálo, jako kdyby s těmi venku neměly nic moc společného. A bylo tady ještě něco... ano, středová záře. Ta dodávala noci kolem toho neskutečného příklopu jemně nazelenalý odstín, ale pod ním po tom zabarvení nebylo ani stopy.

Bylo to, jako by Mort nahlížel do kusu nějakého jiného světa, téměř stejného, který byl na Plochu přinesen kdoví odkud. Bylo tam trochu jiné počasí a středová záře tam dnes v noci nesvítila.

A Zeměplocha ten svět odmítala, stahovala se kolem něj a zatlačovala jej nazpět do nebytí. Mort sice z té výšky neviděl, jak se zmenšuje, ale v uších mu stále zněl ten šustivý zvuk, podobný hukotu hejna kobylek, který vydávala namodralá stěna postupující krajinou a měnící věci k obrazu svému. Skutečnost se sama hojila a uzdravovala.

Mort ani nemusel přemýšlet, kdo je středem té kopule. I odsud bylo jasně vidět, že se stahuje přesně kolem Sto Lat.

Pokoušel se nemyslet na to, co se stane, až se kopule zmenší na velikost jedné komnaty, pak na velikost jediného člověka, na rozměr vaječné skořápky. Nedařilo se mu to.

Logika měla Mortovi šeptat, že tady je jeho záchrana. Během jednoho dvou dnů se jeho problém vyřeší sám, knihy v knihovně budou v pořádku a svět se vrátí do svého původního, plánovaného stavu jako pružný gumový obvaz. Logika mu měla říci, že míchat se do toho procesu podruhé znamená ošklivě si koledovat. Logika by mu to všechno pravděpodobně řekla, jenže ona si té noci vzala dovolenou.

Světlo se na Zeměploše pohybuje pomalu, a to především díky brzdícímu efektu mocného magického pole. Ta část Okraje, kde se rozkládala ostrovní říše Krull, byla v té roční době přímo pod oběžnou dráhou malého plošského slunce, takže touhle dobou tam byl stále ještě časný večer. Bylo také dost teplo, protože okrajové země jsou mnohem teplejší a převládá v nich teplé přímořské podnebí.

Abychom už řekli všechno, musíme dodat, že Krull, jehož velká část toho, co z nedostatku lepšího pojmenování musíme nazvat pobřežím, přesahovala přes Okraj do vesmíru, byl opravdu šťastný ostrov. Jedině někteří domorodí Krullánci, především ti, kteří se nedívali, kam šlapou, a náměsíčníci to neuznávali, ale těch bylo díky přirozenému výběru pomálu.

Terpsik Mimák byl rybář. Lovil na prut, ne do sítí. V tom je velký rozdíl. Lovit na udici je mnohem dražší. Jenže Terpsik při tom byl dokonale šťastný. Pozoroval korkový splávek na klidné hladině řeky Hakrull a v hlavě měl téměř prázdno. Jediné, co by ho snad mohlo z toho požehnaného stavu vytrhnout, by bylo, kdyby náhodou chytil rybu, protože jediné, co se mu na rybaření hnusilo, bylo právě pomyšlení na ryby. Ryby byly studené, slizké, mrskaly sebou a lezly mu na nervy, a Terpsik neměl nervy v nejlepší pořádku.

Dokud nechytil nic, byl Terpsik Mimák jedním z nejšťastnějších zeměplošských rybářů, protože řeka Hakrull byla pět mil od jeho domova, což znamená také pět mil od paní Gwladys Mimákové, se kterou už užil celých šest měsíců překrásného manželského života. Zhruba před dvaceti lety.

Terpsik se nijak nevzrušoval, když se nedaleko něj na břehu usadil další rybář. Samozřejmě že někteří rybáři by se byli nad tímhle porušením nepsaných zákonů velice pohoršili, ale co se Terpsika týkalo, pak cokoliv, co zmenšovalo jeho naději, že chytí některé z těch mizerných šupinatých stvoření, bylo v pořádku. Koutkem oka si všiml, že nově příchozí chytá na mušku, což je sice zajímavé ukrácení dlouhé chvíle, ale Terpsik ho rázně zamítl, když zjistil, že by musel trávit při výrobě vlastních mušek celé dlouhé hodiny doma.

Nikdy neviděl podobné muškaření. Věděl, že jsou mokré mušky a suché mušky, ale tahle muška se zařezávala do vody se zvukem vysokoobrátkového pilového listu a zpátky pokaždé táhla rybu.

Terpsik pozoroval se zděšeným úžasem, jak postava, kterou nezřetelně viděl jen mezi větvemi vrb, znovu a znovu nahazuje. Voda se doslova vařila a celá rybí populace se snažila uprchnout z dosahu té bzučící hrůzy. V tom okamžiku se naneštěstí Terpsikovi z čirého zoufalství zakousla do návnady obrovská zpitomělá štika.

V jednom okamžiku stál na břehu a v příští vteřině už ho pohltila zelená a zvonící hlubina, viděl jako vodou unikají bubliny jeho dechu, a když se mu před očima začal odvíjet celý uplynulý život, otřásl se odporem při představě, že se bude muset dívat na tu část mezi svatebním dnem a dneškem. Napadlo ho, že Gwladys už bude brzo vdovou, což ho na druhé straně poněkud obveselilo. Terpsik měl vždycky sklon dívat se na věci spíš z té lepší stránky a teď, když se pomalu nořil ke dnu, ho napadlo, že od tohoto okamžiku se celý jeho život může už jen zlepšovat...

A v tom okamžiku ho za vlasy uchopila jakási ruka a vytáhla ho na hladinu, takže hlava se mu naplnila bolestí. Před očima mu pluly rozmazané modré a černé hvězdičky. Plíce mu hořely. Krk se změnil v trubici tvořenou bolestí.

Ruce - studené, doslova ledové ruce, ruce, které mu připadaly jako rukavice plné hracích kostek, ho protáhly vodou a vyhodily na břeh. Chvíli tam ležel a ještě chvilku se pokoušel dál topit, ale nakonec ho okolnosti vehnali nazpět do toho, čemu říkal "můj život".

Terpsik se rozzlobil málokdy, protože Gwladys to nesnášela. Teď se však cítil podveden. Narodil se, aniž se ho kdo ptal na jeho názor, byl oženěn, protože Gwladys a její otec mu nedali na vybranou, a tu jedinou lidskou záležitost, smrt, která byla celá v jeho rukou, mu z nich někdo neomaleně vytrhl. Ještě před několika vteřinami se to zdálo tak jednoduché. Teď se všechno zase zkomplikovalo.

Samozřejmě že nijak nestál o to zemřít. Bohové se stavěli k otázce sebevraždy velmi zásadově. On si prostě nepřál být zachráněn.

Spletí vodních rostlin a zeleného slizu, které mu pokrývaly obličej, upřel zarudlé oči na rozmazanou postavu nad sebou a vykřikl: "Proč jste mě zachraňoval?!"

Odpověď ho zaskočila. Přemýšlel o ní celou dobu, co v mokrých botách čvachtal domů. Seděla mu v hlavě i potom, když mu Gwladys nevybíravým způsobem předhazovala stav jeho oblečení a on seděl u krbu a nenápadně posmrkával, protože nemoc byla další věc, kterou Gwladys "nesnášela". Když se pak uložil ke spánku a třásl se pod

přikrývkou, usadila se mu ve snech jako ledovec. Z horečky mumlal: "Co myslel tím ,nechám si vás na později'?"

V nočních ulicích města Sto Lat plály pochodně. Celé oddíly mužů měly za úkol neustále je nahrazovat novými. Ulice zářily. Syčící plameny zaháněly stíny, které se u celá století naprosto korektně staraly jen o své záležitosti. Světla ozařovala prastaré koutky, kde v hlubokých děrách matně zářily oči zmatených krys. Nutila lumpy a zloděje zůstávat doma. Záře zaháněla noční mlhy a vytvářela auru nažloutlého jasu, která neutralizovala chladný svit proudící od Středu. Hlavně však osvětlovala tvář princezny Keli.

Ta tvář byla všude. Zdobila každou rovnou plochu. Truhlík klusal osvětlenými ulicemi mezi obrazy princezny Keli na stěnách, dveřích a štítech domů. Mort zíral na plakáty s portréty své milované, které byly vylepeny všude, kde bylo dost místa a drželo lepidlo.

Nezdálo se, že by Mortovi někdo věnoval zvláštní pozornost. Přestože noční život Sto Lat nemohl konkurovat nočnímu životu Ankh-Morporku, stejně jako nemůže konkurovat košík na odpadky městské skládce, byly ulice města plné lidí a hučely výkřiky pouličních prodavačů, hráčů, kapsářů, skořápkářů, veselých dam, a občas dokonce i poctivých obchodníků, kteří omylem přijeli do města a teď neměli peníz na cestu odsud. Mort projížděl pestrým zástupem, k uším mu doléhaly útržky rozhovorů v rozličných jazycích a on s trpnou odevzdaností registroval, že všem rozumí.

Nakonec sesedl a vedl koně po Václavském plácku, přičemž bezvýsledně hledal Dobrořezův příbytek. Nakonec ho našel jen díky tomu, že od hrbolu na jednom z plakátů zaslechl tlumené kletby.

Neohrabaně se natáhl a strhl z plochy před sebou široký pruh papíru.

"Mnohokvrát vám děkuji," prohlásilo klepadlo. "Věvil byfte tomu? Jednu chvíli nif, a najednou máte pufu plnou lepidla!"

"Kde je Dobrořez?"

"Odftěhoval se do paláfe." Klepadlo se na něj podívalo a mrklo jedním tepaným okem. "Pvifli nejafí lidé a odnesli ffefky jeho vjěfi pryf. Potom zafli jiní lidé vylepovat po felém měftě obváfky té jeho pvítelkyně. Barbavi," dodalo klepadlo.

Mort zrudl.

"Jeho přítelkyně?"

Klepadlo, které bylo nadáno ďábelskou výmluvností, se při zvuku jeho slov ušklíblo. Zaznělo to, jako když přejedete nehet pilníkem.

"Jiftě," prohlásilo. "Vdálo fe, ve mají pěkně nafpěch, to vám veknu."

Mort už byl na Truhlíkově hřbetě.

"Poflyf!" vykřiklo klepadlo za jeho vzdalujícími se zády. "Poflyf, nemohl byf mě vbavit toho lepidla chlapfe?"

Mort přitáhl Truhlíkovi otěže takovou silou, že se kůň vzepjal na zadní a bláznivě se roztančil po dláždění, pak se sehnul ze sedla a chytil za kruh klepadla. Sešklebená tvář se mu podívala do obličeje a najednou se cítila jako velice vyděšené klepadlo. Mortovy oči zářily jako otevřená dvířka pece, tvář mu žhnula jako výheň a v hlase bylo tolik žáru, že by mohl tavit kov. Klepadlo si nebylo jisté, čeho všeho je Mort schopen, ale rozhodně po tom nechtělo pátrat.

"Jak jsi mi to řeklo?" zasyčel Mort.

Klepadlo se rychle zamyslelo. "Fire?" řeklo.

"Co jsi chtělo, abych udělal?"

"Vbavil mě lepidla?"

"Tak to mě ani nenapadne."

"Dobvá," prohlásilo klepadlo. "Vpovádku. Nic fe neděje. Vůftanu klidně valepené, no."

Pozorovalo Morta, který se vzdaloval na koni ulicí, tetelilo se úlevou a nervózně se klepalo.

"Zááázrrrračnááá záááchrrrana, přřřííiteli," zaskřípěl jeden z dveřních pantů.

"Dvf hubu!"

Mort minul noční strážné, jejichž povinnosti se teď skládaly z toho, že zvonili na zvony a vykřikovali princeznino jméno, ale jejich hlasy zněly poněkud nejistě, jako by si ho jen velmi těžce vybavovali. Nevšímal si jich, protože naslouchal hlasům, které se mu dohadovaly v hlavě:

Vždyť tě vlastně viděla jen jednou, ty hlupáku! Proč by se o tebe měla starat?

No jo, ale zachránil jsem jí život...

Jenže ten život je její, ne tvůj. Kromě toho on je mág.

A co? Mágové přece to, neto - nechodí s děvčaty. Oni žijí v nelíbátu.

Nelíbátu?

No, předpokládá se, že nikdy nebudou... vždyť víš co.

Cože? Nikdy žádné vždyť víš co? Prohlásil jeden z jeho vnitřních hlasů a zněl, jako když se nevěřícně ušklíbá.

Totiž, je to prý špatné na magii, pomyslel si Mort zatrpkle.

Tak to se jim ta magie soustřeďuje na divném místě.

Mort byl šokován. A co ty jsi vlastně zač? ptal se.

Já jsem ty - Mort. Tvoje druhé já.

Tak, víš co, vypadni mi z hlavy, je tam dost přecpáno, když jsem tam sám.

No, jak myslíš, řekl hlas. Jen jsem se ti pokoušel pomoci. Ale nezapomeň, kdyby ses někdy potřeboval, tak se máš stále při ruce.

Hlas se vytratil.

Asi ano, pomyslel si Mort. Asi jsem to byl opravdu já, já sám jsem totiž jediný, kdo mi říká Mort.

Šok z toho poznání v něm docela zatlačil skutečnost, že zatímco vedl sám se sebou monolog, projel branami paláce. Samozřejmě že lidé projížděli branami paláce celý den, ale většina z nich musela čekat, až budou otevřené.

Strážný před dveřmi Velké síně to zahlédl také, ale ten měl dost času, aby sebral veškerou odvahu, nebo alespoň to, co z ní zbylo, a když se k němu Truhlík blížil napříč náměstím, pozvedl oštěp.

"Stát!" zakrákoral vyschlým hrdlem. "Kdo je kdo a kam, co?"

Teprve teď si ho Mort všiml.

"Cože?" zeptal se nepřítomně, protože byl stále ještě zabrán do vlastních myšlenek. Strážný si olízl okoralé rty a ustoupil. Mort sklouzl z Truhlíkova hřbetu a vykročil kupředu.

"Chtěl jsem říct, kdo je to a kam míří?" trval strážný na svém ve směsi tvrdohlavosti a sebevražedné stupidity, která ho předurčovala k brzkému povýšení.

Mort jemně uchopil hrot oštěpu a odklonil jej mimo dveře. V okamžiku, kdy to udělal, dopadlo mu na tvář světlo pochodně.

"Mort," řekl tiše.

Na každého obyčejného vojáka by to stačilo, ale tenhle muž byl z důstojnického materiálu.

"Přítel, či nepřítel?" zajíkal se a vyhýbal se očima Mortovu pohledu.

"Co bys raději?" usmál se Mort. Nebyl to ještě ten dokonalý úsměv jeho pána, ale byl to velmi kvalifikovaný úsměv a po nějaké veselosti v něm nebylo ani památky.

Bylo vidět, jak se strážnému ulevilo, když ustoupil stranou.

"Projdi, příteli," řekl.

Mort prošel Velkou síní ke schodišti vedoucímu k princezniným komnatám. Síň se od té doby, kdy ji viděl naposled, hodně změnila. Všude visely obrazy princezny, nahradily dokonce i prastaré válečné praporce, zavěšené původně od temných stropních trámů. Kdokoliv procházel palácem, nemohl ujít víc než pár kroků, aniž by narazit na nějaký z portrétů princezny Keli. Část Mortova vědomí se zabývala otázkou, co to má znamenat, zatímco další část si dělala starosti s postupující stěnou podivné kupole, která se neustále stahovala blíž a blíž k městu. Největší kus jeho vědomí však žhnula a syčela vztekem, úžasem a žárlivostí. Ysabell měla pravdu, pomyslel si v jedné chvíli, tohle musí být láska.

"Chlapec, který prochází zdí!"

Rychle zvedl hlavu. Na vrcholku schodiště stál Dobrořez.

S trpkým pocitem si Mort uvědomil, že se mág velice změnil. A možná že to zase tak moc nebylo. I když měl na sobě černobílé roucho pošité zlatými penízky, třebaže byl jeho špičatý klobouk skoro metr vysoký a vyzdobený větším množstvím tajemných symbolů než lékařský diagram vaší ústní dutiny, přestože boty z rudého sametu blýskaly stříbrnými přeskami a jejich špice se točily jako hlemýždí skořápka, pořád měl na drahocenném límci několik mastných skvrn a zdálo se, že něco žvýká.

Pozoroval, jak k němu Mort stoupá po schodech nahoru.

"Něco tě rozzlobilo?" zeptal se. "Pustil jsem se hned do práce, ale pak mě zaměstnalo něco jiného. Taky to není nic jednoduchého procházet... proč se na mě takhle díváš?"

"Co tady děláš?"

"Mohl bych se tě zeptat na totéž. Nedal by sis jahodu?"

Mort se zadíval na malý košíček v mágově ruce.

"Uprostřed zimy?"

"No, ona je to ve skutečnosti růžičková kapusta s příměsí magie."

"A opravdu chutná jako jahody?"

Dobrořez si těžce povzdechl. "Ne. Jako růžičková kapusta. Kouzlo zatím nefunguje tak docela, jak by mělo. Myslel jsem, že by mohly trochu rozveselit princeznu, ale ona je po mně hodila. Je mi líto je vyhodit. Vezmi si se mnou."

Mort na něj v úžasu zíral.

"Hodila je po tobě?"

"Bohužel, a kdybys věděl, jak umí mířit. Je to velmi umíněná mladá dáma."

Nazdárek, ozval se Mortovi kdesi vzadu v hlavě hlásek, to jsi zase ty. Právě si poukazuješ na to, že šance, že by princezna uvažovala o téhle osobě v souvislosti s, vždyť ty víš čím, by se musela hledat někde v prostoru od nuly k nicotě.

Běž, pryč, pomyslel si Mort. Jeho podvědomí mu dělalo starosti. Zdálo se, že má přímé spojení s těmi partiemi jeho těla, které by chtěl v této chvíli ignorovat. "Proč jsi tady?" zeptal se nahlas. "Má to něco společného se všemi těmi obrazy?"

"Skvělý nápad, co?" rozzářil se Dobrořez. "Sám jsem na něj docela pyšný."

"Promiň," prohlásil Mort slabým hlasem, "ale mám za sebou těžký den. Rád bych si někde na chvilku sedl."

"Můžeme jít do trůnního sálu," přikývl Dobrořez. "Teď v noci tam není ani noha. Všichni spí."

Mort přikývl a pak se znovu podezíravě podíval na mladého mága.

"A proč ty jsi pořád ještě vzhůru?" zeptal se.

"Víš," zamrkal tajemně Dobrořez, "řekl jsem si, že se skočím podívat, jestli není něco ve špajzu."

Pokrčil rameny.

Teď je načase přiznat, že i Dobrořez zpozoroval, že Mort, i když je unavený jízdou a nedostatkem spánku, vyzařuje zvláštní vnitřní fluidum a jakýmsi podivným způsobem, který nemá nic společného s fyzickými rozměry, narostl do nadživotní velikosti. Rozdíl byl především v tom, že Dobrořez dovedl díky svému studiu hádat mnohem lépe

než ostatní lidé a věděl, že v okultních záležitostech je ta nejlogičtější odpověď většinou nejméně správná.

Mort mohl nevědomky procházet zdmi a bez následků popíjet alkoholický utrejch nikoliv proto, že by se měnil v ducha, ale naopak, protože začínal být proti světu nebezpečně skutečný.

Když tak kráčeli ztichlými chodbami a Mort bezmyšlenkovitě prošel mohutným mramorovým pilířem, aniž si toho všiml, bylo jasné, že co se jeho týče, stává se svět v poslední době místem méně a méně podstatným.

"Právě jsi prošel mramorovým pilířem," všiml si Dobrořez. "Jak to děláš?"

"Vážně?" Mort se ohlédl. Pilíř vypadal dost pevně. Natáhl k němu ruku a odřel si o něj loket.

"Byl bych přísahal, že jsi jím prošel," zavrtěl Dobrořez hlavou. "Mágové si takových věcí samozřejmě všímají." Sáhl do kapsy svého roucha.

"Tak sis určitě všiml mlhavé kopule, která se pomalu stahuje k městu?" obrátil se k němu Mort.

Dobrořez zakvičel. Z ruky mu vypadla malá dózička a rozbila se na dlaždicích. Zvedl se z ní pach podezřele navinuté salátové zálivky.

"Už?"

"Nevím, jestli už," odpověděl Mort, "ale v každém případě se k němu stahuje kruhová syčící stěna, kterou ovšem, jak se zdá, nikdo nevidí, nikomu nedělá starosti, protože -"

"Jak rychle se to pohybuje?!"

"- mění věci."

"Tys ji viděl? Jak je daleko? Jak rychle se pohybuje?"

"Samozřejmě že jsem ji viděl. Dvakrát jsem jí dokonce projel. Bylo to jako -"

"Ale ty přece nejsi mág, tak jak to, že -"

"Počkej, nejdříve mi řekni, co tady děláš?"

Dobrořez se zhluboka nadechl. "Všichni budou zticha!" zařval.

Rozhostilo se ticho. Mág chytil Morta za ruku. "Pojď," pobídl ho a táhl ho nazpět chodbou. "Nevím, co jsi zač, a doufám, že mi jednoho dne zbude čas, abych to zjistil, ale teď se v nejbližší době stane něco hrozného a já mám takový dojem, že ty s tím máš něco společného."

"Něco hrozného? Kdy?"

"To záleží na tom, jak daleko je hranice styčné plochy a jakou rychlostí postupuje," odpověděl mu Dobrořez přes rameno a táhl Morta do vedlejší chodby. Když se ocitli před malými dubovými dveřmi, pustil Mortovu ruku a začal se znovu horečnatě přehrabovat v záhybech roucha, odkud vytáhl kousek silně vonícího sýra a malé, dosti rozbředlé rajče.

"Podrž mi tohle, ano? Dík." Znovu se prošacoval a nakonec našel klíč, kterým dveře odemkl.

"Zabije to princeznu, že?" řekl Mort.

"Ano," přikývl Dobrořez, "ale taky ne." Zastavil se s rukou na klice. "To byl velmi logický závěr. Jak jsi na to přišel?"

"Já -" Mort zaváhal.

"Vyprávěla mi velmi podivnou historku," podíval se na něj Dobrořez.

"To si myslím," přikývl Mort. "Jestliže byla neuvěřitelná, byla pravdivá."

"To jsi ty? Myslím, Smrťův pomocník?"

"Ano. V tomhle okamžiku ale nejsem ve službě."

"To rád slyším."

Dobrořez za nimi zavřel dveře a začal šmátrat po svíčce. Ozvalo se třesknutí, objevil se záblesk modrého světla a pak bolestivé zasyknutí.

"Odpusť," ozval se Dobrořez s prsty v ústech. "Ohňové zapalovací kouzlo. Nikdy se mi pořádně nepovede."

"Takže ty jsi něco takového, jako je ta kopule, čekal, co?" zeptal se Mort naléhavě. "Co se stane, až se stáhne sem?"

Mág těžce dosedl na nedojedený chlebíček s anglickou slaninou.

"To kdybych přesně věděl," povzdechl si. "rozhodnu bude zajímavé pozorovat to. Ale obávám se, že ne zevnitř. Já osobně si myslím, že poslední týden prostě přestane existovat."

"Myslíš, že princezna náhle zemře?"

"Ty tomu docela nerozumíš. Ona už pak bude týden mrtvá. Tohle všechno -" mávl neurčitě rukou - "se prostě nestane. Vrah splní svůj úkol. Ty provedeš svůj. Historie se zahojí a srovná. Všechno bude zase v pořádku. Tedy z historického hlediska, samozřejmě. Jiné hledisko tady vlastně ani není."

Mort vyhlédl z úzkého okna. Přes nádvoří a hradbu viděl do ulic města, kde ve slabém vánku povlávaly usměvavé princezny.

"Řekni mi něco o těch portrétech," odvrátil pohled. "Vypadá to jako nějaká magie."

"Nevím, jestli to funguje. Lidé začali být poplašení, a nikdo nevěděl proč, a tím to bylo ještě horší. Jejich mozky žily v jedné skutečnosti a těla v druhé. Velice nepříjemné. Nemohli si zvyknout na to, že je pořád naživu. Myslel jsem si, že její portrét je skvělý nápad, jenže lidé prostě nevidí nic, o čem jim hlava tvrdí, že to neexistuje."

"To jsem ti mohl říct rovnou," ušklíbl se Mort trpce.

"Během dne posílám do ulic městské vyvolávače," pokračoval Dobrořez. "Myslel jsem, že jakmile na ni lidé znovu uvěří, pak se z téhle reality stane ta skutečná."

"Hmmm?" prohlásil Mort a odvrátil se od okna. "Jak to myslíš?"

"Podívej se, to je tak - myslel jsem si, že když na ni lidé opravdu uvěří, změní skutečnost. U bohů to tak třeba funguje. Když lidé přestanou na nějakého boha věřit, umře. Čím více lidí v něj věří, tím je silnější."

"Tak to jsem nevěděl. Myslel jsem, že bohové jsou prostě pořád bohové."

"Nejsou zrovna rádi, když se o tom mluví," zabručel Dobrořez a horečnatě prohraboval hromadu knih a pergamenových svitků, která se mu vršila na stole.

"No, u bohů to tedy funguje, ale asi jenom proto, že jsou něco zvláštního," řekl Mort. "Lidé jsou - mnohem solidnější. U lidí to zabrat nemůže."

"To není pravda. Předpokládejme, že bys odsud vyšel a potuloval se palácem. Některý ze strážných by tě pravděpodobně zahlédl, pomyslel by si, že jsi zloděj, a vystřelil by na tebe z kuše. V téhle skutečnosti bys byl zloděj. Nebylo by to vlastně pravda, ale byl bys mrtvý a nepomohla by ti ani svěcená voda. Víra je mocná věc. Já jsem mág a něco o takových věcech vím. Podívej se sem."

Z hromady před sebou vytáhl jakousi knihu a otevřel ji na místě, kde z ní vyčníval kousek špeku, který používal místo záložky. Mort mu nahlížel přes rameno a nad pokrouceným kouzelným písmem, které pokrývalo stránky, se otřásl. Písmena se po stránce plazila, kroutila a svíjela v obraně před tím, aby je četly oči nezasvěceného nemága, a celkový dojem byl velmi odpudivý.

"Co je to?" zeptal se.

"Je to Kniha magie, kterou napsal arcimág Alberto Malich," odpověděl Dobrořez. "Je to něco jako kniha magických teorií. Hlavně nesmíš na litery zírat příliš upřeně, nemají to rády. Podívej, tady se říká -"

Rty se mu neslyšně pohybovaly. Na čele mu naskočily malé kapičky potu, které se nakonec rozhodly shromáždit a vydaly se mu dolů po tváři, aby zjistily, jak to vypadá na konci jeho nosu. Oči mu zalily slzy.

Jsou lidé, kteří se rádi usadí s knihou. Nikdo, kdo má všech pět pohromadě, by si ovšem nesedl s Knihou magie, protože v takových knihách vedou i jednotlivá slova soukromý a tajnůstkářský život a ten, kdo je čte, provádí vlastně určitou duševní obdobu indického zápasu. Mnoho mladých mágů se pokusilo přečíst grimoár, který na ně byl příliš silný, a lidé, kteří zaslechli výkřiky, pak našli jen jejich špičaté boty, z nichž stoupal pověstný proužek dýmu, a knihu, která byla o něco tlustší. Neopatrným se mohly v magických knihovnách přihodit takové věci, že kdyby vám stvoření z Podzemních rozměrů chapadly sebrala tvář, připadalo by vám to ve srovnání s nimi jako pouhá masáž.

Dobrořez měl naštěstí upravené vydání, ve kterém byly ty nejsilnější strany slepeny. (I když za tichých nocí bylo slyšet, jak uvězněná slova popuzeně škrabou na stěny svého vězení jako pavouk zavřený v krabičce od zápalek. Každý, kdo někdy seděl poblíž člověka s walkmanem na uších, si dovede představit, jak to znělo.)

"Tady to je," zajásal Dobrořez. "Tady se říká, že dokonce i bohové..."

"Já už ho někdy viděl!"

"Co?"

Mort ukázal roztřeseným prstem na knihu.

"Tohohle!"

Dobrořez na něj vrhl podivný pohled a zkoumal levou stranu otevřené knihy. Byl tam obrázek postaršího mága, který v jedné ruce svíral knihu, v druhé svícen a tvářil se nadmíru vznešeně.

"Ale to nemá s magií nic společného," prohlásil opatrně, "to je jenom autor."

"Co je pod tím obrázkem napsáno?"

"Ehm. No je tam napsáno: Gestlizze kniha tato opravdu dle vaszeho kusta gesť, zagímegte se o dalszi spisky téhozz autora..."

"Ne, to nemyslím! Myslím to tady, přímo pod tím obrázkem."

"Tak to jednoduché. To je sám starý Malich. Toho zná každý mág. Víš, on totiž založil Neviditelnou univerzitu." Dobrořez se uchechtl. "V hlavní hale univerzity stojí jeho slavná socha a já na ni jednou o majálesu vylezl a nasadil jsem mu..."

Mort upřeně pozoroval ilustraci.

"Poslyš," zeptal se potom tiše, "má ta socha v hale u nosu kapku?"

"Myslím, že nemá," odpověděl mu Dobrořez. "Socha je z mramoru. Jenom by mě zajímalo, co tě na tom tak bere. Spousta lidí ví, jak vypadal. Je hrozně proslulý."

"Žil ale strašně dávno, ne?"

"To už je tak dva tisíce let, řekl bych. Podívej, není mi jasné, proč -"

"Stejně bych se vsadil, že nezemřel," prohlásil Mort. "Dal bych krk na to, že jednoho dne prostě tajemně zmizel, že?"

Dobrořez chvilku mlčel.

"Je to zvláštní, že to říkáš," začal potom pomalu. "Slyšel jsem takovou pověst. Prý se zabýval nějakými strašnými věcmi. Říká se, že sám sebe odčaroval do Podzemních rozměrů, když se pokoušel provést obřad Ašk-Ente pozpátku. Jediné, co po něm zbylo, byl jeho klobouk. Skutečná tragédie. Celé město truchlilo nad tím kloboukem čtyřiadvacet hodin. A přitom ten klobouk nebyl nic moc, místy byl dokonce propálený."

"Alberto Malich," opakoval si Mort. "Ale. To se na to podívejme."

Zabubnoval prsty po stole, ale zvuk byl podivně tlumený.

"Promiň," ozval se Dobrořez, "ale já si na chlebíčky s medem taky zrovna nepotrpím."

"Řekl bych, že rozhraní realit se pohybuje rychlostí pomalé chůze," řekl Mort a se zamyšleným výrazem si olizoval prsty. "Nemůžeš to zastavit pomocí magie?"

Dobrořez zavrtěl hlavou. "Já tedy ne. Rozpláclo by mě to jako mouchu," vysvětloval vesele.

"A co se stane, až to dojde sem?"

"Co by, vrátím se zase zpátky na Václavský plácek. Přesněji, nikdy neopustím Václavský plácek. Tohle všechno se nestane. Řekl bych, že je to škoda. Vaří tady poměrně dobře a perou mi zadarmo prádlo. Mimochodem, jak

daleko jsi říkal, že je ta stěna?"

"Odhadem nějakých dvacet mil."

Dobrořez obrátil zrak k nebi a rty se mu daly do pohybu. "To znamená, že to sem dorazí zítra někdy kolem půlnoci, právě v době, kdy má proběhnout korunovace."

"Čí?"

"Její."

"Ale vždyť ona je královnou, ne?"

"No, teoreticky ano, ale oficiálně se stane královnou až po korunovaci." Dobrořez se ušklíbl a ve světle svíčky mu na obličej vznikl složitý vzorec stínů a dodal: "Jestli si to chceš nějak představit, tak je to jako rozdíl mezi tím, když přestaneš žít, a tím, když už jsi nějakou dobu mrtvý."

Ještě před dvaceti minutami se Mort cítil tak unavený, že by mohl zapustit kořeny. Teď cítil, jak se mu krev rozběhla rychleji. Byl to takový ten druh energie, který se nekonečně dostaví pozdě v noci, příliv energie, za kterou, jak víte, draze zaplatíte nazítří kolem poledne, ale teď cítil, že se musí do něčeho pustit, nebo mu přebytkem energie popraskají svaly.

"Chci ji vidět," prohlásil. "Jestli s tím nemůžeš nic dělat ty, třeba se to podaří mně."

"Před její komnatou stojí stráž," řekl Dobrořez. "Říkám ti to jen tak na okraj. Nemyslím, že by to znamenalo nějaký rozdíl."

V Ankh-Morporku byla půlnoc, ale v tom obrovském dvojměstí byl jediný rozdíl mezi dnem a nocí v tom, že noc byla v širších ulicích tmavší. Trhy přetékaly lidmi, čumilové stále ještě obklopovali Kurví díru - proslulou ulici v místech, kde kvetlo nejstarší řemeslo světa, v hlubinách řeky se tiše převalovali ti, kteří v nekonečné válce gangů doběhli druzí a teď je táhlo ke dnu olovo, obchodníci s různými ilegálními předměty a nelogickými činnostmi nabízeli téměř otevřeně své služby, lupiči loupili, v temných uličkách se odráželo světlo od pozvednutých čepelí nožů, hvězdáři a astrologové začínali svou denní práci a Stínovem procházel noční strážný, který tam zabloudil a křičel: "Dvanáctá hodina odbila a všechno je v p-rrrrghblublup-p-fff."

Zástupci morkporské obchodní komory by jistě nebyli šťastní, kdyby jim někdo předhodil, že jediný skutečný rozdíl mezi jejich městem a močálem je počet aligátorů, ale je třeba přiznat, že v některých lepších oblastech Ankhu, které tvrdily, že už leží v kopcovitém terénu, se v noci občas zvedl i vánek, noci tam byly vlahé a provoněné ibišky a myrtou.

Tahle konkrétní noc byla navíc provoněná salnitrem, protože bylo desáté výročí zvolení Patricije , který pozval na skleničku několik přátel, tentokrát jich bylo necelých pět set, a teď si dopřávali ohňostroj. Palácové zahrady se rozléhaly smíchem a občasným zahuhláním vášně a večer se právě dostal do toho zajímavého stadia, kdy už měli všichni odpito víc, než slouží ke zdraví, ale ještě ne tolik, aby začali polehávat po zemi. Je to ten zvláštní stav, ve kterém lidé dělají věci, na které budou do smrti vzpomínat s ruměncem, jako například když někdo houká sousedovi do ucha na papírovou trumpetku nebo se smíchem vykřikuje, že je mu strašně, ale opravdu strašně špatně.

Dobré dvě stovky Patricijových hostů se teď potácely a vykopávaly nohama v nesmírně populárním hadím tanci, který patřil k perlám morporského folklóru. Jeho základem bylo pořádně se opít, pak každý chytil osobu před sebou za pas a všichni začali s hromovým smíchem poskakovat jako dlouhý krokodýl kupředu, procházeli co největším množstvím místností, nejraději těmi, kde byl o něco k rozbití, vykopávali nohama do stejného rytmu, a když už to nešlo, tak aspoň do jiného. Ten bláznivý tanec už trval půl hodiny a tanečníci se proplazili každou místností paláce a po cestě mezi sebe připojili dva skřety, kuchaře, Patricijova vrchního kata, tři číšníky, jednoho lupiče, který se jim vyděšeně připletl do cesty, a domácího mazlíčka - malého bahenního dráčka.

Zhruba uprostřed nedohledné řady tanečníků byl tlustý lord Rodley z Quirmu, dědic bájeslovných quirmských statků, jehož myšlenky se v pomalých kruzích vracely k tenkým prstům, které ho svíraly kolem pasu. Přestože se jeho mozek koupal v alkoholické lázni, pokoušel se přivolat k sobě lordovu pozornost.

"Povídám," zvolal lord přes rameno, když se zástup už snad posté vlnil obrovskou palácovou kuchyní, "ne tak silně, prosím."

VELMI SE OMLOUVÁM.

"To nic, starý brachu. Známe se?" ptal se lord Rodley a divoce vykopl nohou do rytmu.

MYSLÍM SI, ŽE JE TO VELICE NEPRAVDĚPODOBNÉ. MOHL BYSTE MI ŘÍCI, CO TO TADY VLASTNĚ DĚLÁME?

"Cože?" zařval lord Rodley, protože v té chvíli někdo kopl do dveří proskleného příborníku a událost byla okamžitě kvitována řevem nadšených hlasů.

JAK SE JMENUJE TADY TO, CO TADY DĚLÁME? zazněl za ním znovu ten hlas plný věčné trpělivosti.

"Copak jste nikdy předtím nebyl ve společnosti? Mimochodem, pozor na tu sklenici!"

VÍTE, JÁ SE BOHUŽEL NEDOSTANU VEN TAK ČASTO, JAK BYCH SI PŘÁL. PROSÍM, MOHL BYSTE MI TO VYSVĚTLIT? MÁ TO NĚCO SPOLEČNÉHO SE SEXEM?

"Zatím nemá, leda že bychom měli před sebou nějakou krasavici a pořádně zatáhli, co, kámo? Víš, co myslím?" prohlásilo jeho lordstvo a šťouchlo svého neviditelného spoluhosta loktem.

NE.

"Cože?"

JÁ NEVÍM, CO MYSLÍŠ.

"Pozor na tu šlehačku - klouže. Podívej, je to jen takový veselý tanec, ne? Dělá se pro legraci."

PRO LEGRACI.

"To je ono. Dada, dada, da - kop!" za ním bylo chvilku ticho.

KDO JE TO TEN LEGRACE?

"Ale ne, legrace není nikdo, legrace je to, co si člověk užívá."

A MY SI UŽÍVÁME LEGRACE?

"No, já si to zatím myslel," prohlásilo jeho lordstvo nejistě. Hlas, který mu zezadu zaznával do ucha, ho znervózňoval a začínal mu dělat starosti. Měl totiž pocit, že se mu ozývá přímo uvnitř hlavy.

CO JE TO LEGRACE?

"Tohle je legrace!"

KOPAT DIVOCE NA VŠECHNY STRANY, TO JE LEGRACE?

"No, je to část legrace. Kop!"

POSLOUCHAT HLASITOU HUDBU V DUSNÝCH MÍSTNOSTECH JE LEGRACE?

"Možná."

A JAK SE TAKOVÁ LEGRACE PROJEVUJE?

"No podívej se - buď si tu legraci užíváš, nebo ne, na to se nemusíš nikoho ptát, to prostě cítíš sám od sebe, rozumíš? Ostatně, jak ses sem vůbec dostal?" dodal. "Ty jsi také Patricijův přítel?"

ŘEKNĚME SPÍŠ, ŽE MI TU A TAM PŘISTRČÍ NĚJAKÝ TEN KŠEFTÍK. MĚL JSEM POCIT, ŽE BYCH SE MĚL NAUČIT NĚCO O LIDSKÝCH POTĚŠENÍCH.

"No, tak se mi zdá, že máš opravdu co dělat."

JÁ VÍM. PROSÍM, OMLUVTE MOU POLITOVÁNÍHODNOU NEZNALOST. PROSTĚ BYCH SE TO RÁD NAUČIL. TI VŠICHNI LIDÉ TADY OKOLO, TI SI UŽÍVAJÍ LEGRACE?

"Ano!"

TAKŽE JE TO LEGRACE.

"No, to jsem rád, že jsme si to nakonec vyjasnili. Pozor na tu židli," štěkl lord Rodley, který se teď najednou cítil podivně nešťastný a až nepříjemně střízlivý.

Hlas za ním si tiše opakoval: TAK TOHLE JE LEGRACE. MY SI UŽÍVÁME LEGRACE. ON SI UŽÍVÁ LEGRACE. TO JE NĚJAKÁ LEGRACE.

JAKÁ LEGRACE!

Domácí mazlíček - malý bahenní dráček - byl v řadě tančících hned za Smrtěm. Držel se ho za kostnaté boky a v hlavě mu hučela jediná myšlenka: stráže nestráže, jak se dostanu k nejbližšímu otevřenému oknu, mizím jako smrad.

Keli se napřímila v sedu na lůžku.

"Už ani krok," sykla. "Stráže!"

"Nemůžeme ho zastavit," prohlásil první strážný a se zahanbeným výrazem vystrčil hlavu na jedné straně dveří.

"Prostě se protlačit dovnitř..." řekl druhý strážný z protější strany dveří.

"A čaroděj řekl, že to je v pořádku, a nám řekli, že čaroděje musí každý poslouchat, protože..."

"Dobrá, dobrá. Jak vidím, tady by mohli člověka klidně zavraždit a -" ušklíbla se Keli a odložila kuši na stolek vedle postele. Naneštěstí přitom zapomněla na pojistku.

Ozvalo se cvaknutí, zadrnčení tětivy upletené ze střívek o kovovou špičku, zasvištění a zasténání. Zasténání ze sebe vyrazil Dobrořez. Mort se k němu ustaraně obrátil.

"Je ti něco? Zeptal se. "Trefilo tě to?"

"Ne," odpověděl mág roztřeseně. "A jak se cítíš ty?"

"Trochu unavený. Proč?"

"Oh, to já jen tak. To nic. Necítíš náhodou někde průvan? Nemáš pocit, že někde pomalu unikáš?"

"Ne, proč?"

"To nic, nelam si s tím hlavu." Dobrořez se otočil a začal si prohlížet stěnu těsně za Mortem.

"Cožpak tady není dopřáno klidu ani mrtvým?" zeptala se Keli trpce. "Já si myslela, že jediné, čím si může být mrtvý jistý, je, že se dosyta vyspí." Vypadala, jako že se už už rozpláče. Mort to vycítil vnitřním zrakem, který ho samotného překvapil, a pochopil, že si to dívka uvědomuje, a tím dostává stále větší zlost.

"To není fér," začal nakonec. "Přišel jsem, abych se ti pokusil pomoci. Nemám pravdu, Dobrořeze?"

"Hmmm?" odpověděl Dobrořez, který mezitím našel střelu ze samostřílu zaraženou ve stěně a teď si ji s hlubokým podezřením prohlížel. "No jasně. Kvůli tomu jsi přišel. Jenže to nebude fungovat. Promiňte, nemáte někdo kus provázku?"

"Pomoct?" vřískla Keli. "Tak pomoct? Kdyby nebylo tebe, tak -"

"Tak bys byla stejně mrtvá," odpověděl Mort. Podívala se na něj s otevřenými ústy.

"Jenže bych o tom nevěděla," odsekla. "To je na tom všem nejhorší."

"Myslím, že vy dva byste měli raději jít," obrátil se Dobrořez ke strážným, kteří se snažili vypadat co možná nenápadně. "Ale vzal bych si ten oštěp, když dovolíte. Díky."

"Podívej," pokračoval Mort, "mám venku koně. To budeš žasnout. Můžu tě dovést kamkoliv. Nemusíš tady vůbec zůstat."

"Ty toho asi o monarchii moc nevíš, co?" dopověděla Keli otázkou.

"Hm. Ne?"

"Ona chce říct, že je lepší být mrtvou královnou ve vlastním paláci než živým plebsem kdekoliv jinde," vmísil se do řeči Dobrořez, který mezitím zarazil oštěp do stěny těsně vedle střely z kuše a teď se pokoušel podívat podél něj.

"Stejně by to nebylo nic platné. Kopule nemíří na palác, ale na ni."

"Na koho?" zeptala se špičatě Keli. Při zvuku jejího hlasu by se neodvážilo ani zkysnout mléko.

"Na Její Veličenstvo," prohlásil Dobrořez automaticky a šilhal podél násady oštěpu.

"Tak na to laskavě nezapomínej."

"Já na to nezapomínám," odpověděl mág, "ale o to tady vůbec nejde. Vytáhl střelu ze zdi a zkoušel prstem její hrot.

"Ale když zůstaneš tady, tak zemřeš," prohlásil Mort.

"Pak bych měla Zeměploše ukázat, jak umírá pravá královna," pozvedl nos Keli a snažila se v růžovém nočním kabátku vypadat co nejpyšněji.

Mort si sedl do nohou postele s rukama v dlaních.

"Já vím, jak umírají skutečné královny," zamumlal. "Umírají úplně stejně jako jiní lidé. A někteří z nás bychom to neradi viděli."

"Promiňte, jen bych se mrkl na ten samostříl," řekl konverzačním tónem Dobrořez a natáhl se mezi ně. "Mě si nevšímejte."

"Půjdu a pyšně se oddám svému osudu," řekla Keli, ale kdesi vzadu v hlase se jí ozval slaboučký náznak nejistoty.

"Ale ne, to neuděláš. Chci říci, že vím, o čem mluvím. Přitom není na co být pyšný. Prostě umřeš."

"Ano, ale záleží na tom, jak to uděláš. Zemřu vznešeně jako královna Ezeriel."

Mortovi naskočily na čele vrásky. Dějepis pro něj představoval zavřenou knihu.

"Kdo to byl?"

"Žila v Klači, měla přehršli milenců a pak si sedla na hada," řekl Dobrořez, který právě napínal tětivu samostřílu.

"Ona se dala uštknout hadem! Zradili její lásku!"

"Jediné, co si pamatuju, je, že se koupávala v oslím mléce. Srandovní věc, tahle historie," bzučel Dobrořez. "Staneš se královnou, budeš vládnout třicet let, vydáš zákony, povedeš vítězné války, budeš svádět vojevůdce, a až umřeš, jediné, co si o tobě lidé zapamatují, bude to, že jsi byla cítit jogurtem a že tě nakonec kousl had do..."

"Královna patřila k mým vzdáleným předkům," prohlásila Keli upjatě. "Něco takového nebudu poslouchat."

"Byla byste laskavě oba chvíli zticha a poslouchali mě?" vykřikl Mort.

Na místnost se jako těžký mrak sneslo mlčení.

Pak Dobrořez slabě vzdychl a střelil Morta do zad.

Noc uložila své časné oběti a pokročila dál. Už skončily i ty nejdivočejší večírky a hosté se vydali na cestu do svých postelí nebo alespoň do něčích postelí. Když nebudeme počítat tyhle unavené bytosti a jejich obyčejné spoluobčany, kteří z nějakého důvodu vypadli ze svého klasického denního časového vzorce, zbývají nám ti praví obyvatelé nočního města, kteří se vydali za těmi obchody, které se vždy ukrývají pod pláštěm noci.

Ty obchody se však příliš nelišily od záležitostí vyřizovaných v Ankh-Morporku během dne, jenže lidé se míň usmívali a víc se ukazovaly nože.

Stínov byl tichý, tu a tam se rozléhaly pískané signály lupičů a sametový šum desítek lidí, kteří se opatrném tichu starají jen o své záležitosti.

A v Šunkové uličce se právě rozbíhala pověstná hra Mrzáka Wa. Hrála se kostkami a nazývali ji s humorem plovoucí hovno. Několik tuctů maskovaných postav klečelo nebo dřepělo kolem malého plácku udupané země, na kterém se převalovaly a poskakovaly tři Waovy osmiboké kostky a průběžně dodávaly přihlížejícím velmi zavádějící podklady do matematických vzorců pro výpočet pravděpodobnosti.

"Tři!"

"Tupákovy oči, u velkého Io!"

"Tak, teď tě dostal, Humusi! Ten chlápek umí hodit kostrou!"

POUHÁ ŠIKOVNOST, NIC NA TOM NENÍ.

Humus M'guk, malý mužík s plochou tváří, původem z nějakého středového kmene, jehož dovednost byla proslulá všude, kde se dva muži scházeli, aby oškubali třetího, zvedl kostky ze země a pozorně je prohlížel. V duchu zaklínal Waa, jehož vlastní dovednost při výměně kostek byla mezi zasvěcenými také notoricky známá, ale teď ho zřejmě opustila. Ještě jednou v duchu proklel hubeného protihráče v kápi, který seděl proti němu, popřál mu ve své litanii bolestivou a nečekanou smrt a odhodil kostky zpět na udusanou zem.

"Jednadvacet, to už je něco!"

Wa shrábl kostky a podal je cizinci. Pak se otočil k Humusovi a jedno víčko mu téměř neznatelně pokleslo. Na Humuse to udělalo opravdu dojem - měl co dělat, aby postřehl mihnutí Waových pokřivených prstů, a to na něco takového čekal.

Na zvuku, který vydávaly kostky v cizincových rukou, bylo něco znepokojujícího, a když je pak velkým obloukem hodil na zem, zůstaly ležet tak, že ke hvězdám směřovalo čtyřiadvacet malých bodů.

Někteří z bystřejších uličních povalečů se začali od cizince pomalu odsouvat, protože takové štěstí ve Waově plovoucím hovnu mohlo přinést dotyčnému jen neštěstí.

Waova ruka dopadla na kostky se zvukem připomínajícím cvaknutí natahovaného kohoutku.

"Tři osmičky," vydechl. "To je neslýchané štěstí, pane."

Zbytek zástupu se rozplynul jako ranní mlha a na místě zůstali sedět jen ti zavalití a nemilosrdní muži, které by Wa v účetních knihách (kdyby pochopitelně nějaké měl) uváděl jako "výdaje za kancelářské potřeby a občerstvení".

"Možná že to ale vůbec není štěstí," dodal. "Možná že je v tom nějaká magie?"

TO CO NEJDŮRAZNĚJI POPÍRÁM.

"Jednou jsme tady měli mága, který se pokoušel zbohatnout," pokračoval Wa. "Tak nějak si teď zrovna nevzpomínám, co se s ním nakonec stalo. Mládenci?"

"No přece jsme si s ním promluvili -"

"- a nechali ho ležet v Prasečí uličce -"

"- a v Medové ulici -"

"- a na několika dalších místech, jména už si nepamatuju."

Cizinec vstal. Mládenci se shlukli kolem něj.

O TOHLE NESTOJÍM. CHTĚL JSEM SE JEN NĚCO PŘIUČIT. JAKÉ POTĚŠENÍ MOHOU LIDÉ NAJÍT V NEUSTÁLÉM DOKAZOVÁNÍ PLATNOSTI ZÁKONA PRAVDĚPODOBNOSTI A VELKÝCH ČÍSEL?

"S tímhle nemá pravděpodobnost nic společného. Tak se mi na něj podívejte, mládenci."

Svědkem dalších událostí nebyla živá duše, pokud nepočítáme jednu z tisíce potulných koček, která právě procházeli uličkou cestou na dohodnutou schůzku. Ta se ovšem zastavila a se zájmem přihlížela.

Mládenci ztuhli s napřaženýma rukama, ve kterých svírali nože připravené k bodnutí. Zahalila je řezavě purpurová záře. Cizinec jediným pohybem shodil z hlavy kápi a sebral ze země kostky, které vtiskl Waovi do neodporující ruky. Wa bezhlesně otvíral a zavíral ústa a jeho oči se neúspěšně snažily vyhnout tomu, co viděly před sebou.

Úsměv.

HOĎ.

Waovi se podařilo sklonit hlavu.

"O co se hraje?" zašeptal přiškrceně.

KDYŽ VYHRAJEŠ, ZANECHÁŠ TĚCH NESMYSLNÝCH POKUSŮ DOKÁZAT, ŽE ZÁLEŽITOSTI LIDÍ ŘÍDÍ NÁHODA.

"Ano. Ano. A... když prohraju?"

BUDEŠ SI PŘÁT, ABYS BYL VYHRÁL.

Wa se pokusil polknout, ale v krku mu docela vyschlo. "Vím, dal jsem zabít několik lidí..."

TŘIADVACET, PŘESNĚ.

"Je už příliš pozdě říct, že toho lituju?"

TAKOVÉ VĚCI MĚ NEZAJÍMAJÍ. HÁZEJ.

Wa zavřel oči a hodil kostky na udupanou zem. Byl příliš nervózní na to, aby se pokusil o svůj speciální trik, při kterém bylo třeba zvláštním pohybem trhnout zápěstím. Oči měl pevně zavřené.

TŘI OSMIČKY. NO VIDÍŠ, ANI TO NEBYLO TAK TĚŽKÉ, CO?

Wa omdlel.

Smrť pokrčil rameny a vykročil uličkou. Zastavil se, jen aby podrbal pod krkem toulavou kočku, která tudy procházela. Začal si tiše pobrukovat. Nevěděl, co to do něj vjelo, ale líbilo se mu to.

"Nemohl jsi vědět, že to bude určitě fungovat!"

Dobrořez rozhodil ruce ve smířlivém gestu.

"To ne," přiznal nakonec, "ale myslel jsem si, že nemám co ztratit," rychle ustoupil.

"A co bys vlastně mohl ty ztratit?" vykřikl na něj Mort.

Přešel komnatou a vytrhl střelu ze zadního sloupku princezniny postele.

"Chceš mně vážně namluvit, že tohle mi proletělo tělem?" vyštěkl.

"Dobře jsem tu střelu sledoval," přikývl Dobrořez.

"Já to taky viděla," přidala se k němu Keli. "Bylo to strašné. Vyletěla ti z těla přesně v místě, kde máš srdce."

"Viděl jsem tě projít mramorovým sloupem."

"A já tě viděla projet i s koněm zavřeným oknem."

"Ano, jenže to jsem byl ve službě," prohlašoval Mort a mával rukama ve vzduchu. "To nedělám každý den, to je úplně něco jiného. A -"

Odmlčel se. "Proč se na mě díváte tak podivně?" zeptal se. "Stejně se na mě dívali dnes večer v té hospodě. Co se děje?"

"No, to bylo tím, jak jsi mával levou rukou přímo v tomhle sloupku postele," vysvětlovala mu Keli slabým hlasem.

Mort se nevěřícně zadíval na vlastní ruku a pak s ní zaklepal na dřevo.

"Vidíte?" obrátil se k nim. "Pevné. Oboje. Pevná ruka, pevné dřevo."

"Říkáš, že se na tebe lidé v hospodě taky dívali divně?" ozval se Dobrořez. "Co jsi provedl tam? Prošel jsi zdí?"

"Vůbec ne! Nic jsem nedělal, jen jsem s nimi pil to jejich pití, myslím, že tomu říkali mačkadlice -"

"Mačkadlice?"

"Jo. Chutná to jako nahnilá jablka. Podle toho, jak na mě všichni zírali, by si jeden skoro myslel, že je to nějaký jed."

"A kolik jsi toho vypil?" vyzvídal Dobrořez.

"Asi pintu, já to moc nesledoval -"

"Víš, že mačkadlice je nejsilnější alkoholický nápoj mezi Sto Laty a horami Beraní hlavy?" vytřeštil na něj mág

oči.

"Ne. Nikdo mi to neřekl," odpověděl mu Mort. "Ale co to má co dělat s -"

"Jasně, nevíš," řekl Dobrořez pomalu. "Hmm. No, to je taky určité znamení, nemyslíš?"

"Má to něco společného se zachraňováním princezny?"

"Asi ne. Ale stejně bych rád nahlédl do svých knih."

"V tom případě to není důležité," zrazil ho pevně Mort.

Obrátil se ke Keli, která na něj upírala pohled v němž se začal objevovat náznak obdivu.

"Myslím, že bych ti mohl pomoci," prohlásil Mort. "Věřím, že bych se mohl dostat k velmi silné magii. Magie by mohla kopuli zastavit, nebo ne, Dobrořeze?"

"Moje magie v žádném případě. To by muselo být sakra silné zboží, a ani v tom případě bych si nebyl jistý. Realita je mnohem silnější než..."

"Musím vyrazit," řekl Mort. "Takže do zítřka na shledanou!"

"Teď už je zítra," upozornila ho Keli.

Mort na okamžik zaváhal.

"Dobrá, tak na shledanou dnes večer," řekl trochu vyveden z míry a dodal: "Už pílím!"

"Už co?"

"On mluví jako hrdinové," vysvětloval jí Dobrořez laskavě. "Je to silnější než on." Mort se na něj zašklebil, na Keli vrhl úsměv, který jí měl dodat odvahu, a vyšel z komnaty.

"Taky mohl otevřít dveře," řekla Keli, když zmizel.

"Myslím, že byl poněkud zmatený," omlouval ho Dobrořez. "Každý tím stadiem jednou musíme projít."

"Cože? Každý někdy prochází věcmi?"

"Svým způsobem by se to tak dalo říct. Spíš do nich vchází."

"Musím si alespoň na chvíli zdřímnout," řekla Keli. "Dokonce i mrtví si musí občas odpočinout. Dobrořeze, přestaň si hrát s tou kuší, prosím tě. Myslím, že se pro mága vůbec nehodí, aby byl sám v dámském budoáru."

"Cože? Ale vždyť já tady nejsem sám. Ty jsi tady se mnou."

"To je právě to," upozornila ho, "o co tu jde, ne?"

"Oh. Aha. Ano. Promiň. Hm. Takže se uvidíme ráno."

"Dobrou noc, Dobrořeze. A zavři za sebou dveře."

Slunce se vyplížilo nad obzor, rozhodlo se, že to tedy zkusí, a začalo putovat po obloze.

Jenže to bude ještě nějakou dobu trvat, než se jeho pomalá záře rozleje po spící Ploše a začne před sebou tlačit noc. Ve městech stále ještě vládly stíny noci.

Ty se teď nejhustěji shromáždily kolem hospody U zašitého bubnu ve Filigránské uličce, jednoho z nejpověstnějších městských pajzlů. Nebyla proslulá svým pivem, které se podobalo železité vodě a chutnalo jako kyselina do autobaterie, ale svou klientelou. Říkalo se, že jestliže vydržíte sedět u Bubnu dost dlouho, ukradne vám dřív nebo později koně každý z největších hrdinů Zeměplochy.

Atmosféra uvnitř byla stále ještě hlučná a těžká kouřem, přestože hospodský už provedl většinu z klasických obřadů, kterými dávají hospodští najevo, že se zavírá. Zhasl část světel, natáhl hodiny, přes pípu přehodil gumový povlak a pro všechny případy zkontroloval, zda je obušek s natlučenými hřeby na svém místě. Samozřejmě, že si toho jeho návštěvníci vůbec nevšímali. Většině stálých hostů u Bubnu by i rána obuškem připadala jako pouhé upozornění.

Na druhé straně byli dost opatrní a všímaví, takže většinu z nich mírně znepokojovala hubená postava v černém plášti s kápí staženou do čela, která seděla u baru a pomalu si propíjela cestu řadou barevných lahví z jednoho konce dlouhé police na druhý.

Osamělí oddaní pijáci pravidelně vyzařují duševní pole, které jim zaručuje soukromí, ale tenhle vyzařoval jakousi fatalistickou chmuru, která byla natolik působivá, že se bar pomalu vyprazdňoval.

To barmanovi nijak nevadilo, protože osamocená postava podnikala velmi nákladný pokus.

V každém místě mnohovesmíru, kde vám chtěli dopřát slušnou opici za slušné peníze, je měli: dlouhé police plné podivně tvarovaných ulepených lahví, které nejenže obsahovaly exoticky pojmenované pití, většinou modré nebo zelené, ale skrývaly různé podivnosti, které by si obyčejné láhve nikdy nedovolily obsahovat. Mohli jste v nich zahlédnout celé ovoce, malé papričky, kousky trav a větévek, a v několika extrémních případech dokonce i hada a malé utopené ještěrky. Nikdo nevěděl, proč jich má barman tolik, protože většina těch nápojů chutnala stejně - jako terpentýn oslazený sirupem. Mluví se o tom, že to snad hospodští dělají proto, že i oni mají svůj tajný sen. Čekají na ten správný okamžik. Jednoho dne vejde do jejich baru nepozván nějaký cizinec a požádá o sklenku broskvové žitné s kapkou kytky peprmintky a přes noc se z jeho hospody stane to místo, kam "prostě musíte zajít!".

Cizinec se pomalu propracovával řadou na polici.

A JAKÁ JE TA ZELENÁ?

Majitel zašilhal na pestrou vinětu.

"Tady se píše, že je to melounová brandy," řekl pochybovačně. "Taky tady je, že ji prý pálí mniši v klášteře podle nějakého strašlivě starého receptu," dodal.

TAK JÁ JI ZKUSÍM.

Barman se podíval úkosem na řadu prázdných sklenic stojících na pultě. V některých ještě osychaly slámky, kousky ovocného salátu, višní na špejličkách nebo malá papírová paraplíčka.

"Jste si jistý, že ještě nemáte dost?" zeptal se. Poněkud ho znervózňovalo, že cizinci nevidí do tváře.

Další sklenice, jejíž stěny se orosily díky přidanému ledu, zmizela ve stínu kápě a objevila se prázdná.

NE. CO JE TÁMHLE TO ŽLUTÉ, TO S TĚMI VOSAMI?

"Jaderní srdeční," píšou. "Tak ano?"

ANO. PAK SI DÁM TU MODROU SE ZLATÝMI SKVRNKAMI.

"Ehm. Starý převlečník?"

TAK. A POTOM BYCH PROSIL Z TÉ DRUHÉ ŘADY.

"Kterou z nich máte na mysli?"

VEZMĚTE JE VŠECHNY, JEDNU PO DRUHÉ.

Cizinec seděl na stoličce vzpřímeně a ochutnával sklenky s jejich obsahem alkoholu, cukrových sirupů a příslušných ovocných doplňků se strojovou pravidelností a nemenší rychlostí.

To je ono, pomyslel si majitel za pultem, tohle je ten správný styl! Teď si koupím červené sako a možná na pult dokonce i nějaký ten talířek s buráky, mandlemi nebo sladkokyselými okurčičkami. Rozvěsím tady pár zrcadel a možná vyměním i piliny na zemi. Sebral z konce pultu špinavý hadr nasáklý pivem a několika horlivými pohyby přetřel horní plochu, a spojil tak kapky jednotlivých likérů do dlouhé duhové čmouhy. Poslední ze stálých hostů si nasadil klobouk a s tichým mumláním se vypotácel ven.

POŘÁD JEŠTĚ NECHÁPU, O CO JDE.

"Promiňte?"

CO SE MÁ JAKO STÁT?

"Kolik likérů jste už vyzkoušel?"

ČTYŘICET SEDM.

"Tak to už se může stát cokoliv," odpověděl barman, a protože se ve svém řemesle vyznal, věděl, co se sluší a patří. Když lidé začnou před ránem sami pít, je jasné, co se od barmana čeká. Vzal kus utěrky, začal leštit sklenice a povídá: "Vaše žena vás vyhodila z domu, co?"

PROSÍM?

"Pijeme na žalost, co?"

NEMÁM ŽÁDNOU ŽALOST.

"No jo, jasně že ne. Jako když jsem nic neřekl." Utěrka znovu několikrát olízla sklenici. "Myslel jsem si... víte, někdo si rád popovídá," dodal.

Cizinec chvilku mlčel a přemýšlel. Pak řekl: A VY BYSTE SI SE MNOU RÁD POPOVÍDAL?

"Samozřejmě. Jistě. Umím naslouchat."

JEŠTĚ NIKDY SI SE MNOU NIKDO NECHTĚL POPOVÍDAT.

"To je ostuda."

TAKY MĚ NIKDY NIKDO NEPOZVAL NA VEČÍREK, VŮBEC MĚ NEZVOU DO SPOLEČNOSTI.

"Pch!"

VŠICHNI MĚ NENÁVIDÍ. NEMÁM JEDINÉHO PŘÍTELE.

"Každý by měl mít přítele," pokýval hospodský hlavou.

MYSLÍM SI...

"No, copak?"

MYSLÍM SI, ŽE BYCH SE MOHL SPŘÁTELIT S TOU ZELENOU LAHVÍ.

Majitel se natáhla sundal z police zelenou osmihrannou láhev. Smrť ji zvedl a naklonil nad skleničkou. V ústí hrdla se objevila hustá kapka.

VY SI PIJETE, ŽE JSEM OMYSLÝ, CO?

"Posloužím každému, kdo dokáže stát alespoň na třech," prohlásil hostinský.

TAK TO MÁTE ABSOHLUŠNÍ PRAVDU. ALE JÁ -

Cizinec se odmlčel a vznosným gestem pozvedl jeden prst.

CO JSEM TO ŘÍKAL?

"Říkal jste, že si myslím, že jste opilý."

AHA. ANO, ALE! JÁ MŮŽU BÝT STŘÍZLIVÝ, KDYŽKOLIV SI BUDU ŘÁT. TOHLE JE TAKOVÝ POKUS. A TEĎ UDĚLÁM DALŠÍ POKUS S POMERČ... ANČOVOU BRANDY.

Hospodský si povzdechl a podíval se na hodiny. Nebylo pochyb, že vydělává pěknou sumu, zvlášť proto, že si cizinec nelámal hlavu s přesnými cenami ani drobnými nazpátek. Jenže už se opravdu připozdilo, abychom řekli pravdu, už byla tak pozdní noc, že vlastně začínalo časné ráno. A navíc bylo na tom podivném návštěvníkovi něco, co hostinského mírně znepokojovalo. Lidé u Zašitého bubnu často pili, jako by už nikdy nemělo být zítra, ale dnes to bylo poprvé, kdy začal mít strach, že by to mohla být pravda.

RÁD BYCH VĚDĚL, NA CO SE MÁM TĚŠIT. JAKÝ TO MÁ VŠECHNO SMYSL? O CO TADY VLASTNĚ JDE?

"Jo, tak to nevím, příteli. Ale řekl bych, že se budete cítit mnohem líp, až se pořádně vyspíte."

VYSPÍM? SPÁNEK? JÁ NIKDY NESPÍM. JSEM TÍM, JACHSETOŘENKE, PŘÍSLOVEČNÝ.

"Každý se občas potřebuje vyspat, dokonce i já," nadhodil hospodský.

VŠICHNI MĚ NENÁVIDÍ.

"No, jo to už jste říkal. Jenže podívejte, už je tři čtvrtě na tři."

Cizinec se nejistě otočil a rozhlédl se po prázdné místnosti.

UŽ TADY NENÍ NIKDO JINÝ NEŽ VY A JÁ, řekl poněkud udiveně.

Hospodský zvedl pohyblivou část pultu, vyšel ven a pomohl cizinci z barové stoličky.

NEMÁM JEDINÉHO PŘÍTELE. I TY KOČKY MĚ POVAŽUJÍ SPÍŠ ZA NĚJAKOU ZÁBAVU.

Z širokého rukávu vystřelila ruka a zmocnila se láhve likéru amanita. Teprve pak se hospodskému podařilo jejího majitele dovléct ke dveřím a při tom přemýšlel, jak může být tak hubený člověk tak těžký.

JÁ NEMUSÍM BÝT OPILÝ, POVÍDÁM. PROČ SE LIDÉ OPÍJEJÍ? JE TO LEGRACE?

"Pomáhá jim to zapomenout na život, kámo. Tak, teď se tady na chviličku opři, než otevřu dveře..."

ZAPOMENOUT NA ŽIVOT. HA. HA.

"Zajděte, kdykoliv budete mít chuť, slyšíte?"

OPRAVDU BYSTE MĚ RÁD VIDĚL ZNOVU?

Majitel se zadíval na malou hromádku zlatých mincí, které se leskly na pultě. To už za trochu toho podivínství stálo. A tenhle byl alespoň tichý a zdál se být neškodný.

"Samozřejmě," přikývl a jediným plynulým pohybem vystrčil cizince na ulici a současně mu sebral z ruky láhev. "Zastavte se kdykoliv."

TACH TO JE TA NEJPŘÍ... JEMNĚJŠÍ VĚS, KTEROU MNĚ KDY...

Zbytek věty pohltilo prásknutí dveří.

Ysabell se posadila na posteli.

Tiché a naléhavé zaklepání se ozvalo znovu. Přitáhla si pokrývku až pod bradu.

"Kdo je to?" zašeptala.

"To jsem já, Mort," zasyklo to pode dveřmi. "Pusť mě, prosím tě, dovnitř!"

"Počkej!"

Ysabell zatápala na nočním stolku po zápalkách, přičemž převrhla sklenici toaletní vody a vysypala krabici čokoládových bonbonů, ve které už zbývaly většinou zmačkané papírky. Když se jí nakonec podařilo zapálit svíčku, postavila ji tak, aby mělo světlo maximální efekt, nařasila si noční košili do vzdušných záhybů a prohlásila: "Není zamčeno."

Do místnosti se vpotácel Mort, který páchl koňmi, mrazem a mačkadlicí.

"Doufám," prohlásila Ysabell vznešeně, "že sis nevynutil cestu do mé ložnice, abys zneužil svého postavení v tomto domě."

Mort se rozhlédl. Ysabell zřejmě propadla kanýrkům a volánům. Zdálo se, že i noční stolek má na sobě spodničku. V celém pokoji bylo mnohokrát více volánků než nábytku.

"Podívej, já nemám čas na hlouposti," prohlásil Mort. "Dones tu svíčku do knihovny. A proboha tě prosím, vezmi si na sebe něco pořádného, z tohohle trochu přetékáš."

Ysabell se podívala dolů a pak zase hlavu prudce zvedla.

"No tohle!"

Mort znovu vstrčil hlavu do dveří. "Jo, a je to otázka života smrti," řekl a zmizel.

Ysabell pozorovala, jak se za ním zavírají dveře a na nich na háčku se houpají modré šaty zdobené stužkami, které jí Smrť koupil jako dárek k poslednímu Dni prasečí hlídky a které neměla srdce vyhodit navzdory tomu, že jí byly o číslo menší a měly na kapsičkách králíčky.

Nakonec spustila nohy přes pelest, vklouzla do těch ostudných šatů a vyšla do chodby. Tam na ni čekal Mort.

"Neuslyší nás otec?"

"Ještě se nevrátil. Pojď."

"Jak to víš?"

"Mám vždycky úplně jiný pocit, když tady je. Je to - je to, jako když máš kabát na sobě nebo ho vidíš viset na věšáku. Nevšimla sis?"

"A co tak důležitého to vlastně děláme?"

Mort otevřel dveře knihovny. Vyvalil se z nich závan teplého vzduchu a dveřní závěsy v protestu zaskřípaly.

"Musíme někomu zachránit život," řekl Mort. "Jedné princezně, abych byl přesný."

Ysabell tím byla okamžitě nesmírně zaujata.

"Opravdové princezně? Víš, takové té, co pod zády ucítí hrášek i přes bůhvíkolik matrací?"

"Cože kdo ucítí... aha! Jasně. Hned jsem si myslel, že si to Albert nějak popletl."

"Jsi do ní zamilovaný?"

Mort přistoupil ke stojánku mezi policemi a podvědomě naslouchal tichému škrábání pod deskami knih.

"Ono je těžké říct to jen tak," odpověděl nakonec. "Vypadám tak?"

"Vypadáš spíš tak trochu nervózní. A co ona, jak to s tebou myslí?"

"Nevím."

"Aha," prohlásila Ysabell vědoucím tónem odborníka. "Neopětovaná láska je ta nejhorší. Ale stejně by to byl hloupý nápad, jít a vzít si jed nebo se utopit," dodala zamyšleně. "A co děláme tady? Chceš najít její knihu a podívat se, jestli si tě nakonec vezmeme?"

"Už jsem tu knihu četl a ona je mrtvá," prohlásil Mort. "Jenže jenom technicky. Ve skutečnosti není mrtvá."

"To je dobře, jinak by to byla nekrofilie. A co tedy hledáme?"

"Albertův životopis."

"Na co? Myslím, že vůbec žádný nemá."

"Každý má nějaký životopis."

"Víš, on ale vůbec nemá rád, když mu někdo klade osobní otázky. Kdysi jsem ho taky hledala, ale nemohla jsem ho najít. Jméno Albert samo o sobě moc stop neposkytuje. Co je na něm tak zajímavého?" Ysabell zapálila s

pomocí svíčky, kterou nesla v ruce, několik dalších a knihovna se naplnila tančícími stíny.

"Potřebuju mocného mága a myslím si, že Albert je jedním z nich."

"Cože, náš Albert?"

"Jasně. Jenže my budeme hledat jméno Alberto Malich. Myslím, že je starý víc než dva tisíce let."

"Cože, náš Albert?"

"Jo. Albert."

"Nikdy jsem ho neviděla v kouzelnickém klobouku," zavrtěla Ysabell pochybovačně hlavou.

"Ztratil ho. Klobouk není v žádném případě důležitý. Kde začneme hledat?"

"No, když seš si tak jistý…, tak v depozitu - tam otec odkládá všechny knihy starší než pět set let. Tudy."

Vedla ho mezi šeptajícími regály ke dvířkům zasaženým v krátké uličce. Po troše námahy se jim je se zaskřípěním podařilo otevřít. Skřípot závěsů se strašidelně rozlehl celou místností. Mort si vychutnal okamžik, kdy se všechny knihy přestaly na okamžik psát a poslouchaly, co se děje.

Za dvířky panovala sametová temnota, do které se spouštěly schody. Všude visely pavučiny, šedal se prach a vzduch páchl, jako by byl alespoň tisíc let zamčen v pyramidě.

"Sem se tak často nechodí," vysvětlovala Ysabell. "Povedu tě."

Mort cítil, že jí něco dluží. "Jsi opravdu prima buchta."

"Myslíš kulatá, růžová a nezdravá? Ty tedy opravdu umíš okouzlovat děvčata, hochu."

"Morte," ohradil se Mort automaticky.

Depozit byl temný a tichý jako podzemní jeskyně. Mezi regály bylo sotva dost místa, aby se tudy protáhl jeden člověk, a tyčily se tak vysoko, že světlo svíčky k jejich vrcholku vůbec nedosáhlo. Byly výjimečně strašidelné, protože mezi nimi vládlo absolutní ticho. Tady už se nepsaly žádné životy, knihy spaly. Mort ale cítil, že spíš jako kočky - s jedním okem otevřeným. Byly na stráži.

"Už jsem tady jednou byla," vyprávěla mu šeptem Ysabell. "Když dojdeš mezi regály dost daleko, skončí tam knihy a v policích leží kusy podivných kamenů, zvířecí kůže a kamenné tabulky, na kterých se každý jmenuje Ug, Zog nebo dokonce Mamutík."

Ticho bylo téměř hmatatelné. Když procházeli horkými tichými uličkami, cítil Mort, jak je knihy pozorují. Každý, kdo kdy žil, tady někde byl,a ž k prvním lidem, které bohové uplácali z hlíny a jílu, nebo co to tenkrát bylo. Knihy jim nechtěly ublížit, jen přemýšlely o tom, proč tady ti dva jsou.

"Dostala ses někdy až za Ugy a Zogy?" sykl. "Určitě by spoustu lidí zajímalo, co tam je."

"Dostala jsem strach. Je to hrozně daleko a já neměla dost svíček."

"Škoda."

Ysabell se zastavila tak rychle, že jí Mort narazil do zad. "Vypadá to, že bychom měli začít někde tady," řekla. "Takže, co teď?"

Mort se podíval na zašlé hřbetní řádky nejbližších knih. "Zdá se, že nejsou abecedně seřazené," zasténal vzápětí.

Zvedli hlavy. Prošli několik vedlejších uliček. Namátkou vytáhli několik knih z nižších polic a zvířili při tom mračna prachu.

"To je hloupé," zavrtěl nakonec Mort hlavou. "Tady jsou celé miliony životů. Naděje, že najdeme ten pravý, není ani…"

Ysabell mu položila dlaň na ústa.

"Poslouchej!"

Mort se pokusil přes její prsty něco zamumlal, ale pak najednou pochopil. Napjal uši a pokoušel se v těžkém sykotu absolutního ticha zaslechnout nějaký zvuk.

A pak to objevil. Jemný vzrušený škrabot. Kdesi vysoko, vysoko nad jejich hlavami, někde v neproniknutelné temnotě na vrcholu regálového útesu se stále ještě psal nějaký život.

Podívali se rozšířenýma očima jeden na druhého. Pak Ysabell řekla: "Když jsme šli sem, minuli jsme žebřík na kolečkách."

Malá kolečka ve spodní části žebříku skřípala, když se do něj Mort opřel. Horní část se dala do pohybu současně, jako by tam nahoře v temnotě byla další sada koleček upevněných na kolejničce. "Výborně," pochvaloval si Mort. "Teď mi dej svíčku a já tam…"

"Jestli musí svíčka nahoru, jdu s ní," oznámila mu Ysabell pevně. "Ty zůstaň tady dole, a až ti řeknu, popojeď s žebříkem. A nepokoušej se mě přesvědčovat!"

"Tam nahoře to může být nebezpečné," varoval ji Mort galantně.

"Spíš to může být nebezpečné tady dole," upozorňovala ho Ysabell. "Raději budu nahoře a se světlem, díky."

Položila nohu na první příčku a za chvilku se změnila v temný stín orámovaný září svíčky, který se pomalu zmenšoval.

Mort přidržoval žebřík a pokoušel se nemyslet na všechny ty životy, které se kolem něj tísní. Čas od času shora spadl meteor v podobě horkého vosku, rozpleskl se vedle něj na podlaze a vytvořil v silné vrstvě prachu malý kráter. Ysabell teď byla pouze vzdálená světluška kdesi vysoko v temnotě a Mort cítil, jak každý její další krok rozechvívá žebřík.

Nakonec se zastavila. Připadalo mu to jako celá věčnost.

Pak se k němu shůry snesl její hlas přidušený okolním mrtvým tichem.

"Morte, já to našla."

"Výborně, vezmi to dolů."

"Morte, měl jsi pravdu."
"To jsem rád, díky. Slez s tím dolů."
"Ano, ale Morte? Kterou mám vzít?"
"Nedělej zmatky, ta svíčka už dlouho nevydrží!"
"Morte!"
"Co je?"
"Morte, těch knih je plná police!"

Už začínalo skutečně svítat, byl to ten krátký kousek dne, který nepatřil nikomu, snad jen rackům v morporských docích, přílivu, stoupajícímu proti proudu řeky, a teplému posměrnému větru, který ke složitému pachu města přidával vůni jara.

Smrť seděl na uvazovacím pacholeti a díval se na moře. Rozhodl se, že přestane být opilý, protože ho z toho začínala bolet hlava.

Zkusil už rybaření, tanec, hazardní hry a pití, čtyři z věcí považovaných za největší lidská potěšení, a stále ještě pochyboval o tom, zda tomu rozumí. U jídla byl šťastný - Smrť miloval dobré jídlo jako každý jiný. Nedovedl přijít na jakoukoliv jinou činnost, která by přinesla tělu z masa a kostí… no tedy, vlastně on na ni přišel, ale byla to zábava právě jen pro tělo z kostí a masa. Nedovedl si představit, jak by si ji mohl dopřát bez některých zásadních tělesných úprav a doplňků, a tolik zase v zájmu výzkumů obětovat nehodlal. Kromě toho se přesvědčil, že lidé od téhle zábavy s přibývajícími léty čím dál tím víc upouštějí, takže zase nemohla být tak skvělá.

Smrť měl pocit, že za celý svůj život lidi nepochopí. Pod teplými slunečními paprsky začala z kamenů dláždění stoupat pára a Smrť pocítil slaboučký záchvěv toho neodbytného jarního volání, které dovede v pralese vypumpovat tisíce tun mízy do korun padesátimetrových stromů.

Odněkud přiletěl racek, snesl se docela nízko a začal Smrťovi kroužit kolem hlavy. Jednooká kočka, které už zbýval poslední z jejích osmi životů a jediné ucho, se vynořila z pelechu v hromadě krabic od ryb, natáhla se, zazívala a otřela se Smrťovi o nohy. Větřík od moře se prodral pověstným morporským ovzduším a donesl k němu závan vůně koření a čerstvého chleba.

Smrť žasl sám nad sebou. Nemohl si pomoci. Cítil, že se mu líbí život a nechce být Smrť.

NĚCO SE MNOU NENÍ V POŘÁDKU, pomyslel si.

Mort se vyšplhal po žebříku vzhůru k Ysabell. Žebřík se sice třásl, ale zdálo se, že je bez obtíží unese. Ta strašlivá výška ho neznepokojovala, protože všude pod nohama měl neproniknutelné temno.

Některé z prvních Albertových knih už se skoro rozpadaly. Namátkou se pro jeden ze svazků natáhl a cítil, jak se pod nimi při tom pohybu žebřík chvěje. Podal si ho a otevřel někde veprostřed.

"Natáhni se sem s tou svíčkou," zašeptal.
"Dokážeš to přečíst?"
"Trochu jo -
- stvorzeno geho vlastní rukú, ale byl gesť trpce zklamán poznáním, zze vszichni lidé drzíve czi později zemrzíti musí, a przísahal gesť sám sobě, zze dle sebe bude hledati nesmrtelnosť. ‚Tak' rzekl jedenkráte kýmus mladýmu mákovi, ‚vystúpíme sami na piedestal boha.' Nazegtrzku gesť hustě przselo, a proto Alberto -
Je to napsáno hrozně starým jazykem," prohlásil. "Muselo to být napsáno dřív, než vymysleli novou interpunkci. Podívejme se na tu poslední."

Byly to skutečně Albertovy knihy. Mort zahlédl několik zmínek o topinkách.

"Podívejme se," řekla Ysabell, "co dělá v téhle chvíli."
"Myslíš, že jo? Připadá mi to tak trochu jako špehování."
"No a co, máš strach?"
"Tak dobrá."

Listoval posledním svazkem, až narazil na nepopsané strany, a pak se vrátil. Našel poslední okamžiky Albertova života, které popisovaly čistou stranu poměrně udivující rychlostí, když vezmeme v potaz, že byla noc. Většina životopisů toho o spánku moc neříká, pokud se nejedná o výjimečně živé sny.

"Drž tu svíčku pořádně, ano? Nemusíme mu pobryndat život."
"Proč ne? Stejně je pořád celý umaštěný."
"Přestaň se hihňat, nebo nás oba shodíš. Tak, teď se podíváme na ten poslední odstavec…"
"- plížil se dusivou temnotou depozitu," četla Ysabell, "- a oči upíral na slabou záři svíčky vysoko nad hlavou. Špehují, pomyslel si, ti malí parchanti strkají nosy do věcí, do kterých jim vůbec nic není -
"Morte! On je -"
"Tiše, nevidíš, že čtu?"
"- rozhodnut, že tomu brzo učiní přítrž. Albert se tiše připlížil ke spodnímu konci žebříku a připravoval se do něj ze všech sil strčit. Mistr se o tom nikdy nedozví. Poslední dny se stejně chová velmi podivně a všechno to byla vina toho kluka -"

Mort se podíval do Ysabelliných zděšených očí.

Pak dívka vytrhla Mortovi knihu z ruky, podržela ji na délku paže od žebříku, a zatímco upírala nehybný pohled Mortovi do očí, pustila ji.

Mort viděl, jak se jí pohybují rty, a současně si uvědomil, že i on v duchu počítá.

Tři, čtyři -

Zezdola se ozval dutý náraz, přidušený výkřik a pak zase zavládlo ticho.
"Myslíš, že jsme ho zabili?" zeptal se po chvilce Mort.
"Cože? Tady? No, koneckonců, stejně jsem od tebe nikdy nic moc chytrého neslyšela."
"Počkej, vždyť je to přece starý člověk."
"Ne, to tedy není," odpověděla mu Ysabell ostře a začala sestupovat po žebříku dolů.
"Dva tisíce let?"
"Není mu ani o den víc než šedesát sedm."
"Ale ty knihy říkají -"
"Už jsem ti řekla, že tady čas neplyne. Ne skutečný čas. Poslouchal jsi mě, kluku?"
"Morte," řekl Mort.
"A přestaň mi laskavě šlapat na prsty, lezu tak rychle, jak to jenom jde."
"Promiň."
"Nebuď takový studený čumák. Víš, jaká strašná nuda je tady?"
"Bohužel, nevím," odpověděl Mort a v hlase mu zněla skutečná touha. "Už jsem o nudě slyšel, ale ještě nikdy jsem neměl možnost vyzkoušet si to na vlastní kůži."
"Je to strašlivé."
"No, když se to tak vezme, ani vzrušení většinou nebývá přesně to, cosi člověk představuje, když o tom slyší."
"Cokoliv musí být lepší než tohle."
Ze tmy pod nimi se ozvalo zasténání následované proudem kleteb. Ysabell upřela oči dolů.
"Jak je vidět, nadávací svaly jsem mu rozhodně nepoškodila," prohlásila. "Myslím, že bych taková slova vůbec neměla poslouchat. Mohlo by mi to poškodit morálku."
Našli Alberta u paty žebříku. Opíral se o protější regál a svíral si paži.
"Nemusíš hned dělat takové scény," prohlásila odměřeně Ysabell. "Nic ti není, otec by prostě nedovolil, aby se něco podobného stalo."
"Proč jste sem lezli dělat něco takového?" zasténal Albert. "nechtěl jsem nikomu ublížit."
"Chtěl jste nám podrazit žebřík," řekl Mort a pokoušel se ho zvednout. "Četl jsem to. Překvapilo mě, že jste nepoužil magii."
Albert k němu zvedl oči.
"Oh, přece jsi na to přišel, co?" řekl tiše. "Tak to jsem zvědav, co ti to pomůže. Neměl jsi právo mě špehovat."
Vyhrabal se na nohy, setřásl Mortovu ruku a pomalu se vydal nazpět mezi mlčenlivými regály.
"Ne, počkejte!" vykřikl Mort. "Potřebuju vaši pomoc!"
"No, ano, jak jinak," odsekl Albert přes rameno. "Tak se to přece dělá, ne? Myslel sis, že půjdeš, pohrabeš se někomu v soukromí, pak mu to vyklopíš a nakonec ho požádáš, aby ti pomohl, a on z toho bude celý pryč, že?"
"Chtěl jsem jenom vědět, že jste to opravdu vy," vysvětloval Mort a rozběhl se za ním.
"Jsem. Každý jsme sám sebou."
"Jenže jestli mi nepomůžete, stane se něco strašného! Víte, je tady jedna princezna a ona -"
"Strašlivé věci se dějí neustále, hochu -"
"- Morte -"
"- a nikdo nečeká, že s tím právě já něco udělám."
"Ale vy jste byl ten největší!"
Albert se na okamžik zastavil, ale neohlédl se.
"Byl ten největší, byl ten největší. A nepokoušej se mi mazat med kolem huby. Mě hned tak někdo nenamaže!"
"Mají vaše sochy a bůhvíco," pokračoval Mort a ze všech sil zaháněl zívnutí.
"Takže další hlupáci." Albert došel k úpatí schodů vedoucích nahoru do knihovny. Vyšel po nich a na horním odpočívadle zůstal stát, zarámován světlem svic z knihovny.
"To znamená, že mi nepomůžete?" zeptal se Mort. "Ani kdybyste to uměl?"
"Chytrý chlapec," zavrčel Albert. "A zbytečně se spoléháš na to, že přesvědčíš mé lepší já, které se ukrývá pod touhle drsnou slupkou," dodal, "protože já mám pěkně drsné i nitro."
Slyšeli ho přecházet knihovnu, jako by se mu příliš nechtělo, a pak za ním zapadly dveře.
"Tak," řekl Mort nejistě.
"A co jsi čekal?" štěkla na něj Ysabell. "Nedá na nikoho, jen na otce."
"Víš, to je tím, že jsem si myslel, že někdo jako on by jistě pomohl, kdybych mu to dokázal pořádně vysvětlit," posmutněl Mort. Ramena mu poklesla. Ten nápor energie, který ho celou tu těžkou a dlouhou noc poháněl, náhle ustal a myšlenky mu zahalil olověný příkrov. "Věřila bys, že to byl jeden z nejproslulejších mágů?"
"To nic neznamená, každý mág ještě nemusí být slušný člověk. Nikdy se nepleť do záležitostí mágů, protože odmítnutí často bolí. To jsem někde četla." Ysabell přistoupila k Mortovi a pohlížela na něj s jistou účastí. "Vypadáš jako něco, co po jídle zbylo na talíři."
"Jsem v pořádku," odpověděl jí Mort. Unaveným krokem vyšel po schodech a vstoupil do škrabajících stínů knihovny.
"To tedy nejsi. Určitě by ses potřeboval pořádně vyspat, milý hochu."
"M-te," zamumlal téměř neslyšně Mort.
Cítil, jak ho Ysabell objala rukou kolem ramen. Stěny se mu před očima mírně vlnily a měl dojem, že i zvuk jeho

vlastního hlasu se k němu nese odkudsi z nesmírné dálky, a nejasně cítil, že ze všeho nejpříjemnější by bylo natáhnout se na chladnou kamennou desku a usnout navěky.

Smrť se už brzo vrátí, pomyslel si a cítil, jak někdo pomáhá jeho neodporujícímu tělo chodbami. Nedá se nic dělat, bude to muset Smrťovi říct. Vždyť to nakonec není tak strašný suchar. Smrť mu pomůže, jediné, co musí Mort udělat, je, že mu musí všechno, pěkně po druhém, vysvětlit. A pak může zapomenout na všechny své starosti a jít pěkně spáát…

"A jaké postavení jste zaujímal naposled?"

PROSÍM?

"Jak jste si vydělával na živobytí?" zeptal se hubený mladík za psacím stolem.

Postava před ním nejistě poposedla.

DOPROVÁZEL JSEM DUŠE NA ONEN SVĚT. BYL JSEM HROBEM VŠECH NADĚJÍ. NEZMĚNITELNÁ SKUTEČNOST. VRAH, PŘED KTERÝM NECHRÁNÍ ŽÁDNÝ KLÍČ.

"Dobrá, chápu, ale co umíte prakticky?"

Smrť se nad tím zamyslel.

CO TAKHLE URČITÁ PRAXE V POUŽÍVÁNÍ ZEMĚDĚLSKÉHO NÁŘADÍ?

Mladík rozhodně zavrtěl hlavou.

NE?

"Tady jsme ve městě, pane -?" podíval se na stůl a znovu ucítil tu podivnou prchavou nejistotu, jejíž důvod nebyl schopen postihnout, "- pane - pane - pane? - a tady je polí nedostatek."

Položil pero a vyloudil na tváři úsměv, který se jistě učil z knihy a před zrcadlem.

Ankh-Morpork nebyl natolik pokrokový, aby měl zprostředkovatelnu práce. Lidé začali dělat řemeslo nebo obchod, protože jim v něm rodiče uvolnili místo nebo protože jejich přirozený talent našel skulinku, kde mohl zapustit kořeny a vykvést, nebo protože měli někde protekci. Jenže o služebnictvo a pomocné pracovníky byla stále nouze a v době, kdy začal vzkvétat obchodní část města, založil si hubený mladý muž jménem Leva Keebl pracovní agenturu a právě v této chvíli zjišťoval, že i tahle jednoduchá práce má nesmírná úskalí.

"Drahý pane -" znovu sklopil oči, "drahý pane - pane, poslední dobou sem do města přichází množství lidí z venkova, protože se domnívají, že je tady lepší život. Odpusťte, že to říkám, ale vy mně připadáte jako gentleman, kterého opustilo štěstí, myslel jsem si, že byste mohl dělat něco náročnějšího, než je -" znovu sklopil oči, "- nějaká příjemná práce s kočkami nebo v zahradě."

PROMIŇTE, MYSLEL JSEM SI, ŽE JE NA ČASE ZKUSIT NĚCO JINÉHO.

"Neumíte náhodou hrát na nějaký hudební nástroj?"

NE.

"Nevyznáte se v tesařině?"

NEVÍM, NIKDY JSEM TO NEZKOUŠEL. Smrť upřel pohled na špičky vlastních nohou. Začínal cítit, že se stydí do hloubi duše.

Keebl chvilku šustil papíry na stole, a pak si těžce povzdechl.

UMÍM PROCHÁZET ZDÍ, pokusil se ještě Smrť, protože viděl, že rozhovor uvázl na mrtvém bodě.

Keebl s nadějí vzhlédl. "To bych rád viděl," prohlásil. "To by byla skvělá kvalifikace!"

DOBRÁ.

Smrť odstrčil židli a plný sebedůvěry vykročil k nejbližší zdi.

AU!

Keebl ho s očekáváním pozoroval. "Jen do toho," pobízel.

EHM. JE TO DOCELA OBYČEJNÁ ZEĎ, DOUFÁM?

"Předpokládám, že ano. Nejsem žádný odborník."

ZDÁ SE, ŽE TADY VZNIKLY NĚJAKÉ POTÍŽE.

"Zdá se."

JAK ŘÍKÁTE TOMU POCITU, KDYŽ JE NĚKDO HROZNĚ MALÝ A CÍTÍ HORKO?

Keebl si chvilku pohrával s tužkou.

"Pygmej?"

ZAČÍNÁ TO S AHA.

"Zahanbený?"

"Ano," přikývl Smrť, CHTĚL JSEM ŘÍCI ANO.

"Takže se zdá, že neumíte celkem nic užitečného a nemáte žádný výjimečný talent," prohlásil Keebl. "Nepřemýšlel jste ještě nikdy o tom, že byste šel učit?"

Smrťova tvář byla jedinou maskou hrůzy. Tedy, ona byla vždycky jedinou maskou hrůzy, ale tentokrát zcela úmyslně.

"Víte," začal Keebl laskavě, odložil tužku a sepjal ruce před sebou, "stává se mi velmi zřídka, abych hledal zaměstnání pro - jak jste to prosím říkal?"

ANTROPOMORFNÍ PERSONIFIKACI.

"Ah, ano. a co to vlastně je?"

Teď už toho měl Smrť dost.

TOHLE, odpověděl.

Na okamžik, jen na kratičký zlomek vteřiny ho pan Keebl zahlédl ostře a přesně. Jeho tvář zbledla skoro jako ta

Smrťova. Ruce mu vyletěly na obranu kupředu. Srdce mu začalo klopýtat.

Smrť ho pozoroval s mírným zájmem, pak vytáhl ze záhybů svého pláště přesýpací hodiny, podržel je proti světlu a kriticky se na ně zadíval.

UKLIDNĚTE SE, prohlásil, JEŠTĚ VÁM ZBÝVÁ PĚKNÝCH PÁR LET.

"Bbbbbb -"

MŮŽU VÁM ŘÍCI I KOLIK, JESTLI VÁS TO ZAJÍMÁ.

Keebl, který se dusil, s vypětím všech sil zavrtěl hlavou.

NEMÁM VÁM TEDY PODAT ALESPOŇ SKLENICI VODY?

"nnN -nnN."

Zazněl zvonek nade dveřmi. Keebl obrátil oči v sloup. Smrť si řekl, že tomu člověku přece jen něco dluží. Nechtěl, aby nešťastný mladík jeho vinou přišel o zákazníka, protože, jak se zdálo, zákazník bylo něco, čeho si lidé cenili ze všeho nejvíc.

Odsunul korálkový závěs a vstoupil do vedlejší místnosti. Stála tam malá tlustá žena, podobná rozčilenému domácímu chlebu, a tloukla do pultu mořskou treskou.

"Jsem tady kvůli tomu místu, co jste mi dohodil na univerzitě," pravila ta dáma zvýšeným hlasem. "Tvrdil jste mi, že je to dobrý místo, a zatím je to pěknej podfuk. Co všechno si ti študáci nedovolej! Já vás žádám - chci, abyste - já nejsem nějaká -"

Hlas se jí pomalu tišil.

"Ehm," začal pak znovu, ale původní zápal se jí ze slov vytratil, "poslyšte, vy nejste Keebl, co?"

Smrť na ni upíral pohled. Ještě nikdy předtím se v životě nesetkal s nespokojeným zákazníkem. Byl bezradný. Nakonec to vzdal.

ODSTUP, TY ČERNÁ NOČNÍ MŮRO.

Kuchařce se zúžila malá očka.

"Komu budeš říkat důro a komu to vlastně tykáš?" prohlásila tónem plným obvinění a ryba znovu dopadla na pult. "Podívejte se na tohle!" vykřikla. "Ještě včera večer to byla ohřívací láhev a ráno je z toho studená ryba! Co mi k tomu řeknete?"

KÉŽ SE VŠICHNI PEKELNÍ DÉMONI SEPEROU O TVOU DUŠI, JESTLI OKAMŽITĚ NEVYPADNEŠ Z TOHOHLE KRÁMU, pokusil se Smrť znovu.

"Tak o tom nic nevím, ale co bude s mou ohřívací láhví? To vůbec není místo pro slušnou ženskou, co jste mi dohodil, když se někdo pokouší -"

KDYŽ BUDETE TAK LASKAVÁ A ODEJDETE, prohlásil Smrť zahnaný do kouta, DÁM VÁM NĚJAKÉ PENÍZE.

"Kolik?" vyletělo z kuchařky rychlostí, která by zahanbila útočící kobru a blesku způsobila ošklivý šok.

Smrť vytáhl svůj kožený váček a na pult vysypal malou hromádku zoxidovaných a zašlých mincí. Pozorovala je s neskrývaným podezřením.

A TEĎ OKAMŽITĚ ODEJDI, řekl Smrť, NEŽ ŘEZAVÉ VĚTRY NEKONEČNA SEŽEHNOU TVÉ NICOTNÉ TĚLO.

"Řeknu to svému muži," prohlásila kuchařka s temnou hrozbou a vyšla z obchodu. Smrťovi se zazdálo, že ani jedna z jeho výhrůžek nezněla tak významně.

Pomalu odhrnul závěs a vrátil se dozadu. Keebl, který stále ještě zdrceně seděl ve své židli, ze sebe vydal přiškrcené zabublání.

"Takže to byla pravda!" zvolal. "Myslel jsem si, že jste noční můra!"

MOHL BYCH TO VZÍT JAKO URÁŽKU, odpověděl mu Smrť.

"Jste skutečně Smrť?" ujišťoval se Keebl.

ANO.

"Proč jste to neřekl hned?"

LIDÉ O TO VĚTŠINOU NESTOJÍ.

Keebl se začal horečnatě přehrabovat ve svých papírech a přitom se hystericky pohihňával.

"Hledáte jiné zaměstnání?" breptal. "Vílu, co odnáší zuby? Vodníka? Večerníčka?"

NEBUĎTE BLÁZEN. CHTĚL JSEM PROSTĚ - OBYČEJNOU PŘÍLEŽITOST.

Keebl se konečně přestal zmateně přehrabovat v papírech a v rukou držel ten, který tak zoufale hledal. Zasmál se jako šílenec a vstrčil ho Smrťovi do ruky.

Smrť si ho přečetl.

TOHLE JE TAKÉ ZAMĚSTNÁNÍ? LIDÉ DOSTÁVAJÍ PENÍZE ZA TO, ŽE DĚLAJÍ TOHLE?

"Jo, jasně, běžte se tam podívat, vy jste na to přesně ten pravý. Jenom mu neříkejte, že jsem vás poslal já."

Truhlík se hnal rychlým cvalem a pod jeho kopyty mizel povrch Zeměplochy. Teď Mort zjistil, že meč dosáhne dál, než ho napadlo, dosáhl k samotným hvězdám. Mort s ním máchl napříč hlubinami vesmíru a zasáhl srdce žlutého trpaslíka, který se k jeho potěšení okamžitě změnil v novu. Stál ve třemenech, točil čepelí nad hlavou a smál se, když oblohou zářil modravý plamen, který za sebou nechával černou a spálenou stopu.

A nepřestal. Mort bojoval ze všech sil, když meč proťal obzor, zaskřípěl na pohořích, vysoušel moře a obracel zelené pralesy v prach a popel. Když se namáhavě obrátil v sedle, slyšel za sebou hlasy, slabé výkřiky přátel a příbuzných. Z mrtvé země se zvedaly prašné bouře, Mort se pokoušel uvolnit sevření, ale meč ho začal v dlani studit jako hořící led a zatahoval ho stále hloub a hloub do tance smrti, který neskončí, dokud nebude všechno mrtvo.

A ten čas nadešel a Mort stál úplně sám, jen se Smrtěm, který se na něj usmíval: "Skvělá práce, chlapče."

A Mort řekl MORTE.

"Morte! Morte! Probuď se!"

Mort se pomalu vynořil ze snění jako mrtvola z hlubin vod. Bojoval s tím, svíral polštář a s ním i hrůzy spánku, ale někdo ho naléhavě tahal za ucho.

"Hmmmm?" řekl.

"Morte!"

"Cjé?"

"Morte, jde o otce!"

Otevřel oči a upřel nevidoucí pohled na Ysabell. Pak si vzpomněl na všechny události předešlé noci a ta vzpomínka ho udeřila jako pytel mokrého písku.

Spustil nohy z postele, ale jeho vědomí se ještě částečně halilo do cárů toho strašného snu.

"Dobrá, dobrá," přikývl. "Hned jdu za ním."

"On tady není! Albert se zblázní!" Ysabell stála u jeho postele a v rukou trhala kapesníček. "Morte, myslíš, že se mu mohlo něco stát?"

Podíval se na ni. "Nebuď blázen," uklidňoval ji. "Vždyť je to sám Smrť." Poškrabal se na bradě. Cítil se vyschlý, bylo mu horko a všechno ho svědilo.

"Ale ještě nikdy nebyl tak dlouho pryč. Ani tenkrát, když byl ten strašlivý mor v Pseudopolisu! Měl tady být už ráno, aby doplnil knihy, zkontroloval dílčí součty a -"

Mort ji chytil za paži. "Dobrá, dobrá," řekl tak chlácholivým tónem, jak jen dovedl. "Určitě je všechno v pořádku, jen se uklidni. Podívám se po něm... proč máš pořád zavřené oči?"

"Morte nemohl by sis vzít něco na sebe?" ozvala se Ysabell napjatým slabým hláskem.

Mort se na sebe podíval.

"Promiň," řekl zmateně, "neuvědomil jsem si, že... Kdo mě vlastně uložil do postele?"

"Já," pípla, "ale dívala jsem se jinam."

Mort vklouzl do kalhot, natáhl si košili a s Ysabell v patách se rozběhl do Smrťovy pracovny. Tam našli Alberta, který poskakoval z nohy na nohu jako kachna na rozpálené pánvi. To, co se na stařík ově tváři objevilo při Mortově příchodu, nemělo daleko k vděčnosti.

Mort si s úžasem všiml, že Albert má oči plné slz.

"V té židli nikdo neseděl," zakvílel Albert.

"Promiňte záleží na tom?" zeptal se Mort. "Můj děda občas nepřišel domů několik dní, zvlášť když se mu podařil na trhu nějaký výnosný obchod."

"Ale on tady byl vždycky," odporoval mu Albert. "Každé ráno, celou tu dobu, co ho znám, sedí tady za tím stolem a kontroluje dílčí součty. Je to jeho zaměstnání. Nikdy by nezmeškal."

"No, součty snad nějaký ten den počkají," prohlásil Mort.

To, jak nálada v místi náhle poklesla, mu naznačilo, že se mýlí.

"Ne?" zeptal se.

Albert i Ysabell jak ona povel zavrtěli hlavou.

"Jestliže nebudou dílčí účty dokonale v pořádku, mohla by se porušit celá rovnováha," vysvětlovala Ysabell. "Mohlo se mu stát cokoliv."

"Nevysvětlil ti, co a jak?" zeptal se Albert.

"Ne tak docela. Ve skutečnosti jsem začal s praxí. Řekl, že mi teorii vysvětlí později."

Ysabell se dala do pláče.

Albert vzal Morta za ruku a dramatickými pohyby obočí mu naznačil, že by si měli promluvit opodál, v rohu místnosti. Mort za ním váhavě vykročil.

Stařík si prohrabal kapsy a nakonec z jedné vytáhl pomačkaný papírový sáček.

"Chceš peprmintku?" nabídl.

Mort zavrtěl hlavou.

"Vážně ti nikdy nic o účtech neřekl?" zeptal se Albert.

Mort znovu zavrtěl hlavou. Albert rozrušeně zacumlal, takže se mu z úst vydral zvuk, jako by někdo vytáhl zátku z boží vany.

"Jak jsi starý, chlapče?"

"Morte. Je mi šestnáct."

"Jsou určité věci, které by se měl každý mládenec dozvědět dřív, než mu bude šestnáct," prohlásil Albert a vrhl rychlý pohled přes rameno na vzlykající Ysabell, která se choulila ve Smrťově křesle.

"Jo, tak tohle. To já znám, otec mi to všechno vysvětlil, když jsme vodili připouštět thargy. Když muž a žena -"

"Myslím to o vesmíru," vskočil mu Albert rychle do řeči. "Přemýšlel jsi o tom někdy?"

"Vím, že Plochu nesou na hřbetech čtyři sloni a ti stojí na krunýři obrovské želvy A'Tuin, která kráčí vesmírem."

"Jenže to není všechno. Měl jsem na mysli celý kosmos, s časem, vesmírem, životem a smrtí, dnem a nocí a tak dál."

"No, o tom jsem nijak zvlášť nepřemýšlel."

"Vidíš? A to jsi měl. Důležité je, že součástí toho všeho jsou mezisoučty. Ty udržují smrt pod kontrolou. Ne jeho, Smrtě, ale prostě smrt. Jako, no -" Albert pracně hledal nějaké přirovnání, "- jako aby smrt přišla přesně na konci

života, rozumíš, a ne někdy potom, nebo dokonce předtím, a kvůli tomu se musí spočítat dílčí součty, aby všechna klíčová čísla seděla... ty tomu moc nerozumíš, co?"

"Bohužel."

"Musí se vypočítat přesně," zamířil Albert přímo k věci. "A pak se musí vybrat ty správné životy. Přesýpací hodiny, jak se jim taky říká. Cesta sama je pak snadná záležitost."

"A umíš to spočítat?"

"Ne, a ty?"

"Ne!"

Albert si nervózně přehodil bonbon v puse z jedné strany na druhou. "V tom případě se obávám, že je celý svět v řiti," pokýval hlavou.

"Podívejte, mně pořád není jasné, nač ta panika. Přísahal bych, že se prostě někde zdržel," prohlásil Mort, a jemu samotnému se ta slova zdála nepřesvědčivá. Nedovedl si představit, a že by někdo Smrtě držel za knoflík a trval na tom, aby mu Smrť vyprávěl ještě něco, nebo ho plácal po rameni a vykřikoval věci jako: "Neblázni, kámo, ještě pořád máš na jednu dvě čas. Na co tak spěcháš domů, tam už to znáš." Stejně tak bylo těžké uvěřit, že někdo nabídl Smrťovi vstup do kuželkářského týmu a vzal ho s sebou na velký klačský turnaj nebo že... V tom okamžiku si Mort uvědomil, že Smrť musí být jedním z nejosamělejších tvorů celého vesmíru. Na tom velkém mejdanu života stvoření seděl neustále v kuchyni.

"Vím naprosto jistě, že se s pánem v poslední době něco dělo," mumlal Albert.

"Vyskoč z toho křesla, děvče. Podíváme se na mezisoučty."

Otevřeli hlavní účetní knihu.

Potom do ní dlouho zírali.

Pak se ozval Mort. "Co znamenají všechny ty značky?"

"Sodomy non sapiens," sykl Albert.

"Co to znamená?"

"To znamená, že bych se z toho spíš poskvrnil, než bych pochopil, k čemu to všechno je."

"Takhle mluví mágové, že?" zeptal se Mort.

"Ty víš pendrek o tom, jak mágové mluví. Já taky. Tady je potřeba zapnout mozek."

Mort se znovu podíval na složitou spleť linek na stránce. Vypadalo to, jako by tam utkal svou pavučinu podivný pavouk a u každého křížového spojení se zastavil a připsal si pár poznámek. Mort na linky, číslice a litery díval tak upřeně, až ho začaly bolet oči a čekal alespoň nějakou jiskřičku, která by mu pomohla dál. Nepřihlásil se však jediný dobrovolník.

"Napadá tě něco?"

"Je to pro mě totéž, jak by na mě někdo mluvil klačsky," přiznal Mort. "Vždyť já nepoznám, jestli se to má číst vzhůru nohama nebo z boku."

"Spirálou od středu na vnější," zavzlykala Ysabell na své židli v rohu.

Hlavy se jim srazily, když se oba vrhli ke středu obrovského svazku. Pak se podívali na ni. Pokrčila rameny.

"Otec mě naučil, jak se orientovat v mezisoučtech životních křižovatek," řekla, "vždycky, když jsem tady seděla a vyšívala, tak mi z nich dokonce četl nahlas."

"Můžeš nám s tím pomoci?" upíral na ni Mort oči.

"Ne," odpověděla mu a vysmrkala se.

"Jak to, že ne?" zavrčel Albert. "Tohle je příliš vážná věc, než aby si někdo..."

"Chtěla jsem říct," odpověděla mu Ysabell ostrým tónem, "že já je umím udělat a vy že mě můžete pomoci."

Cech ankh-morporských obchodníků se pustil do najímání velkého počtu mužů, kteří měli uši jako karfiol a pěsti jako velké pytle lískových ořechů. Měli za úkol přeškolit ty pomýlené osoby, které odmítly veřejně uznat mnoho míst svého původního města za přitažlivá a dožadovaly se jejich změny. Tak například filozofa Jatrahustu našli plavat obličejem dolů po řece jen několik hodin potom, co pronesl svůj nesmrtelný výrok o tom, že "člověk, který omrzel Ankh-Morpork, toho vlastně omrzelo po kolena hluboké bahno".

Proto je poctivé zdržet se u jedné z těch věcí - z těch mnoha lepších věcí, pochopitelně -, které rozšířily slávu Ankh-Morporku po celém vesmíru.

Je to jídlo.

Obchodní stezky poloviny celé Plochy procházejí městem nebo vedou po hladině obrovské a líné řeky Ankhu. Více než tři pětiny ras a národů Plochy jsou ve městě zastoupeny svými příslušníky. V Ankh-Morporku se střetávají kuchyně poloviny světa, na jídelních lístcích je tisíc druhů zeleniny, patnáct set sýrů, dva tisíce druhů koření, tři sta odlišných mas, dvě stě různých ras opeřenců, pět set rozličných druhů ryb, stovka variací na téma těstoviny, sedmdesát různě velkých druhů vajec, padesát zástupců rodiny hmyzu, třicet typů jedlých mlžů, upravuje se dvacet příslušníků rodiny plazů a ještěrů a ještě světlehnědé bradavičnaté něco, čemu se říká klačský stěhovavý lanýž - močálovka.

Městská stravovací zařízení se pohybují od opulentních, kde jsou porce malé, ale stolní náčiní stříbrné, až po tajná, o kterých se říká, že tam někteří z nejexotičtějších obyvatel Plochy pojídají věci, které by někdo jiný těžko zvedl k ústům.

Hargův žebírkový dům v přístavu se v žádném případě nedá počítat k předním restauracím města, protože byl zbudován pro ten typ urostlé populace, která dává přednos kvantitě před kvalitou, a pokud ji nedostane, rozbíjí stoly. Nestojí o nějaké ozdůbky nebo exotické pamlsky, ale drží se klasických jídel, jako jsou embrya nelétajících ptáků, mleté

vnitřnosti vařené ve střevech jejich majitelů, plátky tučného prasečího masa a rozemletá, tepelně upravená semena zušlechtěné trávy, osmažená v živočišném tuku. V jejich hantýrce pak vejce, jitrnice nebo tlačenka a prorostlá šunka s topinkou.

Byla to taková hospoda, která nepotřebovala menu. Stačilo, když jste se podívali Hargovi na vestu.

Je třeba připustit, že nový kuchař se zdál být opravdový poklad. Harga, sám pilný uctívač své vlastní uhlovodanové produkce, zářil uprostřed místnosti plné spokojených zákazníků. A jak byl ten chlapík rychlý! Až znepokojivě rychlý!

Zaklepal na okénko.

"Dvojité vejce, pomfrity, fazole a jeden trollburger bez cibule," vychrlil ze sebe.

HNED.

O několik vteřin později se okénko zvedlo a na pultík vyjely dva talíře. Harga zavrtěl hlavou v potěšeném obdivu.

A tak to šlo celý večer. Vajíčka byla nepřipálená a podle chuti, fazole měkké a lesklé jako rubíny a brambůrky uvnitř vláčné a zvenčí chřupavé a osmahnuté do barvy zdravých těl na pláži drahého hotelu. Hargův minulý kuchař připravoval pomfrity, které vypadaly jako malé papírové sáčky plněné zkaženým škrobem.

Harga se rozhlédl zakouřenou jídelnou. Nikdo si ho nevšímal. Rozhodl se, že přijde věci na kloub. Zaklepal znovu na okénko.

"Obloženou housku s aligátorem," prohlásil. "A hoďte se..."

Okénko se zvedlo... Teprve po několika vteřinách sebral Harga dost odvahy, aby nahlédl pod horní polovinu podlouhlé housky, která před ním ležela na talíři. Nemohl přísahat, že je to aligátor, ale nemohl ani dokázat, že není. Znovu zaklepal na okénko.

"Skvěle," řekl. "Vůbec si nestěžuju, jen bych chtěl vědět, jak to tak rychle děláte?"

ČAS PRO MĚ NEHRAJE ŽÁDNOU ROLI.

"Vážně?"

JISTĚ.

Harga se rozhodl nehádat.

"Abych řekl pravdu, odvádíte skvělou práci, hochu."

JAK SE ŘÍKÁ TOMU, KDYŽ SE CÍTÍTE PŘÍJEMNĚ, JSTE SPOKOJENÝ A PŘÁL BYSTE SI, ABY TAK VĚCI ZŮSTALY?

"Myslím, že by se tomu dalo říkat štěstí," odpověděl mu Harga.

Uvnitř malé přecpané kuchyňky, impregnované tukem celých desetiletí, se točil a vířil Smrť. Sekal, krájel, porcoval a upravoval. Dusivým kouřem poletovala sem a tam jeho pánev.

Otevřel zadní dveře do temné a chladné noci a tucet sousedních koček se vřítilo dovnitř přitahováno miskami mléka a masa - Harga by se divil, kdyby zjistil, že toho nejlepšího z jeho zásob - strategicky rozloženými po zemi. Občas Smrť přerušil práci a podrbal některou z koček za ušima.

"Štěstí," řekl nahlas a užasl nad zvukem vlastního hlasu.

Dobrořez, mág a jmenovaný Královský rozpoznávač, se poslední silou vůle přinutil vystoupit po několika posledních schodech věže a opřel se o stěnu. Čekal, až se mu tep vrátí k normálu a srdce přestane narážet do žeber.

Věž nebyla nijak zvlášť vysoká, ale dost vysoká na Sto Lat. Celkovým ztvárněním a tvarem vypadala jako klasická věž k uvěznění princezen, ale byla používána především k odkládání starého nábytku.

V každém případě však nabízela celkem dobrý pohled na panoráma města a pláň Sto Lat, kde jste mohli zhlédnout nesmírné množství zelných hlávek.

Dobrořez došel až k napůl rozpadlému cimbuří a vyhlédl do ranního oparu. Možná že se mu to zdálo, ale vypadl trochu oparovitější než obvykle. Když hodně napnul zrak, zazdálo se mu, že na obloze zahlédl drobné zablýsknutí. A když do práce zapojil svou představivost, slyšel nad zelnými poli tichý bzukot podobný zvuku, jaký vydávají pražené kobylky. Otřásl se.

V podobných okamžicích začaly jeho ruce okamžitě poklepávat na kapsy, ale nenašly nic kromě napůl plného sáčku gumových medvídků, kteří se změnili v hroudu melírované želatiny, a ohryzku jablka. Ani jednoho příliš neuklidnilo.

Co Dobrořez potřeboval, to by v podobné situaci chtěl každý normální mág - pořádné cigáro. V tom okamžiku by byl kvůli cigaretě vraždil a kvůli delšímu špačku by kohokoli ochotně zmrzačil. Nakonec se trochu sebral. Rozhodnost je na charakter člověka to nejlepší, jediná potíž byla v tom, že jeho charakter nijak neoceňoval oběti, které mu Dobrořez přinášel. Říká se, že skutečně dobrý mág musí žít v neustálém napětí. Co se toho týče, mohli byste Dobrořeza použít jako tětivu luku.

Obrátil se zády k zelné krajině a začal po točitých schodech sestupovat do hlavních prostor paláce.

Pomyslel si, že zatím celá kampaň funguje. Zdálo se, že obyvatelé ani příliš neodporují skutečnosti, že bude korunovace, i když si nebyli tak docela jisti, kdo že to vlastně bude korunován. Na ulicích dojde ke srocení davů a Dobrořez zařídil, že z kašny na hlavním náměstí poteče - i když ne víno - celkem stravitelné pivo vyrobené z brokolice. Budou lidové veselice s tanci, a když to jinak nepůjde, tak to budou tance šavlové. Pro děti se uspořádají různé hry a závody. Budou se péci celí býci. Královský kočár byl zbrusu nově pozlacen a Dobrořez se nechal unést optimismem natolik, že uvěřil, že si ho lidé všimnou, až pojede kolem.

Určitý problém představoval nejvyšší kněz z chrámu slepého Io. Dobrořez ho poznal jako starou dobrou duši, jejíž dovednost s nožem byla natolik mizerná, že polovinu obětí unavilo čekání, a tak se prostě sebraly a odešly.

Naposled, když chtěl na oltáři obětovat kozu, trvalo to tak dlouho, že rohatá oběť stačila během obřadu porodit dvě kůzlata a pak v záchvatu mateřské péče a odvahy vyhnala z chrámu všechny kněží bez rozdílu.

Pravděpodobnost, že se mu při korunovaci podaří vložit korunu na hlavu té správné osoby, by byla i za normálních okolností sotva průměrná. Dobrořez došel k názoru, že bude muset během obřadu vedle toho starého bracha stát a taktně mu vést roztřesené paže.

Jenže to pořád ještě nebyl velký problém. Ten velký problém byl mnohem větší než tahle maličkost. Ten se mu zjevil v podobě kancléře, který se na něj obrátil po snídani.

"Ohňostroj?" zeptal se udiveně Dobrořez.

"To je to, v čem přece býváte vy magičtí chlapíci nejlepší, ne?" prohlásil kancléř, škrobený jako týden starý toustový chleba. "Blesky a rány a co k tomu patří. Pamatuju si na jednoho mága z doby, kdy jsem byl ještě malý chlapec..."

"Obávám se, že o ohňostroji nic nevím," oznámil mu Dobrořez tónem, který měl naznačit, že je s touto svou neznalostí vrcholně spokojen.

"No přece spousta raket," připomínal mu kancléř se šťastným úsměvem. "Ankhské svíce. Klačský oheň. Petardy. Takové ty malé věcičky, které se dají držet v ruce. Bez ohňostroje nemůže proběhnou žádná pořádná korunovace."

"Ano, ale podívejte, já -"

"Skvěle, člověče," vskočil mu kancléř do řeči, "věděl jsem, že je na vás spolehnutí. Takže spoustu raket, rozumíte, a nakonec musí být nějaký speciální portrét..." oči se mu potáhly mžurkou nejistoty a nabyly výrazu, který Dobrořez už tak dokonale znal.

"Princezny Keli," doplnil unaveně.

"Aha! Ano. Její," přikývl kancléř. "Portrét té - jak jste říkal - z ohňů a raket. Samozřejmě, chápu, že je to pro mágy maličkost, ale lidé to mají rádi. Na to, aby se udržely svaly loajality a poslušnosti v dobré formě, není nic lepšího, než tu a tam pořádná žranice, ohňostroj a trocha toho mávání z balkonu, to je moje řeč. Tak na to dohlédněte. Rakety - a popsané runami!"

Před hodinou se Dobrořez prokousal rejstříkem Obřího grimoáru zábav a legrací, opatrně smíchal určité množství věcí, které se celkem běžně najdou skoro v každé domácnosti, a přiložil k nim sirku.

S legrační vráskou nad obočím se zamyslel. Je zajímavé, kolik ingrediencí v kuchyni nevnímáte, dokud nevyletí komínem.

Začervenalý kolem očí a slabě páchnoucí kouřem se Dobrořez vydal ke královským komnatám. Míjel skupinky služebných zabraných do prací, které služebné dělají vždycky - a jak se zdá, na každou takovou práci musí být alespoň tři služebné. Kdykoliv si všimly Dobrořeza, okamžitě zmlkly, proběhly kolem něj se sklopenýma očima a hned za zády mu vybuchly v tlumený chichot. To se Dobrořeza velmi dotýkalo. Ne - upozornil se rychle - z nějakých osobních libůstek, ale protože mágům se má prokazovat patřičná úcta všeobecně. Kromě toho, některé ze služebných se na něj dívaly takovým způsobem, že ho napadaly naprosto nemagické myšlenky.

Pravda, pomyslel si, cesta k osvícení je jako cesta půl mílí rozbitého skla.

Zaklepal na dveře Keliiny komnaty. Otevřela mu služebná. "Tvá paní je uvnitř?" otázal se tak vznešeným tónem, jaký jen svedl.

Služebná si přitiskla ruce k ústům. Ramena se jí roztřásla. Oči jí zableskly. A mezi prsty jí vytryskl zvuk podobný sykotu unikající páry.

Asi to jinak nejde, pomyslel si Dobrořez. Zdá se, že prostě dělám na ženy tenhle úžasný dojem.

"Je to snad nějaký muž?" donesl se k němu zevnitř Keliin hlas. Služčiny oči zatěkal kolem a dívka naklonila hlavu na stranu, jako by si nebyla jistá tím, co slyšela.

"To jsem já, Dobrořez," oznámil Dobrořez.

"Aha, tak to je v pořádku. Můžeš dovnitř."

Dobrořez se protlačil kolem služebné a pokusil se ignorovat tlumený smích, když děvče vyběhlo z místnosti. Samozřejmě každý věděl, že mágové nepotřebují gardedámu. Byl to jen tón, kterým princezna pronesla svoje "aha, tak to je v pořádku", co se ho z nepochopitelných důvodů ošklivě dotklo.

Keli seděla u toaletního stolku a pročesávala si vlasy. Jen málokterý muž světa kdy spatřil, co nosí princezny pod svrchní šaty, a Dobrořez se k nim připojil výjimečně váhavě, ale zato se znamenitým sebeovládáním. Jen ohryzek, který mu poskakoval nahoru a dolů jako pouťový balonek na gumičce, ho zrazoval. Nebylo pochyb o tom, že teď nebude moci magii provozovat celé dny.

Princezna se otočila a Dobrořez zachytil závan pudru. Týdny, k sakru, celé týdny.

"Vypadáš nějaký rozpálený, Dobrořeze. Děje se něco?"

"Ehmpf."

"Prosím?"

Otřásl se. Soustřeď se na ten hřeben, člověče na hřeben! "Jen takový malý kouzelný pokus, madam. Jsou to jenom drobné popáleniny."

"Pořád se to hýbe?"

"Řekl bych, že ano."

Keli se otočila nazpět k zrcadlu. Tvář jí zvážněla.

"Máme ještě čas?"

Tohle byla ta chvíle, které se bál. Udělal všechno, co mohl. Královského astrologa přinutili vystřízlivět na tak dlouho, aby potvrdil, že zítřek je nejvhodnější den, kdy se může obřad korunovace odehrát, a Dobrořez zajistil, aby

začal jednu vteřinu po půlnoci. Bezohledně zkrátil počet a délku královských fanfár. Přesně načasoval obřad vyvolávání bohů, který měl provést nejvyšší kněz, a pak ho tvrdě upravil. Až to bohové zjistí, vznikne při obřadu pěkná tlačenice. Proces pomazání svatým olejem byl omezen na rychlé tupování za ušima. Skateboardy byly na Zeměploše neznámé, jinak by byl princeznin pohyb hlavní uličkou chrámu mnohem rychlejší. Ale to všechno pravděpodobně nebude stačit. Byl z toho strašlivě nervózní.

"Mám strach, že ne," odpověděl nakonec. "Bude to taktak."

Viděl, jak na něj v zrcadle upřela oči.

"Málo času?"

"Velmi málo."

"Chceš mi snad říci, že nás to může dostihnout už během korunovace?"

"Ehm. Spíš tak nějak, ehm, ještě před ní," přiznal Dobrořez zničeně.

Rozhostilo se ticho přerušované jen nervózním bubnováním princezniných prstů na okraj toaletního stolku. Dobrořez přemýšlel, jestli se princezna zhroutí, nebo rozbije zrcadlo. Místo toho řekla: "Jak to víš?"

Přemýšlel, jestli by se vykroutil odpovědí jako "já jsem mág, my takové věci vycítíme", ale nakonec se rozhodl proti. Když se o něco takového pokusil naposled, vyhrožovala mu katovskou sekerou.

"Zeptal jsem se jednoho strážného na tu hospodu, o které mluvil Mort," vysvětloval. "Pak jsem spočítal vzdálenost, kterou to musí urazit. Mort tvrdil, že to postupuje tempem pomalé chůze, a já odhaduju tempo jeho chůze na -"

"Takhle jednoduché? Ty jsi nepoužil žádnou magii?"

"Obyčejný selský rozum. V dlouhodobých záležitostech je to mnohem spolehlivější než magie."

Natáhla se a poplácala ho po ruce.

"Chudák starý Dobrořez," usmála se.

"Je mi teprve dvacet, madam."

Vstala a přesunula se do šatny. Jedna z věcí, kterou se jako princezna naučíte, je, že jste vždy starší než kterýkoliv z vašich poddaných.

"Jistě, předpokládám, že musí existovat i něco takového jako mladší mágové," prohlásila přes rameno. "Jenomže lidé je většinou považují za staré. Čím to asi je?"

"Prostě necitlivý přístup, madam," prohlásil Dobrořez a obrátil oči v sloup. Slyšel, jak v šatně šustí hedvábí.

"Proč ses vlastně rozhodl stát se čarodějem?" hlas měla tlumený, jako by si právě natahovala něco přes hlavu.

"Je to práce v teple a nemusíte zvedat nic těžkého," řekl Dobrořez. "A taky jsem chtěl zjistit, jak funguje svět."

"A podařilo se ti to?"

"Nepodařilo." Dobrořez nebyl právě mistrem společenské konverzace, jinak by jistě nedovolil svým myšlenkám rozběhnout se natolik, že se bezmyšlenkovitě zeptal: "A jak vás napadlo stát se princeznou?"

Po chvíli zamyšleného ticha odpověděla: "Víš, oni to tak nějak rozhodli za mě."

"Promiňte, já -"

"Být královského rodu, to je taková rodinná tradice. Předpokládám, že u mágů je to totéž. Tvůj otec byl jistě také mágem, že?"

Dobrořez zaskřípal zuby. "Ehm. Nebyl," vypravil ze sebe. "Asi ne, abych řekl pravdu."

Věděl, co řekne princezna teď, a tady to bylo, přicházelo to spolehlivě jako východ slunce, napůl zvědavý a napůl pobavený hlas.

"Co jsem to... Ó ano, je to vážně pravda, že mágové nesmějí..."

"No, tak jestli to bylo všechno, tak půjdu," zvolal Dobrořez silným hlasem směrem k šatně. "Kdyby mě někdo hledal, ať jde podle výbuchů. Já... gnnnh!"

Keli vyšla z šatny.

Řekněme rovnou, že ženské šaty nepatřily k věcem, které by Dobrořeza nějak zvlášť zajímaly - je dokonce pravda, že když o ženách přemýšlel, představy, které si v duchu vyvolával, většinou vůbec šaty postrádaly - ale to, co teď viděl před sebou, mu doslova vzalo dech. Ten, kdo navrhl tyhle šaty, nevěděl, kdy má přestat. Výrobci poskládali krajku na hedvábí, olemovali to černým hermelínem, tam, kde se zdály šaty příliš obyčejné, našili perly, nařasili a načechrali rukávy, dodali stříbrné ozdůbky a pak začali znovu od hedvábí.

Bylo skutečně neuvěřitelné, co se dá udělat s několika uncemi drahého kovu, přehršlí výměšků poraněných škeblí, kožešinou mrtvých hlodavců a výměškem hmyzích zadečků. Princezna šaty ani tak nenesla, ale obývala, a jestli spodní okraj volány zdobené sukně nepodpírala kolečka, musela být mnohem silnější, než se zdálo.

"Co tomu říkáš," řekl a pomalu se otáčela. "Nosila je moje maminka a babička a její matka."

"Cože, všechny najednou?" podivil se Dobrořez, i když by tomu klidně věřil. Jak se do nich dostala? pomyslel si v duchu. Ta věc má určitě někde vzadu dvířka.

"Patří k rodinnému dědictví. Na živůtku mají pravé démanty."

"Která část je živůtek?"

"Tohle."

Dobrořez se zatřásl. "To je velmi působivé," vypravil ze sebe ve chvíli, kdy znovu začal důvěřovat svému hlasu. "Ale nemyslíte, že je to tak trochu příliš usedlé?"

"Je to královské."

"Jistě, ale asi vám to nedovolí pohybovat se nijak rychle, že?"

"Nemám v úmyslu utíkat. Jde mi především o důstojnost." Její brada opět naznačila rodovou příbuznost s

jejím dávným předkem - dobyvatelem, který se, kdykoliv to bylo jen trochu možné, pohyboval tryskem a důstojnosti měl tolik, kolik se vešlo na hrot jeho kopí.

Dobrořez rozhodil ruce.

"Dobrá," přikývl. "Tak jo. Všichni děláme, co je v našich silách. Doufám jenom, že se objeví Mort s nějakým skvělým nápadem."

"Je těžké spoléhat na ducha," řekla Keli. "Vždyť prochází zdmi!"

"Taky jsem o tom přemýšlel," přikývl Dobrořez. "Je to ale záhada, co? Prochází věcmi jedině tehdy, když neví, že to dělá. Myslím si, že je to civilizační choroba."

"Cože?"

"Včera v noci jsem si byl skoro jistý. Začíná být skutečný."

"Ale vždyť jsme všichni skuteční. Ty jsi přece skutečný a předpokládám, že já taky."

"Jenže on začíná být skutečnější. Výjimečně skutečný. Skoro tak skutečný jako Smrť, a nic skutečnějšího už není. Vůbec nic."

"Jsi si naprosto jistá?" zeptal se Albert podezřívavě.

"Samozřejmě," odpověděla mu Ysabell. "Spočítej si to sám, jestli mi nevěříš!"

Albert vrhl pohled na obrovskou knihu a jeho tvář byla zosobněním nejistoty.

"No, možná že to tak opravdu je," připustil neohrabaně a opsal si útržek papíru dvě jména.

"Je jenom jeden způsob, jak zjistit, jestli je to pravda."

Vytáhl horní zásuvku Smrťova psacího stolu a vyjmul z ní velký kovový kruh, na kterém byl navlečen jediný klíč.

CO CHCETE DĚLAT? zeptal se Mort.

"Půjdem se podívat na časoměry," řekl Albert. "Musíte jít se mnou."

"Morte!" sykla Ysabell.

"Co je?"

"To, co jsi právě řekl -" na okamžik se odmlčela a pak dodal, "ale nic, jenom že to znělo... divně."

"Ptal jsem se ho jenom, co má v úmyslu," podivil se Mort.

"Ano, ale - to nic."

Albert prošel kolem nich a podobný dvounohému pavouku vyšel bokem do chodby. Došli ke dveřím, které byly neustále zamčeny. Klíč hladce vklouzl do zámku. Dveře se otevřely. Panty nevydaly ani to nejmenší zaskřípění, vyšel z nich jen závan nejhlubšího ticha.

Zevnitř se vyřinul řev písku.

Mort s Ysabell zůstali ochromeně stát na prahu, zatímco Albert vykročil do uličky mezi policemi plnými skla. Ten zvuk nepronikal do těla jen prostřednictvím sluchu, ale i nohama a vnikal dovnitř lebeční klenbou a pronikal do mozku, který zakrátko nebyl schopen myslet na nic jiného než na hukot a sykot, na šedivý sypký hluk, zvuk milionů ubíhajících životů, které se řítí ke svému nevyhnutelnému konci.

Pokoušeli se dohlédnout na konec nedohledných řad časoměrů, z nichž každý byl jiný než ty ostatní a nesl jiné jméno. Světlo pochodní se rozlévalo kolem stěn a odráželo se od skleněných baněk, takže prakticky na každých hodinách zářila jedna droboučká hvězda. Vzdálenější části místnosti se ztrácely v galaxii světel.

Mort cítil, jak mu Ysabelliny prsty sevřely paži. Když promluvila, zněl její hlas tiše a stísněně.

"Morte, některé z nich jsou tak maličké."

JÁ VÍM.

Její stisk pomaličku a opatrně povolil, odtáhla ruku jako někdo, kdo právě položil poslední díl na domeček z karet a teď má strach, aby se mu celá stavba nezřítila.

"Řekni to ještě jednou," poprosila tiše.

"Řekl jsem, že to vím. S tím se ale nedá nic dělat, ty jsi tady nikdy předtím nebyla?"

"Ne." Maličko se odtáhla a upřeně se mu dívala do očí.

"Řekl bych, že to není o nic horší než v knihovně," prohlásil Mort a sám tomu téměř věřil. Jenže v knihovně o tom jenom čtete, tady vidíte, jak se to děje.

"Proč se na mě tak divně díváš?" dodal.

"Pokouším si vzpomenout, jakou barvu měly tvé oči," odpověděla, "protože -"

"Kdy už toho vy dva konečně necháte!" vykřikl na ně Albert do hukotu písku. "Tudy!"

"Hnědé," naklonil se Mort k Ysabell. "Mám hnědé oči. Proč?"

"Pospěšte si!"

"Raději mu běž pomoci," pobídla Morta Ysabell. "Zdá se, že je opravdu rozčilený."

Mort vykročil za Albertem a v mozku se mu najednou rozprostřel mrak nejistoty. Opatrně vykročil po dlaždicích podlahy k místu, kde stál Albert a netrpělivě poklepával nohou o zem.

"Co mám dělat?" zeptal se.

"Nic, jen pojď za mnou."

Z hlavní místnosti vybíhala řada postranních chodeb, které byly od země až ke stropu lemovány přesýpacími hodinami. Tu a tam byly police přerušeny kamennými pilíři, kde bylo ve světle pochodní vidět hranaté značky. Albert se na ně občas podíval, ale v zásadě procházel bludištěm syčících chodeb, jako by je znal nazpaměť.

"Tady má své hodiny každý člověk, Alberte?" zeptal se Mort.

"Ano."

"Připadá mi, že to místo tady na to není dost velké."

"Slyšel jsi někdy o víceprostorové topografii?"

"No - ne."

"Pak bych si na tvém místě nechal své úsudky pro sebe," ušklíbl se Albert.

Zastavil se před další policí plnou hodin, podíval se znovu na papírek v ruce, přeběhl rukou po jedné řadě a najednou z ní vytáhl hodiny. Horní polovina byla skoro prázdná.

"Podrž to," vstrčil je Mortovi do rukou. "Jestli jsou její výpočty správné, měly by být ty druhé někde poblíž. Aha, tady."

Mort obracel oboje hodiny v rukou. Jedny měly všechny znaky důležitého života, zatímco ty druhé byly malé a obyčejné.

Mort si přečetl jména. To první dávalo tušit, že se jedná o šlechtice odněkud z oblasti agateánského impéria. Na druhých byla sbírka piktogramů, které jak poznal, pocházely z posměrného Klače.

"Tak na cestu," zavrčel Albert. "Čím dřív vyrazíš, tím dřív to budeš mít za sebou. Přivedu ti Truhlíka k předním dveřím."

"Zdá se vám, že mám něco s očima?" zeptal se Mort s úzkostí.

"Nevidím na nich nic divného," zavrtěl hlavou Albert. "Trochu začervenalé a trochu modřejší než obyčejně, nic zvláštního."

Mort za ním kráčel mezi regály nazpět ke vchodu. Ysabell ho pozorovala, když sňal z držáku u dveří meč a letmým švihem vyzkoušel jeho ostří, stejně jako to dělával smrť. A při tom zvuku, který připomínal vzdálené zahřmění hromu, se Mort nelítostně zasmál.

Poznala tu chůzi. On se začal krást.

"Morte?" zašeptala.

ANO?

"Něco se s tebou děje."

JÁ VÍM, odpověděl Mort. "Ale nemůžu s tím nic dělat."

Zvenčí k nim dolehl klapot podkov, dveře se otevřely a dovnitř vešel Albert, který si mnul ruce.

"Tak, mládenče, na žádné dlouhé řeči není čas..."

Mort švihl mečem v natažené paži. Čepel proletěla vzduchem se zvukem páraného hedvábí a zasekla se do dveřního rámu vedle Albertova ucha.

NA KOLENA, ALBERTO MALICHU.

Albertovi poklesla brada. Oči mu nejdříve sjely směrem k zářící čepeli, trčící ze zárubně několik palců od jeho hlavy, a pak se přivřely do úzkých štěrbin.

"To by ses neodvážil, hochu."

MORTE. Ta jediná slabika proletěla vzduchem rychlá jako bič a dvakrát tak útočná.

"Je tady ta dohoda," prohlásil Albert, ale v jeho hlase se objevil závan pochybnosti podobný záchvěvu bleší nohy. "Je tady ta smlouva."

"Ne se mnou."

"Dohodli jsme se. Kam bychom přišli, kdybychom nedostáli smlouvám?"

"Nevím, kam bych došel já," odpověděl mu Mort tiše. ZATO VÍM, KAM BYS PŘIŠEL TY.

"To není spravedlivé!" teď to bylo zakvílení.

NENÍ SPRAVEDLNOST. JSEM JEN JÁ.

"Přestaň," ozvala se teď Ysabell. "Morte, chováš se jako blázen. Tady přece nemůžeš nikoho zabít. A ty přece Alberta ani zabít nechceš."

"Tady to nejde. Ale mohl bych ho poslat zpátky na svět."

Albert zbledl.

"To bys neudělal!"

"Ne? Mohl bych tě odvézt nazpět a nechat tě tam. Neřekl bych, že by ti pak zbývalo mnoho času, nebo zbývalo? ZBÝVALO?

"Nemluv takhle," řekl Albert a neodvažoval se pohlédnout Mortovi do očí. "Když takhle mluvíš, zní to, jako by mluvil mistr.

"Mohl bych být mnohem horší než mistr,"sdělil mu Mort bez úsměvu. "Běž, Ysabell, a přines Albertovu knihu, buď tak hodná."

"Morte, já si vážně myslím, že -"

OPRAVDU TI TO MUSÍM OPAKOVAT?

Tvář jí zbledla jako křída a rychle vyběhla z místnosti.

Albert zíral na Morta podél čepele meče a na rtech měl pokřivený, neveselý úsměv.

"Nedokážeš to kontrolovat věčně," řekl.

"Ani nechci. Potřebuji to kontrolovat na nějakou chvíli."

"Poslyš, mluvme rozumně, ano? Čím déle bude mistr pryč, tím víc se mu budeš podobat. Jenže to pro tebe bude horší o to, že si budeš pamatovat, jak jsi byl člověkem a -"

"A jak by to bylo tebou, co?" vyštěkl Mort. "Co ty si můžeš pamatovat z toho, když jsi byl člověkem? Kdyby ses vrátil, kolik by ti toho života zbývalo?"

"Devadesát jeden den, tři hodiny a pět minut," odpověděl Albert bez zaváhání. "Věděl jsem, že už ho mám v patách, víš? Jenže tady jsem v bezpečí a on vůbec není zlý pán. Občas si říkám, co by si beze mě počal."

"Ano, ve Smrťově vlastním království nikdo neumírá. A ty z toho máš radost?"

"Mně už je víc než dva tisíce let. Žiju déle než kterýkoliv jiný smrtelník."

"Mýlíš se," zavrtěl Mort hlavou. "Prostě sis věci jen o něco natáhl. Tady ve skutečnosti nikdo nežije. Čas tady je jen klam. Není skutečný. Nic se tady nemění. To raději zemřu a zjistím, co bude pak, než abych tady strávil věčnost."

Albert se nevědomky poškrabal na nose. "Ano, tobě to tak může připadat," připustil, "ale já byl mág, rozumíš? A byl jsem dost dobrý mág. Vždyť víš, postavili mi dokonce sochu. Jenže když člověk žije dlouho jako mág, nadělá si dost nepřátel, dokonce i takových, kteří čekají tam... na Druhé straně."

Popotáhl. "A ne všichni mají jenom dvě nohy. Někteří z nich nemají vůbec nohy. Smrť mě neděsí. Mám strach z toho, co přijde potom."

"Tak mi pomoz."

"A co z toho budu mít?"

"Jednoho dne bys mohl tam, na Druhé straně, potřebovat nějaké přátele." Na okamžik se zamyslel a dodal: "Kdybych byl tebou, řekl bych si, že mé duši neuškodí, když jí na poslední chvíli dodám trochu lesku. Některé z těch, co na tebe čekají, by to mohlo třeba odpudit."

Albert se kdákavě rozesmál.

"Nic víc? Jenom změnit skutečnost? To nejde! Už neexistuje magie tak silná, aby to dokázala. Mohla by to dokázat jen Velká zaklínadla. Nic jiného. To znamená, že si teď můžeš dělat, co chceš, a já ti popřeju hodně štěstí!"

V té chvíli se vrátila Ysabell, maličko udýchaná, a v rukou svírala poslední díl Albertova života. Albert znovu popotáhl. Kapka na konci jeho nosu Morta fascinovala. Vždycky byla těsně před pádem, ale nakonec nikdy nenašla odvahu. Stejně jako on, pomyslel si Mort.

"Tou knihou mně nic neuděláš," ohradil se starý mág opatrně.

"To ani nemám v úmyslu. Jenže mě napadlo, že ses jistě nestal jedním z nejmocnějších mágů díky tomu, že jsi neustále mluvil pravdu. Ysabell, přečti, co se tam naposled napsalo."

"Albert na něj vrhl nejistý pohled," četla Ysabell.

"Nemůžeš věřit všemu, co se tam píše -"

"- vyjekl, protože kdesi v hloubi srdce věděl, že by toho byl Mort schopen," četla Ysabell.

"Přestaň!"

"- vykřikl a pokoušel se zahnat do nejzazšího kouta mozku myšlenku na to, že i když se realita nedá změnit, je možno ji poněkud zpomalit."

JAK?

"- pronesl Mort olověným hlasem Smrtě," začala Ysabell svědomitě.

"Dobrá, dobrá, v pořádku, tou mou částí se nemusíš unavovat," zarazil ji Mort netrpělivě.

"Už to v životě neudělám, promiň."

NIKOMU SE NEPROMÍJÍ NA CELÝ ŽIVOT.

"A nemluv se mnou tímhle tónem, buď tak laskav. Já se tě nebojím," dodala. Nahlédla znovu do knihy, kde ji právě dorůstající řádek obviňoval ze lži.

"Řekni mi, jak se to dá udělat, mágu!"

"Moje kouzla jsou to jediné, co mi ještě zbylo," zakvílel Albert.

"Vždyť už je vůbec nepotřebuješ, ty starý lakomče."

"Ne, mě nevystrašíš, hochu, protože -"

ZVEDNI HLAVU A ŘEKNI MI TO DO OČÍ.

Mort panovačně luskl prsty. Ysabell rychle sklonila hlavu k textu knihy.

"- Albert se zahleděl do modré záře těch očí a poslední zbytky jeho odporu padly," četla, "protože neviděl pouze smrtě, ale Smrtě okořeněného lidskou pomstychtivostí, krutostí a odporem a se strašlivou jistotou poznal, že je to jeho poslední šance. Mort by ho bez milosti svrhl zpět do Času. Pustil by se za ním a štval ho tak dlouho, dokud by ho nedopadl a s potěšením nedoručil do temných Podzemních rozměrů, kde číhají strašlivá stvoření, tečka, tečka, tečka, tečka," dokončila. "Pak jsou tady na půl stránce tečky."

"Protože ani kniha se neodváží o nich psát," vydech Albert. Pokusil se zavřít oči, ale obrázky, které se vynořily z temnoty za jeho víčky, byly tak živé, že je zase rychle otevřel. I pohled na Morta byl lepší než tohle.

"Dobrá," řekl. "Existuje jedno zaklínadlo. Dokáže zpomalit čas nad malým územím. Napíšu ti ho, ale budeš muset najít mága, který ho odříká."

"To nebude problém."

Albert si přeběhl jazykem, který se podobal okoralému krajíci chleba, po popraskaných rtech.

"Ale nic není zadarmo," dodal. "Nejprve musíš splnit povinnost."

"Ysabell?" zeptal se Mort. Podívala se na stránku před sebou.

"Myslí to vážně," přikývla. "Jestliže to neuděláš, všechno se zbortí a on se stejně vrátí do Času."

Jako na povel se všichni tři otočili k obrovským hodinám, které dominovaly hale. Jejich kyvadlo pomalu protínalo vzduch a krájelo čas na malé kousky.

Mort zasténal.

"Není dost času!" vykřikl. "Oboje to nikdy nemohu stihnout včas!"

"Mistr by si na to čas našel," prohlásil přesvědčeně Albert.

Mort vytrhl čepel z rámu dveří a divoce, ale bezvýsledně, jí zahrozil na Alberta, který ustoupil.

"Tak napiš to zaklínadlo," přikazoval Mort. "A pospěš si!"

Otočil se na podpatku a rozběhl se do Smrťovy pracovny. V jednom rohu byl obrovský model Zeměplochy provedený do nejmenších podrobností, až ke stříbrným slonům stojícím na krunýři Velké A'Tuin odlité z bronzu a dlouhé dobře přes metr. Velké řeky byl naznačeny žilkami jadeitu, pouště drcenými brilianty a většinu významných měst představovaly rozličné drahokamy, Ankh-Morpork například karbunkl.

Položil dvoje hodiny na místa, kde přibližně žili jejich majitelé, vrhl se do Smrťova křesla, upíral na ně pohled a přál si, aby byla blíž k sobě. Kýval se v židli, která tiše skřípala ze strany na stranu a zíral na model Plochy.

Za několik minut do studovny tiše vešla Ysabell.

"Albert ti napsal to zaklínadlo," oznámila mu tlumeným hlasem. "Dívala jsem se do knihy, není to žádný trik. Odešel, zamkl se ve svém pokoji a teď -"

"Podívej se! Chtěl jsem říct, podívej se na ta dvě místa, prosím tě."

"Myslím, že by ses měl trochu uklidnit, Morte."

"Jak se mám uklidnit, když, podívej, tohle je tady, skoro na Velkém Nefu, a tohle přesně v Bes Pelargiku, a k tomu bych se potom ještě měl včas vrátit nazpět do Sto Lat. To je výlet dlouhý celých deset tisíc mil, dělej co dělej. To se nedá stihnout."

"Věřím, že ty už něco vymyslíš. A já ti pomůžu."

Poprvé za dlouhou dobu se na ni pořádně podíval a zjistil, že má na sobě venkovní plášť, ten s velkým kožešinovým límcem, který jí tak neslušel.

"Ty? Prosím tě, jak ty bys mi chtěla pomoct?"

"Truhlík snadno unese dva lidi," vysvětlovala mu pokorně. Pak zamávala papírovým balíčkem, který svírala v ruce. "Zabalila jsem nám něco na cestu. Můžu ti třeba - držet dveře a dělat takové věci."

Mort se tvrdě zasmál. TO NEBUDE TŘEBA.

"Byla bych ráda, kdybys takhle přestal mluvit."

"Nemůžu brát cestující. Zpomalila bys mě."

Ysabell vzdychla. "Podívej, co kdybychom se domluvili rozumně? Předstírejme, že jsme se o to už pohádali a já že jsem vyhrála. Co říkáš? Ušetří nám to spoustu námahy a hlavně času. Abych ti řekla pravdu, myslím, že by ti Truhlík dokonce mohl dělat potíže, kdybych u toho nebyla, víš? Nevěřil bys, kolik ode mne dostal za všechny ty roky cukru. Tak co? Pojdeme?"

Albert seděl na své úzké posteli a zíral do zdi. Slyšel dunění kopyt, které v okamžiku, kdy se Truhlík vznesl do vzduchu, náhle ustalo, a tiše si něco huhlal pod nos.

Uběhlo dvacet minut. Po obličeji starého mága přebíhaly výrazy jako stíny po úbočí kopce. Občas si zašeptal něco jako "já jim to povídal" nebo "nikdy by mě něco takového nenapadlo" nebo "to by se měl dozvědět mistr".

Jak se zdálo, nakonec došel sám se sebou k nějaké dohodě. Klekl si na zem a zpod postele vytáhl starý odřený kufr. S obtížemi jej otevřel a rozložil zaprášené šedé roucho, ze kterého se sypaly zašlé zlaté zekíny a kuličky proti molům. Vytáhl je, oprášil z nejhoršího a znovu se zasunul pod postel. Ozvalo se několik tlumených kleteb, tu a tam cinkl porcelán a nakonec se Albert vynořil s holí vyšší, než byl on sám.

Byla silnější než obyčejná hůl, hlavně proto že ji od jednoho konce k druhému pokrývaly podivné řezby. Řezby se nedaly přesně rozeznat, ale dávaly tušit, že kdybyste je zahlédli přesněji, mohli byste toho litovat.

Albert se znovu oprášil a kriticky se prohlédl v zrcadle nad umývadlem.

Pak řekl: "Klobouk. Nemám klobouk. K magii musím mít klobouk. K sakru!"

Vydupal z místnosti a vrátil se po pracných patnácti minutách, které vyplnil tím, že vystřihl kruhové dýnko z koberce v Mortově pokoji, sebral stříbrný papír ze zadní stěny zrcadla v Ysabellině ložnici, jehlu a niť z krabice pod výlevkou v kuchyni a pár upadlých zekínů ze skříně na šaty. Výsledek sice nebyl tak dobrý, jak by si byl přál, a měl snahu klouzat mu laškovně na jedno oko, ale byl černý a měl na sobě hvězdy a měsíce a prohlašoval svého vlastníka nejen za mága, ale za mága odhodlaného ke všemu.

Poprvé za dva tisíce let se cítil slušně oblečený. Byl to povznášející pocit a musel se na sebe podívat ještě jednou do zrcadla, než odkopl koberec pod postel a špičkou své hole kolem sebe na zemi načrtl kruh.

Hůl po sobě zanechala na podlaze stopu v barvě čisté oktaríny, té osmé barvy spektra, barvy kouzel, pigmentu představivosti.

Na obvodu kruhu vyznačil Albert osm bodů a spojil je do tvaru oktagramu. Místnost začalo naplňovat pomalé pulzování.

Alberto Malich vstoupil do středu obrazce a zvedl hůl nad hlavu. Cítil, jak v jeho sevření procitla, cítil, jak se spící síla pomalu a uvážlivě probírá k životu jako spící tygr. Přivolalo to nazpět staré vzpomínky, chuť síly a magie, které se začaly prodírat podkrovím jeho mysli plným pavučin,. Poprvé za celá staletí měl pocti, že zase žije.

Olízl si rty. Pulzování utichlo a nechalo za sebou zvláštní vyčkávavé ticho.

Malich pozvedl hlavu a vykřikl jednu jedinou slabiku.

Z obou konců hole vytryskl modrozelený plamen. Z osmi bodů oktagramu vyšlehla oktarínová záře a zahalila mága. To všechno samozřejmě nebylo k provedení celého aktu nutné, ale mágové si velmi zakládají na tom, aby se patřičně ukázali.

Nebo zmizeli. Albert zmizel.

Stratohemisférické větry šeptaly něco nesrozumitelného do Mortova pláště.

"Kam se vydáme nejdřív?" vykřikla mu Ysabell do ucha.

"Bes Pelargic!" odpověděl jí Mort a vítr mu urval slova od úst.

"Kde je to?"

"Agateánská říše! Na Vyvažovacím kontinentu!"

Ukázal pod sebe.

Nenutil Truhlíka k rychlejšímu pohybu, protože věděl, jakou cestu mají před sebou, a obrovský bílý kůň se hnal plynulým a pravidelným tempem přes oceán. Ysabell se zadívala na řvoucí zelené vlny korunované hřebínky bílé pěny a přitiskla se pevněji k Mortovi.

Mort upíral pohled ke stěně mračen označující vzdálený světadíl a odolával pokušení pobídnout Truhlíka plochým mečem. Nikdy ho neuhodil a kromě toho si nebyl jist, co by se stalo, kdyby to udělal. Jediné, co mu zbývalo, bylo čekat.

Mezi tělem a paží se mu provlíkla ruka s obloženým chlebem.

"Jsou se šunkou nebo s čatni a se sýrem," oznámila mu. "Klidně se můžeš najíst, zatím stejně nemůžeme dělat nic jiného."

Mort se podíval na dvojitý chleba a pokusil si vzpomenout, kdy naposled jedl. Měl pocit, že se to vymyká z pravomoci hodin a přechází pod správu kalendáře. Vzal si chléb.

"Děkuji," řekl tak mile, jak toho byl v tom okamžiku schopen.

Malé slunce se pomalu koulelo k obzoru a za sebou táhlo líné denní světlo. Netrvalo dlouho a Mort vpředu pod sebou uviděl temnější pás země, na kterém tu a tam blikala světla měst.

O půl hodiny později si už byl jistý, že rozeznává jednotlivé budovy. Agateánská architektura inklinovala k zavalitým pyramidám.

Truhlík ztrácel výšku, až se jeho kopyta ocitla sotva několik stop nad mořem. Mort si znovu prohlédl přesýpací hodiny a opatrně přitáhl otěže, aby koně natočil směrem k přístavu ležícímu směrem mírně na okraj od jejich momentálního kursu.

Leželo tam na kotvách několik lodí s jedinou plachtou, většinou pobřežních obchodníků. Říše neměla zájem na tom, aby se její poddaní vydávali příliš daleko do světa, protože co kdyby tam zahlédli věci, které by je znepokojily? Z toho samého důvodu byla kolem celé říše postavena obrovská zeď, na které dnem i nocí hlídali muži Nebeské stráže, jejichž nejdůležitější povinností bylo šlapat na prsty každému poddanému říše, který by měl touhu vyběhnout si na chvilku za hranice, aby se nadýchla čerstvého vzduchu.

Nestávalo se to často, protože většina poddaných slunečního vládce žila pod ochranou zdi celkem ráda. Takový už je život. Každý žije na jedné nebo na druhé straně zdi, takže vám zbývají jen dvě věci. Smířit se s tím, nebo si pořídit silnější prsty.

"Kdo tady vlastně vládne?" zeptala se Ysabell, když prolétali nad přístavem.

"Mají tady jako vládce nějakého malého chlapce," odpověděl Mort. "Ale mám takový dojem, že nejvyšší post tady ve skutečnosti drží Velký vezír."

"Nikdy nevěř Velkému vezírovi," prohlásila Ysabell moudře.

Sluneční vládce mu také nevěřil. Vezír, který se jmenoval Devět roztočených zrcadle, měl určité, velmi vyhraněné názory na to, kdo by měl zemi vládnout, ergo kladívko, že by to měl být on. Jenže chlapec už vyrostl natolik, že mu začal klást takové otázky jako "Nezdá se ti, že ta zeď by vypadala mnohem lépe, kdyby v ní byla tu a tam nějaká brána?" nebo "Ano, ale jak to vlastně vypadá na druhé straně?", takže vezír došel k názoru, že v chlapcově vlastním zájmu bude nejlepší, když ho dá bezbolestně otrávit a pohřbít v tekutém písku.

Truhlík přistál na uhrabaném štěrku před nízkou budovou s mnoha místnostmi, která silně narušovala soulad vesmíru. Mort sklouzl ze sedla a pomohl na zem Ysabell.

"Hlavně mi nepřekážej, rozumíš?" obrátil se k ní naléhavě. "A taky se mě na nic nevyptávej."

Vyběhl po několika ozdobných schodech a pospíchal tichými komnatami. Jen tu a tam se zastavil a upravil tempo chůze podle zbytečku písku v hodinách. Konečně došel ke konci poslední chodby a nahlédl ozdobnou mříží do dlouhé nízké místnosti, kde právě večeřeli dvořané s panovníkem.

Mladý Sluneční vládce seděl na zkřížených nohou v čele tabule a kolem něj se prostíral jeho hermelínový plášť a ozdobná ptačí pera. Zdála se, že z nich opravdu pomalu vyrůstá. Zbytek dvořanů seděl kolem tabule v přesně určeném a složitém vzorci, daném hodností a postavením, ale vezíra musel poznat každý. Přehraboval se ve své misce squishi a vařených mořských řas a tvářil se přitom nadmíru podezřívavě. Nezdálo se, že by se někdo chystal zemřít.

Mort tiše prošel chodbou, zahnul za roh a téměř vrazil do několik a příslušníků Nebeské stráže, kteří byli nahloučeni kolem špehýrky v papírové stěně a podávali si, podle zvyku vojáků ve službě, v přivřené dlani jedinou cigaretu.

Pomalu couvl k mříži a vyslechl následující rozhovor: "Jsem nejnešťastnější ze všech smrtelných, ó, Tvá Imanentní přítomnosti, protože jsem našel tuhle strašlivou věc ve svém jinak výtečném squishi," prohlásil právě vezír a pozvedl své jídelní hůlky.

Všichni přítomní natáhli krky, aby se podívali. I Mort natáhl krk. Nemohl než s vezírovým prohlášením souhlasit - věc, o které vezír mluvil, byl oslizlý modrozelený žmolek, ze kterého viselo několik žížalám podobných trubic. "Přípravce stravy bude potrestán, vznešené zosobnění moudrosti," usmál se na něj vládce. "Kdo má mísu se žebírky?"

"Ó nikoliv, Citlivý otče svého lidu, upozorňoval jsem na skutečnost, že tohle je, nemýlím-li se, močový měchýř a slezina mořského hlubinného fugúhoře. Je nesmírně delikátní a tak vzácný, že je určen jen těm, které bohové milují, neb tak jest psáno. Já, nicotný, do takové společnosti nikterak nepatřím."

Přesným vrhem přetransportoval zelenomodrou ohavnost do vládcovy misky. Mladík se na ni chvilku zamyšleně díval a pak ji nabodl na jídelní hůlku.

"Zajisté," prohlásil, "ale což neřekl známý filozof Li-tin O'Wevidle, že učenec může být hvězdou nad hlavami

králů? Pamatuji si, jak jsi mě právě na tuhle pasáž kdysi důrazně upozorňoval, ó, Oddaný a neúnavný hledači vědění."

Odpudivá věcička opsala další oblouk vzduchem a s omluvným plesknutím dopadla nazpět do vezírovy misky. Rychlým pohybem ji zvedl, připravil se k novému hodu a oči se mu zúžily.

"Jsou i takové případy, Zářící řeko moudrosti, ale obzvláště já nemohu být postaven nad vládce, kterého miluji jako vlastního syna. Od smrti tvého vznešeného otce toužím jen po tvém blahu a toto je ta nejmenší z obětí, které mohu položit ke tvým nohám."

Oči celého dvora sledovaly třetí let pomačkaného orgánu nad hodovní tabulí, ale vládce bleskově uchopil svůj vějíř a odpálil věcičku dokonalým volejem, takže přistála nazpět ve vezírově misce s takovou silou, že kolem sebe rozhodila chomáče mořských řas.

"Tak už to konečně někdo sněžte!" vykřikl Mort neslyšen, a tedy nevyslyšen. "Já spěchám!"

"Jsi jistě ten nejpozornější ze všech služebníků, ó, Oddaný a také Poslední společníku mého zesnulého otce a dědečka ve chvíli, kdy odcházeli na cestu bez návratu. Proto trvám na tom, aby tvou odměnou byla právě tahle nejvyjímečnější ze všech pochoutek."

Vezír do chuchvalce nejistě rýpl a zvedl pohled k vládcově tváři. Rozléval se po ní úsměv. Jasný a strašlivý. Se zoufalým úsilím pátral po přijatelné výmluvě.

"Jaká škoda, zdá se, že je můj žaludek už přeplněn -" začal, ale vládce ho umlel mávnutím ruky.

"Možná že by stačilo tu věcičku trochu přikořenit," řekl a zatleskal. Stěna za ním se od podlahy ke stropu otevřela a dovnitř vešli čtyři příslušníci Nebeské stráže. Tři z nich měli v rukou tasené meče ko-nam a čtvrtý se pokoušel vyděšeně polknout hořící nedopalek cigarety.

Miska vypadla vezírovi z rukou.

"Nejdůvěryhodnější z mých služebníků se domnívá, že už není schopen pozřít tohle poslední čestné sousto," pokračoval vládce konverzačním tónem. "Bezpochyby však teď prozkoumá nitro svého žaludku, jestli se nemýlí. Proč jde tomu muži z uší kouř?"

"Hoří touhou posloužit Nebeskému Veličenstvu," poklonil se rychle desátník. "Mám strach, že se mi ho nepodaří udržet."

"Pak mu přikaž, až tasí svůj nůž a - ne počkej, jak se zdá, dostal vezír přece jen ještě chuť na nějaké to sousto. Skvělá práce."

Zatímco se vezírovy tváře rytmicky nadouvaly, rozhostilo se v hodovní síni naprosté ticho. Nakonec vezír polkl.

"Delikátní," prohlásil. "Skvělé. Skutečný pokrm bohů, a teď, jestliže mě omluvíte, bych -" Zvedl se na kolena a udělal pokus vztyčit se na nohy. Na čele se mu zaperlily kapky potu.

"Přeješ si odejít?" pozvedl vládce obočí.

"Neodkladné státní záležitosti, ó, Pronikavě důvtipné zosobnění -"

"Posaď se. Člověk, který si přeplní žaludek, by neměl spěchat od stolu, je to velmi špatné na trávení," usmál se vládce a stráže souhlasně přikývly. "Kromě toho nevím o žádných neodkladných státních záležitostech, pokud se to netýká oné malé lahvičky s nápisem protijed, kterou ukrýváš v tom černém vyřezávaném stolku, ve svých komnatách, ó, lampo půlnočního oleje."

Vezírovi začalo zvonit v uších. Začal modrat ve tváři.

"Vidíš?" usmál se vládce. "Člověku s těžkým žaludkem stačí několik neopatrných pohybů a v tu ránu je po náladě. Teď dám příkaz, aby tuhle zprávu rychle roznesli do všech koutů mé země, a upozorním tak všechny, kdo by se chovali stejně neopatrně jako ty, co všechno by je mohlo potkat."

"Musím... musím vám blahopřát... Vaše Zosobnění... to je opravdu moudré rozhodnutí," vypravil ze sebe vezír a padl obličejem přímo do mísy vařených krevetek.

"Měl jsem skvělého učitele," kývl vládce hlavou.

TAKY UŽ BYLO NA ČASE, pomyslel si Mort a máchl mečem.

O vteřinku později se vezírova duše zvedla z mísy a pohrdavě si Morta prohlížela.

"Co jsi zač, barbare?"

SMRŤ.

"Ty nejsi má smrt," odpověděl vezír pevně. "Kde je nebeský drak černého ohně?"

NEMÁM ČAS, odpověděl Mort. Ve vzduchu za vezírovou duší se začaly tvořit stíny. Několik z nich na sobě mělo královská roucha, ale bylo jich tam mnohem víc, a jak se zdálo, už se nemohly dočkat, až nově příchozího přivítají do říše mrtvých.

"Mám dojem, že tamhle jsou nějací lidé, kteří by si s tebou rádi promluvili," řekl Mort a vydal se rychle na zpáteční cestu. Když vcházel do hlavní chodby, začala vezírova duše křičet...

Ysabell stála trpělivě vedle Truhlíka, který si dopřával opožděný oběd na pět set let staré bonsaji.

"Tak jednoho máme z krku," oznámil Mort a zvedl se do sedla. "Pojď. Z toho dalšího mám nějaký nedobrý pocit a čas hrozně utíká."

Albert se zhmotnil uprostřed velké haly Neviditelné univerzity přesně na tom místě, odkud zmizel před dvěma tisíci lety.

Spokojeně zabručel a oprášil z róby několik smítek.

Začal si uvědomovat, že ho lidé pozorují nebo že si ho prohlížejí, a když zvedl hlavu, všiml si, že se zhmotnil přímo pod nosem svého mramorového já v nadživotní velikosti.

Posunul si brýle a nevrle se zadíval na bronzovou tabulku připevněnou na podstavci. Pravilo se na ní:

Alberto Malich
*1222 - †1289
Zakladatel Neviditelné univerzity.
Podobného už nespatří tvář světa.

A potom věřte na předpovědi, pomyslel si. Když už o něm měli takové mínění, mohli alespoň zaplatit pořádného sochaře. Tohle bylo ostudné. Nos byl celý špatně. A tomuhle říkají noha? A taky do pomníku vandalové ryli svá jména. A ten klobouk? V tom by nevylezl na ulici ani mrtvý! Samozřejmě, pokud to půjde, nikdo ho mrtvého neuvidí.

Albert na tu odpornost vrhl oktarínový blesk a spokojeně se zašklebil, když se rozpadla na prach.

"To bychom měli," prohlásil jen tak všeobecně pro celou Plochu. "Vrátil jsem se." Mravenčení vytvořené magií se mu pomalu rozlilo vzhůru paží a rozehřálo mysl. Jak strašně mu to celé ty roky chybělo...

Při zvuku výbuchu se z obrovských dvojitých dveří vyrojili mágové, a bohužel si hned z počátku vytvořili mylný předpoklad.

V čele haly stál prázdný podstavec. Všude se vznášela oblaka mramorového prachu. A směrem od něj přicházel sám Albert, který si něco bručel pod vousy.

Mágové v zadních řadách davu začali mizet tak rychle, jak to jen šlo. Nebyl mezi nimi jediný, kdo by v dobách bujarého mládí nenatáhl starému Albertovi na hlavu nějakou součást nočního oděvu či do některé části jeho těla nevyryl své jméno nebo alespoň monogram. Pravidelně zalévali podstavec sochy pivem a o majálesu, kdy pití bylo mnohem víc než toalet, ještě něčím mnohem horším. V těch okamžicích jim to připadalo jako skvělý a legrační nápad. Teď ne.

Tváří v tvář zjevení z podstavce zůstaly jen dvě postavy. Jedna proto, že se jí roucho zachytilo na klice dveří, a ta druhá nebyla člověk, ale opice, která se prostě nevzrušoval zbytečně složitými lidskými záležitostmi.

Albert chytil mága, který se pokoušel se zoufalým úsilím projít zdí. Muž zaječel.

"Dobrá, tak dobrá! Přiznávám, byl jsem tehdy opilý, věřte mi, já tím nemyslel nic zlého, jeminářku vážně, vůbec nic, upřímně toho lituju, vážně toho lituju -"

"Co to blábolíte, člověče?" zeptal se ho Albert, upřímně překvapený.

"- strašlivě toho lituju, ani vám nedokážu vypovědět jak moc, věřte mi, že -"

"Přestaň s těmi pitomostmi!" Albert se podíval na malého opičáka, který se na něj přátelsky usmál. "Jak se jmenujete, člověče?"

"Jistě, pane, přestanu, pane, okamžitě přestanu, pane, už žádné pitomosti, pane... Mrakoplaš, pane. Pomocný knihovník, pane, když dovolíte."

Albert si ho prohlédl od hlavy k patě. Ten člověk měl zoufale ošoupaný vzhled jako něco, co by nutně potřebovalo do prádelny. Došel k názoru, že jestliže to s magií došlo takhle daleko, je načase, aby s tím někdo něco udělal.

"Jaký knihovník by si tebe vzal za pomocníka?" zeptal se popuzeně.

"Oook."

Za ruku se ho pokusilo uchopit něco jako teplá rukavice z měkké kůže.

"Opice! Na mé univerzitě!"

"Orangutan, pane. Býval mágem, ale bohužel se dostal do víru magie, pane, a my nejsme schopni proměnit ho do původní podoby. Je jediný, kdo ví o každé knize," vysvětloval Mrakoplaš s naléhavostí v hlase. "Starám se mu o banány," dodal, protože měl pocit, že jeho odpověď potřebuje doplnění.

Albert se na něj nevrle podíval. "Zavři zobák."

"Okamžitě zavírám zobák, pane."

"A řekni mi, kde je Smrť?"

"Smrť, pane?" opakoval Mrakoplaš a narazil zády do zdi.

"Vysoký, kostnatý, modré oči, krade se a MLUVÍ ASI TAKHLE... viděl jsi ho teď někdy?"

Mrakoplaš polkl. "V poslední době ne, pane."

"Dobrá, chci s ním mluvit. Tyhle nesmysly musí přestat. Zarazím to okamžitě, rozumíš? Chci tady mít do půl hodiny shromážděno osm nejstarších mágů, rozumíš, do půl hodiny, a s sebou budou mít všechno potřebné k provedení obřadu Ašk-Ente, je to jasné? Ne, že by mi pohled na tebe dodával příliš důvěry. Jste spolek líných povalečů a ty mě přestaň chytat za ruku!"

"Oook."

"Teď jdu do hospody," štěkl Albert. "Kde se tady dneska dostane něco alespoň o chlup lepšího než kočičí chcanky?"

"No, snad u Bubnu," zamyslel se Mrakoplaš.

"U prokopnutého bubnu? Ve Filigránské uličce? Pořád ještě na svém místě?"

"Na, maličko změnili jméno a taky ho nedávno od základů přestavěli, ale to místo - hm - je na tom místě už dlouhá léta, pane. Předpokládám, že budete pěkně vyschlý, co, pane?" zamrkal Mrakoplaš s opatrným náznakem kolegiality.

"Co ty o tom můžeš vědět?" podíval se na něj Albert přísně.

"Absolutně nic, pane," odpověděl okamžitě Mrakoplaš.

"Takže jdu k Bubnu. Půl hodiny, nezapomeň. A jestli na mě nebudou všichni čekat, až se vrátím, tak... no radil

bych jim, aby tady raději byli."

V oblaku mramorového prachu vydusal ze síně.

Mrakoplaš pozoroval, jak odchází.

"Víš, co je na tom nejhorší?" řekl nakonec.

"Oook?"

"Že už si ani nepamatuju, kdy jsem naposled vystupoval jako svrchovaný zástupce univerzity."

Zhruba v té době, kdy se Albert dohadoval s majitelem Zašitého bubnu nad objemnou a zažloutlou záznamní knihou, která se po staletí předávala z otce na syna a zažila za ta léta jednu královraždu, tři vlastenecké války, jedenašedesát obrovských požárů, čtyři sta devadesát loupežný přepadení a více než patnáct tisíc hospodských rvaček, o zápisu uvádějícím, že Alberto Malich stále ještě dluží majiteli tři měďáky plus úroky ve výši hodnoty obsahu Patricijovy pokladnice, což znovu dokazovalo, že ankhský podnikatel má, co se dluhů týče, paměť, která by zahanbila slona... tak tedy zhruba v té době, jak jsme řekli, zanechával Truhlík kondenzační stopu někde nad tajemným světadílem Klač.

Hluboko dole se z vonící džungle plné stínů ozývaly bubny. Pod hladinami řek, neviditelných v zeleni pralesů, číhaly stovky strašlivých oblud a čekaly, až půjde kolem nějaké chutné sousto. Nad hladinou řek se kroutily obláčky mlhy a vodních par, ve kterých se mohlo ukrývat cokoliv.

"Další se sýrem už nemám, musíš si vzít se šunkou," hlásila Ysabell. "Co je to támhle za světla?"

"To jsou světelné přehrady," odpověděl jí Mort přes rameno. "Už se blížíme." Vytáhl z kapsy hodiny a zkontroloval hladinu písku.

"Ale ne dost rychle, do háje!"

Světelné přehrady s prostíraly středově od jejich kurzu a zářily jako světelná jezera. A přesně tím byly. Některé kmeny zkonstruovaly v opuštěných pouštních údolích zrcadlové stěny, které zachycovaly pomalé a těžké sluneční světlo. Používaly ho jako platidlo.

Truhlík se vznášel nad táborovými ohni nomádů a tichými močály řeky Tsort. Před nimi se začaly v měsíčním světle rýsovat temné, povědomé siluety.

"Tsortské pyramidy za měsíční noci!" vydechla Ysabell. "Jak romantické!"

BALVANY SPOJENÉ KRVÍ TISÍCŮ OTROKŮ, podotkl Mort.

"Prosím tě, nedělej to."

"Je mi to moc líto, ale v praxi to vypadalo tak, že ti -"

"Dobrá, dobrá, já ti věřím," souhlasila s ním Ysabell spěšně.

"Je to spousta práce vynaložené jen na pohřeb jediného krále," zamyslel se Mort ve chvíli, kdy zakroužili kolem jedné menší pyramidy. "Napustí je nějakou konzervační látkou, víš, aby byli na onom světě v co nejlepším stavu."

"A funguje to?"

"Nijak zvlášť." Mort se sklonil k Truhlíkově krku. "Tam dole vidím pochodně. Drž se."

Od dlouhé řady pyramid se klikatilo nekonečné procesí. V jeho čele se pohybovala obrovská socha krokodýlího boha Offera, kterou nesla stovky zpocených otroků. Truhlík tiše klusal nad ní, aniž ho kdo zpozoroval, a pak uskutečnil dokonalé čtyřbodové přistání na do tvrda udupaného prostranství před jednou pyramidou.

"Tak zas naložili dalšího krále," zabručel Mort. Ve světle měsíce se znovu podíval na hodiny. Byly naprosto obyčejné, nebyl to ten drahocenný typ, který mívaly pomazané hlavy.

"Ten to nemohl být," řekly Ysabell. "Přece je nezačínají konzervovat zaživa, že ne?"

"Doufám, že ne, protože jsem někde četl, že než s tím začnou, víš, rozříznou je a vyndají z nich -"

"Nechci to slyšet -"

"- všechny měkké kousky," dokončil Mort kulhavě. "Řekl bych, že je dobře, že to nefunguje, představ si, že by se probrali a museli se potulovat po světě bez -"

"Pro krále jsi sem tedy nepřiletěl," prohlásila Ysabell silným hlasem, "takže pro koho?" Mort se otočil k temnému vchodu. Až do úsvitu zůstane vchod otevřený, aby měla králova duše možnost opustit svou hrobku. Temnota uvnitř vypadala nekonečná a odmítavá a jako by naznačovala, že existují mnohem horší věci než blýskavá a dokonale nabroušená břitva.

"Podívejte už se vrací!"

Osm nejstarších mágů univerzity nastoupilo do řady, pokoušelo se na poslední chvíli pročísnout si plnovousy a podnikalo další marné pokusy alespoň poněkud upravit svůj vzhled. Nebylo to snadné. Byli vytaženi ze svých tichých pracoven, od odpolední skleničky brandy nebo vyplašeni z pohodlných křesel od klidného rozjímání pod kapesníkem a do jednoho cítili obavy a nejistotu. Neustále vrhali pohledy na prázdný podstavec.

Existuje snad jediné stvoření, jehož výraz by mohl působit ustaraněji než jejich tváře. Holub, který by se doslechl, že svatý Václav sestoupil ze svého podstavce a v nejbližším obchodě se zbraněmi si koupil brokovnici a zásobu nábojů na pernatou zvěř.

"Už je na chodbě!" vykřikl Mrakoplaš a zmizel za nejbližším pilířem.

Shromáždění mágové pozorovali obrovské dvoukřídlé dveře, jako by měly v nejbližším okamžiku vybuchnout, což dokazuje, jak byli prozíraví, protože dveře v následujícím okamžiku vybuchly. Na skupinu mágů se snesla sprška dubových úlomků velikosti zápalek a v osvětleném otvoru se vztyčila drobná a hubená postava. V jedné ruce držela kouřící hůl. V druhé malou žlutou žábu.

"Mrakoplaši!" vykřikl Albert.

"Pane!"

"Odnes tu věc pryč a zbav se jí."

Žába přelezla Mrakoplašovi do dlaně a vrhla na něj omluvný pohled.

"To bylo naposled, co se nějaký mizerný hospodský pokoušel odporovat mágovi," prohlásil Albert se zlomyslným uspokojením. "Zdá se, že stačí, abych si na nějakých pár set let odskočil, a lidé v tomhle městě si začínají myslet, že mohou mágům odmlouvat, co?"

Jeden ze starších mágů něco zamumlal.

"Co to bylo? Co jste to říkal, vy tam?"

"Jako kvestor univerzity vás musím upozornit, že jsme s ohledem na univerzitní společnost vždycky vedli dobrou a smířlivou sousedskou politiku," řekl mág a pokoušel se vyhnout Albertovu nesouhlasnému pohledu. Stejně už to měl pěkně polepené, jestliže se vezmou v potaz ty tři sprosté obrázky, které na sochu vyryl.

Albertovi spadla dolní čelist. "Proč?"

"Ehm, smysl pro občanskou povinnost, cítíme, že je životně důležité, abychom ukázali dobrou vůli a šli příkl-ououou!"

To už se pokoušel zoufalým pleskotem uhasit hořící plnovous. Albert sklonil svou hůl a pomalu přejel pohledem po řadě mágů. Řada se pod jeho pohledem zavlnila jako třtina ve větru.

"Ještě někdo mi chce vysvětlit, jak je to s tím smyslem pro občanskou povinnost?" zeptal se. "Dobří sousedé, co?" Pak se narovnal v celé výši. "Vy bezpáteřní červi! Nezaložil jsem tuhle univerzitu, aby si měli lidé od koho půjčovat sekačku na trávu! K čemu je moc a síla, když se neužívá? Když vám někdo neprokáže patřičnou poctu, tak z té jeho mizerné hospody nezbude ani tolik dřeva, aby se na něm daly upéct kaštany, rozumíte!?"

Z úst shromážděných mágů se vydralo něco jako tichý vzdech. Jejich zraky se smutně obrátily k žábě, kterou držel Mrakoplaš v ruce. Většina z nich v době svého nevybouřeného mládí ovládla umění spít se u Bubnu do němoty. Samozřejmě, že to všechno teď už bylo za nimi, ale nazítří večer se měla v horním salonku Bubnu pořádat večeře "na vidličku" a všech osm přítomných mágů obdrželo čestné vstupenky. Měla se podávat pečená labuť a dva druhy sladkostí, a jistě by jako každoročně zaznělo množství přípitků "našim milým, ne, vzácným, hostům" a tak by to pokračovalo,dokud by se před ránem neobjevili univerzitní vrátní s trakaři.

Albert prošel kolem řady a občas někoho píchl holí do vyčnívajícího břicha. Jeho myšlenky tančily a zpívaly. Vrátit se? Nikdy! Tady byla moc, tohle byl život, teď vyzval starého smrťáka a plivl mu přímo do očního důlku!

"U dýmajícího zrcadla Grismu, teď to tady dáme do pořádku!"

Ti mágové, kteří studovali historii, neochotně přikývli. Takže nazpět ke kamenným podlahám, ráno vstávat za tmy, bezpodmínečně žádný alkohol a neúnavné opakování kouzel, zaklínadel a magických rituálů, dokud vám nebude hlava třeštit.

"Co to tam dělá ten chlap?!"

Mágovi, který bezmyšlenkovitě sáhl po svém váčku na tabák, vypadla z roztřesených prstů nedokončená cigareta. Všichni mágové sledovali roztouženými zraky, jak dopadla na zem, odrazila se a kutálela, dokud k ní Albert nepřiskočil a nerozmáčkl ji podpatkem.

Albert se otočil. Mrakoplaš, který ho provázel jako jakýsi neoficiální pobočník, do něj málem vrazil.

"Ty! Mrakocosi! Ty kouříš?"

"Ne, pane. Je to odporný zvyk." Mrakoplaš se očima vyhnul pohledům svých nadřízených. Náhle si uvědomil, že si udělal několik nepřátel na celý život, a to, že zřejmě nebudou příliš dlouho naživu, ho v té chvíli nijak neutěšilo.

"Správně! Podrž mi hůl. A teď, vy bando mizerných odpadlíků, to všechno musí přestat, jasno? První věc zítra za svítání - tři kolečka kolem univerzitního náměstí a potom všichni sem, kde si dáme malou rozcvičku. Vyvážená strava! Studium! Zdravá cvičení! A ta mizerná opice půjde do cirkusu!"

"Oook?"

Několik starších mágů zavřelo oči.

"Ale ze všeho nejdřív," pokračoval Albert a ztlumil hlas, "chci abyste provedli obřad Ašk-Ente.

Mám ještě nějaké nevyřízené účty."

Mort procházel chodbami pyramidy temnými jako černá kočka a Ysabell mu spěchala v patách. Slabá záře tryskající z čepele meče ozařovala odporné věci. Offler - krokodýlí bůh - byl kosmetický ideál v porovnání s některými tvory uctívanými obyvateli Tsortu. Ve výklencích podél stěn byly sochy, které jak se zdálo, složili uctívači ze zbytků odložených ostatními bohy.

"Proč taky všechny jsou?" zašeptala Ysabell.

"Tsortští kněží tvrdí, že když se pyramida uzavře, ty sochy oživnou, plíží se chodbami a chrání mrtvého krále před vylupovači hrobů."

"Jaké strašlivé pověry!"

"Kdo tady mluvil o pověrách?" zeptal se Mort nepřítomně.

"Ony opravdu ožívají?"

"Jediné, co vím je, že když Tsorťané jednou na pyramidu uvrhnou ochrannou kletbu, nikdo se sem neodváží vlézt."

Mort zahnul za roh a Ysabell ho na kratičký okamžik ztratila z očí. popoběhla temnotou a narazila do něj. Právě si prohlížel ptáka se psí hlavou.

"Fuj," řekla, "Nemáš z toho husí kůži?"

"Ne," odpověděl přímo.

"Jak to, že ne?"

PROTOŽE JSEM MORT. Obrátil se k ní a Ysabell spatřila, že mu očí září jako modré jiskry.

"Přestaň!"

JÁ - NEMŮŽU.

Pokusila se zasmát. nepomohlo to. "Ty přece nejsi Smrť," namítla. "Děláš za něj jen jeho práci."

SMRŤ JE TEN, KDO DĚLÁ PRÁCI SMRTĚ.

Šokované ticho, které po jeho výroku zavládlo, bylo přerušeno zasténáním odněkud z tunelu před nimi. Mort se otočil na podpatku a rychle vykročil tím směrem.

Má pravdu, pomyslela si Ysabell. Dokonce i způsob, jakým chodí…

Ale strach ze tmy, kterou k ní přitahovalo vzdalující se světlo překonal všechny ostatní pochybnosti, a proto se vydala za ním. Obešla další roh a vešla do podivné místnosti, která v nevýrazné záři meče vypadla jako něco mezi pokladnicí a přecpanou půdou.

"Kde to jsem?" vydechla. "V životě jsem neviděla tolik věcí pohromadě."

TO VŠECHNO SI S SEBOU BERE KRÁL NA ONEN SVĚT, odpověděl jí Mort.

"Vidím, že není zvyklý cestovat nalehko. Podívej, támhle je celá loď. A tady - zlatá vana!"

BEZPOCHYBY SE BUDE CHTÍT UDRŽOVAT V ČISTOTĚ NEŽ SE TAM DOSTANE.

"A všechny ty sochy?"

JE MI TO LÍTO, ALE MUSÍM TI ŘÍCI, ŽE SE MÝLÍŠ. TO BYLI LIDÉ. KRÁLOVŠTÍ SLUŽEBNÍCI, ROZUMÍŠ?

Ysabellina tvář se zachmuřila.

KNĚŽÍ JIM DALI JED.

Od protější stěny přeplněné místnosti se ozvalo další zasténání. Mort se vydal po zvuku a opatrně překračoval role koberců, věnce datlí, bedny nádobí a hromady drahokamů. Vypadalo to, jako když se král nebyl schopen rozhodnout, co všechno by si měl na cestu vzít, a tak si pro jistotu vzal všechno.

JENŽE TEN OBČAS NEÚČINKUJE DOST RYCHLE, dodal zachmuřeně Mort.

Ysabell neohrabaně doklopýtala k němu a nahlédla přes bok kánoe, v níž na hromadě vzácných koberců ležela mladičká dívka, měla na sobě průsvitné gázové kalhoty, vestičku, na kterou se zřejmě nedostávalo materiálu, a takové množství náramků, že by to stačilo potopit loď střední velikost. kolem úst měla zelenou skvrnu.

"Bolí je to?" zeptala se Ysabell tiše.

NE. ONI SI MYSLÍ, ŽE JE TO PŘENESE DO RÁJE.

"A přenese?"

MOŽNÁ, KDO VÍ? Mort vytáhl z kapsy přesýpací hodiny a v záři meče prozkoumal jejich obsah. Zdálo se, že v duchu počítá, pak náhle odhodil časoměr přes rameno a druhou rukou máchl mečem.

Dívčí stín se posadil a s hlasitým cinkotem náramků se protáhla. Pak si dívka všimla Morta a sklonila hlavu. "Můj pane!"

JÁ NEJSEM NIČÍ PÁN, odpověděl jí Mort, TAK A TEĎ SE RYHLE ROZBĚHNI TAM, KAM VĚŘÍŠ, ŽE MÁŠ NAMÍRENO.

"Budu konkubínou na nebeském dvoře krále Zetesphuta, který bude žít navěky mezi hvězdami," odpovědělo děvče s přesvědčením.

"Ale to nemusíš," řekla jí Ysabell pobouřeně. Dívka se k ní otočila a oči se jí zvětšily údivem.

"Ale ano, musím. Tajně jsem se na to připravovala," odpověděla a pomalu se jim ztrácela z očí. "Až doposud jsem byla jen obyčejnou služebnou."

Zmizela. Ysabell zírala pohledem plným nesouhlasu na místo, kde předtím dívka stála.

"No tohle! Viděl jsi, co měla na sobě?"

POJĎME ODSUD.

"Vždyť to musí být nesmysl, to s tím králem, jak se jmenuje, který žije mezi hvězdami," bručela, když se prodírali přeplněnou místností k východu. "Tam přece není nic než prázdný prostor."

TO SE TĚŽKO VYSVĚTLUJE, kývl Mort hlavou. ONA BUDE ŽÍT MEZI HVĚZDAMI VLASTNÍ MYSLI.

"Mezi otroky?"

POKUD SI TO O SOBĚ BUDOU MYSLET...

"To vůbec není spravedlivé!"

SPRAVEDLNOST NEEXISTUJE. JSME JENOM MY.

Spěchali nazpět dlouhými temnými chodbami, a když konečně vyběhli do chladné pouštní noci, skoro běželi. Ysabell se opřela o drsnou stěnu a lapala po dechu.

Mort se ani nezadýchal.

Nedýchal vůbec.

ODVEZU TĚ, KAM BUDEŠ CHTÍT, zaduněl jeho hlas, A PAK TĚ MUSÍM OPUSTIT.

"Ale já myslela, že chceš zachránit princeznu!"

NEMOHU SI VYBÍRAT. UŽ NENÍ Z ČEHO.

Když vykročil k čekajícímu Truhlíkovi, rozběhla se k němu a chytila ho za rameno. Jemně její ruku setřásl.

PRÁVĚ JSEM DOKONČIL SVÉ UČENÍ.

"Ale to si všechno jenom myslíš a představuješ!" vykřikla Ysabell. "Budeš přesně tím, čím budeš chtít být!"

Zastavila se a podívala se na zem. Písek se začal zvedat Mortovi kolem nohou a tvořil malé písečné víry.

Ve vzduchu to praskalo a Ysabell cítila, jak je ovzduší mastné. Mortovi se na tváři objevil nejistý výraz.

NĚKDO PRÁVĚ PROVÁDÍ OBŘAD AŠK -

Síla z temného nebe dopadla jako rána kladivem. Udeřila do písku a vytvořila obrovský kráter. Bylo slyšet tiché bzučení a vzduchem se šířil pach rozžhaveného cínu.

Mort se rozhlédl kolem sebe. Okolo ve vlnách vířil letící písek a Mort se otáčel jako ve snu sám uprostřed zuřící písečné bouře. Roztočeným písečným mračnem tu a tam prorazil blesk. Hluboko v duši se pokoušel bojovat, osvobodit se, ale svírala jej strašlivá, neodolatelná síla, které nemohl vzdorovat, stejně jako kompasová střelka nemůže vzdorovat volání středu.

Nakonec našel to, co hledal. Byly to dveře orámované oktarínovou září, které se črtaly na konci krátkého tunelu. Na druhém konci tunelu byly osoby, které ho přivolávaly.

PŘICHÁZÍM, řekl a pak se otočil, když za sebou zaslechl podivný hluk. Na hruď mu dopadlo skoro šedesát kilo mladého ženství a doslova ho zvedlo ze země.

Mort dopadl na záda a na prsou mu klečela Ysabell, která mu pevně svírala paže.

PUSŤ MĚ, zaduněl. VOLAJÍ MNE.

"Ne, ty pitomče!"

Hleděla do jeho modrých očí bez panenek, podobných bezedným jezerům. Zdálo se jí, že se dívá do nekonečného tunelu.

Mort se prohnul do oblouku a vykřikl kletbu tak prastarou a mocnou, že se v zesíleném ovzduší energie zhmotnila a s pleskotem kožnatých křídel odletěla do tmy. V písečných dunách se rozpoutala soukromá písečná bouře.

Jeho oči ji znovu přitáhly. Stačila se podívat stranou dřív, než ji mohl udeřit jeho pohled. Těžký a tvrdý jako modrý kámen.

JÁ TI POROUČÍM. Mortův hlas mohl vrtat skály.

"Tenhle tón na mě otec zkoušel celé roky," ušklíbla se Ysabell. "Zvlášť, když chtěl, abych si uklidila ložnici. Ale už tehdy mu to nebylo nic platné."

Mort vykřikl další kletbu, která se sykotem spadla ze vzduchu a rychle se zahrabala do písku.

TA BOLEST -

"Nic tě nebolí," přesvědčovala ho a vší silou se vzepřela proti síle, která se je pokoušela vtáhnout do otevřených dveří. "To všechno si jen představuješ, cítíš to jen ve své hlavě. Nejsi Smrť. Jsi Mort. Budeš tím, čím budeš chtít být!"

Uprostřed rozostřené modři jeho očí se objevily dvě malé hnědé skvrnky a začaly se rychle zvětšovat.

Bouře kolem nich se vzpínala a ječela. Mort vykřikl.

Obřad Ašk-Ente prostě a jednoduše přivolává a spoutává Smrtě. Studenti okultních věd možná vědí, že může být proveden pomocí jednoduchého zaklínadla, tří malých kousků dřeva a čtyř kubických centimetrů myší krve, ale žádného mága hodného svého špičatého klobouku by ani ve snu nenapadlo dělat něco tak obyčejného. Všichni v duchu cítili, že pokud se obřad neprovádí s použitím obrovských voskovic, spousty dýmu z vzácných vonných látek, obrazců malovaných osmi různými barvami na podlaze a několika pohárů s vínem, nestojí takový obřad za to, aby byl proveden.

Osm mágů stálo na svých místech ve vrcholech velkého obřadního osmiúhelníku, kývalo se a rytmickými hlasy odříkávalo zaklínadla. Ruce měli rozpaženy, takže se každý z nich špičkami prstů dotýkal souseda vlevo i vpravo.

Jenže něco nebylo v pořádku. Pravda, uprostřed oktagramu se vytvořila mlha, ale převalovala se a točila a odmítala se zaostřit a zhmotnit.

"Sílu!" vykřikl Albert. "Přidejte sílu!" Na okamžik se v mlze zjevila postava maskovaná širokým černým pláštěm a namodrale zřícím mečem v ruce. Když Albert zachytil bledou tvář pod kápí, zaklel. Ta tvář nebyla bledá dostatečně.

"Ne!" zaječel Albert, vskočil do osmiúhelníku a snažil se zahnat mlhavou postavu rukama. "Ty ne! Ty ne..."

A ve vzdáleném Tsortu Ysabell zapomněla na to, že je dáma, sevřela ruku v pěst, přivřela oči a udeřila Morta do brady. Svět okolo ní vybuchl...

V kuchyni Hargova Žebírkového domu dopadla se zazvoněním na zem pánev a zvuk nárazu vyplašil krysy, které začaly vybíhat ze dveří...

Ve velké síni Neviditelné univerzity se odehrálo všechno najednou.

Strašlivá síla, kterou mágové směrovali ke království temnot, se najednou zaostřila. Stejně nečekaně jako vyletí zátka, které se nejdřív nechce z hrdla, jako chomáč pálivého kečupu ze sklenice obrácené delší dobu vzhůru dnem dopadl doprostřed oktagramu Smrť a divoce zaklel.

Albert si pozdě uvědomil, že stojí uvnitř magického obrazce a pokusil se skokem dosáhnout svobody. Kostnaté prsty se sevřely na lemu jeho roucha.

Mágové, alespoň ti, kteří byli ještě na nohou a při vědomí, užasli, když jim došlo, že Smrť má na sobě zástěru a v náručí chová malé kotě.

PROČ JSI TO MUSEL VŠECHNO POKAZIT?

"Pokazit? Cožpak jste neviděl, co ten kluk napáchal?" vyštěkl Albert a stále ještě se pokoušel dosáhnout hranic obrazce.

Smrť zvedl hlavu a zavětřil.

To zasyknutí proniklo všemi ostatními zvuky v síni a rozhostilo se ticho. Byl to zvuk, jaký člověk zaslechne na nejtemnější hranici ošklivých snů, zvuk, při němž se budíte zbroceni potem nekonečné hrůzy. To bylo začichání pode

dveřmi márnice. Podobalo se zafunění ježka, ale takový ježek by mohl klidně rozšlápnout náklaďák. Byl to zvuk tak strašný, že byste ho jistě nechtěli zaslechnout dvakrát, přesněji řečeno, nechtěli byste ho zaslechnout ani jednou.

Smrť se pomalu napřímil.

TAK TAKHLE MI OPLÁCÍŠ MOU LASKAVOT? UKRADNEŠ MI DCERU, NAPADÁŠ MÉHO SLUŽEBNÍKA A KVŮLI OSOBNÍM ZÁJMŮM RISKUJEŠ PODSTATU SAMOTNÉ REALITY? Ó, HLOUPÝ, HLOUPÝ, BYL JSEM PŘÍLIŠ DLOUHO HLOUPÝ!

"Mistře, kdybyste byl tak laskav a pustil mé roucho -" začal Albert a mágové v jeho hlase najednou zaslechli prosebný tón, který tam předtím nebyl.

Smrť si ho nevšímal. Luskl prsty jako kastanětami a zástěra na něm v jediném okamžiku shořela. Kotě postavil velice opatrně na zem a poodstrčil nohou.

NEDAL JSEM TI TU NEJSKVĚLEJŠÍ PŘÍLEŽITOST?

"Přesně, mistře, a kdybyste mě na okamžik pustil -"

DOVEDNOST? SLUŽEBNÍ POSTUP? DOŽIVOTNÍ JISTOTY?

"Samozřejmě, ale co kdybyste byl tak laskav a -"

Albertův hlas se už dokonale změnil. Trubky příkazů se změnily v pikolku prosby. Zdálo se, že je vystrašený, ale přesto se mu podařilo přilákat Mrakoplašův pohled a zasyknout:

"Hůl! Hoď mi mou hůl! Dokud je v kruhu, není neporazitelný. Hoď mi mou hůl a ještě se mohu osvobodit!"

Mrakoplaš zavolal: "Prosím?"

OH, MÁ JE VINA, ŽE JSEM SE ODDAL SLABOSTEM TOHO, CO Z NEDOSTATKU LEPŠÍCH SLOV NAZÝVÁM TĚLO!

"Mou hůl, idiote, moji hůl!" breptal Albert.

"Cože?"

SKVĚLÁ PRÁCE, MŮJ SLUŽEBNÍKU, DÍKY, ŽE JSI MNE PŘIVEDL NAZPĚT, řekl Smrť. ALE TEĎ UŽ NEZTRÁCEJME ČAS.

"Mou hů-"

Zazněla imploze a vzduch chviličku proudil směrem do obrazce. Plameny svíc se na okamžik natáhly do tenkých linek a pak zhasly.

Chvíli bylo ticho.

Pak se ozval odněkud od podlahy hlas kvestora. "To bylo velmi nedbalé, Mrakoplaši, založit mu v takové chvíli někam hůl. Připomeňte mi, že vás musím některý den velmi přísně potrestat. Mát někdo světlo?"

"Nemám nejmenší ponětí, co se s ní stalo! Opřel jsem ji tadyhle o sloup -"

"Oook."

"Ah," zabručel Mrakoplaš.

"Tomu opovi zvláštní příděl banánů!" zazněl okamžitě kvestorův hlas. Škrtla sirka a někomu se podařilo zapálit svíčku. Mágové se začali sbírat z podlahy.

"Že jsme ale dostali pořádnou lekci," pokračoval kvestor a oprašoval si z roucha prach a kousky vosku. Zvedl hlavu, jako by očekával, že na podstavci spatří sochu Alberta Malicha.

"Jak je vidět, i sochy mají svou hrdost," prohlásil. "Vzpomínám si, že já sám jsem mu kdysi, ještě za studentských let, vyryl jméno rovnou na... no na tom nezáleží. Podstata věci je v tom, že jsem chtěl navrhnout, abychom mu postavili sochu novou."

Jeho návrh přivítalo hrobové ticho.

"V životní velikosti a přesné podobě, odlitou ze zlata, příslušně ozdobenou drahými kameny jako dík našemu velkému zakladateli," mluvil dál.

"A abychom ji uchránili před vandalstvím studentů, navrhuji, abychom ji postavili v nejhlubším sklepení budovy," pokračoval.

"A pak zamkli dveře," dodal. Bylo vidět, že většina mágů se poněkud rozveselila.

"A zahodili klíč?" řekl Mrakoplaš.

"A zaletovali dveře," přisvědčil kvestor. Právě si vzpomněl na Zašitý buben a vybavil si rozvrh cvičebního programu, který jim Albert předložil.

"A nakonec ty dveře zazdili," dokončil rozhodným hlasem. Kolem se rozpoutala bouře nadšených výkřiků.

"A zahodili zedníka!" vykřikl Mrakoplaš, který cítil, že si napravuje pověst.

Kvestor se na něj zaškaredil. "Nesmíme se tím nechat zbytečně unášet."

V tichu hlubším než obvykle se písečná duna nemotorně zvedla a opadla. Pod ní se objevil Truhlík, který vyfrkával písek z nozder a třásl hřívou.

Mort otevřel oči.

Někdo by měl vymyslet jméno pro ten kratičký okamžik mezi spánkem a bděním, kdy je lidské vědomí plné vlahého růžového nic. Ležíte a v hlavě nemáte jedinou myšlenku s výjimkou podezření, že se k vám vrací vědomí a vzpomínky, bez kterých byste se klidně obešli. To vše se spojuje se skutečností, že jediná utěšující věc na vaší strašlivé budoucnosti je skutečnost, že už nebude dlouhá.

Mort se posadil a oběma rukama si sevřel temeno hlavy, aby se mu nevyšroubovalo docela.

Kopeček vedle Morta se pohnul, z něj se vyhrabala Ysabell a sedla si. Vlasy měla plné písku a tvář zšedlou prachem z pyramidy. Některé z vlasů se jí na konečcích zkudrnatily. Beze slova na něj zírala.

"Ty jsi mě praštila?" zeptal se a opatrně si ohmatával bradu.

"Jo."

"Oh."

Rozhlédl se po nebi, jako by se domníval, že mu připomene, co se stalo. Měl někde být. Hrozně rychle, vzpomněl si. Pak si vzpomněl ještě na něco jiného.

"Děkuju ti," obrátil se k Ysabell.

"Potěšení na mé straně, ujišťuju tě." Ysabell se pomalu postavila a pokusila se oprášit ze šatů špíny a pavučiny.

"Tak pojedeme zachránit tu tvoji princeznu?" zeptala se nesměle.

Teprve teď dohonila Morta jeho vlastní skutečnost. S přidušeným výkřikem vyskočil na nohy, před očima mu explodovala modrá světélka a on se zaúpěním padl nazpět do písku. Ysabell ho chytila pod rameny a zvedla znovu na nohy.

"Pojďme k řece," řekla. "Potřebujeme se napít."

"Co se to se mnou stalo?"

Pokrčila rameny, pokud to při tom, jak ho podpírala, šlo.

"Někdo použil obřad Ašk-Ente. Otec ho nenávidí, říká, že ho přivolávají v těch nejnevhodnějších okamžicích. Ta... ta tvoje část, která byla Smrtěm, tam odešla, ale ty jsi zůstal tady. Alespoň teď už zase mluvíš vlastním hlasem."

"Kolik je hodin?"

"Kdy jsi říkal, že kněží zapečetí pyramidu?"

Mort zamžoural uslzenýma očima směrem ke královské hrobce. Kolem vstupního se pohybovalo několik postav s pochodněmi. Podle legendy už brzo procitnou strážci a začnou svoji nekonečnou noční hlídku.

Mort věděl, že procitnou. Vybavil se tu vzpomínku. Pamatoval si, jak měl vědomí studené jako led a nekonečnou noční oblohu. Vzpomněl si, jak ho kdosi vyvolal do neochotného bytí prvního oživlého stvoření. Cítil jakousi tupou jistotu, že přežije veškerý život a bude existovat ještě ve chvíli, kdy se poslední bytost v celém vesmíru stane jeho odměnou, kdy bude jeho povinností, obrazně řečeno, zvednout židle na stůl a zhasnout světla.

Vybavil si tu strašlivou osamělost.

"Neopouštěj mě," vydralo se mu ze rtů naléhavě.

"Jsem tady," řekla. "Budu tady tak dlouho, jak budeš potřebovat."

"Je půlnoc," řekl otupěle, klekl na břehu Tsortu a sklonil rozbolenou hlavu k vodě. Vedle něj se ozval zvuk podobný hukotu odpadu vypouštěného bazénu. Truhlík pil.

"Myslíš tím, že už je pozdě?"

"Ano."

"Je mi to líto. Přála bych si, abych ti mohla nějak pomoci."

"Není jak."

"Alespoň jsi dodržel, co jsi slíbil Albertovi."

"Ano," přikývl trpce Mort. "Aspoň to."

Šlo o cestu z jedné strany Plochy na druhou...

Měl by existovat název pro mikroskopickou jiskřičku naděje, kterou se neodvážíte rozfoukat ze strachu, že pouhopouhý váš pohled by ji mohl uhasit docela. Můžete kolem ní jen opatrně a vpovzdálí chodit, dívat se na ni koutkem oka a čekat, až se sama od sebe rozhoří tak, že se na ni můžete zadívat zpříma.

Zvedl mokrý obličej a podíval se k východnímu obzoru a pokusil se vybavit si velký model ve Smrťově pracovně, aniž by přitom vesmír poznal, o co mu vlastně jde.

Ve chvílích, jako je tato, balancují možnosti na ostří břitvy a stačí hlasitější myšlenka, aby se všechno zřítilo.

Zorientoval se podle slabých záblesků středu, který místy stínil hvězdy a kvalifikovaně odhadl, že Sto Lat je... asi támhle...

"Půlnoc," pronesl nahlas.

"Už je po půlnoci," řekla Ysabell.

Mort vstal a s nadějí, že z něj radost nevyzařuje jako reflektor, uchopil Truhlíkovy otěže.

"Pojď, už nám moc času opravdu nezbývá."

"O čem to mluvíš?"

Mort se natáhl ze sedla, aby jí pomohl za sebe. Byl to hezký úmysl, ale ve stavu, v jakém byl, málem stáhla ze sedla ona jeho. Opatrně ho narovnala a vyšplhala se nahoru bez jeho pomoci.

Truhlík podupával na místě, pohazoval hlavou a hrabal kopyty v písku, protože i on cítil Mortovo horečnaté vzrušení.

"Ptala jsem se tě, o čem to mluvíš?"

Mort obrátil Truhlíkovu hlavu směrem ke vzdálenému východnímu obzoru.

"O rychlosti noci," odpověděl.

Dobrořez vystrčil hlavu nad městské hradby a zasténal. Stěna kopule už byla ve vedlejší ulici, zabarvená oktarínou a jasně viditelná, a teď už si její sykot nemusel ani představovat. Slyšel ho - ošklivý, pilovitý bzukot, který vydávaly rozptýlené částice současnosti, když narážely na stěnu reality a přeměňovaly svou energii ve zvuk. Jak se světélkující stěna pomalu blížila ulicemi, pohlcovala slavnostní výzdobu, pochodně i jásající davy a za sebou nechávala jen prázdné a temné ulice. Támhle někde, pomyslel si Dobrořez, klidně spím ve své posteli a vůbec nic z tohohle všeho jsem nezažil. Já šťastný!

Sehnul se, opatrně slezl po žebříku na dláždění a vydal se na zpáteční cestu. Podolek roucha mu pleskal do

nohou, když se přiblížil k hlavní síni a proklouzl malými dvířky ve vzdálené bráně. Pak si roucho přizvedl a rozběhl se postranní chodbou, aby si ho nevšimli hosté.

Hlavní síň byla osvětlena tisíci svíčkami a naplněna prominenty celých Stoských plání, z nichž většina si nebyla tak docela jista, proč tady vlastně jsou. A samozřejmě, byl tady slon.

Byl to právě ten slon, co přesvědčilo Dobrořeza, že už nadobro vypadl z kolejí příčetnosti, ale ještě před několika hodinami to považoval za dokonalý nápad. Když v duchu silně přehnaně hodnotil krátkozrakost velekněze chrámu, napadlo ho, že pila na okraji města vlastní řečené zvíře za účelem manipulace s těžkými kusy dřeva. Slon byl starý, dýchavičný a dost náladový, ale měl jako sakrální oběť jednu obrovskou výhodu. Velekněz ho nemohl přehlédnout.

Půl tuctu vojáků se celkem bez nadšení pokoušelo uklidnit tvora, jehož pomalý mozek se dopracoval k úsudku, že touhle dobou by měl být ve známé stáji se spoustou sena a vody, kde by si mohl po těžkém a horkém dni na žlutozelených pláních Klače lehnout. Začal být neklidný. Zanedlouho se zjistí, že další důvod pro jeho neklid pramení ze skutečnosti, že v předprocedurálním zmatku jeho chobot vyčenichal obřadní kalich obsahující zhruba pět litrů silného vína a vypil ho. Před malýma, napůl nevidomýma očkama obrovského býložravce se začaly objevovat divoké obrazy - z kořenů vyrvané baobaby, zuřivé boje o samici v říji, vítězné úprky napříč domorodými vesnicemi a další téměř zapomenuté radovánky. Už brzo kolem sebe začne vidět lovce, kteří ho polapili.

Tohle ovšem naštěstí Dobrořez nevěděl. Zachytil pohled velekněžova pomocníka, bystře vyhlížejícího mladíka, který měl tolik chytrosti, že si k této příležitosti opatřil dlouhou gumovou zástěru a rybářké holínky, a smluveným znamení naznačil, že může obřad začít.

Pak se rychle vrátil do převlékárny kněží a pracně se nasoukal do obřadního roucha, které mu speciálně k této příležitosti ušily palácové švadleny, které sáhly hluboko do svých zásob krajek, ozdobných penízků a zlatých nití a zplodily takovou odpornost, že by si ji na sebe nestyděl vzít ani sám arcikancléř Neviditelné univerzity. Dobrořez si povolil pět vteřin na obdivování sebe sama ve velkém zrcadle, pak si nasadil klobouk a rozběhl se ke dveřím. Zastavil se právě včas, aby jimi prošel důstojným krokem, jakým chodí všechny důležité osobnosti.

K hlavnímu knězi došel ve chvíli, kdy Keli vykročila ústřední uličkou, obklopena služebnými, které se kolem ní točily jako vlečné remorkéry kolem zámořské lodi.

I navzdory dědičné róbě vypadala nádherně. Bylo na ní něco, co ho -

Zaskřípal zuby a pokusil se soustředit na bezpečnostní opatření. Stráže umístil na všech strategických místech pro případ, že by se vévoda ze Sto Helit pokusil o reorganizaci naplánovaného obřadu. Dobrořez si umínil, že bude osobně sledovat vévodu, který teď seděl v první řadě a na tváři měl podivný úsměv. Vévoda zachytil Dobrořezův pátravý pohled a mág rychle odvrátil oči.

Nejvyšší kněz pozvedl ruce v utišujícím gestu. Dobrořez se k němu pro jistotu přitočil a vzápětí už se stařec obrátil ke středu a třesoucím se hlasem začal odříkávat modlitbu k bohům.

Dobrořez sklouzl očima nazpět k vévodovi.

"Slyšte mne, mm, ó, bohové -"

Díval se Stohelitský nahoru, do temnoty mezi trámy?

"- slyš mne, ó, Slepý Io stooký, slyš mne, ó, Velký Offere, ptáky očištěná tlamo, slyš mne, ó, Milosrdný Osude, slyš mne, ó, Chladný, mm, Osude, slyš mne, ó, Sedmiruký Seku, slyš mne, ó, Hoki z lesů, slyš mne, ó -"

S bezdechou hrůzou si Dobrořez uvědomil, že ten starý pitomec má v úmyslu navzdory všem instrukcím vyjmenovat celou tu smečku. Na Ploše bylo více než devět set známých bohů a pátrající teologové každoročně objevovali nové a nové. To by trvalo celé hodiny. Shromáždění už začínalo nespokojeně šoupat nohama.

Keli stála před oltářem a na tváři se jí zračila zlost. Dobrořez strčil velekněze bez viditelného účinku do žeber a pak se s hrozivě nasupeným obočím obrátil k mladému akolytovi.

"Zastav ho," sykl. "Nemáme čas!"

"To bohy nepotěší -"

"Jenže tohle zase nepotěší mě, a já jsem tady!"

Akolyta se na okamžik zadíval Dobrořezovi do obličeje a došel k názoru, že bude lepší, když to bohům vysvětlí později. Poklepal hlavnímu knězi na rameno a něco mu zašeptal do ucha.

"ó, Steighkele, bože, hm, kravských stájí, stojících o samotě, slyš men, ó - hej? Cože?"

Huhly huhly.

"To je, hm, velice nezvyklé. Dobrá, přejdeme rovnou k přednesu rodové linie a příbuzenstva."

Huhly huhly.

Velekněz se přísně zadíval na Dobrořeza nebo spíš do míst, kde se domníval, že Dobrořez stojí.

"No dobrá. Hm, připravte kadidlo a vonné byliny k obřadu zpovědi Čtyřjediné cesty."

Huhly huhly.

Velekněži potemněla tvář.

"A předpokládám, hm, že čas není ani na krátkou modlitbu, co?" zeptal se ledově.

"Jestli si někteří lidé nepospíší," prohlásila Keli vražedným tónem, "stane se neštěstí!"

Huhly.

"To nevím, tohle se někomu určitě nebude líbit," zasyčel hlavní kněz. "Ale koneckonců se lidé nemusí náboženskými, hm, obřady zdržovat vůbec. Tak sem přiveďte toho zatraceného slona!"

Akolyta vrhl na Dobrořeza zoufalý pohled a mávl na stráže. Ty pobídly mírně rozkomíhané zvíře výkřiky a špičatými holemi kupředu a mezitím se mladý kněz opatrně přišoural k Dobrořezovi a vtiskl mu něco do ruky.

Mág sklopil zrak. Byl to nepromokavý klobouk.

"Je to nutné?"

"Je plný zbožnosti," řekl mladý akolyta. "Obávám se, abychom vystačili s dechem."

Slon dorazil k oltáři, kde ho bez velké námahy přinutili pokleknout. Zvíře mohutně škytlo.

"Tak, kde je to zvíře?" vyštěkl popuzeně velekněz. "Snad aby se to, hm, trochu pohnulo!"

Huhly huhly začal Akolyta. Nejvyšší kněz naslouchal, potom hrobově přisvědčil, zvedl obětní nůž s bílou rukojetí a pozvedl jej oběma rukama nad hlavu. Pak jej zase spustil.

"Kde přede mnou?"

Huhly.

"Ne, samozřejmě že nepotřebuju pomoci, mladíku. Obětuju muže a chlapce - a, hm, ženy a zvířata - hm, celých sedmdesát let, a až nebudu schopný použít nůž, budete mě ukládat do postele lopatou."

A ve zmateném oblouku spustil dolů čepel, která jen čiročirou náhodou zasáhla slona do chobotu a způsobila mu lehké poranění.

Zvíře se probralo ze svého příjemného alkoholového otupění a zatroubilo. Akolyta se obrátil jen proto, aby před sebou zahlédl dvě krví podlitá zuřivá očka, která na něj zírají podél namířeného chobotu, a jediným skokem opustil oltář.

Slon se rozzuřil. Rozbolenou hlavu mu naplnily mlhavé obrazy plné výkřiků, plamenů a lidí se sítěmi, klecemi a oštěpy a taky desítek let neustálého vláčení těžkých klád. Udeřil chobotem do oltáře a ke svému vlastnímu údivu jej roztříštil vedví. Obě poloviny nabral na mohutné kly a vyhodil vysoko do vzduchu, pokusil se neúspěšně vyvrátit mramorový sloup, a když pak najednou pocítil neodolatelnou touhu nadechnout se čerstvého vzduchu, rozběhl se dýchavičně halou.

Zvíře narazilo v plné rychlosti do hlavních vrat a poháněno voláním krve a našeptáváním alkoholu přeběhlo dvůr, rozbilo vnější bránu, škytlo si, proběhlo spícím městem a stále ještě pomalu zrychlovalo, když k němu noční větřík přinesl vůni vzdáleného temného Klače. Slon pozvedl oháňku a vyrazil na cestu k tomu vzdálenému kontinentu, který byl jeho původním domovem.

Síň byla plná prachu, výkřiků a zmatku. Dobrořez si posunul klobouk z očí a klesl na všechny čtyři.

"Tak ti děkuju," oznámila mu Keli, která ležela pod ním. "A proč jsi na mě vlastně skočil?"

"Můj instinkt mi velel, postarat se především o vaši bezpečnost, Vaše Veličenstvo."

"Ano, možná že to byl nějaký instinkt, ale -" Chtěla ještě dodat, že slon by možná vážil méně, ale pohled na jeho kulatou, červenou vážnou tvář ji zarazil.

"Promluvíme si o tom později," řekla, sedla si a začala se oprašovat. "Zatím si myslím, že bychom mohli oběť vynechat. A nejsem ještě Tvoje Veličenstvo, jenom Tvoje Výsost a teď kdyby mi někdo laskavě podal korunu -"

Těsně za zády jim kovově cvakla bezpečnostní pojistka.

"Mág zvedne ruce tak, abych mu na ně dobře viděl," nařídil vévoda.

Dobrořez vstal a pomalu se obrátil. Za vévodou stálo půl tuctu mohutných vážných mužů, jejichž jedinou životní úlohou je výhrůžně se tyčit za lidmi, jako je vévoda. Ti měli několik nebezpečně vyhlížejících samostřílů a ty zase měly za úkol vypadat, jako že už už spustí.

Princezna vyskočila a vrhla se na svého strýce, ale Dobrořez ji včas zachytil.

"Nedělejte to," řekl tiše. "Tohle není člověk, který by vás dal svázat a vhodit do podzemí, kde by zbylo právě dost času na to, aby vám myši přehryzaly pouta, než vězení zatopí voda. Ten patří k lidem, kteří zabíjejí bez milosti a hned.

Vévoda se mírně uklonil.

"Dalo by se říci, myslím, že bohové opravdu promluvili. Je jasné, že princezna byla nešťastnou náhodou rozdrcena zuřícím slonem. Lidé budou zmateni a zarmouceni. Já osobně nařídím týdenní smutek."

"To nemůžete udělat, všichni hosté přece viděli, že -" vybuchla princezna s pláčem na krajíčku.

Dobrořez zavrtěl hlavou. Viděl řadu zbrojnošů, která procházela mezi užaslými hosty.

"Neviděli," zavrtěl smutně hlavou. "Byla byste překvapena nad tím, co vlastně viděli. Zvláště když se dozvědí, že býti tragicky rozmačkán rozzuřeným slonem může být nakažlivé. Můžete na to zemřít dokonce i v posteli."

Vévoda se mile usmál.

"Musím přiznat, že na mága jste velmi inteligentní," prohlásil. "Podívejte se, já vám nabízím pouhopouhé vyhnanství."

"To vám neprojde," odpověděl mu Dobrořez. Na okamžik se zamyslel a dodal: "No, pravděpodobně by vám to prošlo, ale na smrtelné posteli toho budete strašlivě litovat a budete si přát -"

Slova se mu zadrhla na rtech. Brada mu poklesla.

Vévoda se napůl otočil, aby se podíval směrem, kam Dobrořez upíral zrak.

"No tak, mágu! Co jsi to viděl?"

"Ne, neprojde vám to," vyjekl Dobrořez hystericky. "Vy tady totiž ani nebudete! Protože tohle se nikdy nestane, uvědomujete si to?"

"Hlídejte mu ruce," sykl vévoda. "Jestli hne jenom prstem, zabte ho!"

Znovu se pátravě rozhlédl. Věděl, co se říká - že mágové vidí věci, které jsou vlastně neviditelné...

"Nezáleží ani na tom, jestli mě zabijete," blábolil Dobrořez, "protože zítra ráno se probudím ve své vlastní posteli a tohle všechno se nestalo. Už prošla stěnou!"

Nad Plochou se pomalu posouvala noc. Byla tam samozřejmě neustále, skrývala se ve stínech, dírách a sklepeních, ale když se pomalé světlo vydalo za sluncem, začaly se jezírka a tůně noci rozrůstat, potkávaly se a slévaly.

Světlo se na Zeměploše díky jejímu nesmírně silnému magickému poli pohybuje velmi pomalu. Je trochu dospělejší, zkušenější, nemá potřebu vrhnout se okamžitě kamkoliv. Zeměplošské světlo dobře ví, že ať přijde kamkoliv, byla tam už před ním tma, takže jakýpak spěch.

Půlnoc klouzala nad krajinou jako sametový netopýr. A v patách se jí hnal, mnohem rychlejší než ona, Truhlík podobný malé stříbrné hvězdičce jiskřící na černém pozadí Plochy. Od kopyt mu odletovaly plameny. Pod lesklou kůží se mu pohybovaly svaly jako naolejovaní hadi.

Hnali se naprosto nehlučně. Ysabell sundala jednu ruku z Mortova pasu a se zájmem pozorovala, jak jí mezi prsty vyskakují jiskřičky v osmi barvách duhy. Po ruce se jí plazili malí praskající hádci a vyletovali jí z konečků vlasů.

Mort přitáhl otěže a kůň se snesl níž a v mracích za ním zbyla na nebi zvířená brázda dlouhá několik mil.

"Tak, teď vím, že se musím každou chvíli zbláznit," zamumlal Mort.

"Proč?"

"Právě jsem tam dole zahlédl slona. Hou, hochu. Podívej, támhle vpředu už je vidět Sto Lat."

Ysabell mu vyhlédla přes rameno k chomáči světel dole vpředu.

"Kolik času nám zbývá?" zeptala se nervózně.

"Nevím. Pár minut, řekl bych."

"Morte, předtím jsem se tě na to nezeptala, ale -"

"Ano?"

"Co uděláš, až se tam dostaneme?"

"Nevím," odpověděl. "Víš, tak nějak jsem doufal, že se do té doby něco nabídne samo."

"A nabídlo se?"

"Ne. Ale ještě máme čas. Možná že nám pomůže Albertovo zaklínadlo. A já -"

Kopule reality dřepěla nad palácem jako omdlévající medúza. Mortův hlas se vytratil do zděšeného ticha. Pak se ozvala Ysabell: "No, řekla bych, že je skoro čas. Co uděláme?"

"Drž se!"

Truhlík proletěl rozdrcenými branami vnějšího nádvoří, sklouzl se v záplavě jisker po kamenech dláždění a proběhl zničenou branou hlavní síně. Perleťově jiskřící stěnou reality proletěli jako studenou sprchou.

Mortovi se před očima objevil zmatený obrázek Keli a Dobrořeza a skupiny urostlých mužů, kteří se právě vrhali do úkrytů. Poznal vévodu, vytasil meč a svezl se ze sedla ve chvíli, kdy zpěněný kůň zastavil.

"Nezkřivíš jí ani vlas!" vykřikl. "Jinak tě to bude stát hlavu!"

"To je opravdu velice zajímavé prohlášení," ušklíbl se vévoda a tasil vlastní zbraň. "A také velmi hloupé. Já -"

Nejednou se zastavil. Oči mu znehybněly. Pak se zřítil přímo na tvář. Dobrořez odložil těžký stříbrný svícen a omluvně se na Morta usmál.

Mort se obrátil ke strážným a modrý plamen Smrťova meče tiše hučel vzduchem.

"Ještě někdo má zájem?" zaskřípěl jeho hlas. Začali ustupovat, pak se obrátili a dali sena útěk. Když proběhli stěnou reality, zmizeli. Venku samozřejmě nebyl jediný host. V té pravé skutečnosti byla hala temná a prázdná.

Naše čtveřice zůstala sama v polokouli, která se pomalu zmenšovala.

Mort se posunul k Dobrořezovi.

"Něco tě napadá?" zeptal se. "Mám tady někde jisté zaklínadlo -"

"Na to zapomeň. Kdybych tady teď zkusil nějaké magické triky, utrhalo by nám to hlavy. Tahle realita je příliš malá, než aby to snesla."

Mort si sedl na zbytky oltáře. Cítil se prázdný a vysílený. Chvilku pozoroval stěnu velké reality, která se k nim se sykotem neustále přibližovala. On ji přežije, a jak doufal, Ysabell také. Dobrořez ne, ale za určitých předpokladů by mohl. Jenom Keli -

"Tak budu korunována, nebo ne?" zeptala se ledově. "Musím zemřít jako královna! Je strašné zemřít, a k tomu ještě jako obyčejný smrtelník!"

Mort se na ni nepřítomně podíval a pokusil se pochopit, o čem to, u všech svatých, mluví. Ysabell zalovila někde za troskami oltáře a vytáhla odtud pomačkaný zlatý kroužek posázený brilianty.

"Je to tohle?" zeptala se.

"To je moje koruna," přisvědčila Keli na pokraji páče. "Ale není tady ani kněz, ani nikdo, kdo by -"

Mort si zhluboka vzdechl.

"Dobrořeze, jestliže je tohle naše vlastní skutečnost, můžeme si ji přece přizpůsobit podle sebe, ne?"

"Jak to myslíš?"

"Ty jsi teď kněz. Jmenuj nějakého svého boha."

Dobrořez se uklonil a převzal korunu od Ysabell.

"Vy si ze mě děláte legraci!" vykřikla Keli.

"Promiň," odpověděl Mort. "Ale máme za sebou dlouhý a únavný den."

"Myslím si, že to dokážu tak, jak to má být," řekl Dobrořez vážně. "Ještě nikdy jsem nikoho nekorunoval."

"Mě taky ještě nikdy nikdo nekorunoval!"

"Výborně," uklidňoval ji Dobrořez. "Je čas se to naučit." Začal mumlat vznešená slova v jakémsi neznámém jazyce. Ve skutečnosti to bylo jednoduché zaklínadlo, které mělo zbavit šatstvo hmyzu, ale čert to vzal, řekl si v duchu. A pak si pomyslel, kruciš, vždyť v téhle realitě jsem nejmocnějším mágem, který tady kdy žil, a to bude něco, o čem budu s potěšením vyprávět svým vnouč-. Zaťal zuby. V téhle skutečnosti se jistě změnilo mnoho pravidel.

Ysabell si sedla vedle Morta a vsunula mu dlaň do ruky.

"Tak?" zeptala se tiše. "Nadešel čas. Napadlo tě něco?"

"Ne."

Hranice skutečnosti už byla za polovinou síně a o něco zpomalila. Bylo vidět, že zápasí se zbytky malé skutečnosti.

Mortova ucha se dotklo něco teplého a vlhkého. Zvedl ruku a dotkl se Truhlíkova čenichu.

"Hodný koníček," řekl. "A mně zrovna došel cukr. Budeš si muset najít cestu domů sám."

Ruka, kterou popleskával koně po hedvábné srsti, se zastavila uprostřed pohybu.

"Vždyť my můžeme domů všichni!"

"Myslím, že to se otci nebude moc líbit," řekla Ysabell, ale Mort si jí nevšímal.

"Dobrořeze!"

"Ano?"

"Odjíždíme. Jedeš s námi? Ty budeš existovat i potom, co to tady ta nová realita pohltí."

"Jedna moje část," připustil mág.

"O tom mluvím," kývl Mort a vyšvihl se Truhlíkovi na hřbet.

"Ale jestli mám mluvit za tu část, která to nepřežije," dodával rychle mág, "rád bych se k vám přidal."

"Já tady zůstanu a zemřu ve svém království," trvala na svém Keli.

"To, co říkáš, nedává žádný smysl," naklonil se k ní naléhavě Mort. "hnal jsem se napříč celou Plochou, abych tě zachránil, copak to nechápeš, takže musíš být zachráněna!"

"Ale já jsem královna!" dupla si Keli. V očích se jí objevila nejistota a najednou se otočila k Dobrořezovi, který s provinilým výrazem upustil svůj stříbrný svícen. "Slyšela jsem tě odříkat ten obřad. Jsem přece královna, že jsem?!"

"Samozřejmě," odpověděl jí Dobrořez okamžitě, a protože se říká, že slovo mága je pevnější lité oceli, dodal: "A chráněná proti veškeré světské havěti."

"Dobrořeze!" vyštěkl Mort. Mág přisvědčil, chytil Keli kolem pasu a přehodil ji Truhlíkovi přes zadek. Potom si vykasal spodní část roucha, vyhrabal se za Morta a vytáhl Ysabell za sebou. Kůň se pomalu rozběhl síní a bylo vidět, že cítí tu nadměrnou váhu, ale Mort ho nasměroval k rozbité bráně a pobídl kupředu.

Stěna nové reality je sledovala napříč halou a přes první nádvoří a pomalu se začala zvedat. Opalizující mlha už byla sotva několik metrů daleko a neustále se přibližovala.

"Promiňte," obrátil se Dobrořez k Ysabell a smekl klobouk. "MgDr. Ohňomil Dobrořez, mág prvního stupně (NU), bývalý Královský rozpoznávač, momentálně pravděpodobně odsouzen k smrti stětím. Nevěděla byste náhodou, kam máme namířeno?"

"Do země mého otce," vykřikla Ysabell, aby přehlušila hukot větru.

"Je možné, že jsem se s ním někdy setkal?"

"Nemyslím. To byste si jistě pamatoval."

Truhlík bojoval o každý kousek výšky, a dokonce na cestě zavadil podkovami o vrcholek městských hradeb. Dobrořez se narovnal a rukou si přidržoval klobouk.

"A jak se jmenuje ten gentleman, o kterém právě mluvíme?"

"Smrť," odpověděla Ysabell.

"Ne snad ten -"

"Ten."

"Aha." Dobrořez vrhl rychlý pohled ke vzdáleným střechám a pokřiveně se usmál. "Ušetřilo by mi to nějaký čas, kdybych teď prostě vyskočil?"

"On je docela příjemný, když ho nějakou dobu znáte?" bránila svého otce Ysabell.

"Vážně? Myslíte, že nám zbývá ještě nějaká naděje?"

"Držte se!" vykřikl Mort. "Teď projedeme tou -"

Z nebes se na ně vrhla díra plná temnoty a pohltila je.

Stěna pravé skutečnosti se nejistě zakývala, prázdná jako žebrácká mošna, a dál se zmenšovala.

Hlavní dveře se otevřely. Ysabell opatrně nahlédla do chodby.

"Doma nikdo není," oznámila ostatním. "Raději pojďme dovnitř."

Trojice ji následovala do haly. Dobrořez si pečlivě otřel boty.

"Je to trochu malé," rozhlížela se Keli kritickým pohledem.

"Uvnitř to vypadá mnohem větší," uklidňoval ji Mort a pak se nahnul k Ysabell. "Dívala ses všude?"

"Nemůžu najít ani Alberta," odpověděla mu. "nepamatuju si, že by tady někdy nebyl."

Potom si vzpomněla na své povinnosti hostitelky a odkašlala si.

"Měl by někdo chuť na trochu něčeho k pití?" zeptala se. Keli si jí nevšímala.

"Čekala jsem, že to bude přinejmenším zámek," ušklíbla se. "Obrovský a černý, s vysokými pochmurnými věžemi. A ne předsíň se stojánkem na deštníky."

"Je tam odložená kosa," upozornil ji Dobrořez.

"Pojďme do pracovny, tam si sedneme a uvidíte, že nám bude líp," řekla rychle Ysabell a otevřela před nimi těžké černé dveře.

Dobrořez a Keli vešli zvědavě dovnitř. Ysabell vzala Morta za ruku.

"Co budeme dělat?" podívala se na něj. "Až je tady otec najde, bude se strašně zlobit."

"Snad mě něco napadne," pokrčil Mort rameny. "Přepíšu jejich životopisy nebo co já vím." Unaveně se usmál. "Neboj se, něco už vymyslím."

Dveře za nimi se zaduněním zapadly. Mort se otočil a zíral přímo do Albertovy vítězoslavné tváře.

Velké kožené křeslo za stolem se pomalu otočilo. Seděl v něm Smrť a přes špičky sepjatých prstů se díval na Morta. Když si byl jistý, že k sobě dokonale přitáhl zděšenou pozornost celé čtveřice, prohlásil:

MĚL BYS RADĚJI ZAČÍT HNED.

Vstal a zdálo se, že roste, zatímco místnost potemněla. NEUNAVUJ SE OMLUVAMI, dodal.

Keli pohřbila tvář na Dobrořezově rozlehlé hrudi.

VRÁTIL JSEM SE A JSEM ROZZLOBEN.

"Pane, já -" začal Mort.

MLČ, řekl Smrť. Kostnatým prstem kývl na Keli. Otočila se a podívala se na něj, protože její vyděšené tělo se neodvážilo ho neposlechnout.

Smrť natáhl ruku a dotkl se její brady. Mortova ruka sjela k meči u pasu.

TOHLE JE TA TVÁŘ, KVŮLI KTERÉ VYPLULY TISÍCE LODÍ A SHOŘELY PLOCHÉ VĚŽE PSEUDOPOLISU? užasl Smrť. Keli hypnotizovaně zírala na rudé jiskřičky, které doutnaly na míle hluboko v těch černých důlcích.

"Ehm, promiňte pane," řekl Dobrořez a uctivě, po mexicku, smekl svůj klobouk.

ANO? řekl vyrušený Smrť.

"To není ona, pane. Máte na mysli jinou tvář."

JAK SE JMENUJEŠ?

"Dobrořez, pane. Jsem mág, pane."

JSEM MÁG, PANE, ušklíbl se smrť. TAK MLČ, MÁGU.

"Pane." Dobrořez ustoupil.

Smrť se obrátil k Ysabell.

A TEĎ TY, DCERO. MŮŽEŠ MI VYSVĚTLIT, PROČ JSI TOMU BLÁZNOVI POMÁHALA?

Ysabell se nervózně uklonila.

"Já - miluji ho, otče."

"Vážně?" užasl Mort. "Ale nikdy jsi mi to neřekla?"

"Tak nějak na to nebyl čas," řekla Ysabell. "Otče, on nechtěl -"

MLČ.

Ysabell sklopila oči. "Ano, otče."

Smrť obešel stůl a došel až těsně k Mortovi. Dlouho se na něj díval.

Pak ho jediným bleskový pohybem ruky udeřil do tváře takovou silou, že Mort upadl na zem.

PŘIJAL JSEM TĚ POD SVOU STŘECHU, začal, UČIL JSEM TĚ, KRMIL, OBLÉKAL, NABÍDL JSEM TI PŘÍLEŽIOSTI, O KTERÝCH SE NIKOMU ANI NESNILO, A TAKHLE SES MI ODVDĚČIL. ODLOUDIL JSI MI DCERU, ZANEDBAL POVINNOSTI, POTRHAL JSI REALITU, KTERÁ SE BUDE JEŠTĚ STALETÍ HOJIT. TY NESMYSLNÉ ČINY ODSOUDILY TVÉ DRUHY K VĚČNÉMU ZAPOMNĚNÍ. NA NIC MENŠÍHO BOHOVÉ NEPŘISTOUPÍ.

VZATO KOL A KOLEM, NEZAČAL JSI O SVÉ NOVÉ ZAMĚSTNÁNÍ PRÁVĚ NEJLÉPE, CHLAPČE.

Mort se pracně posadil a rukou si držel tvář. Pálila a mrazila ho současně.

"Morte," řekl.

ONO TO MLUVÍ! A COPAK NÁM TO ŘÍKÁ?

"Můžete je pustit," řekl Mort. "Zapletli se do toho náhodou. Nebyla to jejich vina. Mohl byste to uspořádat tak, že -"

PROČ BYCH TO DĚLAL? TEĎ PATŘÍ MNĚ.

"Budu s vámi o ně bojovat," řekl Mort.

JAK VZNEŠENÉ. SMRTELNÍCI SE MNOU BOJUJÍ NEUSTÁLE. JSI PROPUŠTĚN.

Mort vstal. Připomněl si, jaké to je být Smrtěm. Zachytil ten pocit a nechal ho vynořit se z hlubin své mysli...

NE, řekl.

ACH. CHCEŠ MĚ VYZVAT JAKO ROVNÝ ROVNÉHO?

Mort polkl. Ale aspoň teď přesně věděl, co má před sebou. Když už skočíte z útesu, můžete se dát jen jedním směrem.

"Když to jinak nepůjde," přikývl neochotně. "A když zvítězím -"

KDYŽ ZVÍTĚZÍŠ, BUDEŠ V POSTAVENÍ, VE KTERÉM SI BUDEŠ MOCI DĚLAT, CO CHCEŠ, odpověděl mu Smrť. NÁSLEDUJ MĚ.

Vyšel kolem Morta do chodby.

"Rozmyslel sis dobře, co děláš?" zeptal se Dobrořez.

"Ne."

"Mistra nemůžeš porazit," řekl Albert a těžce si povzdechl. "Dej si říci aspoň ode mne."

"Co se stane, když prohraješ?" zeptala se Keli.

"Já neprohraju, v tom je ta hrůza," usmál se na ni nejistě Mort.

"Otec chce, aby Mort vyhrál," řekla Ysabell trpce.

"Chcete snad říct, že nechá Morta vyhrát?"

"Oh ne, on ho nenechá vyhrát, on prostě chce, aby vyhrál."

Mort přikývl. Když kráčeli za černou siluetou Smrtě, představil si Mort nekonečnou budoucnost, službu tomu tajemnému účelu, jehož smysl chápal snad jen Stvořitel, a život za hranicemi Času. Nemohl Smrťovi zazlívat, že chce takové zaměstnání opustit. Smrť řekl, že jeho podoba není k vykonávání té práce podmínkou, ale na tom asi nezáleží. Bude mu věčnost opravdu připadat nekonečná, nebo jsou všechny životy - z osobního hlediska - stejně dlouhé?

Nazdar, ozvalo se mu v hlavě. Vzpomínáš si na mě? To jsem já - ty. Já tě do toho dostal.

"Tak díky," zabručel Mort trpce. Ostatní se na něj užasle podívali.

Ještě by ses z toho mohl dostat, bzučel mu hlas v hlavě. Máš proti němu jednu velkou výhodu. Ty jsi jím byl, ale on tebou nikdy.

Smrť prošel chodbou a zamířil do dlouhé komnaty a v okamžiku, kdy vešel dovnitř, všechny svíčky poslušně vzplály.

ALBERTE.

"Mistře?"

PŘINES HODINY.

"Mistře."

Dobrořez chytil starce za paži.

"Jste mág," zasykl mu do ucha. "Nemusíte ho přece poslouchat!"

"Kolik je ti, chlapče?" zeptal se ho Albert laskavě.

"Dvacet."

"V mém věku budeš vidět možnosti výběru taky jinak." Pak se obrátil k Mortovi. "Promiň."

Mort vytasil meč, jehož čepel byla ve světle svíček téměř neviditelná. Smrť se otočil a postavil se proti němu, hubená postava na pozadí nekonečných polic plných časoměrů.

Pozvedl ruce před sebe. Se slabým zahřměním se mu v nich objevila kosa.

Albert se vrátil z jedné uličky lemované hodinami a v rukou nesl dvoje z nich, které beze slova postavil na římsu nejbližšího sloupu.

Jedny byly několikrát větší než obyčejné hodiny - černé, štíhlé a zdobené složitým ornamentem z kostí a lebek.

Ale to na nich nebylo to nejhorší.

Mort v duchu zasténal. V těch hodinách nebyl žádný písek.

Druhé, mnohem menší, byly úplně hladké a bez jediné ozdoby. Mort se pro ně natáhl.

"Můžu?" zeptal se.

POSLUŽ SI.

Na horní baňce bylo vyryto jméno Mort. Pozvedl ji ke světlu a se skutečným překvapením si všiml, že tam zbývá písku sotva špetka. Když hodiny pozvedl k uchu, měl dojem, že i přes řev milionů časoměrů slyší hlas posledních zbytků svého prchajícího života.

Velmi opatrně hodiny odložil.

Smrť se obrátil k Dobrořezovi.

PANE MÁGU, BUĎTE TAK LASKAV A POČÍTEJTE NÁM DO TŘÍ.

Dobrořez zachmuřeně přisvědčil.

"Jste si jisti, že by se to nedalo nějakým způsobem vyřešit, kdybychom si sedli kolem kulatého stolu -" začal.

NE.

"Ne."

Mort a Smrť kolem sebe začali opatrně kroužit a v řadách regálů se ve stovkách a stovkách přesýpacích hodin odrážely jejich postavy.

"Jedna," řekl Dobrořez.

Smrť výhrůžně roztočil kosu.

"Dva."

Čepele se srazily ve vzduchu se zvukem, jaký by vydaly drápy kočky, která uklouzla po skleněné tabuli.

"Oba podváděli," řekla Keli.

Ysabell přisvědčila. "Samozřejmě."

Mort uskočil a máchl mečem v příliš pomalém oblouku, takže Smrť jeho stranu celkem snadno odrazil a z krytu okamžitě přešel do ošklivého nízkého seku, kterému se Mort v poslední chvíli taktak vyhnul neohrabaným výskokem sounož.

Přestože kosa nepatří k nejdokonalejším bojovým nástrojům, každý, kdo byl, řekněme za selských bouří, na jejím nesprávném konci, potvrdí, pokud přežil, že ve zkušených rukou je to zbraň smrtelná. Jakmile jí jednou vlastník začne máchat a točit, nemůže si být nikdo (ani on sám) jistý, kde je čepel právě teď a kde bude vzápětí.

Smrť postoupil s úsměvem kupředu. Mort se sehnul, proklouzl pod ostřím kosy a za sebou zaslechl zazvonění, když svištící čepel srazila z jedné police jakési hodiny...

... a v temné uličce Ankh-Morporku se jeden z podnikatelů, jehož obchody nesnášely denní světlo, chytil za prsa a beze zvuku přepadl přes svou rozvrzanou káru...

Mort se překulil a vrhl se kupředu. Meč držel v obou rukou vysoko pozdvižený nad hlavu, ale zažil pocit silného zklamání, když mu Smrť bleskovým pohybem uklouzl po černobílých dlaždicích. Jeho zuřivá rána zasáhla další polici, ta se naklonila a hodiny, jedny po druhých, začaly klouzat na zem. Mort si jenom mimochodem všiml Ysabell, která se k nim vrhla a stačila je postupně zachytit...

... zatímco na Zeměploše čtyři lidé jakoby zázrakem unikli smrti pádem z výšek...

... pak se rozběhl kupředu a pokoušel se své momentální výhody využít. Smrťovy ruce se pohybovaly jako blesk, blokovaly každou ránu, odrážely každý sek, pak Smrť na násadě kosy přehmátl a rozmáchl se širokým obloukem k ráně, před kterou Mort stačil na poslední chvíli uskočit. Rukojetí meče zachytil za rámeček jedněch hodin a ty vyletěly vysokým obloukem přes místnost...

... Dobrořez se vrhl kupředu a podařilo se mu na poslední chvíli padající baňku zachytit do natažené ruky, zakopl, padl na břicho, ale hodiny, které se kupodivu nerozbily, nepustil...

... a pod padajícím horalem se jako zázrakem objevila pokroucená sykomora, která zbrzdila jeho pád, zachránila ho před jistu smrtí a zbavila ho základních problémů s umíráním, božím soudem, nedůvěry v existenci ráje a tak dál. To všechno bylo nahrazeno poměrně jednoduchým problémem, jak vylézt v naprosté temnotě zpět nahoru po čtyřicet metrů vysoké hladké kamenné stěně.

Došlo ke krátké přestávce, když se bojující znovu začali obcházet a oba čekali na sebemenší chybu toho druhého.

"Určitě mu nemůžeme nějak pomoci?" zeptala se Keli.

"Mort prohraje tak nebo tak," zavrtěla Ysabell smutně hlavou. Dobrořez mezitím vytáhl ze širokého rukávu stříbrný svícen a zamyšleně si ho přehazoval z ruky do ruky.

Smrť výhrůžně potěžkal kosu a nechtěně srazil ramenem další časoměr...

... v téže vteřině oblíbený sloužící vládce Bes Pelargiku, hlavní kat, uklouzl a padl do jámy s kyselinou, do které s oblibou namáčel vězně...

... a zaútočil na Morta s takovou rychlostí, ž se mladíkovi podařilo vyhnout se jeho ráně skutečně jen díky velmi šťastné náhodě...

Opravdu jen taktak. Jenže už začínal pomalu cítit bolavé svaly a ochromující šeď únavy, která mu začal a zastírat myšlenky - dva nepřátele, kterých se smrť nemusel bát.

A Smrť si toho všiml.

PROS O ŽIVOT, řekl. TŘEBA BUDU MILOSRDNÝ.

Aby dodal tomuhle prohlášení věrohodnosti, švihl kosou krátkým spodním obloukem, který Mort v poslední chvíli odrazil nastavenou čepelí svého meče. Kosa se odrazila, zařinčelo sklo...

... a vévoda ze Sto Helit zvedl ruku k srdci, ucítil ledové bodnutí bolesti, otevřel ústa k výkřiku a pak se bez jediného hlásku zřítil ze sedla...

Mort ustupoval, až za zády ucítil chladnou drsnost jednoho z pilířů. Smrťovy hodiny s vyzývavě prázdnými baňkami měl jen několik centimetrů od hlavy.

Smrť si ho vůbec nevšímal. Zamyšleně upíral oční důlky na střely bývalého vévodova života.

Mort vykřikl a za spokojeného zašumění přihlížejících, kteří právě na něco takového čekali, máchl mečem. Dokonce i Albert zatleskal vrásčitýma rukama.

Jenže namísto zazvonění skla, které Mort čekal, se nestalo vůbec nic.

Rozmáchl se podruhé a zkusil to znovu. Čepel proletěla sklem, aniž mu ublížila.

Náhlá změna v kvalitě vzduchu ho přinutila pozvednout meč a obrátit se přesně ve chvíli, ay odrazil rychlý sek shora. Smrť stačil uskočit před Mortovým protiútokem, který byl pomalý a slabý.

TAKŽE JSME U KONCE, CHLAPČE.

"Morte," řekl Mort. Zvedl hlavu.

"Morte," opakoval a ťal odspodu tak, že přesekl dřevěné kosiště ve Smrťových rukou napůl. Začala se v něm zmáhat zlost. Když už má zemřít, tak tedy alespoň pod svým vlastním jménem.

"Mort, ty bastarde!" vykřikl a vrhl se přímo na rozšklebenou lebku. Meč se roztočil ve složitém vzorci namodralých záblesků. Smrť rychle ustupoval a na tváři mu tkvěl jeho věčný úsměv, uhýbal a shýbal se pod deštěm ran, které sekaly násadu kosy na stále menší a menší kousky.

Mort ho obcházel v kruhu, sekal a bodal a i přes rudou mlhu, která ho skoro pohltila, si uvědomoval, že Smrť sleduje každý jeho pohyb. Držel teď čepel kosy bez násady jako meč. Zatím se Mortovi nenaskytla žádná příležitost a hnací síla jeho zuřivosti se vyčerpá. Nikdy ho neporazíš, pomyslel si. Jediné, co ještě mohu udělat, je, že to o něco oddálím. A prohra bude v tomhle případě asi lepší než výhra. Kdo, u všech čertů, stojí o věčnost?

Závojem únavy viděl, jak Smrť natáhl kostnaté údy do plné délky a spouští rozmáchlým horním obloukem čepel kosy na jeho hlavu. Mortovi připadal pohyb kosy stejně pomalý, jako kdyby se pohybovala sirupem.

"Otče!" vykřikla Ysabell.

Smrť otočil hlavu.

Možná že Mortova mysl přivítala naději na život budoucí, ale jeho tělo, které by na tom obchodě pravděpodobně tratilo mnohem víc, mělo své námitky. Zvedlo čepel v rychlé přímé ráně, která vyrazila Smrťovi kosu z prstů, a přitisklo Smrtě k nejbližšímu sloupu.

V nastalém tichu si Mort uvědomil, že neslyší ten slaboučký šustivý zvuk, který posledních deset minut dosahoval k jeho smyslům přesně na hranici vnímání. Vrhl pohled stranou.

Z horní baňky jeho hodin se právě sypala poslední zrnka písku.

UDEŘ.

Mort pozvedl meč a upřel oči do dvou modře zářících jisker.

Spustil zbraň.

"Ne."

Smrťova nohy vyletěla ve výšce Mortova klína takovou rychlostí, že i Dobrořez vyděšeně zamrkal.

Mort se tiše stočil do klubíčka a skutálel se na zem. Očima plnýma slz viděl, jak se k němu Smrť blíží s čepelí kosy v jedné a s Mortovými hodinami v druhé ruce. Viděl, jak se Keli a Ysabell vrhly ke Smrťovi každá z jedné strany, chytily ho za černou róbu a pokoušejí se ho marně zadržet. Viděl, jak Dobrořeza zasáhl do žeber kostnatý loket, vyrazil mu z pozvednuté ruky stříbrný svícen a odhodil mága na černobílé dlaždice.

Smrť se zastavil nad ním. Hrot čepele se vznášel Mortovi chvilku těsně před očima a pak se začal pomalu zvedat.

"Máš pravdu, není spravedlnost, jsi jen ty."

Smrť zaváhal a pak pomalu spustil čepel. Otočil se a zadíval se na Ysabell. Dívka se třásla vztekem.

CO TÍM MYSLÍŠ?

Na okamžik se dívala Smrťovi do tváře, pak jí ruka vyletěla přes rameno dozadu, švihla dopředu a malá zaťatá pěst dopadla Smrťovi na bradu se zvukem, jaký vydává kalíšek s kostkami.

Nikdy nic neznělo hlasitěji než ticho, které nastalo potom.

Keli zavřela oči. Dobrořez se odvrátil a objal si hlavu rukama.

Smrť pozvedl nekonečně pomalým pohybem ruku k obličeji.

Hruď se Ysabell dmula tak, že kdyby ji v tom okamžiku Dobrořez zahlédl, vzdal by se magie na celý zbytek života.

Nakonec se ozval Smrť hlasem ještě dutějším než obvykle: PROČ?

"Vždycky jsi říkal, že manipulovat s životem jednotlivce je nebezpečné, protože by to mohlo zničit celý svět," řekla Ysabell.

TO JE PRAVDA. A CO?

"Zahrával sis s jeho životem. A taky s mým." Ukázala třesoucím se prstem na střepy rozházené po zemi. "A s tímhle taky."

A?

"Co za to budou bohové chtít?"

ODE MNE?

"Ano!"

Smrť vypadal překvapeně.

ODE MNE BOHOVÉ NEMOHOU ŽÁDAT NIC. VE VĚTŠINĚ PŘÍPADŮ MI TOTIŽ PODLÉHAJÍ I BOHOVÉ.

"Tak to se mi opravdu zdá velmi nepoctivé, co? Cožpak se ani bohové nestarají o spravedlnost a milosrdenství?" vyštěkla na něj Ysabell. Aniž si to kdo pořádně uvědomil, zvedla ze země meč.

Smrť se usmál. OBDIVUJI TVOU SNAHU, ALE NEBUDE TI NIC PLATNÁ. USTUP STRANOU.

"Ne."

MUSÍŠ PŘECE VĚDĚT, ŽE PŘEDE MNOU NIKOHO NIC NEZACHRÁNÍ. ANI LÁSKA. LITUJI.

Ysabell pozvedla meč. "Tak ty lituješ?"

ŘEKL JSEM, USTUP.

"Ne. Teď už je to z tvé strany jen obyčejná msta. To není správné."

UDĚLÁŠ, CO TI ŘEKNU.

"Ne."

VELMI MI TO ZTĚŽUJEŠ.

"To jsem ráda."

Smrťovy prsty netrpělivě zabubnovaly na čepel kosy. Zazněl zvuk, jaký by vydávala myš stepující na plechovce od konzervy. Zdálo se, že Smrť přemýšlí. Podíval se na Ysabell, která se v obranném postoji tyčila nad Mortem, a pak se podíval na zbývající trojici, která se krčila u nedaleké police s hodinami.

NE, řekl nakonec. NIKDO MĚ NEMŮŽE UMLUVIT. NEDÁM SE NIČÍM OBLOMIT ANI PŘINUTIT. JSEM NEPODPLATITELNÝ. UDĚLÁM JEN TO, CO BUDU POVAŽOVAT ZA SPRÁVNÉ.

Mávl rukou a vyrazil Ysabell meč z rukou. Pak udělal další složité gesto, dívka se zvedla do vzduchu a zůstala viset přitisknutá zády ke sloupu, několik desítek centimetrů nad zemí.

Mort viděl, jak se nad ním nemilosrdný Sekáč znovu vztyčil a pozvedl čepel, která se napřáhla k poslednímu úderu.

"Já bych to udělal," řekl.

Smrť se na něj na okamžik udiveně zadíval, a pak se začal smát. Zvuk jeho smíchu duněl jako zemětřesení na hřbitově a ještě se strašidelně odrážel od stěn místnosti a zvonil mezi policemi, když Smrť napřáhl ruku a přistrčil Mortovi přímo před oči jeho vlastní hodiny.

Mort se pokoušel zaostřit pohled. Viděl, jak poslední zrnko písku klouže po lesklém povrchu, chvěje se na okraji otvoru a padá dolů. Otáčelo se ve vzduchu a pomalu, jako ve snu, se snášelo na hromádku písku v dolní baňce. Na jeho droboučkých křemičitých fazetkách se odráželo světlo svíčky. Nehlučně dopadlo a kolem se vytvořil miniaturní kráter. Světlo ve Smrťových očích zesílilo, až vyplnilo Mortovy celý pohled, a klokot Smrťova smíchu chřestil vesmírem.

A pak Smrť Mortovy hodiny obrátil.

Velká hala zámku Sto Lat znovu zářila stovkami svíček a zněla hudbou.

Zatímco skupinky hostů sestupovaly po hlavním schodišti a shromažďovaly se kolem studeného bifé, duněl prostorou hlas hlavního ceremoniáře a v neúnavném proudu oznamoval jména těch vznešených hostů, kteří pro svou důstojnost nebo z pouhopouhé roztržitosti přijížděli později. Jako například teď.

"Královský rozpoznávač, Strážce královniny ložnice, jeho Samovlastněosobnostvo Ohňomil Dobrořez, mág prvního stupně (MgDr. NU).

Dobrořez došel ke vznešenému páru, na tváři široký úsměv a v ruce obrovský doutník.

"Mohu políbit novomanželku?" zeptal se.

"Pokud to mágové smějí," usmála se Ysabell a nastavila mu tvář.

"Právě jsme si říkali, že ohňostroj byl skvělý," řekl mu Mort. "už jsem zajistil, že vnější hradbu postaví co nejdříve znovu. K jídlu tě vodit nemusím, najdeš si ho sám, že?"

"Vypadá poslední dobou moc dobře," sdělila Mortovi koutkem úst Ysabell, aniž se jí z tváře ztratil profesionální úsměv, když se Dobrořez vmísil do davu.

"No, to víš, být jedinou osobou, která se neunavuje tím, aby poslouchala královnu, to už je něco," odpovídal jí Mort a přitom si vyměňoval úklony s procházejícími šlechtici.

"Říká se, že on je tou skutečnou mocí za trůnem," přikývla Ysabell. "Prý se mu říká... něco jako barevná eminence... nebo tak nějak... teď nevím."

"Umaštěná eminence," prohlásil Mort nepřítomně. "Všimla sis, že v posledních dnech se magii ale vůbec nevěnuje?"

"Mlčprosímtěonaakorátpřišla," sykla Ysabell jedním dechem spěšně koutkem úst.

"Její nejvyšší Veličenstvo, královna Kelirehenna První, panovnice Sto Lat, Ochránkyně osmi protektorátů a Vládkyně Dlouhého úzkého kusu postředového Sto Kerrig."

Ysabell se uklonila. Mort se uklonil. Keli na ně zazářila. Nemohli si nevšimnout, že se dostala pod vliv někoho, kdo měl v oblibě šaty, které jí přece jen víc přiléhaly, a naopak ji odvedl od účesů podobných kříženci mezi výhonky ananasu a cukrovou vatou.

Políbila Ysabell na tvář, ustoupila a prohlédla si Morta od hlavy k patě.

"A jak se má Sto Helit?" zeptala se.

"Prima, prima," usmál se Mort. "Jenom budeme muset rychle udělat něco s podzemím. Váš zemřelý strýček měl poněkud zvláštní - koníčky, a..."

"Ona myslí tebe,"zašeptala mu Ysabell rychle do ucha. "Nezapomeň, že je to tvůj oficiální titul..."

"Mně se víc líbí Mort," řekl Mort.

"A jaký zajímavý erb," pokračovala královna. "Zkřížené kosy na pozadí přesýpacích hodin v černém poli. Královská rada s tím měla pěkně zamotanou hlavu."

"Nevadí mi, že jsem vévoda," řekl Mort. "Pro mě je nejstrašnější šok, že mám za ženu vévodkyni."

"Na to si zvykneš."

"Doufám, že ne."

"Uvidíme. A teď, Ysabell," řekla Keli a panovačně pozvedla bradu, "jestli se máš pohybovat v královských kruzích, jsou někteří lidé, se kterými tě prostě musím seznámit..."

Chytila Ysabell za paži a vlekla ji pryč, takže Mort stačil pouze zachytit zoufalý pohled své ženy, než mu obě zmizely v davu.

Mort si prstem přejel pod límcem, rozhlédl se na obě strany a bleskově zmizel ve stínu velké kapradiny v rohu těsně u bifé, kde mohl strávit chvilku o samotě.

Nedaleko něj si hlavní obřadník odkašlal a v očích se mu objevil nepřítomný pohled.

"Lupič duší," prohlásil nejistým hlasem člověka, jehož uši neslyší, co říkají jeho ústa. "Vítěz nad říšemi, Pohlcovač oceánů, Zloděj let, Poslední realita, Sekáč lidstva, Velký spravedlivý, Poslední -"

DOBRÁ, DOBRÁ, VŽDYŤ JÁ UŽ TO NĚJAK ZVLÁDNU.

Mortovi se ruka, kterou nesl k ústům studené krocaní stehno, zastavila na půli cesty. Neotočil se. To by bylo zbytečné. Ten hlas si nemohl splést, byl spíš cítit než slyšet a naprosto charakteristické bylo i to, jak se ochladil a potemněl vzduch. Okolní řeč a hudba svatební oslavy se zpomalily a ustoupily daleko do pozadí.

"Mysleli jsme si, že nepřijdete," prohlásil Mort směrem ke kapradině v obrovské truhlíku.

NA SVATBU SVÉ VLASTNÍ DCERY? KROMĚ TOHO TO BYLO POPRVÉ, KDY JSEM DOSTAL ODNĚKUD POZVÁNKU. MĚLA ZLACENÉ OKRAJE A RYTINKU A VŠECHNO.

"Ano, ale když jste posledních pár dnů nebyl ve službě -"

MYSLEL JSEM SI, ŽE BY TO ASI NEBYLO TAK DOCELA SPRÁVNÉ.

"No, když to teď říkáte, myslím, že máte pravdu."

ABYCH SE PŘIZNAL, MYSLEL JSEM SI, ŽE SI VEZMEŠ PRINCEZNU.

Mort zčervenal. "Mluvili jsme o tom s Ysabell," řekl. "Pak jsme si ale řekli, že člověk, který náhodou zachrání princeznu, si ji kvůli tomu nemusí hned brát a měl by si to trochu rozmyslet."

TO JE VELMI MOUDRÉ. PŘÍLIŠ MNOHO DĚVČAT SE VRHÁ DO NÁRUČE PRVNÍMU MLADÍKOVI, KTERÝ JE PO STO LETECH OSVOBODÍ, NAPŘÍKLAD.

"No právě, a jak bych vám to řekl, takže jsme to všechno pěkně probrali, a když jsem poznal, jaká Ysabell opravdu je, tak..."

ANO, ANO, TO TI VĚŘÍM. SKVĚLÉ ROZHODNUTÍ. STEJNĚ JSEM SE ALE ROZHODL, ŽE UŽ SE VÍC NEBUDU ZAJÍMAT O LIDSKÉ ZÁLEŽITOSTI.

"Vážně?"

JEN OFICIÁLNĚ, SAMOZŘEJMĚ.

Mort koutkem oka zahlédl kostnatou ruku, která vyjela kupředu a zkušeným pohybem nabodla nadívané vejce. Mort se obrátil.

"Co se to vlastně stalo?" upřel oči na Smrtě. "Musím se to dozvědět! V jednom okamžiku jsme stáli v Dlouhém sále času a vzápětí už jsme se objevili těsně za hradbami města a byli jsme tím, čím jsme. Chci říci, skutečnost se změnila tak, aby nám co nejlépe vyhovovala. Kdo to udělal?"

SKOČIL JSEM SI NA SLOVÍČKO S BOHY. Smrť se zatvářil poněkud rozpačitě.

"Vážně? To jste udělal?" řekl Mort. Smrť se mu vyhnul pohledem.

ANO.

"Asi neměli moc radost, že?"

BOHOVÉ JSOU SPRAVEDLIVÍ. ALE JSOU TAKÉ SENTIMENTÁLNÍ. SÁM. JSME SE TO NIKDY NENAUČIL.

ALE NEJSI JEŠTĚ TAK DOCELA SVOBDNÝ. MUSÍŠ DOHLÉDNOUT NA TO, ABY SE VYPLNILO, CO JE PŘEDPOVĚZENO, A BUDOUCÍ MINULOST SE NEZMĚNILA.

"Já vím," přikývl Mort. "Sjednotit království a takové ty věci."

JEN ABYS NESKONČIL TAK, ŽE BUDEŠ LITOVAT, PROČ JSI NEZŮSTAL SE MNOU.

"Opravdu jsem se u vás hodně naučil," připustil Mort. Rukou si podvědomě přejel po obličeji a pohladil si čtyři tenké bílé jizvy, které se mu táhly po tváři. "Myslím si však, že jsem se pro něco takového ani nenarodil, ani nezemřel. Podívejte se, je mi opravdu líto, že..."

MÁM TADY PRO TEBE DÁREK.

Smrť odložil podnos s různými pamlsky studené kuchyně a začal se přehrabovat v tajemných záhybech svého roucha. Když se nakonec jeho kostnatá ruka vynořila, svíral mezi palcem a ukazováčkem malou kouli.

Měla v průměru zhruba sedm centimetrů. Mohla to být největší perla na světě až na to, že její povrch byl jedinou složitou změtí pohybujících se stříbřitých stínů. Obrazce na sebe každou chvíli vzaly tvar, který jako by se snažil připomínat něco známého, ale nakonec se tomu ten lesklý povrch vždycky vyhnul.

Když mu Smrť položil kouli do natažené dlaně, zjistil Mort, že je překvapivě těžká a mírně vlahá.

TO JE PRO TEBE A TVOU PANÍ. SVATEBNÍ DAR. VĚNO.

"Je nádherná! Mysleli jsme si, že od vás je ten stříbrný stojánek na topinky."

TEN JE OD ALBERTA. OBÁVÁM SE, ŽE NEMÁ PŘÍLIŠ VELKOU FANTAZII.

Mort obracel kouli. Zdálo se, že tvary odpovídají na jeho doteky, na stříbrném povrchu se tu a tam objevily rozmazané světelné linky, které směřovaly k jeho prstům.

"Je to perla?" zeptal se nakonec.

ANO, KDYŽ NĚCO PRONIKNE DO NITRA ÚSTŘICE A ONA SE TOHO NEMŮŽE ZBAVIT, ZAČNE TO CHUDINKA POMALU OBALOVAT PERLETÍ A ZMĚTÍ TO V PERLU. TAHLE PERLA MÁ TROCHU JINOU BARVU. JE TO PERLA REALITY. TA ZÁŘIVÁ HMOTA - TO JE VYSRÁŽENÁ SKUTEČNOST. MĚL BYS JI POZNAT - KONECKONCŮ, VŽDYŤ JSI JI SÁM STVOŘIL.

Mort kouli opatrně přehodil z ruky do ruky.

"Přidáme ji ke svým knížecím klenotům," řekl. "Stejně jich nemáme moc."

JEDNOHO DNE SE Z NÍ STANE ZÁRODEK NOVÉHO VESMÍRU.

V tom okamžiku vypadla koule Mortovi z rukou, ale bleskově po ní sáhl a podařilo se mu ji zachytit dřív, než dopadla na kamenné dlaždice.

"Cože?"

SÍLA TÉHLE SKUTEČNOSTI JI DRŽÍ STLAČENOU POHROMADĚ. MŮŽE PŘIJÍT ČAS, KDY SKONČÍ VESMÍR A SKUTEČNOST ZAHYNE. PAK TAHLE KOULE VYBUCHNE A... KDOVÍ? DOBŘE JI OPATRUJ. JE TO STEJNĚ TAK BUDOUCNOST JAKO SOUČASNOST.

Smrť naklonil lebku k jedné straně. JE TO JEN MALIČKOST, dodal. MOHL JSI MÍT VĚČNOST.

"Já vím," přikývl Mort. "Měl jsem nesmírné štěstí."

MÁM TADY JEŠTĚ JEDNU VĚCIČKU, řekl Smrť. Znovu sáhl do záhybů roucha a vytáhl obdélníkový balíček, nešikovně zabalený do ozdobného papíru a převázaný stužkou.

TO JE OSOBNĚ PRO TEBE, řekl. NIKDY PŘEDTÍM SES O TO NEZAJÍMAL. COŽPAK SIS MYSLEL, ŽE TO NEEXISTUJE?

Mort rozbalil papír a viděl, že drží v rukou malou knihu vázanou v kůži. Na hřbetě bylo lesklým zlatým písmem vyraženo jediné slovo: Mort.

Listoval od konce nepopsanými listy, až našel malou inkoustovou stopu, která se trpělivě klikatila po papíře, a četl:

Mort zavřel knihu se slabým klepnutím, které v nastalém tichu znělo jako velký třesk stvoření, nejistě se usmál.

"Je v ní spousta stran, které je třeba popsat," řekl. "Kolik mi zbývá písku? Ysabell tvrdí, že protože jste mé hodiny obrátil, znamená to, že zemřu, až mi bude -"

NEBOJ SE, ZBÝVÁ TI HO DOST, přerušil ho Smrť chladně. MATEMATIKA ZDALEKA NENÍ TO, CO ZE SEBE DĚLÁ.

"Co byste tomu řekl, kdybychom vás pozvali na křtiny?"

MYSLÍM, ŽE RADĚJI NE. NEBYL JSEM STVOŘEN K TOMU, BÝT OTCEM, A DĚDEČKEM UŽ TEPRVE NE. NEMÁM NA TO TA SPRÁVNÁ KOLENA.

Odložil vinnou sklenku a kývl Mortovi na rozloučenou.

MNOHO POZDRAVŮ TVÉ PANÍ, řekl. A TEĎ UŽ OPRAVDUMUSÍM JÍT.

"Určitě? Budu moc rád, když ještě alespoň chvíli zůstanete."

JE TO OD TEBE HEZKÉ, ALE VOLAJÍ MĚ POVINNOSTI. Natáhl k Mortovi kostnatou dlaň. VŽDYŤ TO ZNÁŠ.

Mort nabízenou ruku uchopil a bez ohledu na její chlad s ní vřele potřásl.

"Podívejte," začal, "kdybyste se rozhodl, že si uděláte pár dnů volna, myslím,víte, kdybyste si chtěl vyrazit na chvíli na dovolenou -"

MNOHOKRÁT TI DĚKUJU ZA NABÍDKU, řekl Smrť dojatě. SKUTEČNĚ O TOM BUDU VÁŽNĚ UVAŽOVAT. ALE TEĎ -

"Sbohem," řekl Mort a užasl, když ucítil, jak se mu svírá hrdlo. "Je to takové smutné slovo, co?"

MÁŠ PRAVDU.

Smrť se usmál, protože, jak už bylo tolikrát řečeno, neměl na vybranou. Ale tentokrát to pravděpodobně myslel upřímně.

JÁ MÁM RADĚJI NA SHLEDANOU.

Terry Pratchett
Úžasná Zeměplocha
MORT

Z anglického originálu Mort,
vydaného nakladatelstvím Victor Gollancz Ltd.
v Londýně v roce 1987,
přeložil Jan Kantůrek.
Dotisk prvního vydání, Praha 1997.
Copyright © 1987 by Terry Pratchett
Translation © 1994 by Jan Kantůrek
Cover art copyright ©1987 by Josh Kirby
First published 1987 by Victor Gollancz Ltd., London
ISBN 80-85609-55-X